

Projecte de Decret xx/2025, d'x d'xxxx, pel qual s'estableixen l'ordenació i el currículum de l'educació primària de les Illes Balears

PREÀMBUL

I

El dret fonamental a l'educació, recollit a l'article 27 de la Constitució, exigeix als poders públics, entre d'altres aspectes, garantir aquest dret mitjançant la programació general de l'ensenyament, amb la participació efectiva de tots els sectors afectats. La preocupació per oferir una educació que, al llarg de tota la vida, atengui totes les facetes del desenvolupament personal, social, emocional i professional i doni resposta a les múltiples i diverses demandes socials, culturals i personals dels diferents col·lectius implicats en l'educació exigeix que l'organització curricular, en consonància amb la normativa bàsica i amb les competències atorgades a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria educativa, s'adapti a les noves demandes i contextos.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE) defineix el currículum com el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació propis de cada ensenyament. La seva configuració s'orienta a garantir el desenvolupament educatiu dels alumnes, afavorir-ne la formació integral, potenciar el ple desenvolupament de la seva personalitat i preparar-los per exercir plenament els drets humans i la ciutadania activa i democràtica. En cap cas, el currículum pot esdevenir una barrera que condueixi a l'abandonament escolar o limiti el dret a l'educació.

L'article 6 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre (LOMLOE), disposa que correspon a les administracions educatives establir el currículum dels distints ensenyaments regulats per aquesta Llei. Així mateix, revisaran periòdicament els currículums per adequar-los tant als avenços del coneixement, com als canvis i les noves exigències del seu àmbit local, de la societat espanyola i del context europeu i internacional. Els centres docents desenvoluparan i complementaran, si escau, el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia, tal com es recull en el capítol II del títol V d'aquesta Llei orgànica.

La Llei esmentada planteja com a repte aconseguir que tots els ciutadans puguin rebre una educació i una formació de qualitat, sense que aquest dret quedi limitat només a algunes persones o a determinats sectors socials. Concretament, a l'article 1 es posen de manifest els principis en què s'inspira el sistema educatiu, i que són, entre d'altres, el compliment efectiu dels drets de la infància, la qualitat de l'educació per a tot els alumnes; l'equitat, que garanteixi la igualtat de drets i d'oportunitats; la no-discriminació i la inclusió educativa, la flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds i necessitats dels alumnes i l'orientació educativa dels estudiants, l'esforç individual i la motivació dels alumnes i l'esforç compartit per tots els membres de la comunitat educativa.

La LOMLOE aborda una renovació del sistema educatiu. S'introdueixen en l'anterior redacció de la norma importants canvis, molts dels quals derivats, tal com indica la mateixa Llei en el seu preàmbul, de la conveniència de revisar les mesures previstes en el text original per tal d'adaptar el sistema educatiu als reptes i desafiaments del segle XXI d'acord amb els objectius fixats per la Unió Europea i la UNESCO per a la dècada 2020-2030.

A més, i d'acord amb aquest enfocament, el text de la LOMLOE, inclou, entre els principis i les finalitats de l'educació, el compliment efectiu dels drets de la infància segons el que estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant de Nacions Unides, la inclusió educativa i l'aplicació dels principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA). En el marc general d'aquesta renovació, la nova redacció de la norma modifica, en concret, l'ordenació de l'educació primària.

El Reial decret 157/2022, d'1 de març, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació primària disposa que les Administracions educatives són les responsables d'establir i revisar el currículum corresponent per al seu àmbit territorial. Aquesta norma determina els aspectes bàsics del currículum, així com altres aspectes de la seva ordenació, tals com l'avaluació i la promoció, l'atenció a les diferències individuals, l'autonomia dels centres i els documents i informes d'avaluació.

L'esmentat Reial decret exposa, en el seu article 6, els principis pedagògics en els quals s'inspira, i indica que, sens perjudici del seu tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria es treballaran en totes les àrees. A més, des de totes les àrees es promourà la igualtat entre homes i dones, l'educació per a la

pau, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible i l'educació per a la salut, inclosa l'afectivo-sexual; i es prestarà especial atenció a l'orientació educativa, l'acció tutorial i l'educació emocional i en valors.

Aquesta etapa educativa comprèn sis cursos acadèmics, organitzats en tres cicles de dos anys cadascun i la seva finalitat és facilitar a l'alumnat els aprenentatges de l'expressió i comprensió oral, la lectura, l'escriptura, el càlcul, les habilitats lògiques i matemàtiques, l'adquisició de nocions bàsiques de la cultura i la convivència, així com els hàbits d'estudi i treball, el sentit artístic, la creativitat i l'afectivitat per tal de garantir una formació integral que contribueixi al ple desenvolupament de la personalitat de l'alumnat i amb l'objecte de preparar-lo per cursar amb aprofitament l'educació primària.

La implicació activa de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge és fonamental. Per al desenvolupament integral i l'adquisició de les competències específiques i clau, s'ha de fomentar des de tota la comunitat educativa la responsabilitat personal i la cultura de l'esforç. D'aquesta manera, els alumnes adquiriran progressivament els hàbits de treball i constància necessaris per gestionar adequadament el seu aprenentatge. A més, és essencial promoure la valoració dels resultats del seu esforç, així com la gestió de les situacions de frustració que puguin sorgir durant el seu procés de maduració. Per aquest motiu, tots els membres de la comunitat educativa han de guiar i acompanyar els alumnes, afavorint el desenvolupament de l'esperit de tolerància, la gestió del benestar i la resolució pacífica i assertiva dels conflictes.

II

Segons l'article 36.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desplegament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Mitjançant el Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a les Illes Balears en matèria d'ensenyament no universitari, i d'acord amb la disposició final sisena de la LOE i la disposició final segona del Reial decret 157/2022, el Govern de les Illes Balears pot dictar, en l'àmbit de les seves competències i en el marc de la regulació i els límits fixats pel Govern de l'Estat, les disposicions que consideri necessàries per complementar el currículum de l'educació primària.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, té com a objectiu principal la millora de la qualitat de l'educació a les Illes Balears i estableix un marc estable per garantir el procés de millora contínua del sistema educatiu de les Illes Balears. En aquest sentit, té en compte les noves demandes socials vers l'educació per ser capaçs de reafirmar la confiança en el sistema educatiu i promoure un nou impuls a les vies de l'èxit educatiu. Per altra banda, la millora de la qualitat requereix el diàleg permanent amb la comunitat educativa i tots els agents implicats, des d'un compromís col·lectiu per a la recerca de les respostes més adequades a les necessitats que el sistema planteja.

En virtut de la normativa esmentada es va dictar el Decret 31/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears.

La regulació actual de l'avaluació de l'etapa s'estableix en la LOMLOE, en el Reial decret 157/2022, d'1 de març, en el Decret 31/2022, d'1 d'agost, i en la Resolució de la directora general de Formació Professional i Ordenació Educativa de modificació de la Resolució de la directora general de Formació Professional i Ordenació Educativa, de 26 d'agost de 2024, per la qual s'aproven les instruccions per avaluar l'aprenentatge dels alumnes de l'educació primària a les Illes Balears per al curs 2024-2025. La regulació específica de l'avaluació i promoció d'aquesta etapa, d'acord amb el que s'estableix en aquest Decret, s'ha de desplegar mitjançant una ordre específica del conseller d'Educació i Universitats.

El present Decret estableix l'organització de l'etapa en àrees, així com els objectius, els fins i els principis generals i pedagògics. La concreció en termes competencials d'aquests objectius, fins i principis es recullen en el perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, que identifica les competències clau que s'hauran d'haver adquirit i desenvolupat en finalitzar l'ensenyament obligatori, així com els descriptors operatius que orienten sobre el nivell d'exercici esperat en completar l'educació primària. D'altra banda, per a cadascuna de les àrees, es defineixen les competències específiques previstes per a l'etapa, així com els criteris d'avaluació i els sabers bàsics per a cada cicle. En l'ús de la seva autonomia, correspondrà als centres educatius desenvolupar i completar, si escau, el currículum establert en aquest Decret.

Igualment, aquest Decret recull altres disposicions referides a aspectes essencials de l'ordenació de l'etapa, com la tutoria, l'orientació, l'atenció a les diferències individuals, l'avaluació o els criteris per a la promoció de cicle i etapa. A més, i per tal de facilitar al personal docent la pròpia pràctica, es proposa una definició de situació d'aprenentatge i s'enuncien orientacions per al seu disseny.

En relació amb les avaluacions diagnòstiques, a quart curs, els centres educatius avaluaran les competències adquirides pel seu alumnat. Aquesta avaluació tindrà caràcter informatiu, formatiu i orientador per als centres, per a les alumnes i els alumnes, per als seus pares i tutors legals i per al conjunt de la comunitat educativa.

III

Són molts els canvis que s'han produït en els darrers anys en els comportaments socials, canvis que també afecten el paper de l'educació i la percepció que la societat en té. Entre aquests canvis, cal destacar l'ús generalitzat de les tecnologies de la informació i de la comunicació en múltiples aspectes de la vida quotidiana, la qual cosa està modificant la manera en que les persones participen en la societat, així com les seves capacitats per construir la pròpia personalitat i continuar aprenent al llarg de la vida.

Davant aquest context, el sistema educatiu no pot romandre aliè a aquests continus canvis que han de tenir un reflex clar en els processos d'aprenentatge de les persones al llarg de la vida. Això requereix l'adopció de diversos enfocaments pedagògics que permetin adaptar la formació a les necessitats presents i futures, responen així a la demanda social d'un sistema educatiu modern, flexible, obert, multilingüe i cosmopolita, capaç de potenciar al màxim les habilitats i el talent de l'alumnat.

Vivim en una societat globalitzada, diversa i en constant transformació, marcada per desafiaments com el canvi climàtic, la digitalització accelerada i les creixents demandes d'inclusió i igualtat. En aquest marc, el sistema educatiu ha d'evolucionar per donar resposta a les necessitats d'una ciutadania activa, crítica i compromesa amb els valors universals. Això requereix tenir presents, entre d'altres, els drets dels infants com a principi rector; promoure la igualtat de gènere a través de la coeducació i l'aprenentatge de la igualtat efectiva de dones i homes, la prevenció de la violència de gènere i el respecte envers la diversitat afectivo-sexual; la inclusió educativa perquè tots els alumnes tinguin garanties d'èxit en l'educació per mitjà d'una dinàmica de millora contínua dels centres docents i una major personalització de l'aprenentatge; la importància d'atendre el desenvolupament sostenible que inclou l'educació per a la pau i els drets humans, la comprensió internacional i l'educació intercultural, així com l'educació

per a la transició ecològica; i també el canvi digital que s'està produint en les nostres societats i que forçosament afecta l'activitat educativa.

Així mateix, s'han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que es compleix el que s'estableix en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar la LGTBI-fòbia.

En l'actualitat, el fet que les tecnologies digitals formin part essencial del nostre dia a dia i del procés d'aprenentatge fa que sigui fonamental que els alumnes de primària desenvolupin les habilitats tecnològiques bàsiques necessàries per a un ús adequat de les eines digitals. Aquest aprenentatge ha de tenir en compte aspectes clau, com són la utilització d'aquests recursos de manera segura i responsable, per tal de garantir que s'adaptin a l'edat i a les necessitats dels alumnes. A més, és important que els estudiants siguin capaços d'identificar possibles riscos en línia, per poder protegir la seva seguretat personal i la seva informació. L'objectiu és que els alumnes adquireixin les competències necessàries per utilitzar les tecnologies de manera eficaç i segura, a la vegada que es fomentin actituds responsables relacionades amb aquest ús.

Degut al creixent ús de dispositius digitals, com a suport normalitzat en el procés d'ensenyament i aprenentatge, tant dins l'aula com fora d'ella, és necessari diferenciar el tractament de la competència digital de l'ús generalitzat de les pantalles. L'assoliment de la competència digital implica que els alumnes aprenguin a emprar els dispositius digitals de manera progressiva, adequada a la seva edat i moment maduratiu i sempre amb l'objectiu d'adquirir coneixements que impulsin el seu procés d'aprenentatge, sense que vagi en detriment de l'adquisició de les destreses essencials per a l'assoliment de la totalitat de les competències, com ara, la lectura, l'escriptura, la capacitat lògica-matemàtica, la pràctica de l'atenció, la creativitat o la manipulació directa.

El currículum per a l'etapa de l'educació primària, per tant, ha de tenir presents totes aquestes consideracions per tal de poder establir i garantir, de manera homogènia a tot el territori, els drets formatius i d'aprenentatge dels alumnes. Alhora, ha de servir per orientar el personal docent en els processos d'ensenyament i aprenentatge que posi en pràctica, i permetre-li tenir una base més clara sobre la qual desenvolupar la seva docència segons les diferents edats dels alumnes. En aquest sentit, una de les funcions del currículum és la d'indicar als docents què és el que es pretén aconseguir i, en aquest sentit, proporcionar-

los pautes d'acció i orientacions sobre com aconseguir-ho. A més, constitueix un referent en el marc del propi sistema educatiu per a les pròpies avaluacions de la qualitat del sistema, enteses com la seva capacitat per aconseguir les intencions educatives fixades.

Al mateix temps, el currículum d'aquesta etapa pretén garantir una formació adequada i integral, la qual se centri en el desenvolupament de les competències clau i que sigui equilibrada, perquè incorpora en la seva justa mesura components formatius associats a la comunicació, a la formació artística, a les humanitats, a les ciències, a la tecnologia i a l'activitat física.

A més, no es pot ignorar el paper fonamental de l'etapa d'educació primària en el procés d'adquisició de les competències clau i el repte que representa el seu ensenyament. Aquest enfocament competencial ha suposat un canvi de paradigma per al món educatiu, ja que aquest es caracteritza per la seva transversalitat, dinamisme i caràcter integral. Així, aquest enfocament exigeix una col·laboració activa entre totes les instàncies de la comunitat educativa, tenint en compte que les competències clau no s'adquireixen en un moment concret ni romanen inalterables; al contrari, impliquen un procés de desenvolupament continu en què els alumnes assoleixen nivells progressius de competència.

Així, per assolir aquest procés de canvi curricular, cal afavorir una visió interdisciplinària i, de manera especial, possibilitar una major autonomia en la funció docent, de manera que permeti satisfer les demandes d'una major personalització de l'educació. El paper dels professionals educatius és fonamental, ja que han de ser capaços de dissenyar propostes didàctiques que possibilitin la resolució de problemes i l'aplicació dels coneixements apresos.

D'altra banda, no es pot passar per alt la importància de la implicació dels alumnes en el seu procés d'aprenentatge. Per al desenvolupament integral i l'adquisició de les competències específiques i clau per part dels estudiants s'ha de fomentar, des de tota la comunitat educativa, la responsabilitat i la cultura de l'esforç. D'aquesta manera els alumnes van adquirint, progressivament, els hàbits de treball i constància per arribar a gestionar, de manera adequada, el seu aprenentatge. També és essencial fomentar la valoració dels resultats del seu esforç i la gestió de les situacions de frustració que els alumnes es vagin trobant durant el seu procés maduratiu. Per això, tots els membres de la comunitat educativa els han d'acompanyar en aquest procés, han de permetre així que desenvolupin l'esperit de tolerància, la gestió del benestar i la resolució pacífica i assertiva de conflictes.

En síntesi, aquest decret integra tots aquests enfocaments per impulsar una educació adaptada als reptes actuals, promovent una major autonomia per als centres docents. Aquesta autonomia és clau per reforçar la seva capacitat de decisió en el desenvolupament i adaptació del currículum a les necessitats

específiques de l'alumnat, garantint així una formació integral i de qualitat. Amb aquesta perspectiva, es respon a la demanda d'una societat que reclama un sistema educatiu modern, menys rígid i més obert, capaç de fomentar un entorn multilingüe, cosmopolita, alhora que desenvolupa tot el potencial i talent de cada alumne.

IV

La revisió del currículum actual és necessària per diversos motius. Un dels principals reptes rau en la confusió generada per l'ús simultani dels termes "continguts" i "sabers bàsics" dins del marc normatiu educatiu. D'una banda, l'article 6 de la LOE-LOMLOE defineix el currículum com "el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments". Tanmateix, els reials decrets d'ensenyaments mínims no fan referència explícita als continguts, sinó que introdueixen, per primera vegada, el concepte de sabers bàsics, definits com els coneixements, destreses i actituds que constitueixen els elements propis d'una àrea, matèria o àmbit, i que són necessaris per a l'adquisició de les competències específiques. Aquesta nova terminologia ha generat certa confusió dins la comunitat educativa, ja que no queden clarament establerts els límits entre ambdós conceptes, ni les situacions en què cal referir-se a cadascun. Aquesta manca de claredat dificulta la tasca dels docents i dels equips pedagògics a l'hora de planificar i desenvolupar el currículum de manera coherent. Per aquest motiu, es considera necessari unificar i delimitar l'abast conceptual dels termes "continguts" i "sabers bàsics", amb l'objectiu de facilitar la programació docent i millorar la comprensió i aplicació del currículum en els diferents contextos educatius.

Seguidament, el desplegament del Reial decret 157/2022, d'1 de març, que estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació primària, ha estat considerat per bona part de la comunitat educativa i per la comissió d'experts en educació consultada com una mesura que limita en excés l'autonomia pedagògica dels docents i centres. Això es deu al fet que preveia les situacions d'aprenentatge com la única forma d'organització curricular, sense tenir en compte les necessàries adaptacions al context i la realitat de cada centre, ni a la diversitat pròpia de cada àrea o àmbit, fet que dificultava la tasca docent.

Dins aquest context, és important assenyalar que una estructuració adequada del currículum pot tenir efectes positius en l'aprenentatge de l'alumnat. Aquesta estructuració permet homogeneïtzar criteris dins la comunitat educativa, facilita la mobilitat de l'alumnat i el professorat, i orienta el treball docent, simplificant la

programació i adaptant el currículum a la realitat de cada centre i cada grup. No obstant això, cal tenir present que l'estructuració del currículum no ha de suposar rigidesa ni convertir-se en una barrera per a certs alumnes. Per aquest motiu, el nou disseny curricular aposta per una estructura flexible que permeti l'autonomia dels centres. En aquesta línia, es planteja una seqüenciació orientativa dels sabers bàsics i es clarifiquen els criteris d'avaluació establerts al Reial decret, de manera que es faciliti la tasca docent sense comprometre la flexibilitat necessària per atendre la diversitat i el desenvolupament integral de tot l'alumnat.

D'altra banda, una altra qüestió que genera incertesa és la necessitat d'avaluar sistemàticament tots els criteris d'avaluació, assignant-hi una ponderació específica. L'exigència que recollia el decret anterior anava més enllà del que establia la normativa bàsica i dificultava que els centres poguessin ajustar el seu disseny curricular a les necessitats del seu alumnat i a les particularitats de la comunitat educativa. A més, el decret anterior tampoc no establia una regulació de l'avaluació, que quedava pendent de desenvolupament normatiu posterior.

Així mateix, també cal destacar que el Decret 31/2022, d'1 d'agost, introduïa per primera vegada la proposta pedagògica, la qual no pot substituir, per les seves mancances, la programació didàctica necessària per garantir que les àrees o àmbits s'imparteixin en les condicions més coherents possibles per a tot l'alumnat. Igualment, les situacions d'aprenentatge tampoc poden substituir, en tots els casos, la programació didàctica. En conseqüència, cal redefinir els documents programàtics destinats al desenvolupament del currículum, així com els elements que els integren.

Amb aquesta finalitat, i per donar resposta a les propostes de millora manifestades per la comunitat educativa en relació amb el Decret 31/2022, d'1 d'agost, que regula el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, la Conselleria d'Educació i Universitat va recollir tota una sèrie d'aportacions a través del Servei d'Ordenació de la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa. Amb la voluntat d'integrar aquests aspectes en la normativa autonòmica, es va impulsar un projecte de Decret de modificació del Decret 30/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum i l'avaluació de l'educació infantil a les Illes Balears, del Decret 31/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, del Decret 32/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears i del Decret 33/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de batxillerat a les Illes Balears. No obstant això, les modificacions plantejades no han estat suficients per abordar en profunditat les necessitats detectades. Per

aquest motiu, el Govern de les Illes Balears va encomanar a un grup d'experts independents de diferents comunitats autònomes l'elaboració d'una l'anàlisi del sistema educatiu de la nostra comunitat i dels currículums vigents.

El 31 d'octubre de 2024 es va publicar l'informe final de la comissió, titulat *Anàlisi i propostes per a la millora del sistema educatiu i els currículums de l'educació infantil, educació primària, ESO i batxillerat de les Illes Balears*. L'informe posa de manifest la necessitat de realitzar canvis substancials en el currículum de l'educació primària, uns ajustos que no poden ser abordats mitjançant una simple modificació del Decret 31/2022, d'1 d'agost, sinó que requereixen la redacció i aprovació d'un nou decret que integri aquestes reformes de manera coherent i completa.

Per tot plegat, i d'acord amb l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, relatiu al principi d'eficiència, que ha de regir tota iniciativa legislativa, es fa necessari adoptar mesures que permetin reduir les càrregues administratives innecessàries o accessòries i racionalitzar la gestió dels recursos públics. En aquest sentit, la simplificació dels procediments, la unificació de la nomenclatura i la racionalització dels documents prescriptius es configuren com accions clau per oferir un millor suport a la comunitat educativa i garantir una utilització més eficient dels recursos disponibles. Així, es pretén crear un entorn normatiu més àgil i eficaç que respongui a les necessitats reals dels centres educatius i faciliti tant la implementació com el desenvolupament del currículum de manera flexible i adaptada a la diversitat educativa.

V

Aquest Decret consta d'un preàmbul, vuit capítols i trenta-vuit articles, que regulen, entre d'altres, l'organització de l'etapa, els principis generals i pedagògics, les finalitats i objectius, les competències clau i el perfil de sortida dels alumnes al final de l'etapa de primària. També fa referència, entre d'altres aspectes, als sabers bàsics, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques, als criteris d'avaluació, a la tutoria i orientació, a l'autonomia dels centres, a l'atenció a les diferències individuals, a l'horari i a l'atribució docent.

A més, conté 6 disposicions addicionals, 1 disposició derogatòria i 3 disposicions finals.

Es completa, en darrer lloc, amb set annexos: l'annex 1, sobre el perfil de sortida; l'annex 2, sobre les àrees; l'annex 3, sobre l'estructura de desenvolupament curricular; l'annex 4, sobre les situacions d'aprenentatge; l'annex 5, sobre les

orientacions metodològiques per a l'etapa; l'annex 6, sobre les orientacions per a l'avaluació de l'etapa i l'annex 7, sobre l'horari.

En l'elaboració d'aquesta norma s'han observat els principis de bona regulació establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia, aquest decret és l'instrument que es requereix per garantir que aquests principis esmentats s'aconsegueixin, atès que és preceptiu fer la modificació del currículum a través d'una norma amb rang de decret. Així mateix, es compleix amb el principi de proporcionalitat i amb l'objectiu de limitar la regulació al mínim imprescindible per reduir la intensitat normativa, atès que es limita a ajustar la regulació dels ensenyaments de les diverses etapes educatives, una vegada implementats els decrets que varen establir els currículums corresponents, a les necessitats manifestades per la comunitat educativa i a modificar o corregir els altres aspectes exposats amb anterioritat.

Respecte del principi de seguretat jurídica, la iniciativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic estatal i de la Unió Europea. Així mateix, en aplicació del principi de transparència i d'acord amb el que s'estableix en l'article 133.1 de la Llei 39/2015, s'ha dut a terme una consulta prèvia a l'elaboració del projecte, el qual, a més, s'ha sotmès als tràmits d'audiència i informació públiques prevists en els articles 55 i 58 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears. També s'ha posat a disposició dels ciutadans tota la documentació relativa a l'elaboració en els termes de l'article 7 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i de l'article 129.5 de la Llei 39/2015. En aquest sentit, s'ha ofert la corresponent publicitat als documents que han estat emesos en cadascuna de les fases del procediment d'elaboració normativa.

Quant als principis d'eficiència, qualitat i simplificació, el text normatiu resultant permet una gestió més eficient dels recursos públics perquè elimina càrregues administratives innecessàries i, a la vegada, el procediment d'elaboració d'aquest decret s'ha ajustat al procediment establert en la Llei 1/2019, atès que s'ha donat resposta a la necessitat de la comunitat educativa i s'ha garantit la participació de tots els sectors implicats.

D'acord amb l'article 58.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i els articles 14.1 i 17 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, el Govern està facultat per aprovar aquest Decret.

El Decret 4/2024, de 17 de maig, de la presidenta de les Illes Balears, que modifica el Decret 12/2023, de 10 de juliol, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 16/2023, de 20 de juliol; pel Decret 17/2023, de 23 d'agost; pel Decret 1/2024, de 4 de gener; pel Decret 4/2024, de 17 de maig, i pel Decret 5/2024, de 29 de maig, disposa que les competències en matèria d'ordenació dels ensenyaments no universitaris corresponen a la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.

Per tot això, a proposta del conseller d'Educació i Universitats, d'acord amb el dictamen del Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió del dia xx de xxx de 2025,

ESBORRANY

DECRET

CAPÍTOL I

Disposicions de caràcter general

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquest Decret té per objecte establir l'ordenació i el currículum de l'etapa d'educació primària.
2. Aquest Decret és d'aplicació als centres docents públics i privats de les Illes Balears que imparteixen els ensenyaments d'educació primària.

Article 2

L'etapa d'educació primària en el marc del sistema educatiu

1. L'educació primària és una etapa educativa que constitueix, juntament amb l'educació secundària obligatòria i els cicles formatius de grau bàsic, l'educació bàsica.
2. L'educació primària comprèn tres cicles de dos anys acadèmics cadascun i s'organitza en àrees que tenen un caràcter global i integrador, les quals estan orientades al desenvolupament de les competències dels alumnes i poden organitzar-se en àmbits.

Article 3

Finalitats

1. La finalitat de l'educació primària és facilitar als alumnes els aprenentatges de l'expressió i comprensió oral, la lectura, l'escriptura, el càlcul, les habilitats lògiques i matemàtiques, el pensament científic, la salut, l'adquisició de nocions bàsiques de la cultura i l'hàbit de convivència, així com els d'estudi i treball, el sentit artístic, la creativitat i l'afectivitat, i aprendre a valorar l'esforç i a gestionar situacions de frustració amb la finalitat de garantir una formació integral que contribueixi al ple desenvolupament de la seva personalitat i a preparar-los per cursar amb aprofitament l'educació secundària obligatòria. També ha de permetre potenciar les actituds solidàries i no discriminatòries, per assumir els deures i exercir els seus drets com a ciutadans. Així mateix, té com a finalitat ajudar els alumnes a adquirir la consciència de pertànyer a la comunitat de les Illes Balears.

Article 4

Principis generals

1. L'educació primària és una etapa obligatòria i gratuïta que comprèn sis cursos acadèmics.
2. Amb caràcter general, s'ha de cursar entre el sis i els dotze anys d'edat, i els alumnes s'han d'incorporar al primer curs de l'educació primària l'any natural en què compleixen sis anys.
3. L'acció educativa en aquesta etapa ha de procurar la integració de les diferents experiències i aprenentatges dels alumnes, des d'una perspectiva global i sempre tenint en compte el seu nivell de desenvolupament maduratiu.
4. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin s'han de regir pels principis del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA), així com altres estratègies metodològiques que permetin individualitzar el procés d'aprenentatge, tenint en compte les característiques personals de cada alumne. Aquestes mesures han de garantir el desenvolupament integral dels estudiants i optimitzar els aprenentatges i l'adquisició de competències.
5. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, ha de garantir una escolarització equilibrada dels infants que s'incorporin en qualsevol moment de l'etapa entre els centres sostinguts amb fons públics. Així mateix, els centres educatius han d'implementar mesures d'acollida i adaptació per facilitar la integració d'aquests alumnes.
6. Atesa la continuïtat entre l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, els centres han d'establir mecanismes per garantir la coordinació entre les etapes, per assegurar una transició adequada dels alumnes i facilitar la continuïtat del seu procés educatiu.

Article 5 Definicions

A l'efecte d'aquest Decret, s'entén per:

- a) *Curriculum*: conjunt d'objectius, competències, continguts enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de l'educació primària.
- b) *Objectius*: assoliments que s'espera que els alumnes hagin aconseguit en finalitzar l'etapa, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.

c) *Competències clau*: assoliments que es consideren imprescindibles perquè els alumnes puguin progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafinaments globals i locals. Apareixen recollides en el perfil de sortida dels alumnes en acabar l'ensenyament bàsic, a l'annex 1 d'aquest Decret, i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establertes en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

d) *Competències específiques*: assoliments que els alumnes han de poder desplegar en activitats o en situacions, el tractament dels quals requereix els sabers bàsics de cada àrea o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil de sortida dels alumnes i, per l'altra, els sabers bàsics de les àrees o àmbits i els criteris d'avaluació.

e) *Criteris d'avaluació*: referents que indiquen els nivells d'assoliment esperats dels alumnes en les situacions o activitats a les quals es refereixen les competències específiques de cada àrea en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

Els esmentats criteris han d'orientar els docents en el disseny d'activitats i altres procediments d'avaluació, així com en la cerca d'evidències que permetin constatar els aprenentatges que s'hi estableixen.

f) *Sabers bàsics*: coneixements, destreses i actituds essencials que constitueixen els continguts propis d'una àrea o àmbit, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques i el desenvolupament integral dels alumnes.

g) *Programació didàctica*: instrument de planificació, desenvolupament i avaluació de cada àrea o àmbit en el qual es concreten els elements del currículum per dur a terme l'activitat docent durant cada curs escolar. A la programació didàctica hi ha de figurar les unitats de programació.

h) *Unitats de programació*: elements d'organització del procés d'ensenyament i aprenentatge que defineixen la seqüència didàctica i estructuren l'activitat docent a l'aula de manera coherent i eficient. El conjunt d'unitats desenvolupades al llarg del curs conformen la programació d'aula.

i) *Situacions d'aprenentatge*: activitats que impliquen el desplegament, per part dels alumnes, d'actuacions associades a competències clau i específiques, i que contribueixen a la seva adquisició i desenvolupament.

Article 6

Principis pedagògics

1. En aquesta etapa s'ha de posar especial èmfasi a garantir la inclusió educativa, l'atenció personalitzada a l'alumne i les seves necessitats d'aprenentatge i la posada en pràctica de mecanismes de reforç i de flexibilització, alternatives metodològiques i altres mesures adequades, de seguida que es detecti qualsevol d'aquestes situacions.
2. La intervenció educativa ha de desenvolupar i assentar progressivament les bases que facilitin a cada alumne una adequada adquisició de les competències clau previstes en el perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, tenint sempre en compte el seu procés maduratiu, així com els nivells d'assoliment esperats per a aquesta etapa.
3. La comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, el raonament i la lògica matemàtica, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i humanístic i de l'emprenedoria s'han de treballar en totes les àrees o àmbits, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les àrees o àmbits de l'etapa.
4. S'han de fomentar, potenciar i impulsar la comprensió i expressió oral, la lectura i l'escriptura, ja que són aprenentatges essencials per a l'adquisició de competències clau i serveixen com a base per al desenvolupament de les habilitats cognitives i socials dels alumnes. Els centres, en els seus projectes curriculars, han d'especificar el tractament didàctic i metodològic de la lectura, l'escriptura i l'expressió oral, i com aplicar-les en l'aprenentatge i adquisició de coneixements, així com en el desenvolupament de les competències específiques de les diferents àrees o àmbits. Per tal de fomentar l'hàbit i el domini de la lectura, tots els centres educatius hi han de dedicar un temps en la seva pràctica docent en totes les àrees o àmbits en els termes recollits en el seu projecte educatiu.
5. L'aprenentatge de les habilitats matemàtiques és necessari per al desenvolupament de competències transversals i per a l'adquisició de

coneixements fonamentals en diverses àrees. Els centres, en els seus projectes curriculars, han d'especificar com fomentar, potenciar i impulsar l'aprenentatge de les matemàtiques i les estratègies que s'han d'utilitzar com a mitjà per a l'adquisició dels coneixements i el desenvolupament de les competències específiques de les diferents àrees o àmbits.

6. Des de totes les àrees s'ha de promoure la igualtat entre homes i dones, l'educació per a la pau, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible, el medi ambient i l'educació per a la salut, inclosa l'afectiva i sexual.

7. S'ha de posar especial atenció a l'orientació educativa i professional, a l'acció tutorial i a l'educació emocional i en valors, així com a la coeducació i a la corresponsabilitat.

8. S'ha de potenciar l'aprenentatge significatiu per tal de promoure l'autonomia i la reflexió.

9. Cal desenvolupar les habilitats tecnològiques bàsiques i començar a utilitzar-les per a l'aprenentatge, tenint en compte els següents aspectes:

- a) Garantir que els recursos tecnològics siguin adequats a l'edat dels alumnes i al seu nivell educatiu.
- b) Fomentar l'ús responsable i segur de les tecnologies digitals, i assegurar-se que els alumnes puguin adquirir competències bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el funcionament i l'ús de la tecnologia.
- c) Ensenyar els alumnes a identificar possibles perills o riscos en línia que poden afectar la seva seguretat i protecció personal.

10. En l'assoliment de la competència digital, és important diferenciar entre el tractament d'aquesta i l'ús generalitzat de les pantalles i altres dispositius digitals, la qual cosa implica que els alumnes aprenguin a emprar els dispositius digitals, de forma progressiva, responsable i adequada a la seva edat i moment maduratiu, sempre amb l'objectiu d'adquirir coneixements que impulsin el seu procés d'aprenentatge, sense que aquest fet vagi en detriment de l'adquisició de les competències.

11. Per a l'adquisició de les competències, també es pot dedicar un temps de l'horari lectiu a la realització de projectes que condueixin a aprenentatges significatius, i a la resolució de problemes, per tal de reforçar l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat dels alumnes.

12. Les llengües oficials s'han d'utilitzar com a suport en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, només si és necessari. En aquest procés, es prioritzarà la comprensió, l'expressió i la interacció oral.

13. S'ha d'afavorir que es difongui la cultura de les Illes Balears i que se'n coneguin les tradicions pròpies que, juntament amb la llengua catalana, contribueixen a configurar la identitat pròpia de les Illes Balears.

14. En l'atenció als principis pedagògics i a la seva concreció, a l'annex 5 s'ofereixen un conjunt d'orientacions metodològiques comunes a tota l'etapa. Aquestes orientacions permeten guiar els docents en la selecció de metodologies que integrin estils, estratègies i tècniques d'ensenyament, tipus d'agrupaments, formes d'organització de l'espai i el temps, recursos i materials, a fi que els alumnes assoleixin els aprenentatges essencials.

Article 7

Objectius

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

Conèixer i complir responsablement amb els seus deures i amb les normes de convivència, i aprendre a actuar d'acord amb aquestes normes de manera empàtica, practicant la tolerància, el respecte, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups.

Conèixer i exercir els seus drets i respectar els dels altres, exercitar-se en el diàleg i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica a partir del coneixement i respecte dels drets humans com a valors comuns d'una societat plural.

Desenvolupar hàbits d'autoregulació i disciplina, de treball individual i en equip, d'esforç, de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en un mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat vers l'aprenentatge i esperit emprenedor, per un desenvolupament competencial global.

Adquirir habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència que els permetin desenvolupar-se amb empatia, assertivitat i autonomia en l'àmbit familiar, l'escolar i en els grups socials amb els quals es relacionen.

Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones per motius d'origen, d'orientació o identitat sexual, de religió o creences, de diversitat funcional o d'altres condicions.

Adoptar una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.

Conèixer i utilitzar de manera adequada la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i la llengua castellana, tant oralment com per escrit, de manera que puguin ser emprades com a llengües de comunicació i d'aprenentatge.

Conèixer, valorar i respectar els aspectes culturals, històrics, geogràfics, naturals, lingüístics i tradicionals més rellevants de les Illes Balears, per tal de desenvolupar actituds responsables d'acció, respecte, protecció i cura d'aquest patrimoni.

Reconèixer el desenvolupament de la cultura científica a les Illes Balears i el seu valor en la transformació de la nostra societat, de manera que fomenti la indagació i la curiositat.

Adquirir, en una llengua estrangera com a mínim, la competència comunicativa bàsica que els permeti expressar i comprendre missatges senzills i desenvolupar-se en situacions quotidianes.

Desenvolupar la competència lògica-matemàtica, la generació d'estratègies i formes de raonament per a la resolució de problemes, que requereixin la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la seva vida quotidiana.

Conèixer els aspectes fonamentals de les ciències de la naturalesa, les ciències socials, la geografia, la història i la cultura.

Adquirir destreses bàsiques en la utilització dels diferents tipus de fonts d'informació per adquirir coneixements i així desenvolupar el sentit crític.

Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i iniciar-se en la seva utilització per a l'aprenentatge tenint en compte les consideracions següents:

Garantir l'ús adequat a l'edat dels alumnes i cicles corresponents.

Assegurar que aquest aprenentatge comporti l'ús fiable i responsable de les tecnologies digitals.

Assegurar amb l'aprenentatge la detecció per part dels alumnes de possibles riscos que atemptin contra la seva seguretat i protecció.

Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques, comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions culturals i artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes plàstiques, visuals i audiovisuals, musicals, escèniques i performatives, per desenvolupar la sensibilitat estètica i potenciar la creació artística.

Prendre consciència i acceptar el propi cos i el dels altres, integrar la higiene i valorar la salut com una part fonamental de la vida i comprendre el valor de l'alimentació, l'activitat física, l'afectivitat, el benestar emocional i la sexualitat com a mitjans essencials per al desenvolupament físic, emocional i social.

Desenvolupar hàbits quotidians de mobilitat activa autònoma saludable mitjançant el foment de l'educació viària i d'actituds de respecte que incideixin en la prevenció dels accidents de trànsit.

Considerar i respectar els éssers vius, en concret els animals i les plantes, per tal d'adoptar formes de comportament que afavoreixin la cura i sensibilització envers aquests éssers, per així contribuir a la conservació i millora del medi ambient.

Contribuir, a partir del coneixement d'un mateix i de l'entorn que l'envolta, amb la participació activa, a la creació d'un món més just, solidari, igualitari i sostenible, tot treballant per a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Article 8

Currículum

1. Els centres docents, en l'ús de la seva autonomia, han de desenvolupar i completar, en el seu cas, el currículum de l'educació primària establert en aquest Decret. Aquesta concreció ha de formar part del seu projecte educatiu, que ha

d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa.

Article 9

Competències clau i perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic

1. A l'efecte d'aquest Decret, les competències clau són les següents:

- a) Competència en comunicació lingüística.
- b) Competència plurilingüe.
- c) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- d) Competència digital.
- e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- f) Competència ciutadana.
- g) Competència emprenedora.
- h) Competència en consciència i expressió culturals.

2. El perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic constitueix la concreció dels principis i les finalitats del sistema educatiu referits a l'educació bàsica que fonamenta la resta de decisions curriculars. El perfil de sortida al final de l'ensenyament bàsic identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que els alumnes han d'haver desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica, i introdueix orientacions sobre el nivell d'acompliment esperat al final de l'educació primària.

3. En l'annex 1 d'aquest Decret es defineixen cada una de les competències clau i els descriptors operatius del perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica.

4. Els ensenyaments mínims que estableix el Reial decret 157/2022, d'1 de març, tenen per objecte garantir el desenvolupament de les competències clau previst en el perfil de sortida al final de l'ensenyament bàsic. Els currículums establerts en aquest Decret per la Conselleria d'Educació i Universitats i la concreció que el centre en faci en el seu projecte educatiu també han de tenir com a referent aquest perfil de sortida.

Article 10

Competències específiques, criteris d'avaluació i sabers bàsics

1. Les competències específiques concreten els descriptors operatius del perfil de sortida de cadascuna de les àrees, referits al nivell d'assoliment corresponent al final de l'etapa de l'educació primària.
2. A l'annex 2 d'aquest Decret es fixen les competències específiques de cada àrea, que seran comunes per a tots els cicles de l'etapa, així com els criteris d'avaluació, amb aclariments de caràcter orientatiu, i els sabers bàsics, que s'estableixen per a cada cicle en cada una de les àrees.
3. Les agrupacions per àmbits hauran de respectar les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics de les àrees que s'hi integren.
4. Per a l'adquisició i desenvolupament, tant de les competències clau com de les competències específiques, els docents han de desenvolupar les programacions didàctiques previstes mitjançant el desplegament de les unitats de programació.

CAPÍTOL II

Ordenació de l'etapa

Article 11

Àrees

1. Les àrees de l'educació primària que s'imparteixen en tots els cursos són les següents:
 - a) Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural, que es pot desdoblar en Ciències de la Naturalesa i Ciències Socials.
 - b) Educació Artística, que es desdobla en Educació Plàstica i Visual, d'una banda, i Música i Dansa, de l'altra.
 - c) Educació Física.
 - d) Llengua Castellana i Literatura.
 - e) Llengua Catalana i Literatura.
 - f) Llengua Estrangera.
 - g) Matemàtiques.
2. A les àrees incloses a l'apartat anterior s'hi ha d'afegir, en algun dels cursos del tercer cicle, Educació en Valors Cívics i Ètics.

3. Un alumne pot estar exempt de l'avaluació de l'àrea de Llengua Catalana i Literatura si ho sol·licita i compleix les condicions previstes en la normativa. En qualsevol cas, l'alumne ha de cursar aquesta àrea.
4. Els centres es poden organitzar establint agrupacions d'àrees en àmbits. Aquests àmbits han de tenir com a referent el currículum de totes les àrees que s'hi integren i ha de quedar recollit en el projecte educatiu del centre.

Article 12

Horari

1. El claustre de mestres ha d'aprovar els criteris pedagògics per elaborar l'horari setmanal.
2. L'horari lectiu setmanal dels alumnes ha de ser, inclosos els esplais, de vint-i-cinc hores per a cada un dels cursos, distribuïdes de dilluns a divendres, que es poden desenvolupar en jornada continuada o partida, d'acord amb la normativa vigent.
3. En l'annex 7 d'aquest Decret s'estableix l'horari lectiu setmanal per a cadascun dels cicles de l'etapa i per a les diferents àrees de l'educació primària.
4. En el cas que el centre reculli la integració d'àrees en àmbits, l'horari corresponent ha de ser el resultat de la suma dels períodes lectius assignats a les àrees que s'hi integrin.
5. L'horari assignat a les àrees o, si s'escau als àmbits, s'ha d'entendre com el temps necessari per al treball en cada una d'aquestes àrees, tot tenint en compte el caràcter global i integrador de l'etapa.
6. Amb la finalitat d'adequar el currículum als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE), els centres, amb l'autorització prèvia de la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, poden adoptar una distribució horària diferent de la que s'estableix en l'annex 7.
7. En el marc de la seva autonomia, els centres han d'establir en el seu projecte educatiu la distribució de les hores de lliure disposició que es podran dedicar a desenvolupar projectes, àmbits, definir alguna àrea opcional o augmentar les sessions d'altres àrees. En qualsevol cas, aquesta distribució ha de garantir que les àrees de Llengua Catalana i Literatura i de Llengua Castellana i Literatura disposin de la mateixa càrrega horària dins cada cicle.

8. Els ensenyaments de Música i els d'Educació Plàstica, que formen part de l'àrea d'Educació Artística, han de disposar del 50 % de l'horari setmanal assignat a l'àrea en el còmput total de cada cicle.

CAPÍTOL III

Avaluació i promoció

Article 13

Avaluació

1. L'avaluació ha de garantir que, en finalitzar l'educació primària, els alumnes hagin assolit els objectius de l'etapa i les competències clau previstes en el perfil de sortida que garanteixi la incorporació amb èxit a l'educació secundària.
2. L'avaluació dels alumnes ha de ser global, contínua i formativa, i ha de tenir en compte el grau de desenvolupament de les competències clau i el seu progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge.
3. En l'avaluació del procés d'aprenentatge dels alumnes s'han de tenir en compte, com a referents a totes les àrees o àmbits, els criteris d'avaluació de les competències específiques, els objectius establerts per a l'etapa i el grau de desenvolupament de les competències clau previstes en el perfil de sortida, sense que impliqui l'obligatorietat de qualificar cadascun dels criteris numèricament o percentualment.
4. En el context d'aquest procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'un alumne no sigui l'adequat, tant aviat com es detecti les possibles dificultats, s'han d'establir mesures de suport educatiu. Aquestes mesures s'han d'adoptar de seguida que es detectin les dificultats i han d'estar dirigides a garantir l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per continuar el procés educatiu.
5. L'avaluació dels alumnes amb NESE s'ha de regir pels mateixos referents establerts per a la resta d'alumnes.
6. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de desenvolupar orientacions per tal que els centres docents puguin elaborar plans de reforç o d'enriquiment curricular que permetin millorar el nivell competencial dels alumnes que ho requereixin.
7. Els docents han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent. Els centres han de recollir

en la memòria final la valoració de l'esmentada avaluació, a partir de la qual s'han d'establir propostes de millora.

8. Amb independència del seguiment realitzat al llarg del curs, l'equip docent, coordinat pel tutor del grup, ha de valorar, de forma col·legiada, el progrés dels alumnes en una única sessió d'avaluació que tindrà lloc al final del curs escolar.

9. A l'annex 6 d'aquest Decret, hi figuren les orientacions per a l'avaluació de l'etapa.

10. La Direcció General de Formació Professional i Orientació de la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General ha de regular, mitjançant una Ordre, l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes d'educació primària, així com la promoció de curs.

11. S'ha de fer un ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos, accessibles i adaptats que permetin la valoració objectiva de tot els alumnes, per tal de garantir, així mateix, que les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adaptin a les necessitats dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

Article 14

Resultats de l'avaluació

1. La qualificació de cada àrea o àmbit és competència del mestre que figura com a titular.

2. Els resultats de l'avaluació s'han d'expressar en termes qualitatius: Insuficient (IN), Suficient (SU), Bé (BÉ), Notable (NT) i Excel·lent (EX).

3. Les àrees o àmbits s'han de considerar superats quan tenen el resultat de Suficient, Bé, Notable o Excel·lent, i s'han de considerar no superats quan tenen el resultat d'Insuficient.

4. En el cas dels àmbits que integren diferents àrees, el resultat de l'avaluació s'expressarà mitjançant una única qualificació, sense perjudici dels procediments que es puguin establir per mantenir informats els alumnes i els pares o tutors legals de l'evolució en les diferents àrees.

5. Al final de cada cicle l'equip docent ha d'emetre un informe de final de cicle en el qual s'ha de fer constar el grau de desenvolupament de les competències clau

per part de l'alumne i, en el seu cas, les mesures de suport que s'han de preveure en el cicle o etapa següent. En aquest informe l'assoliment de cada competència clau ha de ser valorat com *assolit* o *en procés*, en acabar el primer i segon cicle, i com *assolit* o *no assolit* en acabar el tercer cicle.

6. El programa de gestió acadèmica de la Conselleria d'Educació i Universitats, depenent de la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, generarà, de manera automàtica, l'informe de final de cicle de les competències clau. Els equips docents han de revisar el resultat de cada informe i, si escau, l'han de modificar.

Article 15

Promoció

1. Al final de cada cicle, l'equip docent ha d'adoptar les decisions relatives a la promoció dels alumnes de forma col·legiada, d'acord amb els criteris de promoció acordats pel centre tenint en compte l'establert per la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa, i prenent especialment en consideració la informació i el criteri del tutor.

2. L'alumne que no hagi assolit les competències previstes pot romandre un any més en el darrer curs d'un cicle, després d'haver aplicat les mesures ordinàries suficients, adequades i personalitzades per atendre el desfasament curricular o les dificultats d'aprenentatge de l'alumne, si l'equip docent considera que la permanència un any més al mateix curs és la mesura més adequada per afavorir-ne el desenvolupament.

En aquest cas, s'organitzarà un pla individualitzat de reforç per tal que, durant el curs de permanència, pugui assolir les competències no assolides. La justificació de la decisió de permanència s'ha de reflectir en l'apartat d'observacions de l'acta de la sessió d'avaluació. Aquesta decisió només es podrà adoptar una vegada durant l'etapa i tindrà, en tot cas, caràcter excepcional.

Article 16

Avaluació de diagnòstic

1. Al quart curs de l'educació primària, tots els centres han de realitzar una avaluació de diagnòstic de les competències adquirides pels seus alumnes.

2. Aquestes avaluacions han de tenir caràcter informatiu, formatiu i orientador per als centres, per als alumnes i per als seus pares o tutors legals i per al conjunt de la comunitat educativa. Aquestes avaluacions han de tenir com a marc de referència l'establert d'acord amb l' article 144.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

Article 17

Participació i dret a la informació de pares o tutors legals

1. Els pares o els tutors legals tenen dret a ser oïts en les decisions que afectin l'orientació acadèmica i professional dels fills, dret a estar informats sobre el procés d'aprenentatge, a conèixer les decisions relatives a la seva avaluació i promoció a través d'un butlletí individualitzat, així com a l'accés als documents oficials de la seva avaluació i a les proves i documents de les avaluacions que se'ls realitzin, a la part referida als alumnes de què es tracti, sense perjudici del respecte a les garanties establertes a la Llei orgànica 3/ 2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i a l'altra normativa aplicable en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

2. A més, han de conèixer, participar i donar suport a l'evolució del procés educatiu dels seus fills o tutelats, així com col·laborar en les mesures de suport o reforç que adoptin els centres per facilitar-ne el progrés.

CAPÍTOL IV

Documents oficials d'avaluació

Article 18

Documents i informes d'avaluació

1. A l'educació primària, els documents oficials d'avaluació són:

Les actes d'avaluació.

L'expedient acadèmic.

L'historial acadèmic.

L'informe de final d'etapa.

Si escau, l'informe personal per trasllat.

2. L'historial acadèmic i, si és el cas, l'informe personal per trasllat es consideren documents bàsics per garantir la mobilitat dels alumnes per tot el territori

nacional. Quan hagin de tenir efectes fora de l'àmbit de les Illes Balears, es lliuraran d'acord amb el que disposa l'article 15.3 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

3. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa, ha d'establir les característiques dels informes finals de cicle i etapa als quals es fa referència a l'apartat de l'article 14.

Article 19

Actes d'avaluació

1. Les actes d'avaluació s'han d'estendre per a cadascun dels cursos i s'han de tancar el mes de juny en finalitzar el període lectiu. Han d'incloure, almenys, la relació nominal dels alumnes que componen el grup, juntament amb els resultats de l'avaluació de les àrees o àmbits i les decisions sobre promoció i permanència.
2. Els resultats de l'avaluació s'han d'expressar d'acord amb l'article 14 d'aquest Decret.
3. En el cas dels àmbits que integrin diferents àrees, el resultat de l'avaluació s'ha d'expressar mitjançant una única qualificació, sense perjudici dels procediments que puguin establir-se per mantenir l'alumne i els seus pares o tutors legals informats de la seva evolució en les diferents àrees.
4. També s'hi ha de fer constar, si és el cas, l'exempció (X) de l'avaluació de l'àrea de Llengua Catalana i Literatura.
5. El tutor i tots els mestres del grup que figuren com a titulars de les àrees o àmbits han de signar les actes d'avaluació final, les quals han d'incloure el vistiplau del director del centre.

Article 20

Expedient acadèmic

1. L'expedient acadèmic ha de recollir, juntament amb les dades d'identificació del centre, les de l'alumne, així com la informació relativa al procés d'avaluació. S'ha d'obrir en el moment d'incorporació al centre i ha de recollir, almenys, els resultats de l'avaluació de les àrees o àmbits, les decisions de promoció d'etapa, les mesures de suport educatiu i les adaptacions curriculars que s'hagin adoptat per a l'alumne.

2. En cas que existeixin àrees que hagin estat cursades de forma integrada en un àmbit, a l'expedient ha de figurar, juntament amb la denominació d'aquest àmbit, la indicació expressa de les àrees integrades en aquest àmbit específic.
3. La custòdia i l'arxiu dels expedients acadèmics corresponen als centres docents en què s'hagin realitzat els estudis dels ensenyaments corresponents i seran supervisats pel Departament d'Inspecció Educativa (DIE)

Article 21

Historial acadèmic

1. L'historial acadèmic ha de portar el vistiplau del director i té valor acreditatiu dels estudis cursats.
2. L'historial acadèmic, com a mínim, ha de recollir, amb les dates corresponents:
 - a) Les dades identificatives de l'alumne.
 - b) Les àrees o àmbits cursats en cada un dels anys d'escolarització.
 - c) Les mesures curriculars i organitzatives aplicades.
 - d) Els resultats de l'avaluació de cada un dels anys de l'escolarització de l'alumne.
 - e) Les decisions sobre promoció i permanència.
 - f) La informació relativa als canvis de centre.
 - g) La indicació de les àrees que s'han cursat amb adaptacions curriculars significatives.
3. Amb la finalitat de garantir la mobilitat dels alumnes, quan diverses àrees hagin estat cursades integrades en un àmbit, es farà constar a l'historial la qualificació obtinguda en cadascuna de les àrees en qüestió. Aquesta qualificació serà la mateixa que figuri a l'expedient per a l'àmbit corresponent.
4. Després de finalitzar l'etapa, l'historial acadèmic d'educació primària s'ha de lliurar als pares o tutors legals. Igualment, s'enviarà una còpia de l'historial acadèmic i de l'informe de final d'etapa al centre d'educació secundària en el qual continuarà els estudis, prèvia petició del centre.

Article 22

Informe personal per trasllat

1. En cas de trasllat abans de finalitzar l'etapa, el centre d'origen ha de trametre al centre de destinació, i a petició d'aquest centre destinatari, l'informe personal per trasllat, juntament amb una còpia de l'historial acadèmic. El centre receptor ha d'obrir el corresponent expedient acadèmic. La matriculació adquireix caràcter definitiu una vegada rebuda la còpia de l'historial acadèmic.
2. L'informe personal per trasllat ha d'incloure els resultats de les avaluacions que s'han realitzat, l'aplicació, si escau, de mesures curriculars i organitzatives, i totes aquelles observacions que es considerin oportunes sobre el progrés general de l'alumne.

Article 23

Autenticitat, seguretat i confidencialitat

1. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir els procediments oportuns per garantir l'autenticitat dels documents oficials d'avaluació, la integritat de les dades recollides en aquests documents i la seva supervisió i custòdia, així com la seva conservació i trasllat en cas de supressió o extinció del centre.
2. En relació amb l'obtenció de les dades personals dels alumnes, amb la cessió d'aquestes dades d'uns centres a uns altres i amb la seva seguretat i confidencialitat, s'ha d'atendre a allò que es disposa en la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal i, en tot cas, al que estableix la disposició addicional vigèsima tercera de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.
3. Els documents oficials d'avaluació i els seus procediments de validació descrits en els apartats anteriors poden ser substituïts pels seus equivalents realitzats per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, sempre que en quedi garantida l'autenticitat, integritat i conservació, i es compleixin les garanties i els requisits establerts per la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, i per la normativa que les desenvolupa.
4. L'expedient electrònic de l'alumne ha d'estar constituït, almenys, per les dades contingudes en els documents oficials d'avaluació, i ha de complir amb allò establert al Reial decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional de Interoperabilitat a l'àmbit de l'Administració Electrònica.

CAPÍTOL V

Tutoria i orientació

Article 24

Tutoria i orientació

1. Cada grup d'alumnes ha de tenir, com a mínim, un mestre com a tutor, nomenat pel director del centre o, en el cas de centres privats, pel seu titular.
2. La tutoria dels alumnes i l'orientació educativa i psicopedagògica constitueixen un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa. Les mesures relatives a l'orientació i l'acció tutorial han de formar part del projecte educatiu del centre i han d'acompanyar el procés educatiu individual i col·lectiu dels alumnes.
3. Des de la tutoria s'ha de coordinar la intervenció educativa de l'equip docent i s'ha de mantenir una relació permanent amb els pares o tutors legals.
4. L'acció tutorial de cada grup d'alumnes l'exerceix l'equip docent que hi intervé, amb la coordinació del tutor.
5. L'orientació i l'acció tutorial han d'acompanyar el procés educatiu individual i col·lectiu dels alumnes. Aquesta acció tutorial ha de tenir en compte el desenvolupament intel·lectual, afectiu, psicomotriu, social i ètic dels alumnes des d'una perspectiva sistèmica de l'entorn. A més, durant aquesta etapa s'ha de fomentar el respecte mutu i la cooperació entre iguals i s'ha de posar especial atenció a la igualtat de gènere.
6. Al llarg del tercer cicle, des de la tutoria, s'ha de coordinar la incorporació d'elements d'orientació educativa, acadèmica i professional que incloguin, almenys, el progressiu descobriment d'estudis i professions, així com la generació d'interessos vocacionals lliures d'estereotips sexistes.
7. Les funcions de tutoria, s'estableixen en l'article 64 del Decret 4/2023, de 13 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i les instituts d'educació secundària de les Illes Balears.

CAPÍTOL VI

Atenció a les diferències individuals

Article 25

Atenció a les diferències individuals

1. El dret a l'educació inclusiva és una condició indispensable per tal que tots els alumnes puguin accedir a una educació de qualitat, equitativa, universal i no discriminatòria.
2. S'entén per atenció a la diversitat i a les diferències individuals el conjunt d'actuacions i mesures educatives que garanteixen la millor resposta a les necessitats i diferències de tots els alumnes en un entorn inclusiu, per tal d'oferir oportunitats reals d'aprenentatge en diferents contextos educatius. Les mesures d'atenció a les diferències individuals es poden aplicar a qualsevol alumne que ho necessiti, en qualsevol moment de la seva escolarització.
3. Amb l'objectiu de promoure la inclusió i assegurar el dret dels alumnes a una educació de qualitat, en aquesta etapa s'ha de posar especial èmfasi en la detecció primerenca de les necessitats específiques dels alumnes, en l'atenció individualitzada i en l'establiment de mesures i suports que facilitin la presència, participació i aprenentatge, així com en l'orientació acadèmica i vocacional.
4. Els centres educatius, des de l'exercici de la seva autonomia, poden establir tant mesures organitzatives, com curriculars i metodològiques, per tal d'individualitzar i millorar el procés d'aprenentatge, i l'assoliment de les competències de tots els alumnes, en el context d'un marc inclusiu.
5. Aquestes mesures educatives s'organitzen en universals, addicionals i intensives en funció de la intensitat dels ajustaments curriculars, organitzatius i metodològics que necessiten els alumnes. Les mesures han de formar part del projecte educatiu de centre i han d'estar orientades a permetre que tots els alumnes desenvolupin les competències previstes en el perfil de sortida i assoleixin els objectius de l'educació primària. En cap cas, s'han de tenir en compte per disminuir les qualificacions obtingudes ni han de suposar un impediment per a la promoció al següent cicle o etapa.
6. Les mesures de suport s'han d'implementar de seguida que es detectin dificultats d'aprenentatge. Es consideren mesures el suport en el grup ordinari, els agrupaments flexibles, les tutories individuals o en petit grup i les adaptacions del currículum, entre d'altres. La Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa regularà la normativa referida a les mesures i suports per atendre les diferències individuals.

7. Les necessitats específiques de suport educatiu (NESE) que presenten els alumnes d'educació primària es poden classificar segons la tipologia següent:

- a) Necessitats educatives especials.
- b) Retard maduratiu.
- c) Trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge.
- d) Necessitats d'inclusió social.
- e) Altes capacitats intel·lectuals.
- f) Condicions personals o història escolar.

8. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de facilitar el procés d'identificació de les NESE que presenten els alumnes. Aquestes necessitats han de quedar reflectides en un informe d'avaluació psicopedagògica i social de l'alumne.

9. Els centres han d'adoptar tant mesures organitzatives, com curriculars i metodològiques inclusives per garantir que els alumnes amb NESE puguin assolir els objectius i les competències de l'etapa. Igualment, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adaptin a les seves necessitats. Els centres han de facilitar la coordinació de tots els serveis que intervenen en l'atenció dels alumnes. Els pares o tutors legals poden col·laborar i han de ser preceptivament oïts i informats en aquest procés.

10. Tot l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu ha de disposar d'un pla educatiu personalitzat. En aquest document quedaran reflectides les mesures i suports que es realitzen al centre per tal que l'alumne pugui assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats.

11. L'escolarització d'aquests alumnes s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió i ha d'assegurar-ne la no-discriminació i la igualtat d'oportunitats efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu.

Article 26

Alumnes amb necessitats educatives especials

1. L'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials ha de basar-se en la individualització dels recursos i estratègies, d'acord amb els principis de

normalització i inclusió per assegurar la seva participació en el sistema educatiu i el seu desenvolupament integral.

2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials necessaris, que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb necessitats educatives especials i ha d'adaptar els elements del currículum i les mesures que n'assegurin una correcta avaluació.

3. La Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa ha d'establir els procediments oportuns quan sigui necessari realitzar adaptacions que s'allunyin significativament del currículum, amb la finalitat de donar resposta als alumnes amb necessitats educatives especials que les necessitin, amb la intenció de permetre el màxim desenvolupament possible de les competències clau.

4. Les adaptacions que s'allunyen significativament del currículum són una mesura intensiva que ha de tenir caràcter excepcional i que requereix prèviament l'avaluació psicopedagògica dels infants.

5. En el cas d'aquests alumnes, els referents de l'avaluació seran els inclosos en les esmentades adaptacions, sense que aquest fet pugui impedir la promoció de cicle o etapa.

6. La identificació i valoració de les necessitats educatives d'aquests alumnes s'ha de realitzar de seguida que sigui possible per part dels professionals especialistes en els termes que determini la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa. Durant aquest procés han de ser preceptivament oïts i informats els pares o tutors legals dels alumnes.

Article 27

Alumnes amb trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge.

1. La Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa ha d'adoptar les mesures necessàries perquè es puguin identificar els alumnes amb trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge, i valorar-ne les necessitats de manera primerenca. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme per part dels serveis d'orientació educativa del centre o per part de professionals de l'àmbit

sanitari.

2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials, que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge i han d'adaptar les actuacions, accions, plans i programes, els recursos personals, metodològics i materials (inclosos els tecnològics), contextuals i comunitaris per aconseguir el desenvolupament personal, acadèmic, social i emocional de l'alumnat.

Article 28

Alumnes amb necessitats d'inclusió social

1. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme per part dels serveis d'orientació educativa del centre.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir les condicions per tal que els alumnes d'incorporació tardana o els alumnes que presenten desconeixement greu d'una o de les dues llengües d'aprenentatge puguin participar en el programa d'acolliment lingüístic i rebre una atenció específica, que haurà de ser, en tot cas, simultània a la seva escolarització en grups ordinaris, amb els quals han de compartir el major temps possible de l'horari setmanal, en els termes que preveu l'article 137 de la Llei 1/2022.
3. Els alumnes d'incorporació tardana que presentin un desfasament en el seu nivell de competència curricular de dos cursos o més poden ser escolaritzats en el curs inferior al qual els correspondria per edat. En aquest cas, s'han d'adoptar les mesures de suport necessàries que facilitin la seva inclusió, la recuperació del seu desfasament i que els permetin continuar amb aprofitament el seu aprenentatge. En el cas de superar aquest desfasament, s'han d'incorporar al grup corresponent a la seva edat.
4. En el cas d'alumnes d'incorporació tardana, la decisió d'aplicar mesures intensives s'ha de basar en la seva avaluació inicial. En aquest cas, les mesures intensives han de tenir una durada limitada. La Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa regularà la normativa referida a l'aplicació d'aquestes mesures.

5. Per als alumnes que presenten situació de vulnerabilitat socioeducativa s'han d'adoptar les mesures de suport organitzatives, metodològiques i de programes específics necessaris que facilitin la seva inclusió.

Article 29

Alumnes amb altes capacitats intel·lectuals

1. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme per part dels serveis d'orientació educativa del centre.
2. Els centres amb alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, associades a altes capacitats intel·lectuals, han d'adoptar estratègies metodològiques i d'ensenyament-aprenentatge per ampliar i enriquir el currículum, així com altres mesures específiques adequades a cada situació i a cada alumne. Aquestes mesures poden ser de caràcter ordinari o específiques d'ampliació curricular.
3. L'escolarització dels alumnes amb altes capacitats intel·lectuals es pot flexibilitzar en els termes que determini la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, de manera que pugui reduir-se la durada de la seva escolarització en el marc de l'etapa quan es prevegi que aquesta escolarització és la mesura més adequada per al desenvolupament integral de l'alumne.

Article 30

Alumnes amb condicions personals o història escolar

1. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme per part dels serveis d'orientació educativa del centre o professionals de l'àmbit sanitari.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials, que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb condicions personals o història escolar i ha d'adaptar la temporització, mesures i suports que assegurin una correcta avaluació d'aquests alumnes.

CAPÍTOL VII

Autonomia de centres

Article 31

Autonomia de centre

1. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de facilitar als centres l'exercici de la seva autonomia pedagògica, d'organització i de gestió, en els termes recollits en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOE) i en el Decret 4 / 2023, de 13 de febrer.
2. Els centres han de concretar o adaptar els currículums i incorporar aquesta concreció o adaptació en el seu projecte educatiu, que ha d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa.
3. Igualment, els centres han de promoure compromisos educatius amb els pares o tutors legals dels seus alumnes en els quals s'hi consignin les activitats que els integrants de la comunitat educativa es comprometen a desenvolupar per facilitar el progrés acadèmic i educatiu dels alumnes.
4. Els centres poden adoptar en l'exercici de la seva autonomia les experimentacions, innovacions pedagògiques, programes educatius, plans de treball, formes d'organització, normes de convivència i ampliacions del calendari escolar o de l'horari lectiu de àrees o àmbits. D'acord amb el punt 4 de l'article 120 i l'article 141 de la LOE, s'han d'avaluar els processos d'ensenyament i aprenentatge i els seus resultats. Aquests processos s'han d'avaluar anualment i s'han d'incloure a la memòria de final de curs, on hi han de quedar reflectits els resultats d'aquestes avaluacions per determinar-ne la seva continuïtat, modificació o finalització.
5. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de potenciar i promoure l'autonomia dels centres que en depenen, de manera que els seus recursos econòmics, materials i humans puguin adequar-se als plans de feina i d'organització que elaborin, una vegada que hagin estat convenientment avaluats i valorats.

Article 32

Programacions didàctiques

1. La programació didàctica ha de ser l'instrument de planificació curricular específic per desenvolupar el procés d'ensenyament i aprenentatge dels alumnes per a una de les àrees o àmbits de cada curs de cicle.
2. Correspon a cada equip docent o equip de cicle desenvolupar el currículum establert en aquest Decret mitjançant la programació didàctica de les àrees o àmbits que li corresponen, tenint en compte el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic establert a l'annex 1, els principis pedagògics establerts en l'article 6, les orientacions metodològiques establertes a l'annex 5 i les orientacions per a l'avaluació de l'etapa establertes a l'annex 6 d'aquest Decret.
3. Les programacions didàctiques de cada àrea o àmbit han d'incloure, com a mínim, els elements següents:
 - a) Vinculació amb les competències específiques i els criteris d'avaluació de la àrea o àmbit per a tot el curs.
 - b) Seqüència de sabers bàsics del curs.
 - c) Temporitzaació de les unitats de programació.
 - d) Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.
 - e) Estratègies didàctiques i metodològiques: organització, recursos, agrupaments, criteris per a l'elaboració de situacions d'aprenentatge o d'altres activitats que es considerin necessàries.
 - f) Actuacions generals d'atenció a les diferències individuals.
 - g) Concreció dels elements transversals establerts en el projecte curricular.
 - h) Activitats complementàries.
4. En el cas que l'equip docent o l'equip de cicle consideri per consens que per dur a terme la seva tasca docent és més adient planificar les programacions didàctiques únicament a partir d'una seqüenciació de situacions d'aprenentatge, ha d'assegurar que en el seu disseny hi figuren tots i cada un dels elements recollits en l'article 33. En aquest cas, es considerarà que les situacions d'aprenentatge equivalen a les unitats de programació.
5. A l'annex 4 d'aquest decret hi figuren les orientacions per al disseny de situacions d'aprenentatge.
6. Els mestres han de desenvolupar la seva activitat docent d'acord amb les programacions didàctiques programades pels equips docents o equip de cicle al qual pertanyen.

7. Les programacions de les àrees que conformen un àmbit s'han de coordinar.
8. Les programacions didàctiques són responsabilitat única de tots els membres de l'equip docent o equip de cicle. Qualsevol modificació que es pugui proposar al llarg del curs s'ha d'adoptar per consens.
9. Els equips docents i els equips de cicle podran acordar, de manera consensuada i justificada, adaptacions respecte de la programació establerta per donar resposta a les necessitats educatives dels alumnes.
10. A final de curs s'ha d'avaluar el grau d'assoliment dels objectius de les programacions, inclosos els resultats d'aprenentatge esperats i cal introduir-hi les modificacions que correspongui de cara a la programació del proper curs.
11. Cada centre informará els alumnes i els seus pares o tutors legals del contingut de les programacions didàctiques i adaptarà a la seva realitat els procediments establerts en les instruccions pertinents.
12. Les programacions didàctiques han de ser públiques i formen part de la Programació General Anual. D'acord amb la lletra c) del punt 1 de l'article 55 de la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, és un dret de les famílies conèixer les programacions didàctiques i els criteris d'avaluació.

Article 33

Unitats de programació

1. Les programacions didàctiques s'han de concretar en unitats de programació i han d'incloure els objectius didàctics, els continguts, la seqüència d'activitats i els instruments i criteris específics per a l'avaluació de l'aprenentatge.
2. Correspon a cada docent elaborar i desenvolupar les unitats de programació en el marc de la programació didàctica i sota la coordinació del coordinador de cicle.
3. Els docents d'un mateix curs s'han de coordinar per desenvolupar les unitats de programació.
4. Les unitats de programació han d'estar a disposició de l'equip directiu.

Article 34

Programacions d'aula

1. La programació d'aula és una eina organitzativa per als docents.

2. Els docents han de desenvolupar i concretar les unitats de programació en la seva programació d'aula de la manera que millor s'adapti a les característiques dels seus grups.

3. La programació d'aula ha d'incloure la seqüenciació didàctica temporal, la metodologia, les activitats i recursos didàctics, a més dels aspectes concrets que fan referència a cada grup d'alumnes i es pot completar o modificar al llarg del curs segons les necessitats que es detectin.

Article 35

Coordinació entre etapes

Per garantir la continuïtat del procés de formació bàsica de l'alumnat i assegurar una transició i evolució positives entre les etapes educatives, des de l'educació infantil fins a l'educació primària, i d'aquesta a l'educació secundària obligatòria, els centres han d'establir mecanismes que afavoreixin la coordinació pedagògica entre les etapes, amb l'assessorament del DIE.

1. *Coordinació entre educació infantil i primària:* Els centres d'educació primària i els centres de segon cicle d'educació infantil adscrits han de dissenyar un pla específic de coordinació pedagògica entre aquestes dues etapes. Aquest pla:

- a) S'ha d'elaborar i implementar conjuntament entre els dos centres, sota la coordinació dels equips directius i amb la col·laboració dels serveis d'orientació educativa.
- b) Ha d'incloure l'intercanvi d'informació sobre l'alumnat i mesures per facilitar-ne la transició en el canvi de centre, garantint la continuïtat en el procés educatiu.
- c) Ha de formar part del projecte educatiu de cada centre.

2. *Coordinació interna en centres amb diverses etapes educatives:* La coordinació pedagògica entre les diferents etapes educatives en un mateix centre s'ha de realitzar de manera integrada, en coherència amb el projecte educatiu de centre.

3. *Coordinació entre educació primària i secundària:* Els centres d'educació primària adscrits a centres d'educació secundària han de dissenyar un pla específic de coordinació pedagògica. Aquest pla:

- a) Ha de ser elaborat conjuntament pels centres implicats, sota la coordinació dels equips directius i amb el suport dels serveis d'orientació educativa.

- b) Ha de preveure l'intercanvi d'informació rellevant sobre l'alumnat, mesures per facilitar-ne la transició entre centres i accions per millorar la comunicació entre les etapes educatives.
- c) Ha de formar part del projecte educatiu de cada centre.

4. *Atenció a les necessitats específiques de suport educatiu:* La coordinació entre les etapes ha d'incloure el traspàs de les dades més significatives relatives a les mesures educatives implementades per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, garantint-ne la continuïtat i l'adaptació en la nova etapa.

CAPÍTOL VIII

Materials i recursos

Article 36

Materials didàctics

1. Correspon als centres educatius, en el marc de la seva autonomia pedagògica, triar, si escau, els materials didàctics, sempre que s'adaptin al rigor científic adequat a l'edat dels alumnes i al currículum establert per la Conselleria d'Educació i Universitats. Els materials han de reflectir i fomentar el respecte envers els principis, els valors, les llibertats, els drets i els deures constitucionals i estatutaris. En aquest sentit, entre aquest material cal fomentar-ne una selecció que afavoreixi un ús responsable i respectuós amb el medi ambient, així com els principis i valors recollits en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral davant la violència de gènere, als quals ha d'ajustar-se tota l'activitat educativa.
2. El DIE ha de vetlar perquè els materials didàctics fomentin la igualtat entre homes i dones i s'hi eliminin els estereotips sexistes o discriminatoris.
3. Els llibres de text i consulta no poden ser substituïts abans que transcorri un període mínim de quatre cursos acadèmics. Excepcionalment, quan la concreció curricular ho requereixi i amb l'informe favorable del DIE, poden ser substituïts abans de la finalització d'aquest període esmentat.
4. Abans del 30 de juny de cada any, els centres han de comunicar a les famílies la relació dels llibres de text, de consulta i de lectura per a cada curs escolar. Així mateix, abans d'aquesta data els centres sostinguts amb fons públics han d'haver

introduït aquesta relació en el programa de gestió educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats i al web del centre.

Article 37

Recursos

1. Els centres han d'estar dotats dels recursos educatius, humans i materials necessaris per oferir un ensenyament de qualitat i inclusiu, i garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de proveir els recursos necessaris per garantir un nombre màxim de vint-i-cinc alumnes per aula, sense perjudici de la reducció progressiva de ràtios, com a resultat de la implementació del pla que preveu la disposició addicional tercera de la Llei 1/2022.
3. En el procés d'aplicació de l'article 137.2 de la Llei 1/2022, la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de proporcionar els recursos complementaris que requereixen els centres per facilitar que els alumnes d'incorporació tardana amb dèficit lingüístic s'incorporin amb eficàcia a l'aprenentatge en funció del projecte lingüístic del centre.
4. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de promoure la coordinació dels serveis externs amb els centres educatius per assegurar-ne una acció conjunta i efectiva.
5. L'ús de recursos i tecnologies digitals s'ha de desenvolupar amb solvència i responsabilitat, juntament amb una varietat de recursos analògics per a cadascuna de les matèries, tenint present la maduresa psicoevolutiva i les capacitats dels alumnes per emprar-les de manera eficient, ètica i segura.

Article 38

Atribució docent

1. L'atribució docent per als mestres d'educació primària dels centres públics és la que s'estableix en el Reial decret 1594/2011, de 4 de novembre, pel qual s'estableixen les especialitats docents del cos de mestres que exerceixen les seves

funcions en les etapes d'educació infantil i d'educació primària regulades en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

2. L'atribució docent per als mestres d'educació primària dels centres privats és la que s'estableix en el Reial decret 476/2013, de 21 de juny, pel qual es regulen les condicions de qualificació i formació que han de tenir els mestres dels centres privats d'educació infantil i d'educació primària.

Disposició addicional primera

Gènere

Les formes del gènere gramatical no marcat, tradicionalment dit masculí, que apareixen en aquesta norma s'han d'entendre com a genèriques quan es refereixen a persones. Per tant, les inclouen totes, amb independència del sexe amb què s'identifiquin.

Disposició addicional segona

Ensenyament de Religió

1. Els ensenyaments de Religió s'han d'incloure en l'educació primària d'acord amb el que s'estableix en la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de garantir que, a l'inici del curs, els pares o tutors legals dels alumnes puguin manifestar la seva voluntat de rebre o no ensenyaments de Religió.
3. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de vetlar perquè els centres respectin els drets de tots els alumnes i dels seus pares o tutors legals i perquè no suposi cap discriminació rebre ensenyaments de Religió o no rebre'n.
4. Els centres docents han de disposar les mesures organitzatives per tal que els alumnes els pares o tutors legals dels quals no hagin optat per cursar ensenyaments de Religió rebin la deguda atenció educativa supervisada. Els centres han de planificar i programar aquesta atenció de manera que es dirigeixi al desenvolupament de les competències clau a través de la realització de projectes significatius per als alumnes i de la resolució col·laborativa de problemes, tot reforçant l'autoestima, la promoció de la salut mitjançant l'activitat

física, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat, per a la qual cosa la Conselleria d'Educació i Universitats ha de publicar les orientacions corresponents. En tot cas, les activitats proposades han d'anar dirigides a reforçar els aspectes més transversals del currículum i han d'afavorir la interdisciplinarietat i la connexió entre els diferents sabers. En cap cas, aquestes activitats han de comportar l'aprenentatge de continguts curriculars associats al coneixement del fet religiós ni a qualsevol altra àrea o àmbit de l'etapa. La planificació de l'atenció educativa alternativa a la religió ha de formar part del projecte educatiu de centre.

5. La determinació del currículum de l'ensenyament de les diferents confessions religioses amb les quals l'Estat ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència de les corresponents autoritats religioses.

6. Amb la finalitat de garantir el principi d'igualtat i la lliure concurrència entre tots els alumnes, les qualificacions que s'haguessin obtingut en l'avaluació dels ensenyaments de Religió no es computaran en les convocatòries en les quals hagin d'entrar en concurrència els expedients acadèmics.

Disposició addicional tercera

Ensenyaments del sistema educatiu espanyol impartits en llengües estrangeres

1. La Conselleria d'Educació i Universitats pot autoritzar que una part de les àrees del currículum s'imparteixin en una llengua estrangera, sense que això suposi modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en aquest Decret. En aquest cas, procurarà que al llarg de l'etapa els alumnes adquireixin la terminologia pròpia de les àrees en la llengua oficial d'ensenyament prevista al projecte lingüístic de centre. Aquesta autorització ha d'atendre el que dicta el Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.

2. El fet que els centres imparteixin els seus ensenyaments conforme al que es preveu en l'apartat anterior en cap cas pot suposar la modificació dels criteris per a l'admissió dels alumnes establerts en els articles 84 i 86 de la Llei orgànica 2/2006.

Disposició addicional quarta

Protecció de dades de caràcter personal

En relació amb les dades de caràcter personal de les persones interessades en els procediments que es regulen en aquest Decret, s'ha de complir el que es preveu en la disposició addicional vint-i-tresena de la LOE; en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals; en el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades); així com es preveu en el Decret 48/2024, de 22 de novembre, pel qual s'aprova la política de protecció de dades personals de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i en el Decret 44/2024, de 4 d'octubre, pel qual es crea i es regula l'estructura organitzativa de la protecció de dades de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Disposició addicional cinquena

Adaptació de referències

Les referències fetes per la normativa vigent a les àrees d'educació primària s'han d'entendre fetes a les àrees corresponents recollides en aquest Decret.

Disposició addicional sisena

Nombre màxim d'alumnes per aula

Tenint en compte el que disposa 37.2 d'aquest Decret, i d'acord amb l'apartat 2 de l'article 87 de la Llei orgànica 2/2006, pot autoritzar un increment de fins a un deu per cent del nombre màxim d'alumnes per aula en els centres públics i privats concertats d'una mateixa àrea d'escolarització per atendre necessitats immediates d'escolarització dels alumnes d'integració tardana, per necessitats que venguin motivades pel trasllat de la unitat familiar en el període d'escolarització extraordinària, a causa de la mobilitat forçosa de qualsevol dels pares o tutors legals, o a causa de l'inici d'una mesura d'acolliment familiar de l'alumne.

Disposició derogatòria única

Derogació de normativa

1. Queda derogat el Decret 31/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears.
2. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'oposin a aquest Decret o el contradiguin.

Disposició final primera Desplegament

S'habilita el conseller d'Educació i Universitats per dictar les disposicions necessàries per desplegar i executar aquest Decret.

Disposició final segona Calendari d'implantació

Aquest Decret és d'aplicació en tots els cursos de l'educació primària a partir del curs escolar 2025–2026.

Disposició final tercera Entrada en vigor

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, xx de xx de 2025

La presidenta

Magalida Prohens Rigo

El conseller d'Educació i Universitats

Antoni Vera Alemany

ANNEX 1

Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic

El Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic és l'eina en què es concreten els principis i les finalitats del sistema educatiu espanyol referits al període. El perfil identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que els alumnes hagin desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

El Perfil de sortida és únic i el mateix per a tot el territori nacional. És la pedra angular de tot el currículum, la matriu que el cohesiona, i cap a on convergeixen els objectius de les diferents etapes que constitueixen l'ensenyament bàsic. Es concep, per tant, com l'element que ha de fonamentar les decisions curriculars, així com les estratègies i les orientacions metodològiques en la pràctica lectiva. Ha de ser, a més, el fonament de l'aprenentatge permanent i el referent de l'avaluació interna i externa dels aprenentatges de l'alumne, en particular quant a la presa de decisions sobre promoció entre els diferents cursos, així com a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària Obligatoria.

El perfil de sortida parteix d'una visió alhora estructural i funcional de les competències clau, l'adquisició de les quals per part dels alumnes es considera indispensable per al seu desenvolupament personal, per resoldre situacions i problemes dels diferents àmbits de la seva vida, per crear noves oportunitats de millora, així com per aconseguir la continuïtat del seu itinerari formatiu i facilitar i desenvolupar la seva inserció i participació activa en la societat i en la cura de les persones, de l'entorn natural i del planeta. Es garanteix així la consecució del doble objectiu de formació personal i de socialització previst per a l'ensenyament bàsic a l'article 4.4 de la LOE, per tal de dotar cada alumne de les eines imprescindibles perquè desenvolupi un projecte de vida personal, social i professional satisfactori. Aquest projecte es constitueix com l'element articulador dels diversos aprenentatges que li permetran afrontar amb èxit els desafiaments i els reptes als quals haurà d'enfrontar per dur-lo a terme.

El referent de partida per definir les competències recollides en el perfil de sortida ha estat la Recomanació del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. L'ancoratge del perfil de sortida a la Recomanació del Consell reforça el compromís del sistema educatiu espanyol amb l'objectiu d'adoptar unes referències comunes que enforteixin la cohesió entre els sistemes educatius de la Unió Europea i facilitin que els seus ciutadans, si així ho consideren, puguin estudiar i treballar al llarg de la seva vida tant al seu propi país com en altres països del seu entorn.

En el Perfil, les competències clau de la Recomanació europea s'han vinculat amb els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI als quals els alumnes s'hauran de confrontat i davant els quals necessitaran desplegar aquestes

mateixes competències clau. De la mateixa manera, s'han incorporat també els reptes recollits en el document “Key Drivers of Curricula Change in the 21st Century” de l'Oficina Internacional d'Educació de la UNESCO, així com els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el setembre de 2015.

La vinculació entre competències clau i reptes del segle XXI és la que donarà sentit als aprenentatges, en apropar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana, la qual cosa, al seu torn, proporcionarà el necessari punt de suport per a afavorir situacions d'aprenentatge significatives i rellevants, tant per als alumnes com per al personal docent. Es vol garantir que tot alumne que superi amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, assoleixi el perfil de sortida sàpiga activar aprenentatges adquirits per respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seva vida:

- Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient i del maltractament animal basada en el coneixement de les causes que els provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global.
- Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable, valorant les seves repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjant críticament necessitats i els excessos i exercint un control social enfront de la vulneració dels seus drets.
- Desenvolupar estils de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que hi incideixen, i assumir la responsabilitat personal i social en la cura pròpia i en la cura dels altres, així com en la promoció de la salut pública.
- Desenvolupar un esperit crític, empàtic i proactiu per detectar situacions d'inequitat i exclusió a partir de la comprensió de les causes complexes que les originen.
- Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que s'han de resoldre de manera pacífica.
- Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota mena que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura en l'era digital, avaluar-ne els seus beneficis i els riscos i fer un ús ètic i responsable que contribueixi a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva.
- Acceptar la incertesa com una oportunitat per articular respostes més creatives i aprendre a manejar l'ansietat que pot implicar.

- Cooperar i conviure en societats obertes i canviants des de la valoració de la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i de l'interès per altres llengües i cultures.
- Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global i desenvolupar empatia i generositat.
- Desenvolupar les habilitats que li permetin continuar aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i la valoració crítica dels seus riscos i beneficis.

La resposta a aquests i altres desafiaments, entre els quals hi ha una absoluta interdependència, necessita dels coneixements, destreses i actituds que formen part de les competències clau i són tractats en les diferents àrees o àmbits que componen el currículum. Aquests continguts disciplinars són imprescindibles, perquè sense aquests els alumnes no entendrien el que passa al seu voltant i, per tant, no podrien valorar críticament la situació ni, molt menys, respondre-hi adequadament. El que és essencial de la integració dels reptes en el perfil de sortida rau en el fet que afegeixen una exigència d'actuació, la qual connecta amb l'enfocament competencial del currículum: la meta no és la mera adquisició de continguts, sinó aprendre a utilitzar-los per solucionar necessitats presents en la realitat.

Aquests desafiaments impliquen adoptar una posició ètica exigent, ja que suposen articular la recerca legítima del benestar personal respectant el bé comú. Requereixen, a més, transcendir la mirada local per analitzar i comprometre's també amb els problemes globals. Tot això exigeix, d'una banda, una ment complexa, capaç de pensar en termes sistèmics, oberts i amb un alt nivell d'incertesa, i, per l'altra, la capacitat d'empatitzar amb aspectes rellevants, encara que no ens afectin de manera directa, la qual cosa implica assumir els valors de justícia social, equitat i democràcia, així com desenvolupar un esperit crític i proactiu envers les situacions d'injustícia, inequitat i exclusió.

Competències clau que s'han d'adquirir

Les competències clau que es recullen en el perfil de sortida són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establertes en l'esmentada Recomanació del Consell de la Unió Europea. Aquesta adaptació respon a la necessitat de vincular aquestes competències amb els reptes i desafiaments del segle XXI, amb els principis i les finalitats del sistema educatiu establerts a la LOE i amb el context escolar, ja que la Recomanació es refereix a l'aprenentatge permanent que s'ha de produir al llarg de tota la vida, mentre que el perfil remet a un moment precís i limitat del desenvolupament personal, social i formatiu dels alumnes: l'etapa de l'ensenyament bàsic.

Amb caràcter general, s'ha d'entendre que l'assoliment de les competències i els objectius previstos a la LOMLOE per a les diferents etapes educatives està vinculat

a l'adquisició i al desenvolupament de les competències clau recollides en aquest perfil de sortida, i que són les següents:

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència plurilingüe.
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- Competència digital.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.
- Competència emprenedora.
- Competència en consciència i expressió culturals.

La transversalitat és una condició inherent al perfil de sortida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seva consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni es pot establir una correspondència exclusiva amb una única àrea o àmbit, sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees o àmbits i, alhora, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt de les mateixes.

Descriptors operatius de les competències clau en l'ensenyament bàsic

Pel que fa a la dimensió aplicada de les competències clau, s'ha definit per a cadascuna d'elles un conjunt de descriptors operatius, partint dels diferents marcs europeus de referència existents.

Els descriptors operatius de les competències clau constitueixen, juntament amb els objectius de l'etapa, el marc referencial a partir del qual es concreten les competències específiques de cada àrea o àmbit. Aquesta vinculació entre descriptors operatius i competències específiques propicia que l'avaluació d'aquestes últimes, es pugui col·legir el grau d'adquisició de les competències clau definides en el perfil de sortida i, per tant, l'assoliment de les competències i objectius previstos per a l'etapa.

Atès que les competències s'adquireixen necessàriament de manera seqüencial i progressiva, s'inclouen també en el perfil els descriptors operatius que orienten sobre el nivell d'acompliment esperat en completar l'Educació Primària, de manera que s'afavoreixi i s'expliciti la continuïtat, la coherència i la cohesió entre les dues etapes que componen l'ensenyament obligatori.

Competència en comunicació lingüística (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de forma oral, escrita, signada o multimodal de manera coherent i adequada en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, escrits, signats o multimodals, per tal d'evitar els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement, així com a els usos de l'oralitat, l'escriptura o la signatura per pensar i per aprendre. Finalment, fa possible apreciar la dimensió estètica del llenguatge i gaudir de la cultura literària.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de forma oral, escrita, signada o multimodal, amb claredat i adequació a diferents contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per intercanviar informació i crear coneixement com per construir vincles personals.	CCL1. S'expressa de forma oral, escrita, signada o multimodal amb coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per intercanviar informació, crear coneixement i transmetre opinions, com per construir vincles personals.
CCL2. Comprèn, interpreta i valora texts orals, escrits, signats o multimodals adaptat a la seva edat i característiques evolutives dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per participar activament en contextos quotidians i per construir coneixement.	CCL2. Comprèn, interpreta i valora amb actitud crítica texts orals, escrits, signats o multimodals dels àmbits personal, social, educatiu i professional per participar en diferents contextos de manera activa i informada i per construir coneixement.
CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb l'acompanyament, si s'escau, informació procedent de dues o més fonts, avaluant fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal a més de respectuós amb la propietat intel·lectual.	CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera progressivament autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal a la par que respectuós amb la propietat intel·lectual.
CCL4. Llegeix obres diverses adequades al seu progrés maduratiu i selecciona les que millor s'ajusten als seus gustos i interessos; reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i	CCL4. Llegeix amb autonomia obres diverses adequades a la seva edat i selecciona les que millor s'ajusten als seus gustos i interessos; aprecia el patrimoni literari com a base

aprenentatge individual i col·lectiu; i mobilitza la seva experiència personal i lectora per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear texts d'intenció literària a partir de models senzills.	privilegiada de l'experiència individual i col·lectiva; i mobilitza la seva pròpia experiència biogràfica i els seus coneixements literaris i culturals per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear texts d'intenció literària de progressiva complexitat.
CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones i detecta els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per tal d'afavorir la utilització no sols eficaç, sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.	CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones i evita els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per tal d'afavorir la utilització no només eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

Competència plurilingüe (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per desenvolupar estratègies que permetin intercedir i fer transferències entre llengües, incloses les clàssiques, i, si s'escau, mantenir i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne,,</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CP1. Usa, almenys, una llengua, a més de la llengua o llengües familiars, per respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social i educatiu.	CP1. Usa eficaçment una o més llengües, a més de la llengua o llengües familiars, per respondre a les seves necessitats comunicatives, de manera apropiada i adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a diferents situacions i contextos dels àmbits personal, social, educatiu i professional.
CP2. A partir de les seves experiències, reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten realitzar transferències senzilles entre diferents llengües per comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.	CP2. A partir de les seves experiències, realitza transferències entre diferents llengües com a estratègia per comunicar-se i ampliar la seva repertori lingüístic individual.
CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, i en reconeix i comprèn el valor com a factor de diàleg, per millorar la convivència.	CP3. Coneix, valora i respecta la diversitat lingüística i cultural present en la societat, i la integra en el seu desenvolupament personal com a factor de diàleg, per fomentar la cohesió social.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM, per les seves sigles en anglès) comporta la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics per tal de resoldre diversos problemes en diferents contextos.

La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social, per mitjà d'un conjunt de coneixements i metodologies, incloses l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extreure'n conclusions basades en proves per poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprèn l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne,,,</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
STEM1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, selecciona i emprava algunes estratègies per resoldre problemes reflexionant sobre les solucions obtingudes.	STEM1. Utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, selecciona i emprava diferents estratègies per resoldre problemes, n'analitza críticament les solucions i reformula el procediment, si és necessari.
STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu voltant, confia en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitza eines i instruments adequats, es planteja preguntes i realitza experiments senzills de forma guiada.	STEM2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar els fenòmens que ocorren al seu voltant, confia en el coneixement com a motor de desenvolupament, es planteja preguntes i comprova hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitza eines i instruments adequats, aprecia la importància de la precisió i la veracitat i mostra una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions de la ciència.
STEM3. Realitza, de forma guiada, projectes; en dissenya, fabrica i avalua diferents prototips o models, i s'adapta davant la incertesa, per tal de generar, en equip, un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els	STEM3. Planteja i desenvolupa projectes; en dissenya, fabrica i avalua diferents prototips o models per generar i utilitzar productes que donin solució a una necessitat o problema de forma creativa i en equip; procura la participació de tot el grup; resol pacíficament

conflictes que puguin sorgir.	els conflictes que puguin sorgir; s'adapta davant la incertesa, i valora la importància de la sostenibilitat.
STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i veraç, utilitzant terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols...) i aprofitant de manera crítica, ètica i responsable la cultura digital per compartir i construir nous coneixements.	STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols...), i aprofitant de manera crítica la cultura digital i incloent-hi el llenguatge matemàtic-formal amb ètica i responsabilitat, per compartir i construir nous coneixements.
STEM5. Participa en accions fonamentades científicament per promoure la salut i preservar el medi ambient i els éssers vius, aplicant principis d'ètica i seguretat i practicant el consum responsable.	STEM5. Emprèn accions fonamentades científicament per promoure la salut física, mental i social, i preservar el medi ambient i els éssers vius; aplica principis d'ètica i seguretat en la realització de projectes per transformar el seu entorn proper de manera sostenible, en valora l'impacte global i practica el consum responsable.

Competència digital (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per al treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes.

Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (inclòs el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privadesa, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CD1. Realitza cerques guiades a internet i fa ús d'estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades...) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.	CD1. Realitza cerques a internet atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant els resultats de manera crítica i arxivant-los, per recuperar-los, referenciar-los i reutilitzar-los, respectant la propietat intel·lectual.
CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic...) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.	CD2. Gestiona i utilitza el seu entorn personal digital d'aprenentatge per construir coneixement i crear continguts digitals, mitjançant estratègies de tractament de la informació i l'ús de diferents eines digitals, seleccionant i configurant la més adequada en funció de la tasca i de les seves necessitats d'aprenentatge permanent.

CD3. Participa en activitats o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals per construir nou coneixement, comunicar-se, treballar cooperativament, compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant del seu ús.	CD3. Es comunica, participa, col·labora i interactua compartint continguts, dades i informació mitjançant eines o plataformes virtuals, gestiona de manera responsable les seves accions, presència i visibilitat en la xarxa i exerceix una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.
CD4. Coneix els riscos i adopta, amb l'orientació del docent, mesures preventives en usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.	CD4. Identifica riscos i adopta mesures preventives en usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i per prendre consciència de la importància i necessitat de fer un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible de les dites tecnologies.
CD5. S'inicia al desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa...) per resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, i demana ajuda si és necessari.	CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per resoldre problemes concrets o respondre a reptes proposats i mostra interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix per autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant; gestionar el temps i la informació eficaçment; col·laborar amb altres de forma constructiva; mantenir la resiliència; i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou també la capacitat de fer front a la incertesa i la complexitat; adaptar-se als canvis; aprendre a gestionar els processos metacognitius; identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per tractar-les; contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i dels altres, desenvolupant habilitats per cuidar-se a un mateix i als que l'envolten a través de la corresponsabilitat; ser capaç de dur una vida orientada al futur; així com expressar empatia i tractar els conflictes en un context integrador i de suport.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne,,</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals, empra estratègies per gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, s'adapta als canvis i els harmonitza per aconseguir els seus propis objectius.	CPSAA1. Regula i expressa les seves emocions, enfortint l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la cerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els seus propis objectius.
CPSAA2. Coneix els riscos més rellevants i els principals actius per a la salut, adopta estils de	CPSAA2. Comprèn els riscos per a la salut relacionats amb factors socials,

vida saludables per al seu benestar físic i mental, i detecta i cerca suport davant situacions violentes o discriminatòries.	consolida estils de vida saludable a nivell físic i mental, reconeix conductes contràries a la convivència i aplica estratègies per tractar-les.
CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències dels altres, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i empra estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.	CPSAA3. Comprèn proactivament les perspectives i les experiències dels altres i les incorpora al seu aprenentatge, per participar en el treball en grup, distribueix i accepta tasques i responsabilitats de manera equitativa i emprant estratègies cooperatives.
CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques quan es produeixen processos de reflexió guiats.	CPSAA4. Realitza autoavaluacions sobre el seu procés d'aprenentatge, cercant fonts fiables per validar, sustentar i contrastar la informació i per obtenir conclusions rellevants.
CPSAA5. Planeja objectius a curt termini, utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat, participa en processos d'autoavaluació i coavaluació, reconeix les seves limitacions i sap buscar ajuda en el procés de construcció del coneixement.	CPSAA5. Planeja objectius a mitjà termini i desenvolupa processos metacognitius de retroalimentació per aprendre dels seus errors en el procés de construcció del coneixement.

Competència ciutadana (CC)

La competència ciutadana contribueix al fet que els alumnes puguin exercir una ciutadania responsable i participar plenament en la vida social i cívica, basant-se en la comprensió dels conceptes i les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques, així com en el coneixement dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte als drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CC1. Entén els fets històrics i socials més rellevants relatius a la seva pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència, i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.	CC1. Analitza i comprèn idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seva pròpia identitat, així com als fets culturals, històrics i normatius que la determinen, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en qualsevol context.
CC2. Participa en activitats comunitàries, la presa de decisions i la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics, els principis i valors de la Unió Europea i la Constitució espanyola, els drets humans i de la infància, el valor de la diversitat, i l'assoliment	CC2. Analitza i assumeix amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, la Constitució espanyola i els drets humans i de la infància, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la

de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	diversitat, i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.
CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat i comprèn la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació o violència.	CC3. Comprèn i analitza problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considera críticament els valors propis i aliens, i desenvolupa els judicis propis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol mena de discriminació o violència.
CC4. Comprèn les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn, i s'inicia en l'adopció d'estils de vida sostenibles, per contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com a global.	CC4. Comprèn les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodpendència i interconnexió entre actuacions locals i globals, i adopta, de forma conscient i motivada, un estil de vida sostenible i ecosocialment responsable.

Competència emprenedora (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital adreçat a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per generar resultats de valor per a altres persones. A mes, implica aportar estratègies que permetin adaptar la mirada per detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per analitzar i avaluar l'entorn; crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins els processos creatius i d'innovació, i despertar la disposició a aprendre, a arriscar i a afrontar la incertesa. També, implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació, empatia, habilitats de comunicació i de negociació, per portar les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i la gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural i econòmic i financer.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne,,</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CE1. Reconeix necessitats i reptes a afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees puguin generar en l'entorn, per proposar solucions valuoses que responguin a les necessitats detectades.	CE1. Analitza necessitats, oportunitats i afronta reptes amb sentit crític, fa balanç de la seva sostenibilitat i valora l'impacte que puguin suposar en l'entorn, per presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles, dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, educatiu i professional.
CE2. Identifica fortaleeses i febleses pròpies utilitzant estratègies d'autoconeixement, s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics i els aplica a situacions i problemes de la vida quotidiana, per detectar els recursos que puguin portar les idees originals i valuoses a	CE2. Avalua les fortaleeses i febleses pròpies, fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia i comprèn els elements fonamentals de l'economia i les finances, aplicant coneixements econòmics i financers a activitats i situacions concretes, utilitzant destreses que afavoreixin el treball

l'acció.	col·laboratiu i en equip, per reunir i optimitzar els recursos necessaris que portin a l'acció una experiència emprenedora que generi valor.
CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb els altres i en equip, i valora el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.	CE3. Desenvolupa el procés de creació d'idees i solucions valuoses i pren decisions, de manera raonada, utilitzant estratègies àgils de planificació i gestió, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme el procés de creació de prototips innovadors i de valor, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.

Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals suposa comprendre i respectar la manera com les idees, les opinions, els sentiments i les emocions s'expressen i es comuniquen de forma creativa en diferents cultures i per mitjà d'una àmplia gamma de manifestacions artístiques i culturals. Implica també un compromís amb la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del sentit del lloc que s'ocupa o del paper que s'exerceix a la societat. Així mateix, requereix la comprensió de la pròpia identitat en l'evolució i del patrimoni cultural en un món caracteritzat per la diversitat, així com la presa de consciència que l'art i altres manifestacions culturals poden suposar una manera de mirar el món i de donar-li forma.

Descriptors operatius:

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CCEC1. Reconeix i aprecia els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic i comprèn les diferències entre diferents cultures i la necessitat de respectar-les.	CCEC1. Coneix, aprecia críticament i respecta el patrimoni cultural i artístic, s'implica en la seva conservació i valora l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística.
CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni i n'identifica els mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.	CCEC2. Gaudeix, reconeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni i en distingeix els mitjans i suports així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.
CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de forma creativa i amb una actitud oberta i inclusiva, emprant diferents llenguatges artístics i culturals, integrant el seu propi cos, interactuant amb l'entorn i desenvolupant-ne les capacitats afectives.	CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions per mitjà de produccions culturals i artístiques, integrant el seu propi cos i desenvolupant l'autoestima, la creativitat i el sentit del lloc que ocupa en la societat, amb una actitud empàtica, oberta i col·laborativa.
CCEC4. Experimenta de forma creativa amb diferents mitjans i suports, i diverses tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o	CCEC4. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diversos mitjans i suports, així com a tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals,

corporals, per elaborar propostes artístiques i culturals.

sonores o corporals, per a la creació de productes artístics i culturals, tant de forma individual com col·laborativa, i identifica oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral, així com d'emprenedoria.

ESBORRANY

ANNEX 2

Àrees d'educació primària

Coneixement del medi natural, social i cultural

L'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural té com a finalitat que els alumnes arribin a ser persones actives, responsables i respectuoses amb el món en el qual viuen i puguin transformar-lo d'acord amb principis ètics i sostenibles fonamentats en els valors democràtics.

El coneixement d'aquest món en el qual viuen parteix del coneixement i el respecte de la seva realitat més propera, de la col·lectivitat en la qual es desenvolupa la seva vida i es desenvolupen com a ciutadans. El descobriment del seu esdevenir a través del temps i la interpretació de l'acció humana com a responsable del canvi, implica que l'alumne hagi d'adoptar un coneixement de si mateix i de l'entorn que l'envolta des d'una perspectiva sistèmica i crítica, per construir un món més just, solidari, igualitari i sostenible. Suposa també el reconeixement de la diversitat com a riquesa multicultural, la resolució pacífica de conflictes i l'aplicació crítica dels mecanismes annex 3 democràtics de participació ciutadana, tot això fonamentat en la Declaració Universal dels Drets Humans, en els Drets del Nen, en els principis constitucionals, els valors de l'uropeisme i el compromís cívic i social.

L'alumne ha d'adquirir conceptes, destreses i actituds relacionats amb l'ús segur i fiable de les fonts d'informació, amb l'educació per al desenvolupament sostenible i la ciutadania global, que inclou entre altres: el coneixement i impuls per treballar a favor de la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, el respecte per la diversitat cultural o afectiva i sexual, la cohesió social, l'esperit emprenedor, la valoració i conservació del patrimoni, l'emprenedoria social i ambiental i la defensa de la igualtat efectiva entre dones i homes.

El desenvolupament d'una cultura científica basada en la indagació ajuda a formar una ciutadania amb pensament crític i, alhora, capaç de prendre decisions davant situacions que se li plantegin, ja siguin d'àmbit personal, social o educatiu. Els processos d'indagació afavoreixen el treball multidisciplinari i la relació dels diferents sabers i destreses que l'han d'ajudar a comprendre el món en el qual viu, l'han d'animar a tenir-ne cura, a respectar-lo i a valorar-lo.

La digitalització dels entorns d'aprenentatge fa necessari que l'alumnat faci un ús segur, eficaç i responsable de la tecnologia, amb la finalitat que aquesta li faciliti la realització de projectes interdisciplinaris cooperatius en els quals es resolgui un problema o es doni resposta a una necessitat de l'entorn pròxim, de manera que pugui aportar solucions creatives i innovadores a través del desenvolupament d'un prototip final amb valor ecosocial.

Cal partir sempre dels centres d'interès dels alumnes, des de l'apropament al descobriment, l'observació i la indagació dels diferents elements naturals, socials i culturals del món que els envolta.

L'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural engloba diferents disciplines i es relaciona amb altres àrees del currículum, la qual cosa afavoreix un aprenentatge holístic i competencial. Per determinar les competències específiques, que són l'eix vertebrador del currículum, s'han pres com a referència els objectius generals de l'etapa i el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Els sabers bàsics, estructurats en tres blocs, representen els continguts essencials (coneixements,

destreses i actituds) i s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

El primer bloc, "cultura científica", inclou la iniciació en l'activitat científica, la comprensió del funcionament del cos humà, els hàbits saludables i les relacions entre els éssers vius i el seu entorn. Aquest bloc també posa èmfasi en l'impacte de la ciència en la societat des d'una perspectiva de gènere i promou una visió crítica del coneixement científic aplicat a la vida quotidiana.

El bloc de "tecnologia i digitalització", fomenta el desenvolupament de projectes col·laboratius i el pensament computacional per resoldre problemes pràctics. També es treballa l'ús d'eines digitals per accedir, comprendre i crear informació, alhora que es promou un ús ètic i responsable de la tecnologia.

El bloc de "societats i territoris", treballa els reptes locals i globals des d'una perspectiva històrica, cívica i sostenible. Els alumnes aprenen a entendre l'evolució de les societats i les seves interaccions amb el medi natural, tot impulsant hàbits de vida sostenibles i una implicació activa en activitats orientades als ODS.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Utilitzar dispositius i recursos digitals de manera segura, responsable i eficient, per buscar informació, comunicar-se i treballar de manera individual, en equip i en xarxa i reelaborar i crear contingut digital d'acord amb les necessitats digitals del context educatiu.

En les últimes dècades, les tecnologies de la informació i la comunicació s'han endinsat i integrat en les nostres vides, i s'han expandit a tots els àmbits de la nostra societat, proporcionant coneixements i nombroses eines que ajuden en una multitud de tasques de la vida quotidiana.

La varietat de dispositius i aplicacions que existeixen en l'actualitat, fa necessari introduir el concepte de digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge, entès com el conjunt de dispositius i recursos digitals que cada alumne o alumna utilitza d'acord amb les seves necessitats d'aprenentatge i que li permeten fer les tasques de manera eficient, segura i sostenible, duent a terme un ús responsable dels recursos digitals.

Per tant, aquesta competència aspira a preparar els alumnes per desenvolupar-se en un ambient digital que va més enllà del maneig de dispositius i la cerca d'informació en la xarxa. El desenvolupament de la competència digital permetrà comprendre i valorar l'ús que es dona a la tecnologia; augmentar la productivitat i l'eficiència en el propi treball; desenvolupar estratègies d'interpretació, organització i anàlisi de la informació; reelaborar i crear contingut; comunicar-se a través de mitjans informàtics i treballar en equip. Així mateix, aquesta competència implica conèixer estratègies per fer un ús crític i segur de l'entorn digital, prenent consciència dels riscos, aprenent com evitar-los o minimitzar-los, demanant ajuda quan calgui i resolent els possibles problemes tecnològics de la forma més autònoma possible.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, STEM4, CD1, CD2, CD3, CD4, CD5, CCEC4.
CE 2 Plantejar i donar resposta a qüestions científiques senzilles, utilitzant diferents tècniques, instruments i models propis del pensament científic, per interpretar i explicar fets i fenòmens que ocorren en el medi natural, social i cultural.
Els enfocaments didàctics per a l'ensenyament de les ciències han de partir de la curiositat de l'alumne per comprendre el món que l'envolta, afavorint la participació activa en els diferents processos d'indagació i exploració propis del pensament científic. Per tant, l'alumne ha de poder identificar i plantejar petits problemes; recórrer a fonts i proves fiables; obtenir, analitzar i classificar informació, generar hipòtesis, fer prediccions, realitzar comprovacions i interpretar, argumentar i comunicar els resultats. Perquè aquesta forma de treball generi veritables aprenentatges, el docent, per part seva, ha d'assumir el paper de facilitador i guia, proporcionant a l'alumne les condicions, pautes, estratègies i materials didàctics que afavoreixin el desenvolupament d'aquestes destreses. Gràcies al caràcter manipulatiu i vivencial de les activitats, s'han d'oferir als alumnes experiències que l'ajudin a construir el seu propi aprenentatge. A més, és necessari contextualitzar les activitats en l'entorn més pròxim, de manera que l'alumne sigui capaç d'aplicar el que ha après a diferents contextos i situacions. D'aquesta manera, a més, s'estimula l'interès per l'adquisició de nous aprenentatges i per la cerca de solucions a problemes que puguin plantejar-se en la vida quotidiana.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, STEM2, STEM4, CD1, CD2, CC4.
CE 3 Resoldre problemes a través de projectes de disseny i el pensament computacional, per generar cooperativament un producte creatiu i innovador que respongui a necessitats concretes.
L'elaboració de projectes basats en activitats cooperatives suposa el desenvolupament coordinat, conjunt i interdisciplinari dels sabers bàsics de les diferents àrees per donar resposta a un repte o problema de l'entorn físic, natural, social, cultural o tecnològic, utilitzant tècniques pròpies del desenvolupament de projectes de disseny i del pensament computacional. La detecció de necessitats, el disseny, la creació i prova de prototips, així com l'avaluació dels resultats, són fases essencials del desenvolupament de projectes de disseny per a l'obtenció d'un producte final amb valor ecosocial. D'altra banda, el pensament computacional utilitza la descomposició d'un problema en parts més senzilles, el reconeixement de patrons, la realització de models, la selecció de la informació rellevant i la creació d'algorismes per automatitzar processos de la vida quotidiana. Ambdues estratègies no són excloents, per la qual cosa poden ser utilitzades de manera conjunta d'acord amb les necessitats del projecte. La realització d'aquesta mena de projectes fomenta, a més, la creativitat i la innovació en generar situacions d'aprenentatge on no existeix una única solució correcta, sinó que tota decisió, errònia o encertada, es presenta com una oportunitat per obtenir informació vàlida que ajudarà a elaborar una millor solució. Aquestes situacions propicien, a més, un entorn adequat per al treball cooperatiu, on es desenvolupen destreses com l'argumentació, la comunicació efectiva d'idees complexes, la presa de decisions compartides i la gestió dels conflictes de forma dialogada.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, STEM4, CD5, CPSAA3, CPSAA4, CPSAA5, CE1, CE3, CCEC4.
CE 4 Conèixer i prendre consciència del propi cos, de les emocions i sentiments propis i aliens, tot aplicant el mètode científic, per desenvolupar hàbits saludables i per aconseguir el benestar físic, emocional i social.
La presa de consciència del propi cos des d'edats primerenques permet a l'alumne conèixer-lo i controlar-lo, millorar l'execució dels moviments i la seva relació amb l'entorn, sent la via d'expressió dels seus sentiments i emocions. La seva regulació i expressió, enforteix l'optimisme, la resiliència, l'empatia i la cerca de propòsits i permet gestionar constructivament els reptes i els

canvis que sorgeixen en el seu entorn.

El coneixement científic que adquireix l'alumne sobre el cos humà i els riscos per a la salut al llarg de la seva escolaritat, ha de vincular-se amb accions de prevenció mitjançant el desenvolupament d'hàbits, estils i comportaments de vida saludables. Tot això, juntament amb l'educació afectiva i sexual adaptada al seu nivell maduratiu, són elements imprescindibles per al creixement, desenvolupament i benestar d'una persona sana en totes les seves dimensions: física, emocional i social.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CPSSA1, CPSSA2, CPSSA3, CC3.

CE 5 Identificar les característiques dels diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, analitzant la seva organització i propietats, i establint relacions entre aquests, per reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i millora.

Conèixer els diferents elements i sistemes que conformen el medi natural, social i cultural és el primer pas per comprendre i valorar la seva riquesa i diversitat. Per això, aquesta competència persegueix que l'alumne, no sols conegui els diferents elements del mitjà que l'envolta, de manera rigorosa i sistèmica, sinó que estableixi relacions entre aquests. D'aquesta manera, es persegueix l'objectiu que l'alumne conegui, compregui, respecti, valori i protegeixi el medi natural, social i cultural des de la perspectiva de l'espai i temps. Comprendre, per exemple, com els éssers vius, inclosos els éssers humans, s'adapten a l'entorn en el qual viuen i estableixen relacions amb elements biòtics o abiòtics o com es comporta la matèria davant la presència de diferents forces, permet a l'alumne adquirir un coneixement científic connectat que mobilitzarà en les recerques o projectes que realitzi. També permet visibilitzar els problemes relacionats amb l'ús de l'espai i les seves transformacions, els canvis i adaptacions protagonitzades pels humans a través del temps per a les seves necessitats; i les diferents organitzacions socials que s'han desenvolupat.

La presa de consciència del continu ús i explotació dels recursos del territori han d'afavorir que l'alumne desenvolupi accions d'ús, conservació i millora del patrimoni natural i cultural, considerant-lo com un bé comú. A més, ha de promoure el compromís i la proposta d'actuacions originals i ètiques que responguin a reptes naturals, socials i culturals plantejats.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, STEM4, STEM5, CD1, CC4, CE1, CCEC1.

CE 6 Identificar les causes i conseqüències de la intervenció humana en l'entorn, des dels punts de vista social, econòmic, cultural, tecnològic i ambiental, per afavorir la capacitat per afrontar problemes, buscar solucions i actuar de manera individual i cooperativa en la seva resolució, posant en pràctica hàbits de vida sostenibles i conseqüents amb el respecte, cura i protecció de les persones i del planeta.

Conèixer com ha evolucionat la interacció de l'ésser humà amb el món que l'envolta en l'ús i aprofitament dels béns comuns mitjançant processos tecnològics cada vegada més avançats resulta essencial perquè l'alumne reflexioni i sigui conscient dels límits de la biosfera, dels problemes associats al consum accelerat de béns i a l'establiment d'un model energètic basat en els combustibles fòssils. D'aquesta manera els alumnes poden afrontar els reptes i desafiaments de la societat contemporània de forma sostenible.

Comprendre les relacions d'interdependència i ecodpendència, així com la importància que tenen per a nosaltres, com a éssers socials dependents, les cures que ens aporta la comunitat, és el punt de partida per poder identificar i aprofundir en les diferents problemàtiques que planteja el model de societat actual i el seu impacte a nivell local i global. Cal, per tant, dotar als alumnes d'eines que facilitin el seu empoderament com agents de canvi ecosocial des d'una perspectiva emprenedora i cooperativa. Això suposa que dissenyin, participin i s'involucrin en activitats que permetin avançar cap als Objectius de Desenvolupament Sostenible de manera conscient i contextualitzada. Així seran partícips de la construcció de models de relació i convivència basats

en l'empatia, la cooperació i el respecte a les persones i al planeta.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, STEM2, STEM5, CPSAA4, CC1, CC3, CC4, CE1.
CE 7 Observar, comprendre i interpretar continuïtats i canvis del medi social i cultural, analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments.
Conèixer els trets de les diferents societats al llarg del temps i el paper que homes i dones han exercit en aquestes, com a protagonistes individuals i col·lectius de la història, ha de servir als alumnes per relacionar les diferents èpoques i identificar les accions i fets més destacats en cadascuna d'elles. Els elements i manifestacions culturals de cada societat són l'expressió de complexes relacions econòmiques, socials i polítiques, així com dels valors, creences i idees que les sustenten, però també de les seves múltiples identitats, del talent dels seus integrants, i de les relacions amb altres cultures. Comprendre aquesta xarxa dinàmica d'interaccions és el rerefons de tota interpretació i valoració crítica del passat. El coneixement i la contextualització d'esdeveniments rellevants des d'un punt de vista històric resulta fonamental perquè l'alumne compregui la forma en la qual el passat contribueix en la configuració del present. La recerca de tals esdeveniments, establint relacions de causalitat, simultaneïtat i successió entre ells, i identificant els aspectes dinàmics i els més estables, permet a l'individu una major i millor comprensió de si mateix, de les seves relacions amb els altres i amb l'entorn, i el disposa en la millor situació per adoptar una actitud objectiva i analítica respecte a l'actualitat i per assumir un compromís responsable i conscient dels reptes del futur.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, STEM4, CPSAA4, CC1, CC3, CE2, CCEC1.
CE 8 Reconèixer i valorar la diversitat i la igualtat de gènere, mostrant empatia i respecte per altres cultures, i reflexionant sobre qüestions ètiques, per contribuir al benestar individual i col·lectiu d'una societat en contínua transformació i a l'assoliment dels valors d'integració europea.
La diversitat és un tret característic de les societats contemporànies i planteja reptes per a la vida en democràcia. L'anàlisi comparativa entre diferents societats i territoris en el món mostra la coexistència de diferents formes d'organització social i política derivats de diversos factors. La realitat pluricultural de l'entorn afavoreix la presa de consciència de la diversitat i riquesa patrimonial existent, promovent una actitud de respecte i diàleg amb persones i cultures diferents. La interconnexió mundial, els processos d'integració com el de la Unió Europea i els moviments migratoris connecten amb aquesta realitat múltiple i diversa, que és necessari afrontar des dels principis d'igualtat, de respecte als drets humans i de la infància i des dels valors de l'europeisme, per prevenir prejudicis i actituds discriminatòries i afavorir la inclusió i la cohesió social. En el si de la societat ens trobem a més amb altres tipus de diversitat, associats a l'etnicitat, al gènere, l'edat, les creences, la identitat, l'orientació sexual o a la situació funcional de les persones, que precisen d'actituds basades en el respecte i la inclusió. Especial importància cobren els comportaments relatius a la igualtat entre dones i homes, que ha d'implicar accions compromeses per evitar tota actitud discriminatòria. Tots aquests comportaments i valors han de desenvolupar-se en l'entorn familiar i social de l'alumne, a través de l'exercici d'una ciutadania activa i responsable.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP3, CPSAA3, CC1, CC2, CC3, CCEC1.
CE 9 Participar en l'entorn i la vida social de manera eficaç i constructiva des del respecte als valors democràtics, els drets humans i de la infància i els principis i valors de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, de la Constitució espanyola i de la Unió Europea, valorant la funció de l'Estat i de les comunitats autònomes i les seves institucions en el manteniment de la pau i la seguretat integral ciutadana, per generar interaccions respectuoses i equitatives, i promoure la resolució pacífica i dialogada dels conflictes.

Comprendre l'organització i funcionament d'una societat en el seu territori i valorar el paper de les administracions en la garantia dels serveis públics és fonamental per a l'educació ciutadana. La societat democràtica demanda una ciutadania compromesa i crítica que participi de manera activa en l'àmbit escolar i en altres activitats que tinguin influència en el benestar de la comunitat. En aquest marc de convivència, l'alumne ha de prendre consciència de la importància de les normes de conducta social, la mobilitat segura, saludable i sostenible, i la distribució de drets i responsabilitats entre persones de manera igualitària i dialogada, desenvolupant destreses comunicatives i d'escolta activa, de pensament crític i de resolució pacífica de conflictes, i valorant la funció que l'Estat i les seves institucions desenvolupen en el manteniment de la seguretat integral, la defensa com un compromís cívic i solidari al servei de la pau, i el reconeixement de les víctimes de violència.

Els principis i valors de l'Estatut d'Autonomia, de la Constitució espanyola i La Unió Europea, al costat dels de l'Estat i les institucions democràtiques, impliquen l'exercici d'una ciutadania activa que contribueixi a mantenir i complir les seves obligacions cíviques, i afavoreixi la justícia social, la dignitat humana, la llibertat, la igualtat, l'Estat de Dret i el respecte dels drets humans i de les minories culturals, i una cultura de pau. L'adopció conscient de valors com l'equitat, el respecte, la justícia, la solidaritat i la igualtat entre dones i homes preparen als alumnes per afrontar els reptes i desafiaments del segle XXI.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CPSAA1, CC1, CC2, CC3, CCEC1.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Utilitzar dispositius i recursos digitals de manera segura, responsable i eficient, per buscar informació, comunicar-se i treballar de manera individual, en equip i en xarxa i reelaborar i crear contingut digital d'acord amb les necessitats digitals del context educatiu.

PRIMER CICLE

CA 1.1 Emprar dispositius i recursos digitals de forma segura i d'acord amb les necessitats del context educatiu.

- Utilitzar, de manera guiada, eines digitals per a la comunicació en l'entorn de l'aula, amb mestres o companys.
- Adaptar l'ús de la tecnologia a les necessitats triant, amb el guiatge del mestre, les eines digitals més adequades segons la temàtica.
- Iniciar-se en la cerca d'informació en diverses fonts digitals de manera guiada.
- Treballar sol o col·laborativament utilitzant eines digitals bàsiques.
- Conèixer i aplicar normes bàsiques de seguretat digital.

SEGON CICLE

CA 1.1 Emprar dispositius i recursos digitals, d'acord amb les necessitats del context educatiu de manera segura, cercant informació, comunicant-se i treballant de manera individual i en equip, reelaborant i creant continguts

- Utilitzar, de manera guiada, eines digitals per a la comunicació en l'entorn escolar, sigui amb mestres o companys: correu electrònic.
- Adaptar l'ús de la tecnologia a les necessitats triant les eines digitals més adequades segons la temàtica.
- Cercar informació en diverses fonts digitals de manera guiada, assegurant la fiabilitat de les fonts.
- Treballar sol o col·laborativament utilitzant eines

digitals senzills.	digitals. - Conèixer i aplicar les normes bàsiques de seguretat digital (normes de ciberseguretat i privacitat, contrasenyes segures, reconèixer riscos en línia, protegir la privacitat).
TERCER CICLE	
CA 1.1 Emprar recursos digitals d'acord amb les necessitats del context educatiu de manera segura i eficient, cercant informació, comunicant-se i treballant de manera individual, en equip i en xarxa, reelaborant i creant continguts digitals senzills.	- Utilitzar eines digitals per a la comunicació (correu electrònic, xats educatius, plataformes de col·laboració, fòrums, xats, videoconferències i altres) de manera apropiada, segura i respectuosa, escrivint missatges clars i coherents. - Adaptar l'ús de la tecnologia segons les exigències específiques de l'entorn triant les eines digitals més adequades segons la temàtica. - Ser capaç de trobar informació, de manera autònoma, emprant per a la investigació diferents motors de cerca, bases de dades, recursos digitals fiables... - Generar continguts digitals senzills (com presentacions, vídeos o documents), utilitzant diferents eines digitals organitzant i presentant la informació de manera clara i estructurada. - Participar en projectes col·laboratius en línia, utilitzant eines de treball col·laboratives, respectant les aportacions dels altres. - Assegurar-se que l'ús de la tecnologia sigui segur protegint la informació i respectant les normes de seguretat: normes de ciberseguretat i privacitat, utilitzar contrasenyes segures, mantenir les dades personals protegides, ser conscient dels riscos en línia i saber com evitar-los.

CE 2 Plantejar i donar resposta a qüestions científiques senzilles, utilitzant diferents tècniques, instruments i models propis del pensament científic, per interpretar i explicar fets i fenòmens que ocorren en el medi natural, social i cultural.

PRIMER CICLE

CA 2.1 Mostrar curiositat per objectes, fets i fenòmens pròxims, formulant preguntes i realitzant prediccions.	- Observar, de manera guiada, objectes, fets i fenòmens pròxims mantenint l'atenció i l'escolta activa. - Iniciar-se en el registre de les observacions realitzades utilitzant eines diverses. - Mostrar interès per allò que l'envolta, formulant preguntes i realitzant prediccions. - Preveure resultats basant-se en coneixements propis i en el resultat de les observacions. - Plantejar preguntes sobre fenòmens o situacions del seu entorn pròxim: familiar, escolar... - Participar en debats i interaccions comunicatives amb els companys i mestres.
CA 2.2 Cercar informació senzilla de diferents fonts segures i fiables de forma guiada, utilitzant-la en recerques relacionades amb el medi natural, social i cultural.	- Cercar, de forma guiada, informació senzilla utilitzant-la en les recerques relacionades amb el medi. - Obtenir informació de forma guiada sobre fets o fenòmens del medi natural, social o cultural a través de l'observació i consultant documents escrits, imatges i gràfics, seleccionant aquells que li són més útils per a

	les seves recerques. - Iniciar-se en la recerca d'informació rellevant de la supèrflua utilitzant tècniques de resum, subratllat, encerclat... - Desenvolupar estratègies per organitzar, memoritzar i recuperar informació obtinguda mitjançant diferents mètodes i fonts. - Reflexionar sobre el significat d'allò que s'aprèn, fent estimacions, suposicions, intercanviant informacions amb els companys i amb el mestre. - Adquirir un vocabulari bàsic específic relacionat amb l'àrea i usar-lo adequadament.
CA 2.3 Participar en experiments pautats o guiats, quan la recerca ho requereixi, utilitzant diferents tècniques senzilles d'indagació, emprant de manera segura instruments i registrant les observacions de forma clara.	- Dur a terme experiments senzills i petites investigacions de manera pautada o guiada, seguint les instruccions del docent, plantejant problemes, fent hipòtesis i arribant a conclusions. - Iniciar-se en la mesura d'objectes, formes i elements utilitzant les eines adequades. - Conèixer i respectar les normes d'ús dels instruments i dels materials de treball. - Utilitzar tècniques senzilles d'indagació formulant-se preguntes, dissenyant experiments, analitzant evidències. - Treballar de forma cooperativa, tenint cura de la pròpia seguretat i de la dels companys i de les eines i materials utilitzats en els experiments. - Establir conjectures tant respecte d'esdeveniments que ocorren d'una forma natural com sobre els que ocorren quan es provoquen a través d'un experiment o una experiència. - Registrar les observacions utilitzant instruments diversos: dibuixos, gràfics, taules, etc, ja sigui facilitats pel mestre o elaborats pel mateix alumne.
CA 2.4 Proposar respostes a les preguntes plantejades, comparant la informació i els resultats obtinguts amb les prediccions realitzades.	- Comparar informacions obtingudes de fonts diverses identificant les similituds i les diferències. - Realitzar prediccions sobre fets i fenòmens de l'entorn proper, o sobre experiments plantejats, basant-se en les evidències i en els coneixements previs. - Analitzar els resultats de les observacions realitzades o dels experiments duts a terme comparant-los amb les prediccions formulades. - Proposar respostes a les preguntes plantejades.
CA 2.5 Comunicar el resultat de les recerques de manera oral o gràfica, explicant els passos seguits amb ajuda d'un guió donat.	- Iniciar-se en les tècniques de resum i síntesi de la informació, i presentar-la de manera visual i clara. - Explicar ordenadament, de manera oral o gràfica, els passos seguits en l'obtenció d'informació amb l'ajuda d'un guió. - Aprendre i fer servir vocabulari adient relacionat amb l'objecte de les comunicacions. - Verbalitzar de manera clara i ordenada el resultat de les recerques realitzades.
SEGON CICLE	
CA 2.1 Demostrar curiositat per objectes, fets i fenòmens	- Observar, de manera autònoma, objectes, fets i fenòmens mantenint l'atenció i l'escolta activa.

pròxims, formulant preguntes investigables i realitzant prediccions raonades	- Registrar les observacions realitzades utilitzant eines diverses, d'entre aquestes, les digitals. - Mostrar interès i desig d'aprendre sobre el que ens envolta (context immediat i local) observant atentament el que passa al voltant per entendre millor el món. - Preveure resultats i fer prediccions raonades basant-se en coneixements propis i en evidències, recordant el que s'ha après sobre temes similars en el passat per prendre decisions. - Formular preguntes sobre fenòmens o situacions relacionats amb el medi natural, social i cultural. - Participar en debats i interaccions comunicatives amb els companys i mestres.
CA 2.2 Cercar i seleccionar informació de manera pautaada, de diferents fonts segures i fiables, utilitzant-la en recerques relacionades amb el medi natural, social i cultural i adquirint lèxic científic bàsic.	- Cercar informació relacionada amb el medi natural, social o cultural seguint criteris de fiabilitat (autor, actualització, objectivitat i claredat) de fonts i materials educatius proporcionats pel professorat (diccionaris i enciclopèdies físiques o en línia, llocs web educatius, governamentals o de confiança, llibres, revistes...). - Obtenir, amb suport del professorat, informació sobre fets o fenòmens del medi natural, social o cultural a través de l'observació i consultant documents escrits, imatges i gràfics, seleccionant aquells que li són més útils per a les seves recerques. - Seleccionar la informació tenint clar l'objectiu de la recerca, emprant paraules clau rellevants per a la recerca tot destriant la informació rellevant de la que no ho és. - Desenvolupar estratègies per organitzar, memoritzar i classificar la informació necessària seguint un guió de recerca donat. - Reflexionar sobre el procés i fer propostes de millora per futures recerques valorant l'error com a font d'aprenentatge. - Augmentar el lèxic relacionat amb els temes d'estudi i utilitzar-lo correctament en els treballs escolars i en les comunicacions verbals.
CA 2.3 Realitzar experiments pautaats o guiats, quan la recerca ho requereixi, utilitzant diferents tècniques d'indagació i models, emprant de manera segura instruments i dispositius, realitzant observacions i mesuraments precisos i registrant-les de forma clara.	- Dur a terme experiments senzills i petites investigacions i activitats pràctiques de manera pautaada o guiada, seguint les instruccions del docent, plantejant problemes, fent hipòtesis i arribant a conclusions. - Mesurar objectes, formes i elements de manera precisa utilitzant els instruments necessaris per a cada tipus de mesura. - Conèixer i respectar les normes de seguretat i d'ús dels instruments i dels materials de treball, experimentant amb diferents materials i mètodes senzills, com observacions directes, maquetes, models físics (globus terraqüis, maquetes, sistemes, etc.). - Utilitzar tècniques senzilles d'indagació i models formulant-se preguntes, dissenyant experiments, analitzant evidències.

	- Treballar de forma cooperativa, tenint cura de la pròpia seguretat i la dels companys i de les eines i materials utilitzats en els experiments, emprant materials bàsics de laboratori com lupes, regles, vasos de precipitats i termòmetres sota la supervisió del professorat. - Establir conjectures tant respecte d'esdeveniments que ocorren d'una forma natural com sobre els que ocorren quan es provoquen a través d'un experiment o una experiència, basant-se en l'observació dels canvis que es produeixen. - Registrar les observacions de manera clara i ordenada utilitzant llistes de verificació, quaderns de camp, llistes d'ítems..., ja sigui facilitats pel mestre o elaborats pels mateixos alumnes.
CA 2.4 Proposar possibles respostes a les preguntes plantejades, a través de la interpretació de la informació i els resultats obtinguts, comparant-los amb les prediccions realitzades.	- Comparar i interpretar informacions obtingudes de fonts diverses identificant les similituds i les diferències. - Realitzar prediccions, de manera individual o en grup, sobre fets i fenòmens de l'entorn proper, o sobre experiments plantejats, basant-se en les evidències i en els coneixements previs. - Analitzar els resultats de les observacions realitzades o dels experiments duts a terme comparant-los amb les prediccions o hipòtesis formulades i comparar-los amb els resultats que s'han obtingut, desenvolupant el seu pensament crític, les seves habilitats d'anàlisi i la seva comprensió del mètode científic. - Proposar respostes a les preguntes plantejades a partir d'experiments o investigacions realitzats a classe en equip o individualment, fomentant la comunicació i el pensament crític per tal d'arribar a respostes o conclusions comunes.
CA 2.5 Comunicar el resultat de les recerques en diferents formats, emprant llenguatge científic bàsic i explicant els passos seguits amb ajuda d'un guió donat.	- Adquirir habilitats per sintetitzar informació i presentar-la de manera visual, clara i atractiva. - Explicar ordenadament, de manera oral o gràfica, els passos seguits en l'obtenció d'informació amb l'ajuda d'un guió, utilitzant formats com cartells, murals, diagrames, presentacions orals, producció multimèdia i redaccions per mostrar els resultats obtinguts. - Aprendre i fer servir termes científics senzills rellevants per al seu experiment, com "observació", "hipòtesi", "resultat", etc. - Verbalitzar de manera clara i ordenada el resultat de les recerques realitzades, detallant el procediment de l'experiment o investigació, pas a pas, per assegurar que els altres puguin entendre com es va dur a terme.
TERCER CICLE	
CA 2.1 Formular preguntes i realitzar prediccions raonades sobre temes relacionats amb el medi natural, social i cultural mostrant i mantenint curiositat i relacionant-los amb l'actualitat.	- Observar atentament fenòmens i fets que succeeixen en la natura, en la societat, en el camp de la cultura. - Registrar les observacions realitzades seguint uns guions o escales prèviament elaborats utilitzant eines diverses. - Mostrar curiositat i desig d'aprendre sobre fets i fenòmens relacionats amb el medi natural, social i cultural relacionant-los amb l'actualitat.

	- Preveure resultats formulant hipòtesis: donant raons lògiques que justifiquin per què passen aquests fenòmens. - Formular preguntes sobre fenòmens o situacions relacionats amb el medi natural, social i cultural. - Realitzar experiments guiats, investigar, recollir informació, observar les proves i evidències i comprovar si les hipòtesis formulades es compleixen o no. - Participar en discussions i interaccions comunicatives amb els companys i mestres, formulant preguntes específiques, rellevants i ben estructurades sobre temes específics del medi natural, social i cultural. - Desenvolupar projectes d'investigació senzills on puguin explorar un tema del seu interès, formulant preguntes i fent prediccions durant el procés. - Ser capaç d'extreure conclusions i fer una síntesi de les experimentacions i proves realitzades.
CA 2.2 Cercar, seleccionar i contrastar informació de manera autònoma emprant els criteris de fiabilitat de diferents fonts segures i fiables, utilitzant-la en recerques relacionades amb el medi natural, social i cultural i adquirint lèxic científic bàsic.	- Cercar informació relacionada amb el medi natural, social o cultural utilitzant diccionaris i enciclopèdies físiques o en línia, motors de recerca, biblioteques digitals..., seguint criteris de fiabilitat, com l'autoritat de l'autor, la data de publicació, l'objectivitat i les referències utilitzades. - Obtenir, de manera autònoma, informació sobre fets o fenòmens del medi natural, social o cultural de diferents fonts (llibres, articles, mitjans digitals...), per garantir l'ús de fonts segures. - Seleccionar i contrastar la informació tenint clar l'objectiu de la recerca, emprant paraules clau rellevants tot destriant la informació rellevant de la supèrflua. - Desenvolupar estratègies per a dur a terme recerques en grups petits, on cada membre tingui una tasca específica relacionada amb la cerca, selecció i el contrast de la informació. - Reflexionar i debatre sobre articles científics o notícies d'interès i actualitat relacionades amb el medi natural, social i cultural, aplicant els coneixements adquirits. - Utilitzar el lèxic específic adequat relacionat amb els temes d'estudi tant en els treballs escolars com en les comunicacions verbals (posades en comú, diàlegs, exposicions, intercanvis d'opinions...).
CA 2.3 Dissenyar i realitzar experiments, tant guiats com de manera autònoma, quan la recerca ho requereixi, utilitzant diferents tècniques d'indagació i models, seleccionant i emprant de manera segura els instruments i dispositius més apropiats, realitzant observacions i mesuraments	- Dissenyar i realitzar experiments senzills basats en preguntes de recerca, seguint instruccions detallades, amb suport del professorat, plantejant problemes, fent hipòtesis, contrastant els resultats, arribant a conclusions. - Mesurar objectes, formes i elements amb precisió, seleccionant els instruments més apropiats per a cada tipus de mesura. - Conèixer i respectar les normes de seguretat i d'ús dels instruments (entre aquests, els de laboratori) i dels materials de treball, experimentant amb diferents

precisos i registrant-les de forma clara.	materials i mètodes. - Utilitzar tècniques i models d'indagació formulant-se preguntes investigables, dissenyant experiments, analitzant evidències i traient-ne conclusions mitjançant presentacions on expliquin els seus experiments i els resultats obtinguts. - Treballar de forma cooperativa i autònoma, tenint cura de la pròpia seguretat i de la dels companys i de les eines i materials utilitzats en els experiments, emprant materials bàsics de laboratori. - Establir conjectures raonades tant respecte d'esdeveniments que ocorren d'una forma natural com sobre els que ocorren quan es provoquen a través d'un experiment o una experiència. - Utilitzar diferents tècniques de registre de dades, incloent-hi l'ús de diaris de laboratori, taules de dades i gràfics i ser capaç de registrar-les de manera clara.
CA 2.4 Proposar possibles respostes a les preguntes plantejades, a través de l'anàlisi i la interpretació de la informació i els resultats obtinguts, valorant la coherència de les possibles solucions, comparant-les amb les prediccions realitzades.	- Comparar i interpretar dades obtingudes identificant possibles respostes a les preguntes plantejades. - Realitzar prediccions, de manera grupal, sobre fets i fenòmens de l'entorn proper, o sobre experiments plantejats, basant-se en les evidències i en els coneixements previs. - Analitzar els resultats de les observacions realitzades o dels experiments duts a terme comparant-los amb les prediccions o hipòtesis formulades i comparar-los amb els resultats que s'han obtingut, valorant la coherència de les possibles solucions. - Proposar respostes a les preguntes plantejades, practicant l'intercanvi d'idees, justificant les seves conclusions i considerant les opinions dels altres.
CA 2.5 Comunicar el resultat de les recerques adaptant el missatge i el format a l'audiència a qui va dirigit, emprant llenguatge científic i explicant els passos seguits amb ajuda d'un guió.	- Desenvolupar habilitats per sintetitzar informació i presentar-la de manera visual, clara i atractiva, amb l'ajuda de recursos variats. - Explicar ordenadament, de manera oral o gràfica, els passos seguits en l'obtenció d'informació amb l'ajuda d'un guió, utilitzant formats com cartells, murals, diagrames, presentacions orals, producció multimèdia i redaccions per mostrar els resultats obtinguts. - Aprendre i fer servir termes científics senzills rellevants per al seu experiment, desenvolupant habilitats de comunicació oral, utilitzant un llenguatge científic clar i coherent. - Verbalitzar de manera clara i ordenada el resultat de les recerques realitzades, detallant el procediment de l'experiment o investigació, pas a pas, adaptant els diferents missatges segons l'audiència i utilitzant diferents formats de presentació.

CE 3 Resoldre problemes a través de projectes de disseny i el pensament computacional, per generar cooperativament un producte creatiu i innovador que respongui a necessitats concretes.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Participar i aportar	- Cercar solucions als problemes senzills de programació
-----------------------------	--

idees en la resolució guiada de problemes senzills de programació mostrant interès pel pensament computacional.	- presentats relatius al medi natural, social i cultural. - Iniciar-se, de manera guiada, en la resolució de problemes de programació senzills. - Participar i aportar idees, individualment i en grup, per resoldre de manera òptima els problemes presentats.
CA 3.2 Construir en equip, de forma guiada, un producte final senzill que doni solució a un problema de disseny, provant diferents prototips i emprant de manera segura els materials i eines adequats.	- Introduir de forma guiada un problema plantejat aplicant tècniques de comprensió lectora, de síntesi i dividint-lo en parts. - Dissenyar, de manera guiada i en grup, diversos prototips que permetin donar resposta al problema plantejat. - Seleccionar els materials i les eines adequats en la construcció d'un producte final senzill per donar solució al problema o problemes plantejats. - Seguir les normes de seguretat en el maneig dels materials i les eines. - Construir un projecte senzill fet de forma individual o en equip i presentar-lo explicant els passos seguits amb ajuda d'un guió.
CA 3.3 Presentar de manera oral o gràfica el producte final dels projectes de disseny, explicant els passos seguits amb ajuda d'un guió donat.	- Analitzar i descriure els passos seguits per a l'elaboració del producte final. - Planificar una presentació del producte final amb l'ajuda d'un guió donat. - Presentar el producte final construït, de manera oral o amb l'ajuda de suport gràfic.
SEGON CICLE	
CA 3.1 Resoldre, de forma guiada, problemes senzills de programació, modificant algorismes d'acord amb els principis bàsics del pensament computacional.	- Cercar solucions als problemes senzills de programació proporcionats pels docents, relatius al medi natural, social i cultural, proposant diferents opcions i modificant, si cal, algorismes o passos. - Iniciar-se, de manera guiada, en la resolució de problemes de programació senzills, emprant adequadament els recursos disponibles, seguint les normes de seguretat i aplicant les tècniques correctes i incloent, si cal, components digitals per resoldre part del problema de disseny. - Encarar de forma guiada, individualment o en grup, els problemes presentats dividint-los en parts més petites i, finalment, trobant solucions.
CA 3.2 Construir en equip un producte final senzill que doni solució a un problema de disseny, proposant possibles solucions, provant diferents prototips i emprant de manera segura els materials, les eines i les tècniques adequades.	- Analitzar, individualment o en grup, un problema plantejat aplicant tècniques de comprensió lectora, de síntesi i dividint-lo en parts. - Dissenyar i provar, de manera guiada i en grup, diversos prototips o bé solucions digitals que permetin donar resposta al problema plantejat. - Seleccionar els materials, les eines i les tècniques adequats en la construcció d'un producte final senzill per donar solució al problema o problemes plantejats. - Seguir les normes de seguretat en el maneig dels materials, les eines, els dispositius i les tècniques adequades. - Construir un projecte senzill fet de forma individual o en equip i presentar-lo emprant diferents formats com dibuixos, gràfics, fotografies o vídeos explicatius

	incloent les funcions del producte final, els objectius inicials i les solucions adoptades i com el treball en equip ha contribuït al resultat final. - Descriure de manera clara i ordenada les etapes del procés de construcció, seguint un guió proporcionat documentant el procés de disseny amb captures de pantalla o fotografies de prototips en diverses etapes de desenvolupament explicant les raons per les quals es va escollir un disseny particular, basant-se en el procés de presa de decisions.
CA 3.3 Presentar en diferents formats el producte final dels projectes de disseny, justificant el seu disseny i explicant els passos seguits amb ajuda d'un guió donat.	- Analitzar i descriure els passos seguits per a l'elaboració del producte final mostrant curiositat i motivació per aprendre conceptes de pensament computacional, és a dir, abordant un problema de manera sistemàtica, dividint-lo en parts més petites, i finalment, trobant solucions. - Planificar una presentació del producte final en diferents formats amb l'ajuda d'un guió donat. - Presentar el producte final construït, de manera oral o amb l'ajuda de suport gràfic, justificant el seu disseny i explicant els passos seguits. - Treballar en activitats de programació amb l'ajuda del professorat, resolent problemes simples. - Fer canvis en seqüències d'instruccions (algorismes) seguint els conceptes fonamentals del pensament computacional, com la descomposició de problemes, l'ús de bucles i condicionals.
TERCER CICLE	
CA 3.1 Dissenyar un prototip o solució digital d'acord amb els principis bàsics del pensament computacional, justificant per què aquest prototip o solució digital compleix amb els requisits del projecte i proposant possibles reptes per a futurs projectes.	- Cercar solucions als problemes presentats relatius al medi natural, social i cultural, proposant prototips o solucions digitals que els resolguin. - Resoldre problemes reals que es puguin observar en l'entorn escolar o comunitari, formulant objectius clars i realitzables per als projectes de disseny. - Dissenyar i testar diverses versions preliminars del producte, per determinar quina és la millor solució identificant errors o àrees de millora en la creació del prototip i en vista a futurs projectes.
CA 3.2 Construir en equip un producte final que doni solució a un problema de disseny, provant diferents prototips o diverses solucions digitals, emprant de manera segura els materials, les eines, els dispositius i les tècniques adequades.	- Analitzar, individualment o en grup, un problema plantejat aplicant tècniques de comprensió lectora, de síntesi i dividint-lo en parts. - Dissenyar i provar, en grup, diversos prototips que permetin donar resposta al problema plantejat, a partir d'una planificació inicial i gestionant el temps de manera eficient, valorant el treball col·laboratiu i la responsabilitat individual dins dels equips. - Seleccionar els materials, les eines i les tècniques adequats en la construcció d'un producte final senzill per donar solució al problema o problemes plantejats. - Seguir les normes de seguretat en el maneig dels materials i les eines. - Construir un projecte senzill fet en equip i presentar-lo emprant diferents formats com dibuixos, gràfics, fotografies o vídeos explicatius incloent les funcions del

	producte final, els objectius inicials i les solucions adoptades i com el treball en equip ha contribuït al resultat final. - Descriure de manera clara i ordenada les etapes del procés de construcció, seguint un guió proporcionat documentant el procés de disseny amb captures de pantalla o fotografies de prototips en diverses etapes de desenvolupament explicant les raons per les quals es va escollir un disseny particular, basant-se en el procés de presa de decisions. - Ser capaç d'avaluar els projectes de manera objectiva i proposar millores basades en les avaluacions.
CA 3.3 Presentar en diferents formats el producte final dels projectes de disseny, adaptant el missatge i el format a l'audiència a qui va dirigit, justificant el seu disseny i explicant els passos seguits amb l'ajuda d'un guió.	- Analitzar i descriure els passos seguits per a l'elaboració del producte final (ja siguin prototips, ja siguin solucions digitals) mostrant curiositat i motivació per aprendre conceptes de pensament computacional, és a dir, abordant un problema de manera sistemàtica, dividint-lo en parts més petites, i finalment, trobant solucions. - Planificar una presentació del producte final en diferents formats amb l'ajuda d'un guió. - Presentar el producte final construït, de manera oral o amb l'ajuda de suport gràfic, justificant el seu disseny i explicant els passos seguits, adaptant el missatge i el format a l'audiència a qui va dirigit. - Treballar en activitats de programació amb l'ajuda del professorat, resolent problemes simples. - Fer canvis en seqüències d'instruccions (algorismes) seguint els conceptes fonamentals del pensament computacional, com la descomposició de problemes, l'ús de bucles i condicionals...

CE 4 Conèixer i prendre consciència del propi cos, de les emocions i sentiments propis i aliens, tot aplicant el mètode científic, per desenvolupar hàbits saludables i per aconseguir el benestar físic, emocional i social.

PRIMER CICLE

CA 4.1 Identificar les emocions pròpies i les dels altres, entenent les relacions familiars i escolars a les quals pertanyen diferenciant les accions que afavoreixen el benestar emocional i social.	- Desenvolupar habilitats per identificar algunes emocions i sentiments propis, dels companys i dels adults. - Cercar i identificar, de manera guiada, accions que contribueixin al benestar emocional i social. - Observar el comportament propi i el dels altres i reflexionar, de manera guiada, sobre els seus motius i les seves conseqüències. - Fer i fer-se preguntes sobre les relacions que s'originen en el seu entorn més proper, especialment en l'entorn escolar, entre companys i amb els adults. - Col·laborar per crear un entorn de classe que afavoreixi un bon clima d'aula.
CA 4.2 Reconèixer estils de vida saludables valorant la importància d'una alimentació variada, equilibrada i sostenible, la higiene,	- Reconèixer hàbits saludables d'alimentació, diferenciant els aliments diaris necessaris dels que són superflus i valorar la importància de l'exercici físic i del descans. - Distingir i adoptar hàbits i comportaments que ajuden a

l'exercici físic, el contacte amb la natura, el descans i l'ús adequat de les tecnologies.	evitar malalties que afecten l'ésser humà i els accidents domèstics. - Relacionar la bona salut amb els hàbits i estils de vida saludables: bona alimentació, descans, exercici físic, prevenció de malalties i higiene personal. - Conèixer i seguir les normes bàsiques de salubritat (rentar-se les mans, cobrir-se la boca en tossir, evitar compartir estris personals com pintes o raspalls de dents, mantenir-se allunyats d'algú que està malalt...). - Aprendre i practicar jocs (de pati, de taula, de sala...) i passatemps que els evitin la dependència única dels audiovisuals, de les TIC i de les pantalles. Aprendre i aplicar hàbits d'ús racional de les TIC. - Identificar i localitzar les parts del cos humà i alguns òrgans implicats en la funció de relació: òrgans dels sentits i aparell locomotor.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Mostrar actituds que fomentin el benestar emocional i social, identificant les emocions pròpies i les dels altres, mostrant empatia i establint relacions afectives saludables.	- Identificar i posar nom a les emocions pròpies i dels altres, observant les seves expressions o el seu comportament i manifestant conductes empàtiques. - Cercar i identificar hàbits saludables relacionats amb el benestar emocional i social i reflexionar-hi amb l'ajuda del mestre. - Interactuar de manera positiva a l'entorn escolar creant i mantenint vincles que es basin en el respecte mutu, la confiança, la comunicació oberta i l'empatia. - Participar en la resolució de conflictes de forma pacífica i respectuosa, buscant solucions democràtiques. - Col·laborar per crear un entorn de classe on tot l'alumnat se senti inclòs i valorat independentment de les seves diferències acceptant la diversitat present a l'aula.
CA 4.2 Adoptar estils de vida saludables i valorant la importància d'una alimentació variada, equilibrada i sostenible, l'exercici físic, el contacte amb la natura, el descans, la higiene, la prevenció de malalties i l'ús adequat de noves tecnologies.	- Reconèixer la importància de seguir un estil de vida saludable (mitjançant l'alimentació, l'exercici físic, el descans i la higiene personal) per prevenir malalties. - Reconèixer i adoptar hàbits i comportaments que ajuden a evitar malalties que afecten l'ésser humà i els accidents domèstics. - Relacionar la bona salut amb l'adopció d'una dieta saludable i equilibrada, de l'exercici físic i del contacte amb la natura, valorant la importància de no tudar el menjar i de consumir aliments que respectin el medi ambient (producte local, de proximitat o km 0). - Respectar les normes de salubritat (rentar-se les mans, cobrir-se la boca en tossir, evitar compartir estris personals com pintes o raspalls de dents, mantenir-se allunyats d'algú que està malalt...). - Emprar les tecnologies de manera saludable, limitant el temps davant les pantalles i fent pauses regulars per descansar la vista i moure's. - Identificar i localitzar les parts del cos humà i els principals òrgans implicats en la funció de relació, compronent de manera bàsica com aquestes funcions contribueixen al manteniment de la vida.

TERCER CICLE	
CA 4.1 Promoure actituds que fomentin el benestar emocional i social, gestionant les emocions pròpies i respectant les dels altres, fomentant relacions afectives saludables i reflexionant davant els usos de la tecnologia i la gestió del temps lliure.	- Identificar i respectar les emocions pròpies i les dels altres establint relacions afectives positives i saludables entre iguals, amb altres companys i companyes i amb els adults i aplicant tècniques per gestionar-les de manera adequada. - Cercar i identificar hàbits saludables relacionats amb el benestar emocional i social i reflexionar sobre l'ús saludable de la tecnologia gestionant el temps d'ús de dispositius digitals de manera equilibrada. - Interactuar de manera positiva a l'entorn escolar promovent vincles que es basin en el respecte mutu, la confiança, la comunicació oberta i l'empatia. - Resoldre conflictes de forma pacífica i respectuosa, buscant solucions democràtiques. - Participar de manera activa en la creació i el manteniment d'un entorn on tot l'alumnat se senti inclòs i valorat independentment de les seves diferències, acceptant la diversitat present a l'aula. - Planificar de manera autònoma activitats diverses i equilibrades, combinant l'ús de la tecnologia amb activitats físiques, recreatives i socials.
CA 4.2 Analitzar i fer propostes de millora basades en coneixements i criteris científics dels hàbits personals i col·lectius de vida saludables valorant la importància d'una alimentació variada, equilibrada i sostenible, l'exercici físic, el contacte amb la natura, el descans, la higiene, la prevenció de malalties i l'ús adequat de noves tecnologies.	- Reconèixer i desenvolupar hàbits de vida saludables (alimentació variada, equilibrada i sostenible, exercici físic, descans i higiene) reflexionant sobre la seva importància per al benestar físic i mental prevenint així malalties. - Conèixer els diferents grups d'aliments així com la importància d'una dieta variada, equilibrada i sostenible, identificant les pràctiques saludables per prevenir i detectar els riscos per a la salut. - Valorar i comprendre la importància de l'exercici físic així com del contacte amb la natura per al benestar emocional i físic, participant de manera activa en activitats i jocs (de pati, de taula, de sala...) que els evitin la dependència única dels audiovisuals, de les noves tecnologies i de les pantalles. - Establir i seguir rutines diàries de descans i higiene personal, reconeixent la seva importància per al manteniment de la salut i la prevenció de malalties. - Emprar les tecnologies de manera saludable, limitant el temps davant les pantalles i fent pauses regulars per descansar la vista i moure's. - Identificar i localitzar els principals òrgans i sistemes del cos humà implicats en les funcions de nutrició i reproducció, comprenent la seva funció en les activitats vitals i establint relacions fonamentals entre aquestes funcions i els hàbits de salut, tot integrant coneixements sobre la seva estructura a nivell de cèl·lules, teixits, òrgans, aparells i sistemes.

CE 5 Identificar les característiques dels diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, analitzant la seva organització i propietats, i establint relacions entre aquests, per reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural i emprendre accions per a

un ús responsable, la seva conservació i millora.	
PRIMER CICLE	
CA 5.1 Reconèixer les característiques, organització i propietats dels elements del medi natural, social i cultural, així com les connexions entre ells, a través de la indagació (observant, manipulant i experimentant) i utilitzant les eines i processos adequats de manera pautaada.	- Reconèixer, a través de l'observació i l'experimentació, les característiques pròpies dels elements de l'entorn natural, social i cultural més propers. - Identificar les propietats dels elements naturals, socials i culturals del nostre entorn. - Recollir dades de manera guiada utilitzant diferents instruments de mesura, de representació gràfica i visual i mètodes més adients per documentar experiències senzilles (lupes, regles, mapes, ordinadors...). - Seguir les passes dels processos d'investigació de manera pautaada (observar, mesurar, classificar, comunicar resultats...) per cercar respostes per ells mateixos. - Descobrir, de manera guiada, les relacions que hi ha entre els diferents elements.
CA 5.2 Mostrar actituds de respecte cap al patrimoni natural i cultural, reconeixent-lo com un bé comú.	- Identificar què és el patrimoni natural i cultural. - Reconèixer el patrimoni com a part de la nostra identitat col·lectiva i que la seva protecció beneficia a tota la comunitat. - Comportar-se de manera respectuosa amb l'entorn proper. No malmetre'l ni fer-lo malbé. - Mostrar actituds de respecte vers el seu entorn més proper (aula, escola, barri, poble...)
SEGON CICLE	
CA 5.1 Identificar les característiques, organització i propietats dels elements del medi natural, social i cultural, així com les connexions entre ells a través de la indagació, utilitzant les eines i els processos adequats.	- Identificar i conèixer (observar, reconèixer i classificar) les característiques pròpies de l'entorn natural (ecosistemes, roques, aigua, plantes, animals, fenòmens físics, fenòmens atmosfèrics) i l'espai. - Identificar i conèixer (observar, reconèixer i classificar) les característiques pròpies de l'entorn social (localitat, comunitat, institucions, professions...). - Identificar i conèixer (observar, reconèixer i classificar) les característiques pròpies de l'entorn cultural (tradicions, festes, monuments, llengua...). - Recollir dades utilitzant diferents instruments de mesura, de representació gràfica i visual i mètodes més adients per documentar experiències senzilles (lupes, regles, mapes, ordinadors...). - Seguir les passes dels processos d'investigació de manera pautaada (observar, mesurar, classificar, comunicar resultats...) per cercar respostes per ells mateixos. - Analitzar, de manera guiada, les relacions que hi ha entre els diferents elements del medi natural, social i cultural, i les interdependències entre aquests.
CA 5.2 Protegir el patrimoni natural i cultural i valorar-lo com un bé comú, adoptant conductes respectuoses per al seu gaudi i proposant accions	- Identificar què és el patrimoni natural i cultural. - Reconèixer el patrimoni com a part de la nostra identitat col·lectiva i que la seva protecció beneficia a tota la comunitat. - Comportar-se de manera respectuosa quan visiten llocs

per a la seva conservació i millora.	naturals o culturals. No malmetre els espais naturals, no fer malbé monuments, respectar tradicions i costums culturals... - Dissenyar accions de millora concretes per protegir el seu entorn (campanyes de neteja, plantació d'arbres, sensibilització sobre la importància de respectar el patrimoni...).
--------------------------------------	--

TERCER CICLE

CA 5.1 Identificar i analitzar les característiques, organització i propietats dels elements del medi natural, social i cultural, així com les connexions entre ells a través de la indagació utilitzant les eines i processos adequats.	- Identificar i analitzar (observar, reconèixer, classificar, comparar) les característiques pròpies de l'entorn natural (ecosistemes, fenòmens físics relacionats amb la Terra i l'Univers, fenòmens atmosfèrics i clima, matèria i altres elements que es troben a la natura). - Identificar i analitzar (observar, reconèixer, classificar, comparar) les característiques pròpies de l'entorn social (organització territorial, sectors econòmics...). - Identificar i analitzar (observar, reconèixer, classificar, comparar) les característiques pròpies de l'entorn cultural (tradicions, festes, monuments, llengua...). - Utilitzar les eines i tècniques d'investigació adequades per a la recopilació i anàlisi de dades. - Presentar els resultats de les indagacions de manera clara i organitzada, emprant llenguatge científic i suports visuals. - Relacionar els elements del medi natural amb els socials i culturals, establint connexions significatives entre ells.
CA 5.2 Valorar, protegir i mostrar actituds de conservació i millora del patrimoni natural i cultural a través de propostes i accions que reflecteixin compromisos i conductes en favor de la sostenibilitat.	- Identificar i valorar el patrimoni natural (flora, fauna, paisatges, ecosistemes) i cultural (monuments, tradicions, costums, llengua i art). - Desenvolupar una actitud responsable i compromesa envers la conservació de l'entorn natural i cultural, contribuint a la sostenibilitat. - Reflexionar sobre les accions individuals i col·lectives per promoure actituds de respecte cap a la natura i la cultura. - Dissenyar accions de millora concretes per protegir el seu entorn i contribuir a la seva sostenibilitat (campanyes de neteja, plantació d'arbres, sensibilització sobre la importància de respectar el patrimoni...).

CE 6 Identificar les causes i conseqüències de la intervenció humana en l'entorn, des dels punts de vista social, econòmic, cultural, tecnològic i ambiental, per afavorir la capacitat per afrontar problemes, buscar solucions i actuar de manera individual i cooperativa en la seva resolució, posant en pràctica hàbits de vida sostenibles i conseqüents amb el respecte, cura i protecció de les persones i del planeta.

PRIMER CICLE

CA 6.1 Identificar la relació de la vida de les persones amb les seves accions sobre els elements i recursos del medi com el sòl i l'aigua.	- Identificar accions de la vida quotidiana que influeixen en el medi i en els recursos, especialment el sòl i l'aigua. - Analitzar les conseqüències que tenen determinats comportaments i actituds, tant els positius com els
---	---

	negatius, per al medi natural i social. - Cercar i proposar solucions per reduir l'impacte de les persones en el medi.
CA 6.2 Mostrar hàbits de vida sostenible i valorar la importància del respecte, les cures, la corresponsabilitat i la protecció dels elements i éssers del planeta.	- Identificar hàbits de vida sostenible i respectuosa amb la natura, amb l'entorn i amb les persones, i adoptar-los. - Aprendre i aplicar maneres de viure que no malmetin l'entorn ni el medi ambient, posant en pràctica les 4R (Reduir, Reparar, Reutilitzar i Reciclar). - Identificar quins comportaments ajuden a protegir els elements i els éssers del nostre planeta, i adoptar comportaments i accions quotidianes que facin evidents actituds de respecte, valoració i cura de l'entorn.
SEGON CICLE	
CA 6.1 Identificar problemes ecosocials i proposar possibles solucions expressant els canvis positius i negatius causats en el medi per l'acció humana sobre els elements i recursos del medi.	- Identificar els problemes que provoquen les accions humanes sobre el medi ambient i la societat (la contaminació, la desforestació, el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, l'ús insostenible dels recursos...). - Analitzar els efectes, tan bons com dolents, de les accions humanes sobre el medi ambient. - Aportar idees per preservar l'entorn que els envolta i suggerir solucions explicant les conseqüències positives d'aquestes accions. - Reflexionar sobre el paper individual i col·lectiu, a nivell més proper, en la protecció del medi adoptant comportaments de respecte i conservació.
CA 6.2 Posar en pràctica estils de vida sostenible, reconeixent comportaments respectuosos de cura, corresponsabilitat i protecció de l'entorn i ús sostenible dels recursos naturals.	- Cercar exemples a l'entorn proper de com s'aborda la sostenibilitat i la protecció del medi ambient. - Aprendre i aplicar maneres de viure que no malmetin el medi ambient ni esgotin els recursos naturals (reduir l'ús d'energia i aigua, consumir productes locals i de temporada...), posant en pràctica les 4R (Reduir, Reparar, Reutilitzar i Reciclar). - Identificar quins comportaments ajuden a protegir el medi ambient i compartir la responsabilitat en la seva cura (no llençar escombraries a la natura, emprar el transport públic en comptes del cotxe privat, participar en activitats de neteja de platges o reforestació de boscos...).
TERCER CICLE	
CA 6.1 Analitzar de forma crítica les causes i conseqüències dels problemes ecosocials causats en el medi per l'acció humana en la cerca, contrast i avaluació de possibles solucions emprant coneixements i criteris científics.	- Identificar les causes principals de problemes ecosocials derivats de l'acció humana, com la desforestació, el canvi climàtic, la contaminació (aire, aigua, sòl), l'escalfament global, l'esgotament de recursos, pèrdua de biodiversitat... - Analitzar les conseqüències d'aquests problemes per al medi natural i social. - Cercar solucions basades en criteris científics i sostenibles per reduir els problemes analitzats, valorant-ne la viabilitat i els seus possibles impactes a curt i llarg termini. - Reflexionar sobre el paper individual i col·lectiu, tant a

	nivell més proper com a nivell de la societat, en la protecció del medi i en la cerca de solucions a problemes ecosocials.
CA 6.2 Adoptar i promoure estils de vida sostenible conseqüents amb el respecte, les cures, la corresponsabilitat i la protecció de les persones i del planeta, a partir de l'anàlisi crítica de la intervenció humana en l'entorn.	- Entendre com diferents cultures aborden la sostenibilitat i la protecció del medi ambient. - Fomentar maneres de viure que no malmetin el medi ambient ni esgotin els recursos naturals (Reducció de residus, consum responsable, ús de transport sostenible, estalvi d'energia i aigua, foment del reciclatge i reutilització, Contaminació de l'aigua, l'aire i el sòl, esgotament de recursos naturals, pèrdua de biodiversitat...) - Dissenyar accions de promoció d'estils de vida sostenible i dur-les a terme a l'entorn més proper (família, escola, barri).

CE 7 Observar, comprendre i interpretar continuïtats i canvis del medi social i cultural, analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments.

PRIMER CICLE

CA 7.1 Ordenar temporalment fets de l'entorn social i cultural pròxim, emprant nocions de mesura i successió bàsiques.	- Ordenar temporalment fets de la seva vida personal i familiar. - Utilitzar nocions bàsiques de causalitat (causa-efecte), simultaneïtat (esdeveniments que passen al mateix temps), i successió (seqüència d'esdeveniments) per ordenar temporalment alguns fets del seu entorn proper (família, barri, escola, ciutat). - Reconèixer el patrimoni social i cultural del seu entorn més proper, i com aquest ha evolucionat en el temps.
CA 7.2 Conèixer persones i grups socials rellevants de la història i formes de vida del passat de l'entorn social i cultural pròxim, incorporant la perspectiva de gènere.	- Conèixer persones rellevants i entendre que ho són perquè han contribuït a la millora de la vida d'altres persones o d'una col·lectivitat. - Conèixer i valorar costums i cultures diferents prenent com a base la diversitat a l'entorn més proper (família, grup classe, escola, barri, poble, ciutat...) - Valorar l'evolució de la societat en aspectes diferents de la vida, especialment els relatius al paper de la dona en el passat i en el present.

SEGON CICLE

CA 7.1 Identificar fets de l'entorn social i cultural des de la Prehistòria fins a l'Edat Antiga i la seva rellevància i impacte a les Illes Balears, emprant les nocions de causalitat, simultaneïtat i successió.	- Reconèixer esdeveniments importants que van ocórrer des de la Prehistòria fins a l'Edat Antiga, especialment aquells que van tenir un impacte significatiu a les Illes Balears. - Entendre com aquests esdeveniments històrics han influït en el desenvolupament cultural i social de les Illes Balears. - Emprar les nocions de causalitat (entendre per què van passar aquests esdeveniments i quines van ser les seves causes), simultaneïtat (identificar esdeveniments que van passar al mateix temps, però en llocs diferents, ajudant a situar les Illes Balears dins d'un context més ampli.) i successió (comprendre la seqüència en què van ocórrer els esdeveniments, ajudant els alumnes a
---	--

	veure com una cosa porta a l'altra).
CA 7.2 Conèixer persones, grups socials rellevants i formes de vida de les societats des de la Prehistòria fins a l'Edat Antiga, prenent com a punt de partida aquelles relacionades amb les Illes Balears, incorporant la perspectiva de gènere.	- Conèixer les figures i grups socials importants de la Prehistòria i l'Edat Antiga a les Illes Balears. - Comprendre les formes de vida d'aquests períodes. - Valorar el paper tant d'homes com de dones en aquestes societats.
TERCER CICLE	
CA 7.1 Conèixer i analitzar relacions de causalitat, simultaneïtat i successió entre diferents elements del mitjà social i cultural des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat i la seva rellevància i impacte a les Illes Balears, situant cronològicament els fets.	- Reconèixer i/o investigar els esdeveniments més importants que han ocorregut des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat a les Illes Balears i a Espanya, i ubicar-los en el temps i l'espai. - Utilitzar les nocions bàsiques causalitat (causa-efecte), simultaneïtat (esdeveniments que passen al mateix temps), i successió (seqüència d'esdeveniments) per ordenar temporalment alguns fets històrics i altres fets rellevants. - Reconèixer el patrimoni cultural i històric de les Illes Balears i d'Espanya i com aquest ha evolucionat des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.
CA 7.2 Conèixer persones, grups socials rellevants i formes de vida de les societats des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat, prenent com a punt de partida aquelles relacionades amb les Illes Balears, incorporant la perspectiva de gènere, situant-les cronològicament i identificant trets significatius socials en diferents èpoques de la història.	- Identificar persones i grups socials rellevants, des de l'edat mitjana fins a l'actualitat, en la història d'Espanya i més concretament de les Illes Balears i situar-los cronològicament. - Comprendre les formes de vida i les condicions socials a les Illes Balears, des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat, amb un enfocament en la perspectiva de gènere. - Valorar el paper tant d'homes com de dones en aquestes societats.

CE 8 Reconèixer i valorar la diversitat i la igualtat de gènere, mostrant empatia i respecte per altres cultures, i reflexionant sobre qüestions ètiques, per contribuir al benestar individual i col·lectiu d'una societat en contínua transformació i a l'assoliment dels valors d'integració europea.

PRIMER CICLE

CA 8.1 Recollir informació sobre manifestacions culturals del propi entorn, mostrant respecte, valorant la seva diversitat i riquesa, i apreciand-les com a font d'aprenentatge.	- Recollir informació sobre les diferents cultures de l'alumnat que conviu a l'aula o a l'escola, mostrant interès i respecte vers totes elles. - Valorar les similituds i les diferències entre unes cultures i les altres. - Apreciar trets comuns en les emocions i sentiments de les persones independentment de la cultura a la qual pertanyin.
CA 8.2 Mostrar actituds que fomenten la igualtat de gènere i les conductes no sexistes	- Analitzar i comparar els rols que desenvolupen els homes i les dones en l'entorn familiar, escolar i en diferents activitats (de responsabilitat familiar,

reconeixent models positius en l'entorn pròxim.	esportives, de lleure, professionals...) - Cercar i imitar models positius de conductes no sexistes i de tracte igualitari entre dones i homes. - Conèixer figures de l'entorn proper que són models positius en la lluita per la igualtat de gènere.
SEGON CICLE	
CA 8.1 Conèixer la importància demogràfica, cultural i econòmica de les migracions en l'actualitat a les Illes Balears i a Espanya, valorant amb respecte i empatia l'aportació de la diversitat cultural, el benestar individual i col·lectiu.	- Entendre com l'arribada de persones de diferents llocs a les Illes Balears i Espanya enriqueix la societat amb noves idees, costums i habilitats, així com els reptes que això pot suposar. - Desenvolupar empatia cap a les experiències de les persones que migren, reconeixent els sacrificis i contribucions que fan per al benestar col·lectiu. - Comprendre la diversitat cultural i les migracions com a font de millora de la qualitat de vida i el benestar de totes les persones, incloent-hi tant els nousvinguts com els locals.
CA 8.2 Valorar positivament les accions que fomenten la igualtat de gènere i les conductes no sexistes reconeixent models positius al llarg de la història.	- Reconèixer i valorar les accions que promouen la igualtat de gènere i com aquestes han contribuït a canviar la societat i a reduir la desigualtat entre homes i dones. - Identificar i manifestar conductes no sexistes evitant caure en estereotips i rols de gènere tradicionals, afavorint un tractament igualitari i respectuós entre tots els gèneres. - Conèixer figures històriques que han estat models positius en la lluita per la igualtat de gènere.
TERCER CICLE	
CA 8.1 Contribuir al benestar individual i col·lectiu i a l'assoliment dels valors de la integració europea a través del coneixement dels processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la societat actual, valorant amb respecte i empatia la diversitat cultural, afectiva i sexual, la cohesió social, les minories ètniques i la igualtat de gènere.	- Conèixer i entendre els processos geogràfics (migracions i mobilitat humana, poblament i urbanització, formació i canvi de relleu, clima...), històrics (revolucions polítiques i socials, conflictes i guerres, colonització i descolonització, innovacions científiques i tecnològiques) i culturals (evolució de les tradicions i costums, intercanvis culturals, globalització cultural...), que han influït en la societat actual. - Valorar amb respecte i empatia la diversitat cultural, afectiva i sexual, la cohesió social, les minories ètniques i la igualtat de gènere i la seva importància en el desenvolupament d'una societat inclusiva. - Reconèixer la importància de la cohesió social i la integració europea, destacant les seves conseqüències positives per al benestar individual i col·lectiu.
CA 8.2 Promoure actituds d'igualtat de gènere i conductes no sexistes, analitzant i contrastant diferents models en la nostra societat.	- Reflexionar sobre els estereotips i rols de gènere presents a la societat, mitjans de comunicació i entorns propers, i comprendre com aquests afecten les expectatives i oportunitats de les persones. - Afavorir la igualtat de gènere valorant la importància de tractar a tothom amb igualtat, independentment del seu gènere, promovent una convivència respectuosa i justa, identificant actituds i comportaments sexistes i proposant alternatives basades en el respecte i la igualtat. - Reconèixer diferents models familiars, laborals i socials

	lliures de discriminació de gènere, valorant la diversitat i contribuint a una societat més inclusiva.
--	--

CE 9 Participar en l'entorn i la vida social de manera eficaç i constructiva des del respecte als valors democràtics, els drets humans i de la infància i els principis i valors de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, de la Constitució espanyola i de la Unió Europea, valorant la funció de l'Estat i de les comunitats autònomes i les seves institucions en el manteniment de la pau i la seguretat integral ciutadana, per generar interaccions respectuoses i equitatives, i promoure la resolució pacífica i dialogada dels conflictes.

PRIMER CICLE

CA 9.1 Establir acords de manera dialogada i democràtica com a part de grups pròxims al seu entorn i comunitat escolar, identificant les responsabilitats individuals i emprant un llenguatge inclusiu i no violent.	- Iniciar-se en l'assumpció de responsabilitats individuals al grup classe i en l'entorn escolar. - Participar activament en la presa d'acords de manera dialogada i democràtica, exposant les seves opinions i respectant les dels altres. - Emprar un llenguatge inclusiu i no violent en totes les seves interaccions. - Participar en la resolució pacífica de conflictes.
CA 9.2 Identificar institucions pròximes, assenyalant i valorant les funcions que promouen una bona convivència.	- Identificar de manera general les institucions pròximes, així com algunes de les àrees que els són pròpies, i les seves responsabilitats en fets i serveis de l'entorn més proper. - Ser capaços de realitzar propostes per a la millora de l'entorn pròxim de la convivència i adreçar-les a la institució o servei corresponent. - Conèixer i valorar els serveis públics que contribueixen al benestar ciutadà.
CA 9.3 Conèixer i interioritzar normes bàsiques per a la convivència en l'ús dels espais públics, especialment com a vianants o com a usuaris dels mitjans de locomoció, prenent consciència de la importància de la mobilitat segura, saludable i sostenible, tant per a les persones com per al planeta.	- Conèixer i posar en pràctica normes bàsiques de convivència en els espais públics, tot aplicant-les en activitats promogudes pel centre dins i fora de l'àmbit escolar: sortides, activitats extraescolars o complementàries, serveis, excursions, colònies, etc. - Mostrar una actitud crítica vers l'ús que es fa dels espais, dels serveis públics, dels mitjans de locomoció, compartint idees i opinions amb els altres de manera respectuosa i argumentant els seus posicionaments. - Participar en el disseny de campanyes sobre mobilitat segura i sostenible, identificant accions que fomentin tant el respecte a les normes de circulació com la importància de la seguretat viària.

SEGON CICLE

CA 9.1 Realitzar activitats en el context de la comunitat escolar, assumint responsabilitats i establint acords de forma dialogada i democràtica, i emprant un llenguatge inclusiu i no violent.	- Assumir responsabilitats dins la comunitat escolar (càrrecs, delegats/des, mediadors/res...). - Participar en la presa de decisions col·lectivament de manera dialogada i democràtica (assemblees, cercles restauratius...), essent capaç d'arribar a acords adaptant-se a les decisions grupals. - Emprar un llenguatge inclusiu i no violent en totes les seves interaccions mostrant autocontrol i empatia. - Participar de forma activa, pacífica i dialogada en activitats organitzades en el context escolar.
CA 9.2 Conèixer els principals òrgans de govern i funcions de	- Conèixer i valorar els òrgans de govern tant a nivell local, com insular i autonòmic (Ajuntament, Consell

diverses administracions (local, insular i autonòmica) i serveis públics, valorant la importància de la seva gestió per a la seguretat integral ciutadana i la participació democràtica.	Insular i Govern Autonòmic) aprenent qui són els seus màxims responsables, les seves funcions i les decisions que es prenen per ajudar a la comunitat. - Comprendre què és la democràcia i quines formes de participació existeixen tant a nivell institucional com comunitari (eleccions locals, autonòmiques) i en quins espais i decisions poden participar com a ciutadans. - Conèixer i valorar els serveis públics que gestionen els òrgans de govern i que contribueixen al benestar ciutadà (salut, educació, serveis socials, transport públic, seguretat, cultura, urbanisme, medi ambient...).
CA 9.3 Interioritzar normes bàsiques per a la convivència en l'ús dels espais públics, com a vianants o usuaris dels mitjans de locomoció, identificant els senyals de trànsit i prenent consciència de la importància de la mobilitat segura, saludable i sostenible tant per a les persones com per al planeta.	- Posar en pràctica normes bàsiques de convivència en els espais públics, tot aplicant-les en activitats promogudes pel centre dins i fora de l'àmbit escolar: sortides, activitats extraescolars o complementàries, serveis, excursions, colònies, etc. - Conèixer les principals normes de seguretat viària, senyals i marques viàries tant com a vianants o com usuaris de transport col·lectiu o personal i reconèixer com aquestes contribueixen a una bona convivència. - Participar en campanyes escolars sobre mobilitat segura i sostenible, identificant accions que fomentin tant el respecte a les normes de circulació i la importància de la seguretat viària com la reducció de les emissions de CO₂ i els efectes dels gasos d'efecte hivernacle com a principals causants del canvi climàtic. - Comprendre la importància d'una mobilitat sostenible per ajudar a reduir l'impacte ambiental mostrant-se conscients de les repercussions de les accions humanes en l'entorn i el planeta.
TERCER CICLE	
CA 9.1 Conèixer i exercitar les principals normes, drets, deures i llibertats que formen part de l'Estatut d'Autonomia, de la Constitució espanyola i de la Unió Europea, resolent de manera pacífica i dialogada els conflictes, promovent una interacció respectuosa i equitativa a partir del llenguatge inclusiu i no violent	- Conèixer i valorar les normes bàsiques que regulen la convivència en el marc de l'Estatut d'Autonomia, la Constitució espanyola i la Unió Europea, centrant-se en la comprensió de drets i deures com a ciutadans. - Fomentar la resolució pacífica de conflictes aplicant tècniques com el diàleg, la mediació i l'escolta activa. - Desenvolupar la capacitat de comunicar-se de manera respectuosa, evitant el llenguatge violent o discriminatori, i utilitzant expressions que fomentin la igualtat i l'empatia entre les persones. - Participar de forma activa, pacífica i dialogada en activitats organitzades en el context escolar i/o local.
CA 9.2 Conèixer i explicar el funcionament general dels òrgans de govern del municipi, de les comunitats autònomes, de l'Estat espanyol i de la Unió Europea, valorant les seves funcions i la gestió dels serveis públics per a la ciutadania i la seua contribució en el manteniment de la pau, la seguretat integral ciutadana i	- Conèixer el funcionament dels òrgans de govern del seu municipi, com l'ajuntament i les funcions del batle i els regidors en la presa de decisions locals. - Entendre què són les comunitats autònomes, el paper que juguen en la política espanyola, i qui són els responsables de governar-les, destacant la funció dels presidents autonòmics i els parlaments regionals. - Comprendre el funcionament general del govern espanyol, incloent-hi la separació de poders (executiu, legislatiu i judicial) i el paper de la Constitució. - Valorar les principals institucions de la Unió Europea,

el reconeixement de les víctimes de violència.	com el Parlament Europeu, la Comissió Europea i el Consell, així com el seu paper en la presa de decisions que afecten els països membres. - Entendre com els òrgans de govern, a diferents nivells, gestionen els serveis públics com l'educació, la sanitat, la seguretat o el transport, i valoraran la seva importància per al benestar de la ciutadania. - Entendre la funció de l'Estat, les comunitats autònomes i altres institucions públiques en el manteniment de la pau i la seguretat, així com el seu paper en el reconeixement de les víctimes de violència, com la violència de gènere o altres formes de violència social.
CA 9.3 Valorar i interioritzar críticament les conseqüències de l'incompliment o mal ús de les normes bàsiques per a la convivència en l'ús dels espais públics, com a vianants o usuaris dels mitjans de locomoció, proposant alternatives per una mobilitat segura, saludable i sostenible tant per a les persones com per al planeta.	- Promoure el compliment de les normes bàsiques de convivència en els espais públics, tot aplicant-les en activitats promogudes pel centre dins i fora de l'àmbit escolar: sortides, activitats extraescolars o complementàries, serveis, excursions, colònies, etc. - Conèixer i respectar les principals normes de circulació i seguretat viària com a vianants i/o usuaris de mitjans de transport no motoritzats. - Analitzar i proposar solucions que millorin la mobilitat a la seva comunitat, de manera segura, saludable i sostenible. - Ser capaç de reflexionar críticament sobre els perills i efectes negatius que pot tenir no respectar les normes de circulació: accidents, danys a la salut, impacte ambiental...

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. CULTURA CIENTÍFICA	
1. Iniciació a l'activitat científica	
PRIMER CICLE	
Procediments d'indagació adequats a les necessitats de la recerca (observació en el temps, identificació i classificació, cerca de patrons, formulació de preguntes...)	- Observació, cerca, selecció, organització i anàlisi d'informacions. - Utilització de diverses fonts d'informació (llibres i materials propis de ciències). - Utilització de les TIC per cercar i seleccionar informació de forma guiada. - Elaboració de registres, interpretació de gràfics senzills i utilització d'instruments bàsics per a la cerca d'informació. - Obtenció de conclusions, reflexió sobre quin procés s'ha seguit i comunicació del procés de forma oral i escrita. - Formulació de preguntes a partir de les observacions, dades obtingudes i conclusions.
Instruments i dispositius apropiats per realitzar observacions i mesuraments d'acord amb les necessitats de les diferents recerques.	- Coneixement d'instruments analògics o digitals per la realització de mesuraments. - Coneixement i respecte a les normes d'ús i de seguretat i de manteniment dels instruments utilitzats.

Vocabulari científic bàsic relacionat amb les diferents recerques.	- Ús de vocabulari científic bàsic per comunicar de manera oral, escrita o gràfica el resultat de les investigacions.
Foment de la curiositat i la iniciativa en la realització de les diferents recerques.	- Curiositat i interès per identificar i conèixer els elements de l'entorn a través de l'observació. - Valoració dels coneixements científics com a mitjà per entendre els fets i fenòmens de l'entorn natural i de la vida quotidiana. - Formulació de preguntes que permetin obtenir informació rellevant sobre fenòmens observats. - Enumeració de semblances i diferències sobre fets o fenòmens clars de l'entorn proper i de la vida quotidiana.
Estils de vida sostenible i importància de la cura del planeta a través del coneixement científic present en la vida quotidiana.	- Desenvolupament d'hàbits de cura i respecte als éssers vius. - Exemplificació d'hàbits de vida sostenible i distincions entre aquests i els que no ho són, amb situacions de la vida quotidiana i de l'entorn escolar i familiar. - Importància de la mobilitat sostenible a la vida quotidiana. - Elaboració de propostes per a una vida sostenible partint de les realitats més properes.
SEGON CICLE	
Procediments d'indagació adequats a les necessitats de la recerca (observació en el temps, identificació i classificació, cerca de patrons, creació de models, recerca d'informació, experiments amb control de variables, anàlisi d'evidències, comunicació de conclusions...).	- Observació, classificació, recerca de patrons, experimentació i anàlisi d'evidències. - Recerca d'informació de diverses fonts. - Utilització de les TIC per cercar i seleccionar informació de forma guiada. - Elaboració de registres, interpretació de gràfics senzills i utilització d'instruments bàsics per a la cerca d'informació. - Obtenció de conclusions, reflexió sobre quin procés s'ha seguit i comunicació del procés de forma oral i escrita. - Creació de models i comunicació de conclusions en formats analògics i digitals.
Instruments i dispositius apropiats per realitzar observacions i mesuraments precisos d'acord amb les necessitats de la recerca.	- Tria guiada d'instruments analògics o digitals adequats per la realització de mesuraments precisos. - Coneixement, respecte i aplicació de les normes d'ús i de seguretat i de manteniment dels instruments utilitzats. - Ús precís d'instruments i dispositius analògics i digitals.
Vocabulari científic bàsic relacionat amb les diferents recerques.	- Identificació i comprensió de textos orals i escrits amb vocabulari científic. - Ús del vocabulari adquirit per elaborar treballs i exposicions.
Foment de la curiositat, la iniciativa i la constància en la realització de les diferents recerques.	- Foment de l'interès per investigar i entendre l'entorn a través de la investigació adoptant un comportament responsable i constructiu. - Planificació i realització de les seves tasques amb autonomia. - Cooperació i respecte a les idees dels companys. - Esforç i perseverança en els projectes a mitjà i llarg termini.
Avenços relacionats amb la ciència i la tecnologia que han	- Reconeixement i descripció de diferents avenços científics evitant estereotips sexistes.

contribuït a transformar la nostra societat per mostrar models des d'una perspectiva de gènere.	- Referents femenins i masculins en la història i l'actualitat de la ciència, la tecnologia i l'enginyeria.
La importància de l'ús de la ciència i la tecnologia per ajudar a comprendre les causes de les pròpies accions, prendre decisions raonades i fer tasques de forma més eficient.	- Presa de decisions informades i reflexives emprant la ciència per entendre les causes i efectes de les accions. - Eficiència en la realització de tasques mitjançant recursos científics i tecnològics. - Implicacions de l'ús tecnològic en el nostre entorn i en la societat fomentant una utilització conscient i respectuosa.
TERCER CICLE	
Fases de la recerca científica (observació, formulació de preguntes i prediccions, planificació i realització d'experiments, recollida i anàlisi d'informació i dades, comunicació de resultats, detecció de pautes i formulació de models explicatius...).	- Iniciació a l'activitat científica. La investigació com un procés sistemàtic per trobar respostes. - Observació de fenòmens i fets, formulació de preguntes científiques i elaboració de prediccions (hipòtesis) basades en la informació prèvia. - Estratègies de recerca, selecció, organització i difusió d'informació en textos orals, escrits i audiovisuals, a través de mitjans i recursos digitals i analògics. - Planificació i realització d'experiments senzills. - Recollida i anàlisi de dades: gràfics, taules o altres mètodes visuals per organitzar la informació. - Interpretació de resultats i elaboració de conclusions. - Comunicació dels resultats: presentacions orals i/o escrites, pòsters científics senzills, diagrames, produccions multimèdia.
Instruments i dispositius apropiats per realitzar observacions i mesuraments precisos d'acord amb les necessitats de la recerca.	- Tria d'instruments analògics o digitals adequats per la realització de mesuraments precisos. - Coneixement, respecte i aplicació de les normes d'ús i de seguretat i de manteniment dels instruments utilitzats. - Ús autònom, rigorós i precís d'instruments i dispositius analògics i digitals.
Vocabulari científic bàsic relacionat amb les diferents recerques.	- Identificació i comprensió de textos orals i escrits amb vocabulari científic. - Producció i exposició de textos orals i escrits emprant el vocabulari científic adquirit.
Foment de la curiositat, la iniciativa, la constància i el sentit de la responsabilitat en la realització de les diferents recerques. així com en la lectura de textos divulgatius científics.	- Foment de la curiositat com a base de la recerca científica. Motivació a fer preguntes sobre el món que ens envolta. - Autonomia i iniciativa personal en la realització de diferents recerques. - Perseverança i capacitat de seguir un projecte d'investigació durant un període llarg. - Comprensió i anàlisi de textos divulgatius científics
La ciència, la tecnologia i l'enginyeria com a activitats humanes, les professions STEM en l'actualitat des d'una perspectiva de gènere.	- Perspectiva de gènere en les professions STEM (ciència, tecnologia, enginyeria, matemàtiques), i el seu paper fonamental en el món actual. - Referents femenins i masculins en la història i l'actualitat de la ciència, la tecnologia i l'enginyeria.
La relació entre els avenços en matemàtiques, ciència, enginyeria i tecnologia per comprendre l'evolució de la	- La ciència i la tecnologia com a transformadores del món actual. Reptes de futur.

societat en l'àmbit científic i tecnològic.	
2. La vida en el nostre planeta	
PRIMER CICLE	
Necessitats bàsiques de l'ésser humà.	- Les funcions vitals en l'ésser humà. - Identificació i localització de les parts del cos humà i alguns òrgans implicats en la funció de relació: òrgans dels sentits i aparell locomotor. - Diferència entre éssers vius i objectes inerts.
Hàbits saludables relacionats amb el benestar físic de l'ésser humà: higiene, alimentació variada, equilibrada i sostenible, exercici físic, contacte amb la natura, descans i cura del cos com a mitjà per prevenir possibles malalties.	- Estils de vida sostenible i importància de la cura del planeta a través del coneixement científic present en la vida quotidiana. - Conscienciació de la importància d'una alimentació variada, equilibrada i sostenible. - Pràctica d'exercici físic i necessitat d'aquest per a la salut. - Valoració i pràctica del contacte amb la natura, del descans i de la cura del cos com a mitjà per prevenir possibles malalties. - Identificació i descripció d'aliments diaris necessaris. Identificació dels nutrients, l'aigua i l'aire com les substàncies imprescindibles per a la vida. - Valoració de la higiene personal, el descans, la bona utilització del temps lliure i l'atenció al propi cos. - Hàbits de prevenció de malalties i accidents domèstics. - Hàbits i pràctiques que afavoreixen i perjudiquen la salut.
Educació afectiva i sexual.	- Identificació d'emocions i de sentiments propis. L'afectivitat i l'autoestima. - Acceptació del propi cos i el dels altres amb les seves característiques, limitacions i possibilitats. - Sensibilitat i acceptació de la diversitat present a l'aula i en la societat. - Valoració i participació en les tasques domèstiques, escolars i socials, superant estereotips sexistes.
Anàlisi de les adaptacions dels éssers vius al seu hàbitat, concebut com el lloc en el qual cobreixen les seves necessitats.	- Coneixement d'alguns aspectes bàsics de les funcions vitals dels éssers vius des d'una perspectiva integrada: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie... - Enumeració de les necessitats bàsiques dels animals domèstics i plantes, participant en la cura quan és necessari. - Relació entre els éssers vius observats i l'entorn on conviuen. - Comprovació de les adaptacions que les plantes i els animals desenvolupen segons el medi en què viuen. - Associació de trets físics i pautes de comportament de plantes i animals amb els entorns on viuen (camuflatge, canvi de color, gruix del pelatge, etc.). Canvis estacionals.
Classificació i identificació dels éssers vius d'acord amb les seves característiques observables.	- Observació de múltiples formes de vida al nostre entorn. Identificació de diferències entre éssers vius i objectes inerts. Els éssers vius neixen, creixen, es desenvolupen i moren.

	- Diferències i semblances entre els animals i les plantes. - Diferències i semblances entre l'ésser humà i els altres éssers vius. - Identificació dels animals i les plantes més rellevants de l'entorn habitual. - Establiment de criteris elementals de classificació (mida, color, forma de desplaçar-se...) i identificació d'animals i plantes per la seva pertinença a algun dels grups establerts. - Animals vertebrats i invertebrats. Aus, mamífers, rèptils, peixos, amfibis, insectes. Característiques bàsiques, reconeixement i classificació.
Les relacions entre els éssers humans, els animals i les plantes. Cura i respecte cap als éssers vius i l'entorn en el qual viuen, tot evitant la degradació del sòl, l'aire o l'aigua.	- Interès i curiositat per observar els éssers vius. - Desenvolupament d'hàbits de cura i respecte als éssers vius. - Desenvolupament d'actituds conscients, individuals i col·lectives, davant de determinats problemes mediambientals. - Observació directa i indirecta d'animals i plantes. Classificació segons elements observables, identificació i denominació. - Les relacions entre els éssers vius: cadenes alimentàries. - Característiques d'alguns ecosistemes propers. Parcs naturals i nacionals de les Illes Balears. - Realització de sortides que permeten observar in situ animals i plantes i les relacions entre aquests. - Comunicació oral de les experiències realitzades, recolzant-se en imatges i breus textos escrits.
SEGON CICLE	
Aspectes bàsics de la funció de relació de l'ésser humà amb l'entorn des d'una perspectiva integrada.	- Les funcions vitals en l'ésser humà. - Relació amb l'entorn: com els sistemes nerviós, sensorial i locomotor ens permeten interactuar i relacionar-nos amb l'entorn.
Hàbits saludables relacionats amb el benestar físic de l'ésser humà: higiene, alimentació variada, equilibrada i sostenible, exercici físic, contacte amb la natura, descans i cura del cos com a mitjà per prevenir possibles malalties.	- Estils de vida sostenible i importància de la cura del planeta a través del coneixement científic present en la vida quotidiana. - Conscienciació de la importància d'una alimentació variada, equilibrada i sostenible. - Pràctica d'exercici físic i necessitat d'aquest per a la salut. - Valoració i pràctica del contacte amb la natura, del descans i de la cura del cos com a mitjà per prevenir possibles malalties. - Identificació i descripció d'aliments diaris necessaris. Identificació dels nutrients, l'aigua i l'aire com les substàncies imprescindibles per a la vida. Valoració de la higiene personal, el descans, la bona utilització del temps lliure i l'atenció al propi cos. - Hàbits de prevenció de malalties i accidents domèstics. - Hàbits i pràctiques que afavoreixen i perjudiquen la salut.
Educació afectiva i sexual.	- Identificació d'emocions i de sentiments propis i dels altres. L'afectivitat i l'autoestima. - Sensibilitat i acceptació de la diversitat present a l'aula i

	en la societat manifestant conductes empàtiques vers els sentiments dels altres. - Valoració i participació en les tasques domèstiques, escolars i socials, superant estereotips sexistes. - Autoconeixement i respecte cap als altres. Entenent les diferències individuals com a aspectes positius.
Característiques generals de diferents ecosistemes.	- Diferents ecosistemes (terrestres i aquàtics) per comprendre com els diferents regnes interactuen i s'adapten al seu entorn. - Importància de la biodiversitat en els ecosistemes i la seva rellevància per a l'equilibri ecològic del planeta. - Interaccions entre els regnes, com la cadena alimentària i els cicles biogeoquímics, per entendre la interdependència dels éssers vius. - Els ecosistemes com a lloc on intervenen factors biòtics i abiòtics, mantenint-se un equilibri entre els diferents elements i recursos. Importància de la biodiversitat. - Les funcions i serveis dels ecosistemes. - Espais i Parcs Naturals de les Illes Balears.
Característiques pròpies de les plantes que permeten la seva classificació en relació amb la seva capacitat adaptativa al mitjà: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie.	- Plantes autòtrofes (que realitzen la fotosíntesi) i heteròtrofes (que depenen d'altres organismes per obtenir nutrients). - Adaptacions morfològiques i fisiològiques, com les arrels, les fulles i els sistemes vasculars, que permeten a les plantes sobreviure en diferents hàbitats. - Interacció amb el medi, incloent-hi les adaptacions per a la pol·linització i la dispersió de llavors. - Estratègies reproductives de les plantes (reproducció sexual i asexual) i la importància de les flors i fruits en el procés de reproducció. - El paper vital de les plantes en els ecosistemes, com a productors primaris, i la seva influència en el clima, el sòl i les comunitats biològiques.
Característiques pròpies dels animals que permeten la seva classificació i diferenciació en subgrups relacionats amb la seva capacitat adaptativa al medi: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie.	- Animals herbívors, carnívors i omnívors en funció de la seva dieta i mètodes d'alimentació. - Característiques morfològiques i fisiològiques dels animals (com les aletes en peixos o les potes en mamífers) i com els permeten adaptar-se als seus hàbitats. - Anàlisi de les capacitats sensorials i de comunicació dels animals, així com les seves estratègies de defensa (camuflatge, mimetisme, etc.). - Comparació de les diferents estratègies reproductives (ovípar, vivípar...) i la importància de la cura parental en la supervivència de les espècies.
TERCER CICLE	
Aspectes bàsics de les funcions vitals de l'ésser humà des d'una perspectiva integrada: obtenció d'energia i perpetuació de l'espècie.	- Les funcions vitals en l'ésser humà. - Obtenció d'energia: com el sistema digestiu, respiratori i circulatori treballen junts per obtenir i distribuir energia al cos. - Perpetuació de l'espècie: Sistema reproductor.
Pautes per a una alimentació saludable i sostenible: menús saludables i equilibrats, la	- La nutrició i la importància d'una alimentació saludable. - Reconeixement dels diferents grups d'aliments i la seva funció en una dieta equilibrada. Menús saludables i

importància de la cistella de la compra i de l'etiquetatge dels productes alimentaris per conèixer els seus nutrients i la seva aportació energètica.	equilibrats. - L'etiquetatge dels productes alimentaris. Llegir i interpretar l'etiqueta dels productes alimentaris per conèixer els nutrients i la seva aportació energètica. - Alimentació sostenible i el seu impacte en el medi ambient: aliments de temporada, productes locals i productes ecològics.
Els canvis físics, emocionals i socials que comporta la pubertat i l'adolescència per acceptar-los de manera positiva tant en un mateix com en els altres. Educació afectiva i sexual.	- Comprensió dels canvis físics que experimenten els nins i les nines durant la pubertat, oferint una visió natural i positiva. - Coneixement dels canvis emocionals que es produeixen durant la pubertat. Estratègies per gestionar-los. - Coneixement dels canvis socials durant la pubertat. Habilitats per mantenir relacions saludables i respectuoses. - Construcció d'una autoestima saludable. La identitat, la confiança en un mateix i l'autonomia durant la pubertat. - Autoconeixement i respecte cap als altres. Entenent les diferències individuals com a aspectes positius.
Pautes per a la prevenció de riscos i accidents. Coneixement d'actuacions bàsiques de primers auxilis.	- Comprensió de la importància de la seguretat i la prevenció d'accidents en la vida diària. - Identificació de riscos específics en diversos entorns: casa, escola, carrers i parcs... - Coneixement d'algunes normes de seguretat bàsiques a casa, a l'escola, al carrer... - Coneixement i actuacions bàsiques de primers auxilis (ferida lleu, cremada, contusions...). - Coneixement del servei d'emergències i recursos disponibles.
Pautes que fomentin una salut emocional i social adequades: higiene del son, prevenció i conseqüències del consum de drogues (legals i il·legals), gestió saludable de l'oci del temps lliure, contacte amb la natura, ús adequat de dispositius digitals, estratègies per al foment de relacions socials saludables i foment de la cura de les persones.	- Salut emocional i social: autoconeixement i regulació emocional, empatia (emocions dels altres) i habilitats socials (comunicació assertiva i resolució de conflictes). - Coneixement de la importància del son i dels hàbits saludables per a un bon descans. - Prevenció i conseqüències del consum de drogues i alcohol. - Identificació d'activitats saludables i la seva importància per a la salut emocional. - Estratègies per a un ús equilibrat i responsable de dispositius digitals (temps d'ús, contingut, etc.).
Els regnes de la naturalesa des d'una perspectiva general i integrada.	- Estructures bàsiques dels éssers vius: cèl·lules, teixits, òrgans, aparells i sistemes, i la seva interrelació per al funcionament de l'ésser viu. - Introducció als cinc regnes de la naturalesa (animal, vegetal, fongs, protocist i monera) i les seves característiques generals.
Processos geològics bàsics de formació i modelatge del relleu.	- Influència de les formes del relleu en l'ecosistema, el clima, la fauna, la flora i les activitats humanes, com l'agricultura i l'urbanisme.
3. Matèria, forces i energia	
PRIMER CICLE	
La llum i el so com a formes	- Concepte d'energia. Fonts d'energia renovables i no

d'energia. Fonts i ús en la vida quotidiana.	renovables. Valoració d'un ús responsable. - Identificació de fonts i usos d'energia. - La llum i el so com a fonts d'energia.
Propietats observables dels materials, la seva procedència i el seu ús en objectes de la vida quotidiana d'acord amb les necessitats de disseny per als quals van ser fabricats.	- La diversitat de materials. Classificació segons criteris elementals: estat d'agregació, textura, color, forma, plasticitat, etc. - Reducció, reutilització i reciclatge de residus, objectes i substàncies. - Observació de la intervenció de l'energia en els canvis de la vida quotidiana. - Planificació i realització d'experiències senzilles per estudiar les propietats de materials d'ús comú.
Diversitat de màquines a l'entorn. Avantatges i inconvenients.	- Observació i anàlisi del funcionament d'objectes i màquines. - Ús curós de materials, substàncies i eines. - Elaboració i/o construcció d'algun objecte i/o màquina utilitzant elements de la vida quotidiana. - Realització d'una experiència amb una màquina senzilla: palanca, balança, corriola..., remarcant-ne la utilitat.
SEGON CICLE	
La calor. Canvis d'estat, materials conductors i aïllants, instruments de mesurament i aplicacions en la vida quotidiana.	- Identificació dels canvis d'estat (sòlid, líquid, gasós) que pot experimentar la matèria. La fusió, l'evaporació, la condensació i la solidificació. Relació entre la temperatura i aquests canvis. - Classificació dels materials segons la seva capacitat per transmetre la calor. Diferenciació entre materials conductors (com el metall) i materials aïllants (com la fusta o el plàstic). - Utilització d'instruments bàsics per mesurar la temperatura com els termòmetres (líquid, digital) i la seva aplicació per mesurar canvis de temperatura en diferents substàncies.
Els canvis reversibles i irreversibles que experimenta la matèria des d'un estat inicial a un final identificant els processos i transformacions que experimenta en situacions de la vida quotidiana. Les substàncies pures i les mescles.	- Canvis reversibles: Transformacions que permeten retornar a l'estat inicial, com fondre el gel o evaporar aigua. - Canvis irreversibles: Transformacions que no permeten tornar a l'estat inicial, com cuinar aliments o cremar paper. - Processos naturals (cicle de l'aigua) i processos artificials (cocció d'aliments). - Identificació de mescles homogènies i heterogènies. - Separació de mescles heterogènies mitjançant diferents mètodes. - Identificació de mescles en alguns aliments, productes o objectes de la vida quotidiana.
Propietats de les màquines simples i el seu efecte sobre les forces. Aplicacions i usos en la vida quotidiana.	- Definició de màquines simples. - Tipus de màquines simples: palanca, pla inclinat, polsador, roda i eix, politja, i cargol. - Màquines com a multiplicadors de força. - Canvi de direcció de la força. - Efectes de les màquines sobre les forces. - Aplicacions i usos en la vida quotidiana.
TERCER CICLE	

Massa i volum. Instruments per calcular la massa i la capacitat d'un objecte. Concepte de densitat i la seva relació amb la flotabilitat d'un objecte en un líquid.	- Introducció als conceptes bàsics de massa i volum. - Exploració d'alguns fenòmens físics observables: pes, massa, volum i com utilitzem aquests conceptes en el dia a dia. - Ús de diferents procediments per a la mesura de la massa i el volum d'un objecte. - Introducció al concepte de densitat. Relació entre massa i volum. - Experimentació amb la flotabilitat i la densitat dels objectes.
L'energia elèctrica. Fonts i ús en la vida quotidiana. Les fonts d'energies renovables i no renovables i la seva influència en la contribució al desenvolupament sostenible de la societat.	- Concepte d'energia. Com es manifesta en diferents formes (llum, calor, moviment). - Classificació de les fonts d'energia: renovables i no renovables. Avantatges i desavantatges. - La importància de l'energia elèctrica en el nostre dia a dia. - Conscienciació sobre l'ús responsable de l'energia i com aplicar bones pràctiques a la vida quotidiana.
Forces de contacte i a distància. Les forces i els seus efectes.	- Forces que actuen amb contacte físic (forces de contacte) i sense contacte (forces a distància). - Identificació i classificació de les forces que necessiten contacte per actuar (com la fricció i la força aplicada). - Identificació i classificació de les forces que no necessiten contacte per actuar (com la gravetat i la força magnètica). - Efectes de les forces (canvis de velocitat, direcció o forma d'un objecte).

B. TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ

1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge

PRIMER CICLE

Dispositius i recursos de l'entorn digital d'aprenentatge d'acord amb les necessitats del context educatiu.	- Identificació dels components bàsics d'un ordinador. Iniciació en el seu ús. Cura dels recursos informàtics.
Recursos digitals per comunicar-se amb persones conegudes en entorns coneguts i segurs.	- Realització de cerques guiades d'informació utilitzant recursos digitals. - Utilització guiada d'eines digitals senzilles per generar textos, petites presentacions, etc.

SEGON CICLE

Dispositius i recursos digitals d'acord amb les necessitats del context educatiu.	- Reconeixement i diferenciació entre diferents tipus de dispositius digitals utilitzats en l'educació (ordinadors, tauletes, telèfons intel·ligents, pissarres digitals...). - Funcionalitats bàsiques de cada dispositiu i com aquestes poden ser útils en un entorn d'aprenentatge (recerca d'informació, creació de continguts, comunicació, etc.). - Identificació de recursos digitals (aplicacions, programes, plataformes educatives).
Estratègies de cerques guiades d'informació segures i eficients en Internet	- Importància de saber cercar informació de manera eficaç i segura en línia. - Estratègies per valorar la fiabilitat de les fonts

(valoració, discriminació, selecció i organització).	d'informació (autoria, data de publicació, objectivitat...).
Regles bàsiques de seguretat i privacitat per navegar per Internet i per protegir l'entorn digital personal d'aprenentatge.	- Identificació de la informació rellevant i la que no ho és. Diferència entre fets, opinions i propaganda.
Estratègies per fomentar el benestar digital físic i mental. Reconeixement dels riscos associats a un ús inadequat i poc segur de les tecnologies digitals (temps excessiu d'ús, ciberassetjament, accés a continguts inadequats, publicitat i correus no desitjats...), i estratègies d'actuació.	- Importància de la seguretat i la privacitat mentre es navega per Internet i es fa servir l'entorn digital. - Utilització de contrasenyes fortes. - Actualització de dispositius i aplicacions. - Estratègies per evitar enllaços sospitosos i no descarregar arxius d'origens desconeguts. - Importància de no compartir informació personal (adreces, números de telèfon, contrasenyes) a les xarxes socials o fòrums. - Ús de plataformes educatives segures i fiables per a l'aprenentatge.
TERCER CICLE	
Dispositius i recursos digitals d'acord amb les necessitats del context educatiu.	- Normes bàsiques d'ús dels dispositius digitals a l'aula. - Iniciació a l'ús d'eines de comunicació digital: correu electrònic, xats educatius, plataformes de col·laboració, fòrums, xats, videoconferències... - Iniciació a l'ús d'eines digitals per a la creació de continguts: processadors de text, presentacions digitals senzilles, mapes visuals, infografies, pòsters, recursos multimèdia...
Estratègies de recerques d'informació segures i eficients a internet (valoració, discriminació, selecció, organització i propietat intel·lectual).	- Conceptes bàsics d'internet: navegadors, adreces web, motors de cerca, paraules clau. - Distinció entre informació veraç i no veraç (alfabetització digital). Elements clau d'una font fiable: autoria (qui ho crea), actualització, finalitat (educativa o publicitària). - Selecció d'informació rellevant: identificació d'idees principals i detalls. - Organització de la informació: esquemes, mapes mentals o taules. Eines digitals per guardar i estructurar informació. - Propietat intel·lectual: drets d'autor, citar fonts d'informació i imatges...
Estratègies de recollida, emmagatzematge i representació de dades per facilitar la seva comprensió i anàlisi.	- Introducció a eines digitals per recollir dades (formularis, fulls de càlcul...) - Creació i gestió de carpetes digitals per emmagatzemar dades. - Eines digitals per crear representacions visuals.
Regles bàsiques de seguretat i privacitat per navegar per	- Seguretat a Internet, la importància de protegir-se. - Protecció de dades personals i privacitat. Bones

Internet i per protegir l'entorn digital personal d'aprenentatge.	pràctiques per protegir-les (no compartir informació privada públicament). - Creació de contrasenyes segures. Bones pràctiques (no compartir contrasenyes, canviar-les regularment) - Navegació segura i identificació de llocs fiables. Ús responsable del navegador: pestanyes, historial, mode privat. - Normes bàsiques de ciberconvivència (netiqueta): cyberbullying, respecte per la privacitat dels altres. - Configuracions de privacitat dels comptes en línia per controlar qui pot veure la informació personal.
Estratègies per fomentar el benestar digital físic i mental. Reconeixement dels riscos associats a un ús inadequat i poc segur de les tecnologies digitals (temps excessiu d'ús, ciberassetjament, dependència tecnològica, accés a continguts inadequats, etc.), i estratègies d'actuació.	- El benestar digital: què és i per què és important. - Riscos físics de l'ús inadequat de la tecnologia: fatiga visual, mala postura, sedentarisme. - Riscos mentals i emocionals de l'ús inadequat de la tecnologia: dependència tecnològica i addicció, ciberassetjament. - Estratègies de prevenció: gestió del temps, pauses regulars, exercicis visuals, postura correcta, espai de treball saludable (llum, distància de la pantalla, cadira adequada), evitar continguts que generin estrès... - Estratègies per prevenir i gestionar el ciberassetjament.
2. Projectes de disseny i pensament computacional	
PRIMER CICLE	
Fases dels projectes de disseny: prototipatge, prova i comunicació.	- Disseny, de manera guiada i en grup, d'algun prototip que permeti donar resposta a un problema plantejat. - Anàlisi d'un problema plantejat aplicant tècniques de comprensió lectora, de síntesi i dividint-lo en parts.
Materials adequats a la consecució del projecte de disseny.	- Tria de materials i eines adequats en la construcció d'un producte final senzill per donar solució a un problema plantejat de l'entorn quotidià i proper.
Estratègies bàsiques de treball en equip.	- Posada en pràctica de les actituds fonamentals per treballar en equip: capacitat d'escoltar, empatia, valoració de la feina dels altres, capacitat d'arribar a acords, etc. - Construcció d'un projecte senzill en equip i presentació, de manera oral o amb l'ajuda de suport gràfic, sabent explicar els passos seguits amb ajuda d'un guió.
Iniciació a la programació a través de recursos analògics o digitals adaptats al nivell lector de l'alumne (activitats desendollades, plataformes digitals d'iniciació a la programació, robòtica educativa...).	- Introducció a la programació mitjançant jocs i activitats que impliquen seqüències de moviments i jocs de rol sense tecnologia. - Ús de recursos en línia per aprendre els conceptes de programació de manera interactiva.
SEGON CICLE	
Fases dels projectes de disseny: disseny, prototipatge, prova i comunicació.	- Identificació del problema i generació d'idees per trobar solucions adequades. - Creació d'un model inicial (físic o digital) de la solució dissenyada, utilitzant materials i eines apropiades. - Testatge del prototip en situacions reals o simulades,

	recollint dades i retroacció per avaluar el seu funcionament. - Presentació del projecte, incloent-hi el disseny, el prototip i els resultats obtinguts, utilitzant diferents formats per comunicar el procés. - Anàlisi del procés de disseny per identificar aspectes positius i àrees de millora per futurs projectes.
Materials, eines i objectes adequats a la consecució d'un projecte de disseny.	- Identificació de materials (paper, cartró, plàstic, fusta...) en funció de les necessitats del projecte i les seves propietats (flexibilitat, pes, durabilitat...). - Coneixement i ús d'eines (tissors, pega, programari de disseny...) per a la creació del prototip, tenint en compte la seguretat durant el treball. - Anàlisi d'objectes existents que poden servir d'inspiració o ser adaptats per a la solució dissenyada.
Tècniques cooperatives senzilles per al treball en equip i estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusives.	- Assignació de rols dins del grup i realització d'activitats en grups cooperatius per fomentar la col·laboració. - Escolta activa i reflexió sobre el treball en equip per identificar àrees de millora. - Retroalimentació constructiva per a millorar dinàmiques futures.
Iniciació a la programació a través de recursos analògics (activitats desendollades) o digitals (plataformes digitals d'iniciació a la programació, aplicacions de programació per blocs, robòtica, educativa...).	- Introducció a la programació mitjançant jocs i activitats que impliquen seqüències de moviments i jocs de rol sense tecnologia. - Ús de recursos en línia per aprendre els conceptes de programació de manera interactiva. - Familiarització amb aplicacions que permeten crear codis mitjançant blocs visuals.
TERCER CICLE	
Fases dels projectes de disseny: identificació de necessitats, disseny, prototipatge, prova, avaluació i comunicació.	- Identificació de necessitats o problemes de l'entorn escolar, comunitari o personal. - Disseny de la solució; generació d'idees, esquemes i/o esbossos per visualitzar la solució, planificació de materials, eines i passos necessaris per desenvolupar la solució. - Prototipatge, creació d'una versió inicial. Prototips físics (maquetes, models) o digitals (simulacions, programació). - Prova del prototip i ajustos necessaris. Recollida de dades durant la prova: observacions, comentaris, problemes detectats. - Avaluació final; comparació de la solució final amb les necessitats inicials. - Comunicació; presentació de la solució final i el procés seguit de manera clara i visual.
Fases del pensament computacional (descomposició d'una tasca en parts més senzilles, reconeixement de patrons i creació d'algorismes senzills per a la resolució del problema...).	- Descomposició d'una tasca en parts més senzilles. Divisió d'un problema en components menors per treballar-los de forma més eficient. - Reconeixement de patrons. Aplicació de patrons en activitats digitals i no digitals. - Creació d'algorismes senzills per resoldre problemes. Disseny d'una seqüència ordenada de passos (algorisme) per resoldre un problema o completar una

	tasca. - Abstracció i simplificació. Selecció de la informació rellevant ignorant la resta per dissenyar solucions més eficients.
Tècniques cooperatives senzilles per al treball en equip i estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusives.	- Assignació de rols dins del grup i realització d'activitats en grups cooperatius per fomentar la col·laboració. - Escolta activa i reflexió sobre el treball en equip per identificar àrees de millora - Retroalimentació constructiva per a millorar dinàmiques futures. - La importància del treball en equip per afrontar la incertesa en els projectes.
Materials, eines, objectes, dispositius i recursos digitals (programació per blocs, sensors, motors, simuladors, impressores 3D...) segurs i adequats a la consecució del projecte.	- Introducció als materials i eines en el disseny i pensament computacional. - Introducció a la programació mitjançant robots i kits on els alumnes poden construir i programar robots. - Foment de la reflexió posterior de les activitats per ajudar els alumnes a identificar i consolidar els conceptes clau de la programació.
Estratègies en situacions d'incertesa: adaptació i canvi d'estratègia quan sigui necessari, valoració de l'error propi i el dels altres com a oportunitat d'aprenentatge.	- La importància de la valoració de l'error en el pensament computacional: com els errors poden millorar el projecte. - Tipus d'errors comuns en projectes de disseny i programació. L'estratègia d'iteració en disseny: prova, error, adaptació i millora. - Tècniques d'adaptació als canvis: reflexió, planificació alternativa, utilització de recursos externs (membres del grup, consells de docents, recerca en línia).

C. SOCIETATS I TERRITORIS

1. Reptes del món actual

PRIMER CICLE

La Terra en l'univers. Elements, moviments i dinàmiques relacionats amb la Terra i l'univers i les seves conseqüències en la vida diària i en l'entorn.	- Identificació dels moviments de la Terra (rotació i translació) i de les seves conseqüències: el dia i la nit, l'any. - Definició i diferenciació entre galàxia, estrella, planeta, satèl·lit. - Ubicació de la Terra i la Lluna en el sistema solar.
Seqüències temporals i canvis estacionals.	- Observació dels canvis estacionals en l'entorn proper. - Relació entre determinades tradicions i celebracions amb les estacions de l'any i amb els cicles de la natura.
La vida en la Terra. Fenòmens atmosfèrics i la seva repercussió en els cicles biològics i en la vida diària. Observació i registre de dades atmosfèriques.	- Observació i registre d'alguns fenòmens atmosfèrics i de primeres formes de representació. - Elements bàsics del medi físic: l'aire i l'aigua i la terra. Ús responsable de l'aigua a la vida quotidiana. - Realització d'experiències senzilles que serveixin per crear interès en la realització de treballs de conservació del medi ambient. - L'orientació d'elements del medi físic en relació amb el sol.
Reptes sobre situacions quotidianes. Funcions	- Elaboració i interpretació de croquis, plànols i mapes senzills en l'entorn quotidià i de l'entorn proper.

bàsiques del pensament espacial i temporal per a la interacció amb el mitjà i la resolució de situacions de la vida quotidiana. Itineraris i trajectes, desplaçaments i viatges.	- Resolució d'una situació plantejada relacionada amb l'entorn quotidià aplicant les funcions bàsiques del pensament espacial i temporal com ara la percepció, l'atenció, la memòria i l'orientació.
SEGON CICLE	
La Terra i les catàstrofes naturals. Elements, moviments, dinàmiques que ocorren en l'univers i la seva relació amb fenòmens físics que afecten la Terra i repercuteixen en la vida diària i en l'entorn.	- Relació entre els moviments de rotació i translació de la Terra i la seva influència en el clima i les estacions. - Coneixement dels components de la Terra (roques, sòl, aigua, atmosfera) i de les seves capes (nucli, mantell, escorça). - Distribució de l'aigua en el planeta. El cicle de l'aigua. - Identificació de les capes de la Terra. - Identificació i comprensió de catàstrofes naturals com terratrèmols, volcans, tsunamis i huracans, així com les seves causes i efectes. - Efectes dels fenòmens naturals en la vida quotidiana, en la salut, l'economia i la cohesió social. Importància de la preparació davant de catàstrofes. Necessitat de gestió sostenible del territori.
Coneixement de l'espai. Representació de l'espai. Representació de la Terra a través del globus terraqüi, els mapes i altres recursos digitals. Mapes i plànols en diferents escales. Tècniques d'orientació mitjançant l'observació dels elements del medi físic i altres mitjans de localització espacial.	- Comprensió del globus terraqüi com a model de la Terra i la seva utilitat per visualitzar continents, oceans i paisatges geogràfics. - Introducció a diferents tipus de mapes (físics, polítics, temàtics) i plànols, incloent-hi l'ús d'escales per representar distàncies i dimensions. - Familiarització amb plataformes i aplicacions digitals que permeten explorar la Terra de manera visual i dinàmica. - Orientació mitjançant l'observació d'elements del medi físic (com el sol, les estrelles i el paisatge) i l'ús de brúixoles i GPS. - Comprensió dels mitjans de localització com les coordenades geogràfiques (latitud i longitud) i la seva aplicació en mapes i sistemes de navegació.
El clima i el paisatge. Els fenòmens atmosfèrics. Presa i registre de dades meteorològiques i la seva representació gràfica i visual. Les Tecnologies de la Informació Geogràfica (TIG).	- Components que influeixen en el temps atmosfèric (temperatura, precipitació, humitat, vent) i la seva variabilitat. - Identificació i descripció de fenòmens com pluja, neu, vents i tempestes, així com el seu impacte en l'entorn i el paisatge. - Recollida i registre dades del temps atmosfèric mitjançant instruments com termòmetres, pluviòmetres, penells i anemòmetres, així com la seva representació gràfica a través de gràfics i taules. - Introducció a les TIG i com s'utilitzen per analitzar i representar dades geogràfiques i meteorològiques en formats visuals i interactius.
Desigualtat social i accés als recursos. Usos de l'espai per l'ésser humà i evolució de les activitats productives. El valor,	- Anàlisi de com la desigualtat social afecta l'accés als recursos (educació, salut, habitatge) i les oportunitats per a diferents grups de població. - Comprensió de com els humans utilitzem l'espai per a

el control dels diners i mitjans de pagament. De la supervivència a la sobreproducció.	diverses activitats (habitatge, agricultura, indústria) i com aquestes activitats han evolucionat al llarg del temps. - Evolució de les activitats productives, des de la subsistència fins a la producció en massa, i el seu impacte en l'entorn i la societat. - Introducció al concepte de valor econòmic, la importància del control dels diners, i una visió general dels diferents mitjans de pagament (efectiu, targetes, monedes digitals).
TERCER CICLE	
El futur de la Terra i de l'univers. Els fenòmens físics relacionats amb la Terra i l'univers i la seva repercussió en la vida diària i en l'entorn. L'exploració espacial i l'observació del cel; la contaminació lumínica.	- Les capes de l'atmosfera. - Estudi de l'efecte hivernacle i les seves conseqüències en el clima de la Terra. - Coneixement d'alguns trets bàsics de l'exploració espacial: els descobriments més importants de l'exploració espacial i com aquests ens ajuden a entendre el nostre planeta i l'univers. - Els avenços de les agències espacials com la NASA, l'ESA i altres. - L'observació del cel: estrelles, planetes, cometes i constel·lacions. - La contaminació lumínica: què és i com afecta l'observació del cel i la biodiversitat nocturna. Solucions per reduir la contaminació lumínica i interpretació de croquis, plànols i mapes senzills en l'entorn quotidià i de l'entorn proper.
El clima i el planeta. Introducció a la dinàmica atmosfèrica i a les grans àrees climàtiques del món. Els principals ecosistemes i els seus paisatges.	- Comparació entre temps i clima. - Estudi dels factors que influeixen en el clima: latitud, altitud, vent, proximitat al mar, etc. - Identificació de les tres zones climàtiques del món: zona freda, zona temperada, zona càlida. Localització, característiques generals i climes. Relació entre les zones climàtiques i les activitats humanes: agricultura, construcció, vestimenta. - Estudi i comprensió de com l'activitat humana pot modificar els paisatges naturals (urbanització, desforestació, contaminació).
L'entorn natural. La diversitat geogràfica de les Illes Balears, d'Espanya i d'Europa. Representació gràfica, visual i cartogràfica a través de mitjans i recursos analògics i digitals usant les Tecnologies de la Informació Geogràfica (TIG).	- Les Illes Balears: característiques geogràfiques i naturals. Relleu de les Illes Balears: muntanyes, costes, illes i illots. Clima de les Illes Balears: clima mediterrani, temperatures i precipitacions. - Espanya: Diversitat Geogràfica i Paisatgística. Geografia de l'Estat Espanyol: relleu (muntanyes, valls, riberes), rius, costes. Diferents zones climàtiques a Espanya: clima mediterrani, oceànic, continental. - Introducció a la diversitat geogràfica d'Europa. - Coneixements elementals de les Tecnologies de la Informació Geogràfica (TIG) i com es poden utilitzar per estudiar el territori. Aplicacions digitals per a la representació geogràfica.
Migracions i diversitat cultural. Les principals variables demogràfiques i la seva	- Concepte de migració. Causes de les migracions: econòmiques, polítiques, socials, mediambientals. - Conscienciació de la diversitat cultural: què és, com es

representació gràfica. Els comportaments de la població i la seva evolució. Els moviments migratoris i apreciació de la diversitat cultural. Les zones urbanes. Contrast entre despoblació i massificació del territori.	manifesta i la seva importància en la societat. La convivència de cultures en un mateix territori. - Coneixement de les variables demogràfiques: natalitat, mortalitat, migració, esperança de vida. - Iniciació a la interpretació de dades demogràfiques presentades en: piràmides de població, gràfics de barres, línies i circulars.
Fonaments i principis per a l'organització i gestió del territori a les Illes Balears i a Espanya.	- Comprensió de la divisió de la comunitat autònoma de les Illes Balears en illes i municipis i el seu paper dins de l'organització política espanyola. - Comprensió de la divisió política i territorial d'Espanya: les comunitats i ciutats autònomes i les províncies. - Característiques distintives de les divisions territorials de les Illes Balears.
Igualtat de gènere i conductes no sexistes. Crítica dels estereotips i rols en els diferents àmbits: acadèmic, professional, social i cultural. Accions per a la igualtat efectiva de dones i homes.	- La igualtat de gènere i la seva importància en la societat. - Identificació i crítica d'estereotips i rols de gènere en diferents àmbits: acadèmic, professional, social i cultural. - Pràctiques per promoure la igualtat de gènere a l'escola i la comunitat. - Ús del llenguatge inclusiu i respectuós. - Promoció de conductes no sexistes. Respecte a les capacitats i talents de cada persona, independentment del gènere. - Importància de l'equitat en l'accés a oportunitats educatives i laborals.
2. Societats en el temps	
PRIMER CICLE	
La percepció del temps. Mesura del temps en la vida quotidiana. El cicle vital i les relacions intergeneracionals.	- Utilització de les nocions bàsiques de temps (abans-després, passat-present-futur, durada), unitats de mesura (dia, setmana, mes, any). - Esdeveniments del passat i del present i la seva relació amb aspectes històrics propers a la seva experiència. Construcció del fris històric de l'alumne/a.
Les fonts orals i la memòria col·lectiva. La història local i la biografia familiar, homes i dones com a subjectes de la història.	- Iniciació de la reconstrucció de la memòria del passat proper a partir de fonts familiars. - Utilització de les fonts orals i de la informació proporcionada per objectes i records familiars per reconstruir el passat. - Iniciació en la utilització, de manera guiada, de recursos per recollir, classificar i analitzar la informació obtinguda de fonts diverses (enregistraments, documents escrits, fotografies...).
Ús d'objectes i artefactes de la vida quotidiana com a font per reflexionar sobre el canvi i la continuïtat, les causes i conseqüències.	- Seguiment i observació de les fases de l'evolució en el temps d'algun aspecte bàsic de la vida quotidiana: vestit, habitatge, formes de treball, mitjans de transport, organització familiar, jocs... - Comparació de l'evolució que han sofert objectes i artefactes de la vida familiar i quotidiana, analitzant les adaptacions i canvis, prenent com a referents les fonts obtingudes dels antecedents familiars.

El patrimoni material i immaterial local. Les expressions i produccions artístiques i culturals a través del temps.	- Reconeixement d'algunes manifestacions culturals i artístiques presents a l'àmbit escolar, local. - Respecte pels costums i els modes de vida d'altres grups humans presents al seu entorn. - Valoració i respecte cap als costums i les formes de vida dels seus avantpassats. - Identificació i reconeixement d'edificis, construccions, elements arquitectònics..., que formen part de la història i del patrimoni de la seva localitat. - Sensibilitat i respecte per les tradicions, costums i manifestacions culturals de l'entorn. - Obtenció d'informació sobre el passat de la localitat. - Recerca, comprensió i memorització de narracions i dites populars, mostrant interès per la seva conservació.
SEGON CICLE	
El temps històric. Nocions temporals i cronologia. Ubicació temporal de les grans etapes històriques.	- Introducció a les nocions bàsiques de temps (passat, present i futur) i el seu significat en el context històric. - Comprensió del concepte de cronologia com a eina per organitzar i seqüenciar esdeveniments històrics, incloent-hi la creació de línies de temps. - Identificació i descripció de les grans etapes de la història (Prehistòria, Edat Antiga, Edat Mitjana, Edat Moderna i Edat Contemporània) i les seves característiques principals. - Aprendre a situar esdeveniments històrics en el temps i a relacionar-los amb les grans etapes, així com a identificar dates clau i períodes significatius.
Les fonts històriques: classificació i utilització de les diferents fonts (orals, escrites, patrimonials) com a via per a l'anàlisi dels canvis i permanències en la localitat al llarg de la història. Les petjades de la història en llocs, edificis, objectes, oficis o tradicions de la localitat.	- Comprensió dels diferents tipus de fonts històriques (orals, escrites i patrimonials) i la seva importància en l'estudi de la història local. - Aprendre a utilitzar aquestes fonts per analitzar canvis i permanències en la localitat, incloent-hi tècniques per a la seva interpretació. - Estudi de com les fonts històriques ajuden a comprendre la història d'un lloc específic, identificant esdeveniments importants i transformacions. - Identificació de com la història es reflecteix en llocs, edificis, objectes, oficis i tradicions de la localitat, així com la seva rellevància cultural i social. - Promoció de projectes que impliquin la recerca i la presentació de les fonts històriques a la comunitat escolar, fomentant el coneixement i l'apreciació del patrimoni local.
Temes de rellevància en la Prehistòria i Edat Antiga. El paper representat per diferents grups socials, esdeveniments i processos.	- Comprensió de la importància de situar els fets en el seu context històric, analitzant les condicions de vida durant la Prehistòria i l'Edat Antiga. - Identificació de temes rellevants com la supervivència, l'alimentació, i l'habitatge, així com l'exploració de com aquests aspectes han evolucionat al llarg del temps. - Anàlisi dels intercanvis comercials en el passat, incloent-hi l'origen dels diners, els treballs no remunerats, i l'explotació de recursos comuns, per entendre l'economia antiga.

	- Estudi dels avenços tècnics durant la Prehistòria i l'Edat Antiga, incloent-hi invents i innovacions que han influït en la vida quotidiana i la societat. - Arribada dels primers pobladors, cultures talaiòtiques, influència romana... - Les formes de vida i creences dels primers habitants, com la conquesta romana va influir en la llengua i l'arquitectura local...
Les expressions artístiques i culturals prehistòriques i clàssiques i la seva contextualització històrica des d'una perspectiva de gènere. La funció de l'art i la cultura en el món prehistòric i clàssic.	- Identificació de les expressions artístiques i culturals a la prehistòria i al món clàssic. - Perspectiva de gènere en l'art. Comparació entre homes i dones artistes en aquestes èpoques: limitacions i reptes. - El paper de la dona en les obres d'art.
L'acció de les dones i els homes com a subjectes en la història. Interpretació del paper dels individus i dels diferents grups socials, relacions, conflictes, creences i condicionants en cada època històrica.	- Reconeixement i anàlisi del paper actiu que han tingut tant dones com homes en la construcció de la història, incloent-hi les seves contribucions a nivell social, polític i cultural. - Estudi de la diversitat dels grups socials i la seva influència en esdeveniments històrics, incloent-hi les diferències de classe, ètnia, i gènere i com aquestes afecten les relacions de poder. - Anàlisi de les relacions entre individus i grups, així com els conflictes que han sorgit en diferents èpoques, i com aquests han modelat la societat. - Reflexió sobre les creences, valors i condicionants socials que han influït en el comportament i les accions dels individus al llarg de la història.
TERCER CICLE	
Les fonts històriques: classificació i utilització de les diferents fonts (orals, escrites, patrimonials).	- La importància de les fonts per entendre el passat. - Classificació de les fonts històriques: Fonts orals (testimonis, tradicions orals, cançons...), fonts escrites (documents, cartes, llibres, diaris...), fonts patrimonials (monuments, restes arqueològiques, objectes...).
El paper de la dona en la història i els principals moviments en defensa dels seus drets. Situació actual i reptes de futur en la igualtat de gènere.	- Coneixement de dones que han estat invisibilitzades al llarg de la història: causes i conseqüències. (Marie Curie, Malala Yousafzai, Frida Kahlo, Clara Campoamor, entre altres). - Feminisme al segle XX: igualtat laboral, educativa i legal. - Valoració dels avenços en igualtat de gènere: dret a l'educació, igualtat legal, participació política (sufragi universal) i accés al món laboral. - Conscienciació dels reptes actuals: desigualtats salarials, estereotips de gènere, violència masclista ... - Reptes de futur en igualtat de gènere: promoció de la igualtat d'oportunitats per a totes les persones, trencament d'estereotips i rols de gènere en l'educació i la societat...
Temes de rellevància en les Edats Mitjana, Moderna i Contemporània. El paper representat per diferents	- Valoració del llegat de les diferents èpoques històriques: Edat Mitjana, Moderna i Contemporània. - Ús de l'eix cronològic com a eina visual per ordenar esdeveniments i períodes.

grups socials, esdeveniments i processos.	- Relació entre subjectes històrics, esdeveniments i processos. Personatges rellevants i moviments col·lectius. - Estudi i valoració de la societat i l'economia a les Illes Balears i la península Ibèrica durant l'Edat Mitjana, Moderna i Contemporània, per entendre el món actual.
Les expressions artístiques i culturals medievals, modernes i contemporànies i la seva contextualització històrica des d'una perspectiva de gènere. La funció de l'art i la cultura en el món medieval, modern i contemporani.	- Identificació de les expressions artístiques i culturals a l'Edat Mitjana Moderna i Contemporània. - Perspectiva de gènere en l'art al llarg del temps. Comparació entre homes i dones artistes en diferents èpoques: limitacions i reptes. - El paper de la dona en les obres d'art.
El patrimoni natural i cultural com a bé i recurs; el seu ús, cura i conservació.	- Importància del patrimoni per a la societat: identitat, història i economia. - Valoració del patrimoni natural: biodiversitat, equilibri ambiental i recursos per a la vida. - Identificació d'amenaques al patrimoni natural: contaminació, desforestació, canvi climàtic, explotació excessiva. - Coneixement i valoració dels espais naturals protegits de les Illes Balears. - Coneixement i valoració del patrimoni cultural, en especial de les Illes Balears: monuments, edificis històrics, restes arqueològiques, llengües, festes, música, danses i gastronomia, tradicions i llegendes. - Actituds responsables individuals i col·lectives per a la protecció i conservació del patrimoni.
La memòria democràtica. Anàlisi multicausal del procés de construcció de la democràcia a Espanya.	- Importància de la memòria democràtica: aprendre del passat per valorar el sistema democràtic actual. - Coneixement dels aspectes clau del procés de la transició (1975-1978): protagonistes i esdeveniments.
3. Alfabetització cívica	
PRIMER CICLE	
La vida en col·lectivitat. La família. Diversitat familiar. Compromisos, corresponsabilitat, participació i normes en l'entorn familiar, veïnal i escolar. Prevenció, gestió i resolució dialogada de conflictes.	- Identificació i utilització dels codis de conducta i els usos generalment acceptats en les distintes societats i entorns (escola, família, barri...). - Valoració de la cooperació i el diàleg com a forma d'evitar i resoldre conflictes i foment dels valors democràtics. - Desenvolupament d'actituds de cooperació i de treball en equip, valoració de les idees alienes, intuïció, amplitud de mires i flexibilitat. - Coneixement i acceptació dels diferents tipus de famílies.
La vida en societat. Espais, recursos i serveis de l'entorn. Formes i maneres d'interacció social en espais públics des d'una perspectiva de gènere.	- Identificació, de manera general, de les institucions properes, així com algunes de les àrees que els són properes, i les seves responsabilitats en fets i serveis de l'entorn més proper. - Formulació de propostes per a la millora de l'entorn proper i de la convivència evitant estereotips de gènere.

	- Coneixement i valoració dels serveis públics que contribueixen al benestar ciutadà: sanitat, educació, seguretat ciutadana, manteniment, neteja... - Actitud crítica vers l'ús que es fa dels espais, dels serveis públics, dels mitjans de locomoció, compartint idees i opinions amb els altres de manera respectuosa i argumentant els seus posicionaments.
Identitat i diversitat cultural: existència de realitats diferents i aproximació a les diferents cultures presents en l'entorn. La convivència amb els altres i el rebuig a les actituds discriminatòries. Cultura de pau i no violència.	- Sentiment de pertinença a la col·lectivitat que forma part de la comunitat autònoma de les Illes Balears, valorant els trets comuns i els valors col·lectius. - Sensibilitat davant de situacions d'exclusió i discriminació d'altres persones. - Participació activa en les celebracions que es decideixen al seu grup i al centre escolar. - Respecte i empatia cap a les aportacions que li puguin arribar des de companyes i companys d'altres cultures.
Ocupació i treball. Identificació de les principals activitats professionals i laborals d'homes i dones en l'entorn.	- Reconeixement de diferents professions del nostre entorn evitant estereotips sexistes. - Coneixement, anàlisi i comparació dels rols que desenvolupen els homes i les dones en l'entorn familiar, escolar i en diferents activitats (de responsabilitat familiar, esportives, de lleure, professionals...) - Coneixement i valoració de figures de l'entorn proper que són models positius en la lluita per la igualtat de gènere.
Seguretat viària. La ciutat com a espai de convivència. Normes bàsiques en els desplaçaments com a vianants o com a usuaris dels mitjans de transport.	- Identificació d'accions que fomenten la mobilitat segura i sostenible, afavorint el respecte a les normes de circulació i la importància de la seguretat viària. - Responsabilitat en el compliment de les normes bàsiques com a vianants i usuaris. - Importància de la mobilitat sostenible en la vida quotidiana.
Igualtat de gènere i conducta no sexista.	- Coneixement i valoració de l'evolució de la societat en aspectes diferents de la vida, especialment els relatius al paper de la dona en el passat i en el present. - Recerca i imitació de models positius de conductes no sexistes i de tracte igualitari entre dones i homes. - Reconeixement de conductes sexistes i no sexistes en l'entorn proper, mostrant una actitud crítica i adoptant models de conducta respectuosos amb la igualtat de gènere.
SEGON CICLE	
Compromisos i normes per a la vida en societat.	- Comprensió del que són compromisos i normes, i la seva importància per a la convivència en societat. - Identificació dels drets i deures dels ciutadans, i la seva relació amb les normes que regeixen la societat. - Estudi de les normes de convivència en diferents contextos (escola, família, comunitat) i la seva funció per garantir el respecte i la cohesió social. - Estratègies per gestionar i resoldre conflictes de manera pacífica, promovent la comunicació i el respecte mutu. - Importància de la participació en la vida cívica, incloent-

	hi activitats com el voluntariat i la implicació en decisions comunitàries, per fomentar un sentit de responsabilitat i pertinença.
Els costums, tradicions i manifestacions culturals de l'entorn. Respecte per la diversitat i la cohesió social.	- Participació dels costums i tradicions que caracteritzen l'entorn local, incloent-hi festivitats, rituals, i pràctiques culturals. - Reconèixer les diverses manifestacions culturals com la música, la dansa, la gastronomia i l'art, i la seva importància en la construcció d'identitats col·lectives. - Promoció del respecte i la comprensió cap a les diferències culturals, ètniques i socials, destacant la importància de la tolerància i l'acceptació. - Anàlisi de com els costums i les tradicions poden contribuir a la cohesió social, fomentant el sentiment de comunitat i identitat compartida. - Participació en projectes que fomentin el coneixement i la valoració de la diversitat cultural, com a través d'exposicions, tallers o celebracions de festes tradicionals.
La cultura de pau i no violència.	- Definició dels termes "pau" i "no violència", i la seva rellevància en les relacions personals, comunitàries i globals. - Identificació i reflexió sobre els valors que fonamenten la cultura de pau, com el respecte, la tolerància, la solidaritat i la justícia social. - Aprenentatge de tècniques i estratègies per resoldre conflictes de manera pacífica, incloent-hi la mediació, el diàleg i la negociació. - Participació en activitats i projectes que fomentin la cultura de pau, com campanyes de sensibilització, tallers sobre empatia i respectar la diversitat, i iniciatives comunitàries que promoguin la convivència pacífica.
Organització i funcionament de la societat. Les principals institucions i entitats de l'entorn local, autonòmic i estatal i els serveis públics que presten. Estructura administrativa de les comunitats autònomes i de l'Estat.	- Identificació de les institucions a nivell local (ajuntaments), autonòmic (parlament i consells) i estatal (govern central, parlament espanyol), i comprensió de les seves funcions i responsabilitats. - Anàlisi dels serveis públics oferts per aquestes institucions, com educació, salut, seguretat, transports i serveis socials i la seva importància per al benestar de la societat. - Comprensió de l'estructura administrativa de les comunitats autònomes i del govern espanyol, incloent-hi la divisió de competències entre els diferents nivells de govern. - Reflexió sobre el paper de la ciutadania en l'organització i funcionament de la societat, incloent-hi la importància de participar en eleccions i en processos de decisió pública.
Seguretat viària. La ciutat com espai de convivència. Normes de circulació, senyals i marques viàries. Mobilitat segura saludable i sostenible	- Comprensió de les normes de circulació que han de seguir tant els conductors com els vianants, incloent-hi la importància de respectar-les per garantir la seguretat viària. - Identificació i significat dels senyals de trànsit i

com a vianants o com a usuaris dels mitjans de transport.	marques viàries, així com la seva funció per dirigir i regular el trànsit en les vies urbanes. - Reflexió sobre la ciutat com a espai de convivència, destacant la importància de la cohabitació segura entre vehicles, vianants i ciclistes. - Participació en la mobilitat sostenible i saludable, incloent-hi l'ús de mitjans de transport alternatius i la importància d'un estil de vida actiu. - Estratègies per a la mobilitat segura.
TERCER CICLE	
Història i cultura de les minories culturals presents en el nostre país. Reconeixement de la diversitat cultural i lingüística d'Espanya.	- La diversitat cultural i lingüística. La importància del respecte i la convivència en una societat plural. - Respecte per la història i cultura de les minories culturals presents a Espanya. - Valoració de la diversitat lingüística com a riquesa cultural. Relació entre llengua, identitat i cultura. - Actituds de respecte, defensa i empatia envers la diversitat ètnica, cultural i lingüística.
Els principis i valors dels drets humans i de la infància i la Constitució espanyola, drets i deures de la ciutadania. La contribució de l'Estat, les comunitats autònomes i les seves institucions a la pau, la seguretat i la cooperació internacional per al desenvolupament.	- Coneixement dels principis bàsics dels drets humans i la Declaració Universal dels Drets Humans. - Identificació dels principals drets dels infants i la Convenció sobre els Drets de l'Infant. - Contribució de la Constitució espanyola de 1978 als Drets i Deures de la ciutadania. Elements fonamentals i el seu paper en la democràcia. - Accions de l'Estat espanyol i altres institucions per promoure la pau i el desenvolupament sostenible.
La cultura de pau i no violència. El pensament crític com a eina per a l'anàlisi dels conflictes d'interessos.	- Coneixement i identificació dels valors associats a La pau i la no-violència (empatia, respecte, solidaritat). - Estratègies de resolució de conflictes: importància del diàleg i l'escolta activa. Mediació, negociació i cooperació. - La pau a l'aula: normes de convivència i respecte mutu. - Anàlisi crítica de conflictes globals i d'interessos: desigualtats, guerres, pobresa, canvi climàtic. La importància de la cooperació global i la solidaritat.
L'organització política. Principals entitats polítiques i administratives de l'entorn local, autonòmic i estatal. Sistemes de representació i de participació política.	- Coneixement de l'organització política municipal. - Coneixement de l'organització política a les Illes Balears. El Parlament, el govern de les Illes Balears, la presidència de les Illes Balears, els Consells Insulars. - Coneixement de l'organització política a Espanya: monarquia parlamentària. Separació de poders. - Valoració de l'Estatut d'Autonomia com a norma bàsica de les Illes Balears. - Valoració dels sistemes de representació política. La democràcia. Les eleccions. - Participació ciutadana. Drets i deures dels ciutadans. - La Ciutadania activa: importància de la participació en associacions, ONGs, i moviments socials.
Les principals institucions de la Unió Europea. Els seus valors i les seves funcions. Els àmbits d'acció de les	- Coneixement i valoració de les normes bàsiques que regulen la convivència en el marc de la Unió Europea, centrant-se en la comprensió de drets i deures com a ciutadans.

institucions europees i la seva repercussió en l'entorn.	- Coneixement dels valors fundacionals de la UE: solidaritat, respecte als drets humans, democràcia i diversitat cultural. - Valoració de les principals institucions de la Unió Europea, com el Parlament Europeu, la Comissió Europea i el Consell, així com el seu paper en la presa de decisions que afecten els països membres.
Seguretat viària. Convivència i normes bàsiques en l'ús dels espais públics. Principals normes de circulació i seguretat viària com a vianants i usuaris de mitjans de transport no motoritzats. La mobilitat segura, saludable i sostenible.	- Comprensió de les normes bàsiques per a la convivència en espais públics. Aplicació pràctica en situacions quotidianes dins i fora de l'escola. - Coneixement de les principals normes de circulació i seguretat viària com a vianants i usuaris de mitjans de transport no motoritzats. - Manifestació d'un comportament responsable com a usuaris de l'espai públic. - Disseny i promoció de campanyes per una mobilitat segura, saludable i sostenible.
4. Consciència ecosocial	
PRIMER CICLE	
Coneixement del nostre entorn. Paisatges naturals i paisatges humanitzats, i els seus elements. L'acció humana sobre el medi i les seves conseqüències.	- Comparació entre un paisatge natural i paisatge humanitzat. - Coneixement i valoració dels paisatges naturals de les Illes Balears. - Reconeixement i valoració de l'acció humana sobre aquests paisatges.
Responsabilitat ecosocial. Accions per a la conservació, millora i ús sostenible dels béns comuns. El maltractament animal i la seva prevenció.	- Conscienciació sobre els problemes derivats de la contaminació i del canvi climàtic (causes i conseqüències). - Consum responsable. - Necessitat i utilitat dels mitjans de transport públics i propostes de mobilitat sostenible. - Reconeixement de la necessitat de conservar aquests béns comuns per garantir-ne un desenvolupament sostenible. - Realització de propostes per disminuir els impactes sobre el medi, tenint com a referència la vida quotidiana a la llar, el centre educatiu i/o la localitat. - Mostra d'actituds de respecte i cura vers els animals.
Estils de vida sostenible. L'ús responsable de l'aigua, la mobilitat segura, saludable i sostenible i la prevenció i la gestió dels residus.	- Importància de la mobilitat sostenible a la vida quotidiana. - Capacitat per reconèixer i explicar la necessitat de conservar els recursos naturals bàsics per garantir-ne un desenvolupament sostenible. - Utilització dels recursos naturals a la vida quotidiana i valoració de la necessitat de conservar aquests recursos. - Identificació de casos d'ús o consum insostenible de recursos naturals (energia, aigua, sòl, pesca...) i algunes de les conseqüències. - Prevenció de residus mitjançant les 4R: reducció, reparació, reutilització i reciclatge.
SEGON CICLE	
El canvi climàtic. Introducció a	- Comprensió de les principals causes del canvi climàtic.

les causes i conseqüències del canvi climàtic i el seu impacte en els paisatges de la Terra. Mesures de mitigació i d'adaptació.	- Anàlisi de les conseqüències del canvi climàtic. - Reflexió sobre com el canvi climàtic afecta els paisatges naturals i urbans. - Estudi de les mesures que poden adoptar-se per reduir l'impacte del canvi climàtic. - Anàlisi de les estratègies d'adaptació al canvi climàtic.
Responsabilitat ecosocial. Ecodependència i interdependència entre les persones, societats i medi natural.	- Comprensió del significat de responsabilitat ecosocial i la importància de les accions individuals i col·lectives per protegir el medi ambient i fomentar la sostenibilitat. - Anàlisi del concepte d'ecodependència. - Reflexió sobre la interdependència entre societats i medi natural. - Identificació de les accions que poden adoptar els individus i les comunitats per ser responsables amb el medi ambient.
La transformació i la degradació dels ecosistemes naturals per l'acció humana. Conservació i protecció de la naturalesa. El maltractament animal i la seva prevenció.	- Comprensió de com les activitats humanes provoquen transformacions significatives i sovint perjudicials en els ecosistemes naturals. - Identificació de les conseqüències de la degradació dels ecosistemes que afecten la salut del planeta i dels éssers vius. - Introducció a les estratègies de conservació i protecció de la naturalesa. - Reflexió sobre el maltractament animal, les seves causes i conseqüències, així com la necessitat de protegir els drets dels animals i prevenir situacions de crueltat, promovent el benestar animal. - Sensibilització i educació sobre la importància de la conservació i la protecció del medi ambient i dels animals, així com la participació en iniciatives comunitàries que busquin millorar la situació dels ecosistemes i la fauna local.
Estils de vida sostenible. El consum i la producció responsables, l'alimentació equilibrada i sostenible, l'ús eficient de l'aigua i l'energia, la mobilitat segura, saludable i sostenible, i la prevenció i la gestió dels residus.	- Comprensió de la importància del consum responsable i de les conseqüències de les decisions de compra. - Reflexió sobre els beneficis d'una dieta equilibrada que inclogui aliments de proximitat i de temporada, així com l'impacte ambiental de les eleccions alimentàries. - Introducció a pràctiques d'ús eficient de l'aigua i l'energia. - Foment de la mobilitat segura, saludable i sostenible mitjançant l'ús de transports públics, bicicletes o caminar, així com la consciència dels impactes de la mobilitat en el medi ambient. - Prevenció de residus mitjançant les 4R: reducció, reparació, reutilització i reciclatge.
TERCER CICLE	
El canvi climàtic del local al global: causes i conseqüències. Mesures de mitigació i adaptació.	- Reflexió sobre el canvi climàtic com a fenomen global. - Identificació de les causes humanes i naturals del canvi climàtic i com afecten el medi ambient. - Coneixement i reflexió de les conseqüències del canvi climàtic a nivell local i global. - Reconeixement de les accions que es poden prendre per reduir els efectes del canvi climàtic a nivell

	individual, local i global. - Adaptació a les condicions climàtiques extremes, agricultura sostenible, protecció del medi ambient local...Responsabilitat personal i col·lectiva en la lluita contra el canvi climàtic.
Responsabilitat ecològica i social. Ecodependència, interdependència i interrelació entre persones, societats i medi natural.	- Conscienciació de la responsabilitat ecològica i social. La importància en la cura del planeta i en la vida en societat. - Reflexió sobre l'ecodependència: com depenem del medi natural. - Interdependència: relació entre les persones, les societats i el medi ambient. Valoració de l'impacte de les societats urbanitzades sobre el medi ambient. - El paper de cadascú en la cura del medi ambient i la societat. Promoure una actitud responsable i compromesa.
El desenvolupament sostenible. L'activitat humana sobre l'espai i l'explotació dels recursos. L'activitat econòmica i la distribució de la riquesa: desigualtat social i regional en el món. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	- Conscienciació del desenvolupament sostenible: equilibri entre medi ambient, economia i societat. - Reflexió sobre l'impacte de l'activitat humana: com les activitats humanes transformen el medi ambient i utilitzen recursos naturals. - L'activitat econòmica i la distribució de la riquesa: les desigualtats socials i econòmiques a nivell local i global. - Coneixement dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i la seva importància.
Estils de vida sostenible: els límits del planeta i l'esgotament de recursos. La petjada ecològica. Agenda urbana. El desenvolupament urbà sostenible. La ciutat com a espai de convivència.	- Reflexió sobre els recursos limitats de la Terra i la necessitat d'utilitzar-los amb responsabilitat. Viure de manera sostenible respectant els límits del planeta. - La petjada ecològica: com els nostres hàbits impacten en el medi ambient i com es poden reduir. - Les ciutats sostenibles i l'agenda urbana: els reptes de les ciutats i com es poden millorar per fer-les més sostenibles i habitables. - Reflexió sobre la importància de la convivència i la participació ciutadana en els espais urbans. - Prevenció de residus mitjançant les 4R: reducció, reparació, reutilització i reciclatge.

Educació Artística

L'àrea d'Educació Artística en l'etapa de primària fomenta el desenvolupament integral dels alumnes a través de diferents dimensions, com ara la sensorial, intel·lectual, social, emocional, afectiva, estètica i creativa. Aquesta disciplina impulsa la capacitat de pensar de manera creativa i visual, al mateix temps que promou la comprensió i apreciació de les manifestacions culturals i artístiques del seu entorn. A través de l'educació artística, els alumnes aprenen les tècniques i habilitats que els permeten expressar-se, així com també comprendre i gaudir de les diferents formes d'art, amb un enfocament inclusiu que destaca la contribució de les dones a l'evolució de les arts. Aquesta àrea els ofereix l'oportunitat de començar a crear les seves pròpies propostes artístiques, desenvolupant alhora el seu gust estètic, el sentit crític i un sentiment de pertinença i identitat personal.

L'educació artística abasta tant la recepció com la creació d'expressions artístiques. D'una banda, aquesta àrea ajuda els alumnes a entendre i interpretar la cultura en què viuen, afavorint que puguin establir-hi un diàleg, adquirir les habilitats necessàries per gaudir-la i, alhora, desenvolupar el seu pensament crític. En aquest context, és essencial treballar aspectes com l'autoconfiança, l'autoestima i l'empatia, a més d'analitzar les diverses manifestacions culturals i artístiques des d'una perspectiva de diàleg intercultural i respecte per la diversitat.

L'educació artística, d'altra banda, fomenta l'experimentació, l'expressió i la creació artística de manera gradual al llarg dels tres cicles de l'educació primària. Aquesta àrea facilita l'ús de diverses formes d'expressió artística i introdueix els alumnes en la realització de propostes plàstiques, visuals, audiovisuals, musicals, escèniques i performatives. A més de l'exploració dels diferents llenguatges, arts i tècniques, com també de les tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores i corporals per crear les seves pròpies obres, es fa especial èmfasi en el treball individual i col·lectiu. L'objectiu és que els alumnes investiguin i s'endinsin en la dimensió lúdica, creativa, comunitària i social de l'àrea, mitjançant l'ús d'instruments, materials i recursos diversos.

A partir dels objectius de l'etapa i dels descriptors que conformen el perfil de sortida dels alumnes, s'han establert quatre competències específiques en aquesta àrea.

Aquestes competències específiques impliquen el descobriment i coneixement de les manifestacions artístiques més rellevants de diferents èpoques, llocs i estils; la recerca creativa per desenvolupar una sensibilitat personal; i l'expressió mitjançant diversos llenguatges, mitjans, materials i tècniques artístiques per crear obres pròpies, tant de manera individual com en grup.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Els sabers bàsics, estructurats en quatre blocs, representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds) i s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

Aquests són: «Recepció i anàlisi», «Creació i interpretació», «Arts plàstiques, visuals i audiovisuals» i «Música i arts escèniques i performatives». El primer bloc inclou els elements necessaris per practicar la recepció activa i l'anàlisi de les obres artístiques de diferents èpoques, així com les estratègies per cercar informació, tant en suports analògics com digitals. El segon bloc, per la seva banda, abasta els sabers indispensables per dur a terme la creació i interpretació d'obres artístiques. Els altres dos blocs es centren en els sabers bàsics relacionats amb cadascuna de les arts: les característiques dels seus llenguatges i codis, els elements associats, les tècniques, materials, mitjans i suports utilitzats, així com els programes i instruments necessaris per a la seva execució.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

En l'àrea d'Educació Artística s'han de plantejar les programacions didàctiques, unitats de programació i/o situacions d'aprenentatge promovent una acció contínua i una actitud oberta i col·laborativa, amb la intenció que els alumnes puguin construir una pràctica artística pròpia i sostenible. Han d'englobar els àmbits comunicatiu, analític, expressiu, creatiu i interpretatiu, i estar relacionades amb contextos propers als alumnes que afavoreixin un aprenentatge significatiu. A través d'aquestes, es vol despertar la seva curiositat i interès per l'art, estimular la seva capacitat d'apreciació, anàlisi, creativitat, imaginació i sensibilitat, i contribuir al desenvolupament de la seva identitat personal i autoestima. Per això, han de ser plantejades des d'una perspectiva activa, crítica i participativa, de manera que els alumnes puguin accedir als coneixements, destreses i actituds pròpies d'aquesta àrea. A més, han de fomentar el desenvolupament de valors com el compromís, l'empatia, l'esforç, la implicació, el respecte per la diversitat, el gaudi, la responsabilitat i la voluntat de contribuir a la transformació social. D'aquesta manera, proporcionen als alumnes les eines i capacitats necessàries per afrontar els reptes que els presenta el segle XXI.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Descobrir propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures, a partir de la recepció activa, per desenvolupar la curiositat i el respecte per la diversitat.

El desenvolupament d'aquesta competència específica permetrà als alumnes comprendre les diferències culturals i integrar la necessitat de respectar-les; conèixer les especificitats i intencionalitats de les manifestacions culturals i artístiques més destacades del patrimoni; establir relacions entre elles i apreciar la seva diversitat per enriquir i construir la seva pròpia realitat.

El coneixement, l'accés, l'anàlisi, la descripció, la recepció i la comprensió de propostes artístiques diverses procedents de diferents cultures a través de la recerca, l'escolta, l'observació i el visionat d'una gran varietat d'elles són processos fonamentals per a la formació de persones crítiques, empàtiques, curioses, respectuoses i sensibles que valoren aquestes manifestacions i s'hi interessen.

El descobriment de les produccions del passat aporta elements essencials per a la interpretació del present i afavoreix la presa conscient de decisions rellevants en relació a la conservació del patrimoni.

El reconeixement i l'interès per manifestacions culturals i artístiques emblemàtiques a partir de l'exploració de les seves característiques proporcionen una sòlida base per descobrir i valorar la diversitat de diferents entorns locals, regionals, nacionals i internacionals.

En la selecció i en l'anàlisi de les propostes artístiques s'ha d'incorporar la perspectiva de gènere, tot incloent tant produccions creades i executades per dones com obres en què hi apareguin representades.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP3, STEM1, CD1, CPSAA3, CC1, CE2, CCEC1, CCEC2.

CE 2 Investigar sobre diferents manifestacions culturals i artístiques i els seus contextos, tot emprant diversos canals, mitjans i tècniques, per gaudir-ne, entendre el seu valor i començar a desenvolupar una sensibilitat artística pròpia.

L'obertura, la curiositat i l'interès per aproximar-se a noves propostes culturals i artístiques suposen un primer pas imprescindible per desenvolupar una sensibilitat artística pròpia. A més de la possibilitat d'accedir a una oferta cultural diversa a través dels mitjans tradicionals, l'assimilació d'estratègies per a la recerca d'informació a través de diferents canals i mitjans amplia les possibilitats de gaudir i aprendre d'aquesta oferta. El cultiu d'un pensament propi, l'autoconfiança i la capacitat de cooperació amb els seus iguals són tres pilars fonamentals per al desenvolupament personal de l'alumne. Aquesta competència també contribueix a crear i assentar progressivament un sentit de pertinença i identitat. Així mateix, implica respectar el fet artístic, els drets d'autoria i la tasca de les persones professionals encarregades de la seva creació, difusió i conservació.

En definitiva, a través de la investigació, l'alumne ha de reconèixer i valorar els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic analitzant els seus principals elements i desenvolupant criteris de valoració propis, des d'una actitud oberta, dialogant i respectuosa. De la mateixa manera, pot comprendre les diferències i la necessitat de respectar-les, i pot iniciar-se en el gaudi i coneixement de les especificitats i intencionalitats de les manifestacions més destacades del patrimoni a través dels seus llenguatges i elements tècnics en diversos mitjans i suports.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CP3, STEM2, CD1, CPSAA4, CC3, CCEC1, CCEC2.

CE 3 Expressar i comunicar de manera creativa idees, sentiments i emocions, experimentant amb les possibilitats del so, la imatge, el cos i els mitjans digitals, per produir obres pròpies.

Experimentar, explorar, conèixer i descobrir les possibilitats dels elements bàsics d'expressió de les diferents arts constitueixen activitats imprescindibles per assimilar tota producció cultural i artística i gaudir-ne. Produir obres pròpies com a forma d'expressió creativa d'idees, emocions i sentiments propis proporciona als alumnes la possibilitat d'experimentar en distints llenguatges, tècniques, materials, instruments, mitjans i suports que tenen al seu abast. A més, els mitjans tecnològics posen a disposició dels alumnes un enorme ventall de possibilitats expressives amb les quals poder comunicar i transmetre qualsevol idea o sentiment.

Per tal que els alumnes aconseguixin expressar-se de manera creativa a través d'una producció artística pròpia, han de conèixer les eines i tècniques de les quals disposen, així com les seves possibilitats, experimentant amb els diferents llenguatges. A més de les analògiques, l'accés, el coneixement i el maneig de les eines i aplicacions digitals afavoreixen la relació dels alumnes amb el món cultural i artístic del present. D'aquesta manera, des d'aquesta competència, es potencia una visió crítica i informada de les possibilitats comunicatives i expressives de l'art. Així mateix, un ús correcte de les diferents eines i tècniques d'expressió artística contribueix al desenvolupament de l'autoconfiança dels alumnes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CD2, CPSAA1, CPSAA5, CC2, CE1, CCEC3, CCEC4.

CE 4 Participar del disseny, elaboració i difusió de produccions culturals i artístiques individuals o col·lectives, posant en valor el procés i assumint diferents rols en la consecució d'un resultat final, per desenvolupar la creativitat, la noció d'autoria i el sentit de pertinença.

La participació en la creació, el disseny, l'elaboració i la difusió de produccions culturals i artístiques contribueix al desenvolupament de la creativitat i de la noció d'autoria, i promou el sentit de pertinença. La intervenció en produccions grupals implica l'acceptació i la comprensió de l'existència de distintes funcions que s'han de conèixer, respectar i valorar en el treball cooperatiu.

L'alumne ha de planificar les seves propostes per aconseguir complir els objectius prefixats, a

través del treball en equip, i per aconseguir un resultat final d'acord amb els objectius. Aquesta competència específica permet que l'alumne participi del procés de creació i utilitzi elements de diferents disciplines, manifestacions i llenguatges artístics a través d'una participació activa en totes les fases de la proposta artística, respectant la seva pròpia tasca i la dels seus companys, tot desenvolupant el sentit emprenedor. Per concloure la producció, s'haurà de difondre la proposta i comunicar l'experiència creativa en diferents espais i canals. L'opinió dels altres i les idees rebudes en forma de retroalimentació, han de ser valorades, assumides i respectades.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP3, STEM3, CC2, CE1, CE3, CCEC3, CCEC4.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Descobrir propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures, a partir de la recepció activa, per desenvolupar la curiositat i el respecte per la diversitat.	
PRIMER CICLE	
CA 1.1 Descobrir propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures, a través de la recepció activa i mostrant-ne curiositat i respecte.	- Descobrir propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures properes a l'entorn de l'infant. - Iniciar-se en la recepció activa mitjançant aquestes propostes. - Mostrar curiositat i respecte per les diferents propostes artístiques presentades.
CA 1.2 Descriure manifestacions culturals i artístiques de l'entorn pròxim, explorant les seves característiques amb obertura i interès.	- Descriure manifestacions culturals i artístiques de l'entorn de l'infant. - Explorar amb obertura i interès les característiques de les manifestacions culturals i artístiques (música, pintura, escultura, dansa, festes populars de les Illes Balears, entre d'altres) de l'entorn de l'infant. - Mostrar respecte cap a les manifestacions culturals i artístiques de cada infant.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Reconèixer propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures, a través de la recepció activa i mostrant-ne curiositat i respecte.	- Reconèixer propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures treballades. - Experimentar la recepció activa mitjançant aquestes propostes. - Mostrar curiositats i respecte per les diferents propostes artístiques treballades.
CA 1.2 Descriure manifestacions culturals i artístiques explorant les seves característiques amb obertura i interès i establint relacions bàsiques entre elles.	- Descriure manifestacions culturals i artístiques. - Explorar amb obertura i interès les característiques de les manifestacions culturals i artístiques (entre d'altres música, pintura, escultura, dansa, festes populars de les Illes Balears i altres indrets). - Establir relacions bàsiques entre les diferents manifestacions culturals i artístiques.
TERCER CICLE	
CA 1.1 Distingir propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures, a través de la recepció activa, mostrant-hi	- Distingir propostes artístiques de diferents gèneres, estils, èpoques i cultures (per exemple treballades, conegudes per l'infant, noves propostes...). - Preparar la recepció activa davant les diverses propostes.

curiositat i respecte.	- Mostrar curiositat i respecte per la diversitat de les diferents propostes artístiques.
CA 1.2 Descriure les manifestacions culturals i artístiques, explorant les seves característiques amb actitud oberta i interès, establint-hi relacions i valorant la diversitat que les genera.	- Descriure manifestacions culturals i artístiques. - Explorar amb interès les característiques de les manifestacions culturals i artístiques (entre d'altres música, pintura, escultura, dansa, festes populars de les Illes Balears i altres indrets). - Establir relacions entre les diferents manifestacions culturals i artístiques. - Valorar la diversitat de les manifestacions culturals i artístiques amb actitud oberta.

CE 2 Investigar sobre diferents manifestacions culturals i artístiques i els seus contextos, tot emprant diversos canals, mitjans i tècniques, per gaudir-ne, entendre el seu valor i començar a desenvolupar una sensibilitat artística pròpia.

PRIMER CICLE

CA 2.1 Seleccionar i aplicar estratègies elementals per a la recerca guiada d'informació sobre manifestacions culturals i artístiques, a través de canals i mitjans d'accés senzill, de manera individual i cooperativa.	- Seleccionar estratègies elementals per a la recerca guiada d'informació sobre manifestacions culturals i artístiques de manera individual i cooperativa. - Aplicar les estratègies seleccionades a través de canals i mitjans d'accés senzill per a la recerca d'informació de manera individual i cooperativa.
CA 2.2 Reconèixer elements característics bàsics de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni, indicant els canals, mitjans i tècniques utilitzats identificant diferències i similituds.	- Reconèixer elements característics de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni de les Illes Balears (festes, tradicions, exposicions, concerts, monuments entre d'altres). - Indicar els canals, mitjans i tècniques utilitzats pel reconeixement d'aquests elements. - Identificar diferències i similituds dels elements característics de les diferents manifestacions culturals i artístiques.

SEGON CICLE

CA 2.1 Seleccionar i aplicar estratègies per a la recerca guiada d'informació sobre manifestacions culturals i artístiques, a través de canals i mitjans d'accés senzill, de manera individual i cooperativa.	- Seleccionar estratègies per a la recerca guiada d'informació sobre manifestacions culturals i artístiques de manera individual i cooperativa. - Aplicar les estratègies seleccionades a través de canals i mitjans d'accés senzill per a la recerca d'informació de manera individual i cooperativa.
CA 2.2 Distingir elements característics bàsics de manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni, indicant els canals, mitjans i tècniques utilitzats analitzant les seves diferències i similituds i reflexionant sobre les sensacions produïdes, amb actitud d'interès i respecte.	- Distingir elements característics de manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni (festes, tradicions, exposicions, concerts, monuments entre d'altres). - Indicar els canals, mitjans i tècniques utilitzats pel reconeixement d'aquests elements. - Analitzar les diferències i les similituds dels elements característics de les diferents manifestacions culturals i artístiques. - Reflexionar sobre les sensacions produïdes, amb actitud d'interès i respecte.

TERCER CICLE	
CA 2.1 Seleccionar i aplicar estratègies per a la recerca d'informació sobre manifestacions culturals i artístiques, a través de diversos canals i mitjans d'accés, tant de manera individual com cooperativa.	- Seleccionar estratègies per a la recerca guiada d'informació sobre manifestacions culturals i artístiques de manera individual i cooperativa. - Aplicar i integrar les estratègies seleccionades a través de canals i mitjans d'accés senzill per a la recerca d'informació de manera individual i cooperativa.
CA 2.2 Comparar el significat i els elements característics de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni, analitzant els canals, els mitjans i tècniques que s'hi vinculen, així com les seves diferències i semblances i desenvolupant criteris de valoració propis, amb actitud oberta i respectuosa.	- Comparar el significat i els elements característics de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni universal (festes, tradicions, exposicions, concerts, monuments entre d'altres). - Analitzar els canals, mitjans i tècniques utilitzats que s'hi vinculen. - Analitzar les diferències i les semblances dels elements característics de les diferents manifestacions culturals i artístiques. - Desenvolupar criteris de valoració propis amb actitud oberta i respectuosa.
CA 2.3 Valorar les sensacions i emocions produïdes per diferents manifestacions culturals i artístiques, a partir de l'anàlisi i la comprensió d'aquestes manifestacions.	- Analitzar i comprendre les sensacions i emocions viscudes en les diferents manifestacions culturals i artístiques. - Valorar i argumentar les sensacions i emocions produïdes.

CE 3 Expressar i comunicar de manera creativa idees, sentiments i emocions, experimentant amb les possibilitats del so, la imatge, el cos i els mitjans digitals, per produir obres pròpies.

PRIMER CICLE	
CA 3.1 Produir obres pròpies de manera guiada, utilitzant algunes de les possibilitats expressives del cos, el so, la imatge i els mitjans digitals bàsics, tot mostrant confiança en les capacitats pròpies.	- Produir obres pròpies i col·lectives de manera guiada utilitzant les possibilitats expressives treballades. - Interpretar algunes de les possibilitats expressives del cos, el so, la imatge i els mitjans digitals bàsics. - Mostrar confiança en les capacitats pròpies a l'hora de produir obres.
CA 3.2 Expressar de forma guiada idees, sentiments i emocions a través de manifestacions artístiques senzilles, experimentant amb els diferents llenguatges i instruments que hi ha al seu abast.	- Expressar de forma guiada idees, sentiments i emocions a través de manifestacions artístiques senzilles. - Experimentar els diferents llenguatges i instruments de l'entorn dels infants.
SEGON CICLE	
CA 3.1 Produir obres pròpies bàsiques fent servir les possibilitats expressives del cos, el so, la imatge i els mitjans digitals bàsics, tot mostrant confiança en les	- Produir obres pròpies bàsiques fent servir les possibilitats expressives treballades (cos, so, imatge i mitjans digitals bàsics). - Experimentar amb les possibilitats expressives treballades. - Mostrar confiança en les pròpies capacitats per produir

pròpies capacitats.	obres pròpies bàsiques.
CA 3.2 Expressar amb creativitat idees, sentiments i emocions a través de manifestacions artístiques bàsiques, experimentant amb els diferents llenguatges i instruments que hi ha al seu abast.	- Expressar amb creativitat idees, sentiments i emocions a través de manifestacions bàsiques. - Experimentar amb els diferents llenguatges i instruments que hi ha al seu abast les diferents expressions.
TERCER CICLE	
CA 3.1 Produir obres pròpies bàsiques, utilitzant les possibilitats expressives del cos, el so, la imatge i els mitjans digitals bàsics, tot mostrant confiança en les capacitats pròpies.	- Planificar i produir obres pròpies bàsiques fent servir les possibilitats expressives treballades (cos, so imatge i mitjans digitals bàsics). - Fer composicions utilitzant les possibilitats expressives treballades. - Mostrar confiança en les pròpies capacitats per produir obres pròpies bàsiques.
CA 3.2 Expressar amb creativitat, idees, sentiments i emocions, a través de diverses manifestacions artístiques, utilitzant els diferents llenguatges i instruments que té al seu abast, mostrant confiança en les pròpies capacitats i perfeccionant l'execució.	- Expressar amb creativitat idees, sentiments i emocions a través de manifestacions artístiques. - Utilitzar diferents llenguatges i instruments que hi ha al seu abast. - Mostrar confiança en les pròpies capacitats. - Perfeccionar l'execució de l'expressió personal.

CE 4 Participar del disseny, elaboració i difusió de produccions culturals i artístiques individuals o col·lectives, posant en valor el procés i assumint diferents rols en la consecució d'un resultat final, per desenvolupar la creativitat, la noció d'autoria i el sentit de pertinença.

PRIMER CICLE

CA 4.1 Participar de manera guiada en el disseny de produccions culturals i artístiques elementals, treballant de manera cooperativa a partir de la igualtat i el respecte a la diversitat.	- Participar de manera guiada en el disseny de produccions culturals i artístiques elementals. - Treballar de manera cooperativa a partir de la igualtat i el respecte a la diversitat.
CA 4.2 Prendre part en el procés cooperatiu de produccions culturals i artístiques de forma respectuosa i utilitzant elements bàsics de diferents llenguatges i tècniques artístiques.	- Participar activament en el procés cooperatiu de produccions culturals i artístiques. - Utilitzar elements bàsics de diferents llenguatges i tècniques artístiques. - Respectar les produccions culturals i artístiques.
CA 4.3 Compartir els projectes creatius, explicant el procés i el resultat final obtingut, valorant les experiències	- Compartir els projectes creatius. - Explicar el procés creatiu individual i/o en grup i el resultat final obtingut.

pròpies i les del altres.	- Valorar les experiències pròpies i les dels altres.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Participar de manera guiada en el disseny de produccions culturals i artístiques, treballant de forma cooperativa en la consecució d'un resultat final planificat i assumint diferents funcions des de la igualtat i el respecte a la diversitat.	- Participar de manera guiada en el disseny de produccions culturals i artístiques. - Treballar de forma cooperativa en la consecució d'un resultat final planificat. - Assumir diferents funcions des de la igualtat i el respecte a la diversitat.
CA 4.2 Participar en el procés cooperatiu de produccions culturals i artístiques de forma creativa i respectuosa, utilitzant elements bàsics de diferents llenguatges i tècniques artístiques.	- Participar activament en el procés cooperatiu de produccions culturals i artístiques de forma creativa. - Utilitzar i identificar elements bàsics de diferents llenguatges i tècniques artístiques. - Respectar les produccions culturals i artístiques.
CA 4.3 Compartir els projectes creatius, emprant estratègies comunicatives bàsiques, explicant el procés i el resultat final obtingut, respectant i valorant les experiències pròpies i les del altres.	- Compartir els projectes creatius emprant estratègies comunicatives bàsiques. - Explicar el procés creatiu individual i/o en grup i el resultat final obtingut. - Valorar i respectar les experiències pròpies i les dels altres.
TERCER CICLE	
CA 4.1 Planificar i dissenyar produccions culturals i artístiques individuals o col·lectives, treballant de manera cooperativa en la consecució d'un resultat final i assumint diferents funcions, des de la igualtat i el respecte a la diversitat.	- Planificar i dissenyar produccions culturals i artístiques individuals o col·lectives. - Treballar de manera cooperativa en la consecució d'un resultat final planificat. - Assumir diferents funcions des de la igualtat i el respecte a la diversitat.
CA 4.2 Participar activament en el procés cooperatiu de produccions culturals i artístiques, de forma creativa i respectuosa i utilitzant elements de diferents llenguatges i tècniques artístiques.	- Participar activament en el procés cooperatiu de produccions culturals i artístiques de forma creativa. - Utilitzar i identificar elements bàsics de diferents llenguatges i tècniques artístiques. - Respectar les produccions culturals i artístiques.
CA 4.3 Compartir els projectes creatius, emprant diferents estratègies comunicatives i a través de diversos mitjans, explicant el procés i el resultat final obtingut, respectant i valorant les experiències pròpies i les dels altres.	- Compartir els projectes creatius emprant estratègies comunicatives a través de diversos mitjans (murals, exposicions, concerts, dramatitzacions, coreografies...). - Explicar el procés creatiu individual i/o en grup i el resultat final obtingut. - Valorar i respectar les experiències pròpies i les dels altres.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. RECEPCIÓ I ANÀLISI	
PRIMER CICLE	
Principals propostes artístiques de diferents corrents estètics, procedències i èpoques produïdes per creadores i creadors locals, regionals i nacionals.	- Descoberta i vivència (mitjançant totes les possibilitats que ofereix) de propostes artístiques de diferents corrents estètics, procedències i èpoques. A l'aula i fora d'ella, en viu o enregistrada.
Estratègies bàsiques de recepció activa.	- Experimentació dels diferents canals de recepció activa que pot percebre el nostre cos (vista, oïda, tacte, moviment). - Des del rol de l'espectador/oient com de creador/intèrpret, per tal d'anar educant una sensibilitat estètica.
Normes elementals de comportament i actitud positiva en la recepció de propostes artístiques en diferents espais. El silenci com a element i condició indispensable per al manteniment de l'atenció durant la recepció.	- Assoliment de les normes elementals de comportament i actitud en la recepció de propostes artístiques. - Utilització del silenci (com element i condició indispensable i rellevant per mantenir l'atenció durant la recepció).
Vocabulari específic bàsic de les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts i escèniques i performatives.	- Treball del vocabulari específic de l'expressió artística per acompanyar l'ús i l'aplicació a experiències artístiques vivenciades.
Recursos digitals bàsics per a les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Iniciació a l'ús de recursos digitals bàsics i específics de l'educació artística: enregistrament, recerca, audiovisual...
SEGON CICLE	
Propostes artístiques de diferents corrents estètics, procedències i èpoques produïdes per creadors i creadores locals, regionals i nacionals.	- Identificació de propostes artístiques de diferents corrents estètics, procedències i èpoques. A l'aula i fora d'ella, en viu o enregistrada.
Estratègies bàsiques de recepció activa.	- Integració dels diferents canals de recepció activa que pot percebre el nostre cos (vista, oïda, tacte, moviment). Tant com a espectador/oient com a creador/intèrpret. - Desenvolupament d'una sensibilitat estètica.
Normes comuns de comportament i actitud positiva en la recepció de propostes artístiques en diferents espais. El silenci com	- Assoliment de les normes comunes de comportament i actitud positiva en la recepció de propostes artístiques. - Utilització del silenci (com element i condició indispensable i rellevant per mantenir l'atenció).

a element i condició indispensable per al manteniment de l'atenció durant la recepció.	
Vocabulari específic d'ús comú en les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Treball de vocabulari específic d'ús comú de l'expressió artística per acompanyar l'ús i l'aplicació a experiències artístiques vivenciades.
Recursos digitals d'ús comú per a les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Fer ús de recursos digitals d'ús comú específics de l'educació artística: enregistrament, recerca, audiovisuals entre d'altres. - Coneixement d'estratègies de recerca i filtratge d'informació.
Estratègies bàsiques d'anàlisi de propostes artístiques des d'una perspectiva de gènere.	- Assumpció d'estratègies bàsiques d'anàlisi de propostes artístiques des d'una perspectiva de gènere, a partir de dones representades en obres.
TERCER CICLE	
Propostes artístiques de diferents corrents estètics, procedències i èpoques produïdes per creadors i creadores locals, regionals, nacionals i internacionals.	- Identificació de propostes artístiques de diferents corrents estètics, procedències i èpoques. A l'aula i fora d'ella, en viu o enregistrada.
Estratègies de recepció activa.	- Integració dels diferents canals de recepció activa que pot percebre el nostre cos (vista, oïda, tacte, moviment). Tant com a espectador/oient com a creador/intèrpret. Per tal d'anar educant una sensibilitat estètica. - Desenvolupament de la sensibilitat estètica individual i col·lectiva.
Normes de comportament i actitud positiva en la recepció de propostes artístiques en diferents espais. El silenci com a element i condició indispensable per al manteniment de l'atenció durant la recepció.	- Assoliment de les normes comuns de comportament i actitud positiva en la recepció de propostes artístiques. - Utilització del silenci (com element i condició indispensable i rellevant per mantenir l'atenció).
Vocabulari específic de les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Treball de vocabulari específic d'ús comú de l'expressió artística per acompanyar l'ús i l'aplicació a experiències artístiques vivenciades.
Recursos digitals d'ús comú per a les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Ús de recursos digitals d'ús comú específics de l'educació artística: enregistrament, recerca, audiovisuals entre d'altres. - Utilització d'estratègies de recerca i filtratge d'informació.
Estratègies bàsiques d'anàlisi de propostes artístiques des d'una perspectiva de gènere.	- Assumpció d'estratègies bàsiques d'anàlisi de propostes artístiques des d'una perspectiva de gènere. Dones representades en obres, executores i creadores.

B. CREACIÓ I INTERPRETACIÓ	
PRIMER CICLE	
Fases del procés creatiu: planificació guiada i experimentació.	- Iniciació en el procés creatiu: planificació guiada, experimentació i presentació, amb els elements coneguts dels diferents llenguatges artístics. - Reconeixement i anàlisi bàsica de les diferents parts que conformen qualsevol producció artística.
Professions vinculades a les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Iniciació al coneixement d'algunes de les professions vinculades a les diferents manifestacions artístiques.
Interès tant per al procés com per al producte final en produccions plàstiques, visuals, audiovisuals, musicals, escèniques i performatives.	- Participació i actitud activa en el procés i en el producte final de les produccions artístiques.
SEGON CICLE	
Fases del procés creatiu: planificació, interpretació i experimentació.	- Participació en el procés creatiu: planificació i interpretació. Amb els elements coneguts dels diferents llenguatges artístics. - Iniciació en l'experimentació del procés creatiu. - Reconeixement i anàlisi bàsica de les diferents parts que conformen qualsevol producció artística.
Professions vinculades a les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Coneixement d'algunes de les professions vinculades a les diferents manifestacions artístiques (com per exemple: director d'orquestra, director d'escena, tècnic de so i/o d'il·luminació, galeristes i pintor entre altres).
Interès i valoració tant per al procés com per al producte final en produccions plàstiques, visuals, audiovisuals, musicals, escèniques i performatives.	- Participació i actitud activa en el procés i en el producte final de les produccions artístiques. - Valoració del procés propi de creació i del producte final de qualsevol producció artística.
TERCER CICLE	
Fases del procés creatiu: planificació, interpretació, experimentació i avaluació.	- Coneixement del procés creatiu: planificació, interpretació, experimentació i avaluació amb els elements coneguts dels diferents llenguatges artístics. - Reconeixement i anàlisi de les diferents parts que conformen qualsevol producció artística.
Professions vinculades a les arts plàstiques i visuals, les arts audiovisuals, la música i les arts escèniques i performatives.	- Reconeixement d'algunes de les professions vinculades a les diferents manifestacions artístiques (com per exemple: compositor, escultor, director d'orquestra, director d'escena, tècnic de so i/o d'il·luminació, galeristes i pintor entre d'altres).
Avaluació, interès i valoració tant per al procés com per al producte final en produccions plàstiques, visuals, audiovisuals, musicals, escèniques i performatives.	- Avaluació del procés creatiu i del producte final de qualsevol producció artística. - Valoració i interès pel propi procés de creació i del producte final de qualsevol producció artística. - Reconeixement per la diversitat d'idees, produccions i utilització d'un vocabulari inclusiu.
Ús responsable de bancs	- Respecte pels continguts d'altres (plagi i drets)

d'imatges i sons: respecte a les llicències d'ús i distribució de continguts generats per altres. Plagi i drets d'autor.	d'autor). - Coneixement bàsic de l'ús responsable de bancs d'imatges i sons.
--	---

C. ARTS PLÀSTIQUES, VISUALS I AUDIOVISUALS

PRIMER CICLE

Cultura visual. La imatge en el món actual: tècniques i estratègies bàsiques de lectura.	- Aproximació a la cultura visual i a la imatge en el món actual utilitzant tècniques i estratègies bàsiques de lectura (com observació de fotografies, distinció d'imatges tipus; dibuix, pintura,... entre d'altres).
Elements configuratius bàsics del llenguatge visual: punt, línia, pla, textura, color.	- Iniciació als elements configuratius bàsics del llenguatge visual: punt, línia, pla, textura, color. - Reconeixement i discriminació dels elements configuratius bàsics del llenguatge visual: punt, línia, pla, textura, color.
Materials, instruments, suports i tècniques elementals utilitzats en l'expressió plàstica i visual.	- Iniciació en la utilització de diferents materials, instruments, suports i tècniques elementals utilitzades en l'expressió plàstica i visual.
Mitjans, suports i materials d'expressió plàstica i visual. Tècniques bidimensionals i tridimensionals bàsiques en dibuixos i modelatges senzills.	- Iniciació a l'experimentació d'obres pròpies utilitzant diferents mitjans (fotografia, imatge...), suports (ceres, aquarel·la, pintura, vaporitzadors, pals...) i materials (paper, tela, pedra...) d'expressió plàstica i visual amb tècniques bidimensionals i tridimensionals bàsiques en dibuixos i modelatges senzills.
Tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics bàsics: la seva aplicació per a la captura i manipulació de produccions plàstiques i visuals.	- Iniciació a les diferents tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics bàsics, en la captura i manipulació de produccions plàstiques i visuals. Per exemple: aplicacions de dibuix digital, jocs interactius d'art i creativitat, ...
Eines adequades per al registre d'imatge i so.	- Iniciació en les eines adequades per al registre d'imatges i so.
Estratègies i tècniques bàsiques de composició d'històries audiovisuals senzilles.	- Composició d'històries audiovisuals senzilles amb intenció comunicativa (còmic, dibuix narratiu, ...) explorant diferents estratègies i tècniques bàsiques.
Nocions bàsiques sobre cinema.	- Descobriment d'algunes nocions bàsiques del cinema.

SEGON CICLE

Cultura visual. La imatge en el món actual: tècniques i estratègies bàsiques de lectura i interpretació.	- Aproximació a la cultura visual i a la imatge en el món actual utilitzant tècniques i estratègies bàsiques de lectura i interpretació. L'ús d'imatges com a forma de comunicació: senyals de trànsit, pictogrames...per exemple.
Elements configuratius bàsics del llenguatge visual i les seves possibilitats expressives: punt, línia, pla, textura, color.	- Discriminació i utilització dels elements configuratius bàsics del llenguatge visual: punt, línia, pla, textura, color,... - Possibilitats expressives del llenguatge visual.
Materials, instruments, suports i tècniques d'ús comú utilitzats en l'expressió plàstica i visual.	- Utilització de diferents materials, instruments, suports i tècniques d'ús comú utilitzades en l'expressió plàstica i visual.
Mitjans, suports i materials	- Experimentació i creació d'obres pròpies utilitzant

d'expressió plàstica i visual. Tècniques bidimensionals i tridimensionals bàsiques en dibuixos i modelatges senzills.	diferents mitjans (fotografia, imatge...), suports (ceres, aquarel·la, pintura, vaporitzadors, pals...) i materials (paper, tela, pedra...) d'expressió plàstica i visual amb tècniques bidimensionals i tridimensionals bàsiques en dibuixos i modelatges senzills.
Tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics bàsics: la seva aplicació per a la captura i manipulació de produccions plàstiques i visuals.	- Utilització de diferents tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics bàsics en la captura i manipulació de produccions plàstiques i visuals. Com fer fotografies i editar-les amb un programa senzill de manipulació entre d'altres.
Registre i edició bàsica d'elements audiovisuals: conceptes, tecnologies, tècniques i recursos elementals i de maneig senzill.	- Iniciació al registre i edició bàsica d'elements audiovisuals i coneixement dels diferents conceptes, tecnologies, tècniques i recursos elementals i de maneig senzill.
Estratègies i tècniques d'ús comú de composició d'històries audiovisuals.	- Composició d'històries audiovisuals d'ús comú amb intenció comunicativa (còmic, dibuix narratiu, ...) explorant diferents estratègies i tècniques.
El cinema com a forma de narració.	- Entendre les nocions bàsiques del cinema com a forma de narració.
Gèneres i formats bàsics de produccions audiovisuals.	- Iniciació als diferents gèneres i formats bàsics de les produccions audiovisuals.
Produccions multimodals: iniciació a la realització amb diverses eines.	- Iniciació a la producció multimodal (combinar diferents tècniques com ara vídeo i so, imatge i paraules, imatge i música...).
Característiques elementals del llenguatge audiovisual multimodal.	- Iniciació a l'anàlisi de les característiques elementals de les produccions multimodals.
Aproximació a les eines i tècniques bàsiques d'animació.	- Iniciació a les eines i tècniques bàsiques d'animació. Com animació de dibuixos, animació amb plastilina entre d'altres.
TERCER CICLE	
Cultura visual. La imatge en el món actual: tècniques i estratègies de lectura, anàlisi i interpretació.	- Aproximació a la cultura visual i a la imatge en el món actual. - Anàlisi de la cultura visual, utilitzant tècniques i estratègies bàsiques de lectura i interpretació. Com la inferència a partir de il·lustracions...
Elements configuratius del llenguatge visual i les seves possibilitats expressives: punt, línia, pla, textura, color.	- Reconeixement i discriminació dels elements configuratius bàsics del llenguatge visual i les seves possibilitats expressives: punt, línia, pla, textura, color...
Materials, instruments, suports i tècniques en l'expressió plàstica i visual.	- Utilització de diferents materials, instruments, suports i tècniques d'ús comú utilitzades en l'expressió plàstica i visual.
Mitjans, suports i materials d'expressió plàstica i visual. Tècniques bidimensionals i tridimensionals en dibuixos i modelatges.	- Experimentació i creació d'obres pròpies utilitzant diferents mitjans (fotografia, imatge...), suports (ceres, aquarel·la, pintura, vaporitzadors, pals...) i materials (paper, tela, pedra...) d'expressió plàstica i visual amb tècniques bidimensionals i tridimensionals bàsiques en dibuixos i modelatges senzills.
Tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics: la	- Utilització de diferents tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics bàsics per a l'aplicació en la

seva aplicació per a la captura, creació, manipulació i difusió de produccions plàstiques i visuals.	captura i manipulació de produccions plàstiques i visuals.
Registre i edició d'elements audiovisuals: conceptes, tecnologies, tècniques i recursos elementals i de maneig senzill.	- Exploració amb el registre i l'edició bàsica d'elements audiovisuals: conceptes, tecnologies, tècniques i recursos elementals i de maneig senzill (aplicacions d'enregistrament i edició de vídeo, càmeres...)
Estratègies i tècniques de composició d'històries audiovisuals.	- Composició d'històries audiovisuals amb intenció comunicativa (còmic, dibuix narratiu, ...) explorant diferents estratègies i tècniques bàsiques.
El cinema: origen i evolució.	- Anàlisi del cinema com a forma de narració.
Gèneres i formats de produccions audiovisuals.	- Reconeixement de diferents gèneres i formats de produccions audiovisuals.
Produccions multimodals: realització amb diverses eines.	- Exploració amb el funcionament i les característiques de les produccions multimodals a través de diverses eines i tècniques. - Comprensió del funcionament i les característiques de les produccions multimodals a través de diverses eines i tècniques.
Característiques del llenguatge audiovisual multimodal.	- Exploració amb les característiques del llenguatge audiovisual multimodal. - Coneixement de les característiques del llenguatge audiovisual multimodal.
Les eines i les tècniques bàsiques d'animació.	- Exploració amb les tècniques bàsiques d'animació. Per exemple: animació en 2D, llibres d'animació... - Coneixement de les tècniques bàsiques d'animació. Per exemple: animació en 2D, llibres d'animació...

D. MÚSICA I ARTS ESCÈNIQUES I PERFORMATIVES

PRIMER CICLE

El so i les seves qualitats bàsiques: discriminació auditiva, classificació i representació de diversitat de sons i línies melòdiques a través de diferents grafies.	- Discriminació auditiva, classificació i representació del so i les seves qualitats amb diferents grafies. Tant a l'audició com a la pràctica musical, fomentant l'audició interior.
La veu i els instruments musicals. Principals famílies i agrupacions. Discriminació visual i auditiva. Objectes sonors. Quotidiàfons.	- Exploració de la veu. - Coneixement i discriminació visual i auditiva dels instruments musicals i de les principals famílies d'instruments i agrupacions musicals.
El caràcter i el tempo.	- Presentació i experimentació del caràcter i tempo musical a interpretacions tant en viu o enregistrades com pròpies.
Pràctica instrumental, vocal i corporal: aproximació a l'experimentació, exploració creativa i interpretació a partir de les pròpies possibilitats sonores i expressives.	- Experimentació, exploració creativa i interpretació amb instruments, veu i cos a partir de les pròpies possibilitats sonores i expressives, tenint present el repertori propi de les Illes Balears.
Construcció assistida	- Creació d'instruments de manera guiada amb

d'instruments amb materials de l'entorn.	- materials reciclats de l'entorn. - Experimentació amb els instruments construïts. - Anàlisi sonor (de família, de les qualitats sonores entre d'altres).
Llenguatges musical- bàsics: aplicació dels seus conceptes elementals en la interpretació de propostes musicals vocals i instrumentals.	- Aplicació de conceptes del llenguatge musical elementals en la interpretació de diferents propostes musicals vocals i instrumentals.
El cos i les seves possibilitats motrius: interès per l'experimentació i l'exploració a través d'execucions individuals i grupals vinculades amb el moviment, la dansa, la dramatització i la representació teatral com a mitjà d'expressió i diversió.	- Exploració i experimentació activa de les possibilitats motrius individuals i grupals com a mitjà d'expressió i diversió.
Tècniques dramàtiques i dansístiques elementals.	- Iniciació a l'experimentació de les tècniques bàsiques del llenguatge expressiu de les arts escèniques dramàtiques i dansístiques.
Capacitats expressives i creatives elementals de l'expressió corporal i dramàtica.	- Exploració de les capacitats expressives i creatives elementals de l'expressió corporal i dramàtica individual i col·lectiva, valorant l'actitud, el procés i el resultat final.
SEGON CICLE	
El so i les seves qualitats: identificació visual i auditiva, representació elemental de diversitat de sons i estructures rítmiques i melòdiques a través de diferents grafies.	- Discriminació visual i auditiva tant a l'audició com a la interpretació musical. - Classificació i representació del so i les seves qualitats amb diferents grafies.
La veu i els instruments musicals. Agrupacions i famílies. Identificació visual i auditiva. Objectes sonors. Quotidiàfons.	- Experimentació en la pràctica vocal. - Reconeixement i discriminació visual i auditiva dels instruments musicals i les principals famílies i/o agrupacions musicals. - Coneixement i experimentació amb els quotidiàfons i objectes sonors.
El caràcter, el tempo i el compàs.	- Presentació i experimentació del caràcter, el tempo i el compàs musical a interpretacions pròpies o d'altres tant en viu com enregistrades.
Pràctica instrumental, vocal i corporal: experimentació, exploració creativa, interpretació i improvisació a partir de les pròpies possibilitats sonores i expressives.	- Experimentació, exploració creativa i interpretació amb instruments, veu i cos a partir de les pròpies possibilitats sonores i expressives, tenint present el repertori propi de les Illes Balears. - Improvisació amb instruments, veu i cos a partir de les pròpies possibilitats sonores i expressives, tenint present el repertori propi de les Illes Balears.
Construcció guiada d'instruments.	- Creació d'instruments de manera guiada amb diversos materials. - Experimentació i anàlisi sonor.
Llenguatges musicals: aplicació dels seus conceptes elementals en la interpretació i	- Aplicació dels conceptes dels llenguatges musicals elementals en la interpretació i improvisació de propostes musicals vocals i instrumentals.

improvisació de propostes musicals vocals i instrumentals. El silenci com a element fonamental de la música.	- Integració i ús del silenci com a element fonamental de la música.
Aplicacions informàtiques bàsiques de gravació i edició d'àudio: utilització en l'audició i coneixement d'obres diverses.	- Presentació i experimentació amb aplicacions informàtiques bàsiques de gravació i edició d'àudio. - Ús d'aplicacions informàtiques bàsiques en l'audició i coneixença d'obres diverses.
El cos i les seves possibilitats motrius i creatives: interès per l'experimentació i l'exploració a través d'execucions individuals i grupals vinculades amb el moviment, la dansa, la dramatització i la representació teatral com a mitjans d'expressió i diversió.	- Experimentació i desenvolupament de manera creativa de les possibilitats motrius (entre d'altres moviment, dansa, dramatització, representació teatral) individuals i grupals com a mitjà d'expressió i diversió.
Tècniques dramàtiques i dansístiques bàsiques. Llenguatges expressius bàsics. Actes performatius elementals. Improvisacions guiades.	- Experimentació amb les tècniques d'ús comú dels llenguatges expressius bàsics. - Iniciació a les propostes d'actes performatius elementals. - Realització d'improvisacions guiades.
Capacitats expressives i creatives d'ús comú de l'expressió corporal i dramàtica.	- Exploració de les capacitats expressives i creatives d'ús comú de l'expressió corporal i dramàtica individual i col·lectivament, valorant l'actitud, el procés i el resultat final.
Elements bàsics de la representació escènica: rols, materials i espais.	- Planificació de petites representacions escèniques adaptant-les a diversos rols, materials i espais.
TERCER CICLE	
El so i les seves qualitats: identificació visual i auditiva, classificació i representació de diversitat de sons i estructures rítmiques i melòdiques a través de diferents grafies.	- Discriminació visual i auditiva del so i les seves qualitats, tant a l'audició com a la interpretació musical. - Classificació i representació del so i les seves qualitats amb diferents grafies.
La veu i els instruments musicals. Famílies i agrupacions. Classificació. Identificació visual i auditiva. Instruments digitals i no convencionals. Quotidiàfons.	- Experimentació amb els recursos vocals, instruments i agrupacions. - Discriminació visual i auditiva dels instruments musicals i les principals famílies i/o agrupacions musicals tenint en compte també els instruments digitals, els no convencionals o els quotidiàfons entre d'altres.
El caràcter, el tempo, el compàs, els gèneres musicals, la textura, l'harmonia i la forma.	- Investigació de causa-efecte del caràcter, el tempo i el compàs musical en interpretacions pròpies o d'altres tant en viu com enregistrades. - Presentació i experimentació dels gèneres musicals, la textura, l'harmonia i la forma en interpretacions pròpies o d'altres tant en viu com enregistrades.
Pràctica instrumental, vocal i corporal: experimentació, exploració creativa, interpretació, improvisació i composició a partir de les seves	- Experimentació, exploració creativa, interpretació i improvisació amb instruments, veus i cos a partir de les pròpies possibilitats sonores i expressives, tenint present el repertori propi de les Illes Balears. - Composició amb instruments, veus i cos a partir de les

possibilitats sonores i expressives.	pròpies possibilitats sonores i expressives, tenint present el repertori propi de les Illes Balears.
Construcció d'instruments.	- Creació d'instruments amb diversos materials. - Experimentació i anàlisi sonor.
Llenguatges musicals: aplicació dels seus conceptes fonamentals en la interpretació i la improvisació de propostes musicals vocals i instrumentals. El silenci en la música.	- Aplicació dels conceptes dels llenguatges musicals fonamentals en la interpretació i improvisació de propostes musicals vocals i instrumentals. - Percepció, comparació i ús del silenci com a element de la música.
Aplicacions informàtiques de gravació, edició d'àudio i edició de partitures: utilització en l'audició, coneixement, interpretació, gravació, reproducció i improvisació i creació d'obres diverses.	- Presentació i experimentació amb aplicacions informàtiques bàsiques de gravació i edició d'àudio i partitures. - Integració de les aplicacions informàtiques tant en l'audició com en la coneixença d'obres diverses. - Ús de les aplicacions informàtiques tant per la interpretació, com per la gravació, reproducció, improvisació i creació d'obres diverses.
El cos i les seves possibilitats motrius, dramàtiques i creatives: interès per l'experimentació i l'exploració a través d'execucions individuals i grupals vinculades amb el moviment, la dansa, la dramatització i la representació teatral com a mitjans d'expressió i diversió.	- Experimentació i desenvolupament de manera creativa de les possibilitats motrius i dramàtiques (entre d'altres moviment, dansa, dramatització, representació teatral) individuals i grupals com a mitjà d'expressió i diversió.
Tècniques bàsiques d'ús comú dramàtiques i dansístiques. Nocions elementals de biomecànica. Llenguatges expressius. Introducció als mètodes interpretatius. Experimentació amb actes performatius. Improvisació guiada i creativa.	- Experimentació amb les tècniques d'ús comú dels llenguatges expressius bàsics. - Observació i exemplificació de nocions de biomecànica i mètodes interpretatius. - Planificació de propostes d'actes performatius elementals. - Improvisació guiada i creativa.
Capacitats expressives i creatives de l'expressió corporal i dramàtica.	- Exploració de les capacitats expressives i creatives de l'expressió corporal i dramàtica individual i col·lectivament, valorant l'actitud, el procés i el resultat final.
Elements de la representació escènica: rols, materials i espais. Teatralitat. Estructura dramàtica bàsica.	- Realització de petites representacions escèniques adaptant-les a diversos rols, materials i espais. - Identificació de l'estructura dramàtica bàsica i de la teatralitat.
Aproximació als gèneres escènics. Valoració de la importància de la interpretació dramàtica en el procés artístic i del patrimoni vinculat a les arts escèniques.	- Reconeixement de diferents gèneres escènics. - Integració de la importància de la interpretació dramàtica en el procés artístic del patrimoni vinculat a les arts escèniques.

Educació en Valors Cívics i Ètics

L'educació en valors és essencial per al desenvolupament d'una ciutadania crítica i responsable, així com per a l'educació integral de les persones. En primer lloc, ofereix les eines necessàries perquè l'alumne es comprometi de manera activa i autònoma amb els valors, principis i normes que fonamenten la convivència democràtica. En segon lloc, contribueix a la formació intel·lectual, moral i emocional dels infants, ajudant-los a reflexionar sobre els grans reptes i problemes del nostre temps. En termes generals, d'acord amb els objectius de l'etapa i el perfil de sortida dels alumnes, l'educació en valors cívics i ètics implica integrar coneixements, destreses, actituds i valors que permetin als alumnes prendre consciència de la seva identitat personal i cultural, reflexionar sobre qüestions ètiques clau per a la convivència i assumir responsabilitat sobre la interconnexió ecològica de la nostra existència amb l'entorn. Tot això amb l'objectiu d'apreciar i aplicar de manera autònoma els valors i normes que han de guiar una societat lliure, plural, justa i pacífica.

L'Educació en Valors Cívics i Ètics a l'etapa de primària es fonamenta en quatre àmbits competencials, que es reflecteixen en les competències específiques de l'àrea. El primer és el d'autoconeixement i el desenvolupament de l'autonomia personal. El segon se centra en la comprensió del marc social de convivència i el compromís amb els principis, normes i valors democràtics. El tercer fa referència a l'adopció d'actituds sostenibles, basades en la interdependència i ecodependència amb el nostre entorn. Finalment, el quart, més transversal, aborda l'educació emocional, desenvolupant la sensibilitat davant dels problemes ètics, cívics i ecosocials. Cadascun d'aquests àmbits competencials es desplega en un nivell teòric, orientat a la comprensió significativa de conceptes i qüestions rellevants, i un nivell pràctic, que promou actituds i conductes ètiques i cíviques a través de la reflexió i el diàleg crític.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Els sabers bàsics, estructurats en quatre blocs, representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds) i s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

El primer bloc, anomenat "autoconeixement i autonomia moral", convida l'alumne a explorar les diverses facetes de la seva personalitat per entendre el que el constitueix com a persona, promovent la gestió d'emocions i la reflexió sobre les pròpies finalitats i motivacions. Aquest procés requereix abordar qüestions ètiques com l'autonomia i heteronomia moral, la distinció entre ser i haver de ser, i la reflexió sobre els valors que orienten la vida personal i ciutadana. A més, per comprendre la importància de la reflexió ètica, els alumnes han de posar a prova el seu criteri en qüestions directament relacionades amb la seva experiència, com la autoestima, la prevenció d'abusos, les conductes addictives i la influència dels mitjans i xarxes socials. El segon bloc "societat, justícia i democràcia", busca que els alumnes comprenguin l'arrel social i cultural de la seva identitat, reconeixent les estructures i relacions del seu entorn i reflexionant sobre la seva dimensió ètica i afectiva. Així, han d'entendre nocions bàsiques polítiques i socials, identificar les característiques del marc democràtic i contrastar els seus coneixements i judicis amb els altres, mitjançant la recerca i el diàleg sobre qüestions ètiques rellevants (drets humans, pobresa, igualtat de gènere, diversitat, migració, crisi climàtica, etc.), avaluant críticament diferents enfocaments i justificant els seus propis punts de vista.

El tercer bloc, anomenat "desenvolupament sostenible i ètica ambiental", té com a objectiu, a través del treball interdisciplinari i cooperatiu, comprendre les relacions entre les nostres formes de vida i l'entorn. L'objectiu és identificar i analitzar els grans problemes ecosocials globals, debatre èticament com afrontar-los i adoptar hàbits responsables de coexistència sostenible amb

la natura.

L'objectiu principal del quart bloc, dedicat a "l'educació emocional", és fomentar en l'alumnat el desenvolupament d'una autoestima equilibrada i una consciència emocional plena, fets que permetran millorar tant el benestar individual com col·lectiu. El que es pretén amb aquest treball és oferir eines perquè els infants puguin establir relacions basades en el respecte, l'empatia i la igualtat, contribuint així a la construcció de vincles afectius saludables.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

Finalment, el desenvolupament de les competències específiques, l'aplicació dels criteris d'avaluació, l'ensenyament dels sabers bàsics i el disseny de les programacions didàctiques han d'estar orientats segons els valors de l'àrea. Així, s'ha d'animar a l'alumne a participar activament i raonadament, a interactuar de manera respectuosa i cooperativa, a expressar lliurement les seves idees, a pensar de manera crítica i autònoma, a respectar les normes i valors comuns, a resoldre conflictes de manera pacífica, a adoptar estils de vida saludables i sostenibles, a fer un ús segur de les tecnologies, i a gestionar les emocions i relacions afectives. Les activitats s'han d'integrar en contextos significatius, interdisciplinaris i relacionats amb la vida del centre i el seu entorn, amb l'objectiu de fomentar una ciutadania global, conscient, lliure, participativa i compromesa amb els reptes del segle XXI.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Deliberar i argumentar sobre problemes de caràcter ètic referits a si mateix i al seu entorn, buscant i analitzant informació fiable i generant una actitud reflexiva sobre aquest tema, per promoure l'autoconeixement i l'autonomia moral.

Les nenes i els nens han d'aprendre progressivament a dirigir la seva conducta segons criteris propis, a equilibrar els seus impulsos i a gestionar les seves emocions per, d'aquesta manera, constituir-se com a subjectes i ciutadans lliures i responsables, amb domini dels seus actes i de les seves vides. Capacitar a l'alumne per decidir amb autonomia i prudència implica iniciar-li en la pràctica de la deliberació racional entorn de problemes que afectin la seva existència i al seu entorn quotidià i que estiguin relacionats amb conductes, actituds, sentiments, valors i idees de caràcter ètic i cívic. El treball sobre aquests problemes, freqüents en el propi àmbit escolar, és un exercici idoni perquè l'alumne desenvolupi els seus propis judicis morals, reflexioni sobre els seus desitjos i afectes, i vagi construint, entorn d'ells, la seva pròpia identitat i projecte personal. Perquè tal exercici no incorri en errors, ni en posicions dogmàtiques o prejudicis, és imprescindible no sols l'ús rigorós de la informació sobre els problemes a tractar, sinó també el desenvolupament de destreses argumentatives i dialògiques, així com l'anàlisi i l'ús pertinent i crític d'alguns conceptes bàsics de caràcter ètic i cívic, entre ells, els de bé, valor, virtut, norma, deure, dret, llibertat, responsabilitat, autonomia i ciutadania.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CD4, CPSAA4, CPSAA5, CC1, CC2, CC3.

CE 2 Actuar i interactuar d'acord amb normes i valors cívics i ètics, reconeixent la seva importància per a la vida individual i col·lectiva, i aplicant-los de manera efectiva i argumentada en diferents contextos, per promoure una convivència democràtica, justa, respectuosa i pacífica.

Reconèixer la riquesa que aporta la convivència, així com la necessitat d'establir i respectar

normes ètiques i cíviques que excloguin tot tipus d'arbitrarietat, injustícia, discriminació i violència, i promoguin una conducta democràtica, solidària, inclusiva, respectuosa, pacífica i no sexista, implica un adequat desenvolupament de pràctiques d'interacció, reconeixement mutu i educació en valors que generin una comprensió significativa de la importància de les normes ètiques i cíviques a partir del reconeixement de la nostra pròpia naturalesa social.

L'objectiu és que l'alumne reflexioni i adopti conscientment els seus propis judicis de forma motivada i autònoma, analitzant racionalment conflictes pròxims, tant en entorns presencials com virtuals. Aquesta anàlisi ha de ponderar aquells ideals i comportaments que, consignats en la Declaració dels Drets Humans i els nostres propis principis constitucionals, i inspirats en una consideració responsable i empàtica de les relacions amb els altres, promouen una convivència plural, pacífica i democràtica, lliure d'estereotips i respectuosa amb la diversitat i voluntat de les persones. Per això, és imprescindible que els nins reflexionin críticament sobre els problemes ètics que es deriven de la falta de reconeixement o de la insuficient aplicació d'aquests valors, actituds, ideals i comportaments, i també sobre les mesures a posar en marxa per tal d'assegurar la seva efectiva implantació.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP3, CPSAA3, CPSAA4, CC1, CC2, CC3, CCEC1.

CE 3 Comprendre les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la naturalesa, a través del coneixement i la reflexió sobre els problemes ecosocials, per comprometre's activament amb valors i pràctiques conseqüents amb el respecte, cura i protecció de les persones i el planeta.

La nostra vida es construeix en relació amb un context social i cultural, però també a través de complexes relacions d'interdependència i ecodependència amb la resta dels éssers vius i la naturalesa. D'aquí la necessitat de comprendre la dimensió ecosocial de la nostra existència, reconèixer les condicions i límits ecològics i físics del planeta, i avaluar críticament la petjada ecològica de les accions humanes. Per això, cal que l'alumne busqui i analitzi informació fiable, que domini alguns conceptes clau com els de sistema, procés, global-local, totpart, causa-conseqüència, mitjà-fi, i que sigui capaç de descriure els principals problemes i amenaces que comprometen la conservació de la biodiversitat i les condicions de la vida humana, amb especial incidència en la crisi climàtica. Es promou també que els alumnes comprenguin la necessitat d'adquirir una perspectiva ètica i biocèntrica de la nostra relació amb l'entorn i que, a partir d'aquesta convicció, es generin pràctiques i hàbits responsables amb el medi ambient, actituds empàtiques i respectuoses amb la resta dels animals, i sensibilitat davant tot tipus d'injustícies; tot això a través d'activitats que promoguin de manera concreta el coneixement i cura del planeta, la reflexió sobre les nostres accions en ell, i la consolidació d'estils de vida saludables i sostenibles, com ara aquells dirigits a una gestió responsable del sòl, l'aire, l'aigua, l'energia i els residus, així com la mobilitat segura, saludable i sostenible en la vida quotidiana.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL5, STEM1, STEM5, CPSAA2, CC3, CC4, CE1.

CE 4 Desenvolupar l'autoestima i l'empatia amb l'entorn, identificant, gestionant i expressant emocions i sentiments propis, i reconeixent i valorant els dels altres, per adoptar una actitud fundada en la cura i estima de si mateix, dels altres i de la resta de la naturalesa.

L'educació emocional és imprescindible per formar individus equilibrats i capaços de mantenir relacions plenes i satisfactòries amb els altres. Així, la manera en què tractem afectivament als altres, i en què som tractats per ells, són factors essencials per establir relacions socials adequades, harmonioses i constructives, així com per desenvolupar la pròpia autoestima i, per això, una millor actitud i aptitud cívica i ètica. Per això, resulta necessari dotar a l'alumne de les eines cognitives i els hàbits d'observació i anàlisi que es requereixen per identificar, gestionar i expressar assertivament les seves emocions i sentiments, a més de promoure el contacte afectiu i empàtic amb altres persones i amb el medi natural. Per altra banda, la vivència i expressió assertiva i compartida d'emocions i sentiments pot donar-se en múltiples contextos i situacions, i a través de multitud de codis i llenguatges, entre ells, i de manera excel·lent, en els de

l'experiència estètica, la deliberació compartida entorn de problemes morals i quotidians, o la mateixa experiència de comprensió autònoma del món, per la qual cosa les activitats per desenvolupar aquesta competència poden integrar-se en gairebé qualsevol tipus de dinàmica i procés que fomenti la creativitat, la reflexió, el judici i el coneixement autònoms. En qualsevol cas, l'educació emocional ha d'incorporar la reflexió entorn de la interacció d'emocions i sentiments amb valors, creences i idees, així com el paper de certes emocions en la comprensió i justificació d'algunes de les més nobles accions i experiències humanes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CPSAA1, CPSAA2, CPSAA3, CC2, CC3, CC4, CE3.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Deliberar i argumentar sobre problemes de caràcter ètic referits a si mateix i al seu entorn, buscant i analitzant informació fiable i generant una actitud reflexiva sobre aquest tema, per promoure l'autoconeixement i l'autonomia moral.	
TERCER CICLE	
CA 1.1 Construir un adequat concepte de si mateix o sí mateixa en relació amb els altres i la naturalesa, organitzant i generant, de manera segura i crítica, informació analògica i digital sobre els trets relatius a la identitat, diferència i dignitat de les persones.	- Construir un adequat concepte de si mateix o sí mateixa en relació amb els altres i la naturalesa. - Organitzar de manera segura i crítica, informació analògica sobre els trets relatius a la identitat, diferència i dignitat de les persones. - Organitzar de manera segura i crítica, informació digital sobre els trets relatius a la identitat, diferència i dignitat de les persones. - Generar de manera segura i crítica, informació analògica sobre els trets relatius a la identitat, diferència i dignitat de les persones. - Generar de manera segura i crítica, informació digital sobre els trets relatius a la identitat, diferència i dignitat de les persones.
CA 1.2 Identificar i expressar emocions, afectes i desitjos, tot mostrant confiança en les pròpies capacitats al servei de la consecució motivada de finalitats personals i col·lectives.	- Identificar i comprendre les pròpies emocions i desitjos en diferents situacions, distingint com influir en les accions i decisions. - Expressar emocions, afectes i desitjos de manera respectuosa, afavorint una comunicació efectiva amb els altres. - Mostrar confiança en les pròpies capacitats al servei de la consecució motivada de finalitats personals i col·lectives.
CA 1.3 Generar una posició moral autònoma mitjançant l'exercici de la deliberació racional, l'ús de conceptes ètics i el diàleg respectuós amb uns altres, entorn de diferents valors i maneres de vida, així com a problemes relacionats amb l'ús responsable, segur i	- Generar una posició moral autònoma mitjançant un diàleg respectuós. - Participar en converses reflexives sobre valors i maneres de vida, escoltant altres opinions i expressant les pròpies de forma clara i respectuosa. - Exercir la deliberació racional per prendre decisions ètiques. - Reflexionar sobre l'ús responsable i segur de les xarxes i mitjans de comunicació.

crític de les xarxes i mitjans de comunicació, les conductes addictives, la prevenció de l'abús i l'assetjament escolar, i el respecte a la intimitat personal.	- Promoure el respecte i la prevenció davant l'abús i l'assetjament escolar. - Desenvolupar una actitud crítica i autònoma mitjançant la reflexió racional en la presa de decisions ètiques. - Reflexionar sobre els problemes derivats de les conductes addictives per establir una postura ètica i responsable. - Adoptar una perspectiva reflexiva i respectuosa en relació amb la intimitat personal i els seus límits.
---	---

CE 2 Actuar i interactuar d'acord amb normes i valors cívics i ètics, reconeixent la seva importància per a la vida individual i col·lectiva, i aplicant-los de manera efectiva i argumentada en diferents contextos, per promoure una convivència democràtica, justa, inclusiva, respectuosa i pacífica.

TERCER CICLE

CA 2.1 Promoure i demostrar una manera de convivència democràtica, justa, inclusiva, respectuosa i pacífica a partir de la recerca i comprensió de la naturalesa social i política de l'ésser humà i mitjançant l'ús crític dels conceptes de llei, ètica, civisme, democràcia, justícia i pau.	- Promoure convivència democràtica i respectuosa amb els drets i les opinions dels altres. - Demostrar una actitud justa i inclusiva en les relacions socials, practicant la igualtat i el respecte cap a les diferències. - Utilitzar els mecanismes de recerca per comprendre la naturalesa social i política de l'ésser humà. - Fer un ús crític dels conceptes de llei, ètica, civisme, democràcia, justícia i pau.
CA 2.2 Interactuar amb uns altres adoptant, de forma motivada i autònoma, conductes cíviques i ètiques orientades per valors comuns, a partir del coneixement dels drets humans i els principis constitucionals fonamentals, en relació amb contextos i problemes concrets, així com de la consideració crítica i dialogada sobre com hem de relacionar-nos amb els altres.	- Interactuar amb uns altres adoptant, de forma motivada i autònoma, conductes cíviques i ètiques orientades per valors comuns. - Conèixer els drets humans i els principis constitucionals fonamentals, en relació amb contextos i problemes concrets. - Relacionar-nos amb els altres des d'una posició en el diàleg i la consideració crítica dels valors comuns.
CA 2.3 Reflexionar i assumir un compromís actiu i crític amb valors relatius a la solidaritat, el respecte per les minories i les identitats culturals i de gènere, tot analitzant des d'un punt de vista ètic qüestions relacionades amb la desigualtat i la pobresa, el fet multicultural, la diversitat humana i els fenòmens migratoris.	- Reflexionar activament sobre els valors de solidaritat i respecte per les minories, les identitats culturals i de gènere. - Assumir un compromís actiu i crític amb valors relatius a la solidaritat, el respecte per les minories i les identitats culturals i de gènere. - Analitzar des d'un punt de vista ètic qüestions relacionades amb la desigualtat i la pobresa. - Entendre el fet multicultural i la diversitat humana com una riquesa per a la societat. - Analitzar els fenòmens migratoris des d'un enfocament ètic i solidari.
CA 2.4 Contribuir a generar una convivència respectuosa,	- Contribuir a crear una convivència respectuosa i igualitària basada en valors de justícia i inclusió.

no sexista i compromesa amb l'assoliment de l'efectiva igualtat i l'erradicació de la violència de gènere, a partir del coneixement i anàlisi crítica de la situació secular de desigualtat entre dones i homes.	- Identificar i qüestionar situacions de desigualtat entre dones i homes. - Contribuir a generar una convivència respectuosa i compromesa amb l'erradicació de la violència de gènere a través de la sensibilització i l'acció. - Participar en iniciatives que promoguin la igualtat i la convivència no sexista.
CA 2.5 Comprendre i valorar els principis de justícia, solidaritat, seguretat i pau, alhora que el respecte a les llibertats bàsiques, a partir de l'anàlisi i la ponderació de les polítiques i accions d'ajuda i cooperació internacional, de defensa per a la pau i de la seguretat integral ciutadana, exercides per l'Estat i les seves institucions, els organismes internacionals, les ONG i ONGD i la pròpia ciutadania.	- Comprendre els principis de justícia, solidaritat, seguretat i pau. - Valorar els principis de justícia, solidaritat, seguretat i pau en diferents contextos. - Reconèixer i valorar la importància del respecte a les llibertats bàsiques. - Analitzar les polítiques i accions d'ajuda i cooperació internacional, exercides per l'Estat i les seves institucions, els organismes internacionals, les ONG i ONGD i la pròpia ciutadania. - Analitzar les polítiques i accions de defensa per a la pau i de seguretat ciutadana, exercides per l'Estat i les seves institucions, els organismes internacionals, les ONG i ONGD i la pròpia ciutadania.

CE 3 Comprendre les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la naturalesa, a través del coneixement i la reflexió sobre els problemes ecosocials, per comprometre's activament amb valors i pràctiques conseqüents amb el respecte, cura i protecció de les persones i el planeta.

TERCER CICLE

CA 3.1 Avaluar diferents alternatives amb què frenar el canvi climàtic i aconseguir els Objectius de Desenvolupament Sostenible, identificant causes i problemes ecosocials, i justificant argumentalment i de manera crítica el deure ètic de protegir i cuidar de la naturalesa.	- Avaluar diferents alternatives amb què frenar el canvi climàtic. - Identificar les causes i problemes relacionats amb el canvi climàtic i altres qüestions eco socials. - Justificar amb arguments i de manera crítica el deure ètic de protegir i tenir cura de la natura. - Comprometre's amb accions concretes per mitigar el canvi climàtic i promoure els ODS.
CA 3.2 Comprometre's activament amb valors, pràctiques i actituds afectives conseqüents amb el respecte, cura i protecció de les persones, els animals i el planeta, a través de la participació en activitats que promoguin un consum responsable i un ús sostenible del sòl, de l'aire, de l'aigua, de l'energia, de la mobilitat segura, saludable i sostenible, i la prevenció i gestió de residus, tot reconeixent el paper de les persones, col·lectius i entitats	- Comprometre's amb valors i actituds de respecte i cura cap a les persones, els animals i el medi ambient. - Participar activament en activitats que promoguin un consum responsable i sostenible. - Fomentar un ús sostenible dels recursos naturals i la gestió adequada dels residus. - Promoure una mobilitat segura, saludable i sostenible.

compromeses amb la protecció de l'entorn.	
---	--

CE 4 Desenvolupar l'autoestima i l'empatia amb l'entorn, identificant, gestionant i expressant emocions i sentiments propis, i reconeixent i valorant els dels altres, per adoptar una actitud fundada en la cura i estima de si mateix, dels altres i de la resta de la naturalesa.

TERCER CICLE	
CA 4.1 Gestionar equilibradament pensaments, sentiments i emocions, tot desenvolupant una actitud d'estima i cura de si mateix o sí mateixa, dels altres i de l'entorn, identificant, analitzant i expressant de manera assertiva les pròpies emocions i afectes, i reconeixent i valorant els d'altres persones, en diferents contextos i en relació amb activitats creatives i de reflexió individual o dialogada sobre qüestions ètiques i cíviques.	- Gestionar de manera equilibrada els pensaments, sentiments i emocions en situacions quotidianes. - Desenvolupar una actitud d'estima i cura de si mateix, dels altres i de l'entorn. - Identificar, analitzar i expressar les pròpies emocions i afectes de manera assertiva. - Reconèixer i valorar les emocions i afectes de les altres persones. - Participar en activitats creatives i de reflexió sobre qüestions ètiques i cíviques.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. AUTOCONeixEMENT I AUTONOMIA MORAL	
TERCER CICLE	
El pensament crític i ètic.	- Capacitat per analitzar informació de manera reflexiva, qüestionant fonts i punts de vista, amb l'objectiu de prendre decisions justes i ben fonamentades.
La naturalesa humana i la identitat personal. Igualtat i diferència entre les persones.	- Comprensió de les semblances i diferències entre persones, fomentant el respecte a la diversitat, la igualtat de gènere i la valoració de diferents cultures i identitats.
La gestió de les emocions i els sentiments. L'autoestima.	- Desenvolupament d'habilitats per identificar, expressar i gestionar les emocions de manera saludable, promovent una autoestima positiva.
L'educació afectiva i sexual.	- Coneixement dels canvis físics i emocionals propis del creixement, fomentant relacions afectives respectuoses, la igualtat de gènere i la presa de decisions responsables.
Desitjos i raons. La voluntat i el judici moral. Autonomia i responsabilitat.	- Reflexió sobre la relació entre els desitjos, la voluntat i el judici moral, desenvolupant l'autonomia personal.
L'ètica com a guia de les nostres accions. El debat entorn als valors. Les normes, les virtuts i els sentiments morals.	- Discerniment dels valors i les normes que guien les accions, identificant virtuts i sentiments morals que fomenten la convivència i el respecte mutu.

El propi projecte personal: la diversitat de valors, finalitats i models de vida.	- Reflexió sobre la diversitat de valors, models de vida i objectius personals, ajudant l'alumne a construir el seu propi projecte vital d'acord amb els seus principis i interessos.
La influència i l'ús crític i responsable dels mitjans i les xarxes de comunicació. La prevenció de l'abús i el ciberassetjament. El respecte a la intimitat. Els límits a la llibertat d'expressió. Les conductes addictives.	- Desenvolupament de la capacitat per analitzar críticament la informació i el contingut que es difon a través dels mitjans, fomentant un ús segur i respectuós de les xarxes socials. - Identificació de conductes de risc a l'entorn digital, fomentant el respecte a la intimitat i la prevenció de conductes addictives, així com la comprensió dels límits de la llibertat d'expressió.

B. SOCIETAT, JUSTÍCIA I DEMOCRÀCIA	
TERCER CICLE	
Les virtuts del diàleg i les normes de l'argumentació. La presa democràtica de decisions.	- Valoració del diàleg i de l'argumentació en la presa democràtica de decisions i en la resolució pacífica de conflictes en la relació entre iguals i en contextos propers.
Fonaments de la vida en societat. L'empatia amb la resta. Els afectes. La família. L'amistat i l'amor.	- Identificació i desenvolupament de fonaments socials com tolerància, respecte, solidaritat i empatia necessaris per a una convivència justa i pacífica.
Les regles de convivència. Moralitat, legalitat i conducta cívica.	- Identificació i presa de consciència de la conducta cívica, les lleis, els principis i valors democràtics i la justícia en les interrelacions a l'aula i en el centre educatiu.
Principis i valors constitucionals i democràtics. El problema de la justícia.	- Comprensió i ús dels conceptes de llei, Estat, democràcia, justícia, ciutadania i drets humans en el context social proper.
Els drets humans i de la infància i la seva rellevància ètica.	- Coneixement de la Declaració Universal dels Drets Humans i la Convenció sobre els Drets de l'Infant i la seva rellevància ètica en la relació entre les persones tant a l'escola com fora.
La desigualtat econòmica. La pobresa i l'explotació laboral i infantil: anàlisi de les seves causes i cerca de solucions locals i globals.	- Anàlisi de les causes de la pobresa i l'explotació infantil en la societat globalitzada. - Recerca de solucions locals i globals en situacions properes de desigualtat econòmica.
La igualtat i la corresponsabilitat entre dones i homes. La prevenció dels abusos i la violència de gènere. La conducta no sexista.	- Identificació de situacions de desigualtat de gènere en l'àmbit local i escolar. - Desenvolupament de l'empatia davant situacions de desigualtat. - Reconeixement i descripció de diferents formes de violència de gènere incloent tot tipus de violència: física, sexual, psicològica, simbòlica i econòmica. - Desenvolupament d'una actitud de rebuig davant de qualsevol tipus de violència en l'entorn proper.
El respecte per les minories i les identitats culturals. Interculturalitat i migracions.	- Respete i coneixement de la interculturalitat vigent en l'entorn més proper. - Participació en activitats escolars i comunitàries que promoguin la igualtat i el respecte mutu afavorint la inclusivitat i minvant diferències socials.

La cultura de pau i no violència. La contribució de l'Estat i les seves institucions a la pau, la seguretat i la cooperació internacional. La seguretat integral del ciutadà. Valoració de la defensa com un compromís cívic i solidari al servei de la pau. La protecció civil i la col·laboració ciutadana enfront dels desastres. El paper de les ONG i ONGD. La resolució pacífica dels conflictes.	- Promoció de la cultura de la pau i la no-violència a favor de la convivència en l'entorn proper. - Identificació del paper i valoració de les actuacions de les organitzacions no governamentals i les organitzacions no governamentals per al desenvolupament en l'entorn proper.
Drets i deures dels alumnes a l'escola.	- Drets i deures dels alumnes a l'escola per promoure un entorn educatiu just i respectuós.
Els dilemes morals.	- Resolució de dilemes morals per fomentar el pensament crític i ètic.
Coeducació i cooperació a la llar.	- Coeducació i cooperació en tasques domèstiques per fomentar la igualtat d'oportunitats.
La Constitució espanyola.	- Coneixement de la Constitució espanyola i dels valors socials i drets que reconeix.
L'Estatut d'Autonomia.	- Comprensió de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears com a marc legal de la convivència democràtica.
Els símbols nacionals.	- Símbols nacionals com la bandera, l'escut i l'himne com a representació de la identitat col·lectiva.
Els serveis públics.	- Contribució dels ciutadans als serveis públics com a part del compromís cívic.

C. DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I ÈTICA AMBIENTAL

TERCER CICLE

L'empatia, la cura i l'estima cap als éssers vius i el medi natural. El maltractament animal i la seva prevenció.	- Desenvolupament de l'empatia, la cura i el respecte als éssers vius i el medi natural, en actuacions quotidianes relacionades amb l'entorn proper.
L'acció humana en la naturalesa. Ecosistemes i societats: interdependència, ecodpendència i interrelació.	- Valoració i reconeixement de l'impacte de l'activitat humana en el planeta a partir d'accions quotidianes. - Anàlisi del grau de sostenibilitat d'un determinat mode de vida amb relació als ecosistemes i les societats en el territori més proper
Els límits del planeta i el canvi climàtic.	- Anàlisi dels límits del planeta i el canvi climàtic en el món actual en el marc de les activitats realitzades a l'aula. - Participació en activitats comunitàries que promouen accions per frenar el canvi climàtic.
El deure ètic i l'obligació legal de protegir i cuidar del planeta.	- Presa de consciència del deure ètic i l'obligació legal de protegir i tenir cura del medi natural en la construcció d'un compromís col·lectiu.
Hàbits i activitats per a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. L'ús sostenible del sòl, de	- Identificació de mecanismes i estratègies per al desenvolupament sostenible en el context local. - Realització d'accions individuals vinculades a l'economia circular, al consum responsable i de

l'aire, de l'aigua i de l'energia. La mobilitat segura, saludable i sostenible. La prevenció i la gestió dels residus.	productes de proximitat, a l'ús sostenible de l'aigua, de l'energia, de la mobilitat, i a la gestió dels residus, en l'àmbit escolar i local. - Desenvolupament d'hàbits i actuacions individuals i col·lectives en el marc dels objectius de desenvolupament sostenible en el context proper i en l'orientació que donem al nostre estil de vida. - Realització i adopció d'accions per una mobilitat segura, saludable i sostenible en la vida quotidiana portant a terme campanyes per a la seva realització.
Les fonts d'energia com a recurs limitat.	- Fonts d'energia del planeta com a recursos limitats que cal gestionar amb responsabilitat.
Ús responsable de les fonts d'energia.	- Ús responsable de les fonts d'energia per reduir l'impacte mediambiental.
El compromís crític de rebutjar activitats contaminants amb argumentació informada.	- Capacitat crítica per rebutjar les activitats contaminants mitjançant l'argumentació informada.
Tecnologies de la informació i la comunicació com a eines per a la transformació social.	- Tecnologies de la informació i la comunicació com a eines per a la transformació social.
Valors socials i cívics en l'ús de les tecnologies per promoure entorns segurs i responsables.	- Valors socials i cívics en l'ús de les tecnologies per promoure entorns segurs i responsables.
Publicitat i tecnologies de la informació com a influències en el comportament dels consumidors.	- Publicitat i tecnologies de la informació com a influències en el comportament dels consumidors.
Influència de la publicitat en el consum i en les decisions de compra.	- Influència de la publicitat en el consum i en les decisions de compra.

D. EDUCACIÓ EMOCIONAL

TERCER CICLE

Les emocions.	- Presa de consciència, expressió i regulació de les emocions pròpies i alienes, basades en una autoestima ajustada, per a la millora del benestar individual i col·lectiu en la relació amb un mateix i amb els demés.
Benestar individual i col·lectiu.	- Reconeixement de l'empatia com una habilitat emocional afavoridora del benestar mutu en les relacions amb els altres.
Educació afectivosexual.	- Construcció de relacions afectives saludables a partir del reconeixement de la igualtat i del respecte mutu. - Coneixement de la interrelació entre els aspectes afectius i el desenvolupament de la sexualitat i la seva influència en el benestar emocional individual i col·lectiu.
Equilibri emocional.	- Presa de consciència, expressió i regulació de les emocions pròpies i alienes, basades en una autoestima ajustada, per a la millora del benestar individual i col·lectiu en la relació amb un mateix i amb els demés.
Situacions de relacions abusives.	- Identificació de fets, accions i actituds que poden derivar en situacions de relacions abusives i

	maltractament entre iguals en l'entorn educatiu.
Assetjament escolar.	- Identificació de fets, accions i actituds que poden derivar en situacions de relacions abusives i maltractament entre iguals en l'entorn educatiu.

ESBORRANY

Educació física

L'Educació Física en l'etapa d'educació primària prepara els alumnes per afrontar una sèrie de reptes fonamentals que passen per l'adopció d'un estil de vida actiu, el coneixement de la pròpia corporalitat, l'acostament a manifestacions culturals de caràcter motor, la integració d'actituds ecològicament i socialment responsables o el desenvolupament de tots els processos de presa de decisió que intervenen en la resolució de situacions motrius. Aquests elements contribueixen al fet que l'alumne sigui motriument competent, facilitant així el seu desenvolupament integral, ja que la motricitat constitueix un element essencial i indissociable del propi aprenentatge.

Les competències establertes en el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, adequades a l'etapa d'educació primària, juntament amb els objectius generals de l'etapa, han concretat el marc d'actuació per definir les competències específiques de l'àrea. Aquest element curricular es converteix en el referent a seguir per donar forma a una àrea per tal que sigui competencial, actual i alineada amb les necessitats de la ciutadania per afrontar els reptes i desafiaments del segle XXI.

Les competències específiques de l'àrea d'Educació Física en l'etapa d'educació primària recullen i sintetitzen aquests reptes, tractant la motricitat de forma més estructurada per donar continuïtat als assoliments i avenços experimentats pels alumnes abans de la seva escolarització obligatòria. El descobriment i l'exploració de la corporalitat, essencials per a les actuacions que es desenvolupen des de l'enfocament de la psicomotricitat, donarà pas a un tractament més precís i en profunditat del cos que pretendrà establir les bases per a l'adquisició d'un estil de vida actiu i saludable, que permeti a l'alumne arribar a consolidar hàbits en l'etapa d'educació secundària obligatòria per a, posteriorment, perpetuar-los al llarg de la seva vida.

La motricitat, des de la integració dels components de l'esquema corporal, s'ha de desenvolupar en el si de pràctiques motrius amb diferents lògiques internes, amb objectius variats i en contextos de certesa i incertesa. La resolució de situacions motrius en diferents espais permetrà a l'alumne afrontar la pràctica motriu amb diferents finalitats: lúdica i recreativa, agonística, funcional, social, expressiva i comunicativa, creativa, catàrtica o d'interacció amb el mitjà urbà i natural.

Per tractar amb possibilitats d'èxit les nombroses situacions motrius a les quals l'alumne es veurà exposat al llarg de la seva vida, caldrà desenvolupar de manera integral capacitats de caràcter cognitiu i motor, però també afectiu i motivacional, de relacions interpersonals i d'inserció social. D'aquesta manera, l'alumne haurà d'aprendre a gestionar les seves emocions i les seves habilitats socials en contextos de pràctica motriu.

Els alumnes també hauran de reconèixer diferents manifestacions de la cultura motriu, com a part rellevant del patrimoni cultural, expressiu i artístic, que poden convertir-se en objecte de plaer i aprenentatge. Per això, caldrà desenvolupar la seva identitat personal i social integrant-hi les manifestacions més comunes de la cultura motriu, a través d'una pràctica vivenciada i creativa. Això contribuirà a mantenir i enriquir un espai compartit de caràcter veritablement intercultural, en un món cada vegada més globalitzat.

El desenvolupament d'actituds compromeses amb el medi ambient i la seva materialització en comportaments basats en la conservació i la sostenibilitat, s'han d'associar a una competència fonamental per a la vida en societat que ha de començar a adoptar-se en aquesta etapa.

El grau de desenvolupament i consecució de les diferents competències específiques de l'àrea, s'ha d'avaluar a través dels criteris que constitueixen el referent per dur a terme aquest procés. La relació existent entre els criteris d'avaluació i els sabers bàsics ha de permetre integrar i contextualitzar l'avaluació en el si de les situacions d'aprenentatge al llarg de l'etapa.

Els sabers bàsics de l'àrea d'Educació Física s'organitzen en cinc blocs. Aquests sabers han de desenvolupar-se en diferents contextos amb la intenció de generar situacions d'aprenentatge variades.

El primer bloc, titulat "vida activa i saludable", tracta la salut física, la salut mental i la salut social, a través del desenvolupament de relacions positives en contextos funcionals de pràctica físicoesportiva, incorporant la perspectiva de gènere i rebutjant els comportaments antisocials o contraris a la salut que poden produir-se en aquests àmbits, incidint en la importància de la nutrició sana i responsable i la gestió de la seguretat abans, durant i després de l'activitat física i esportiva.

"Resolució de problemes en situacions motrius" és un bloc amb un caràcter transdisciplinari i tracta quatre aspectes clau: la presa de decisions, l'ús eficient dels components qualitius i quantitatius de la motricitat, els processos de creativitat motriu i la planificació i autoregulació de projectes motors. Aquests sabers s'han de desenvolupar en contextos molt variats de pràctica que, en qualsevol cas, han de respondre a la lògica interna de l'acció motriu des de la qual s'han dissenyat els sabers: accions individuals, cooperatives, d'oposició i de col·laboració-oposició.

El tercer bloc, "autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius", se centra, d'una banda, en el desenvolupament dels processos dirigits a regular la resposta emocional de l'alumne davant situacions derivades de la pràctica d'activitat física i esportiva, i per una altra, incideix sobre el desenvolupament de les habilitats socials i el foment de les relacions constructives i inclusives entre els participants en aquesta mena de contextos motrius.

El bloc de "manifestacions de la cultura motriu" inclou l'elecció de la pràctica física, el coneixement de la cultura motriu tradicional, la cultura artística i expressiva contemporània i l'esport com a manifestació cultural, des d'una perspectiva integradora que inclogui exemples propis de les Illes Balears i de persones i cultures diferents.

Finalment, el bloc "interacció eficient i sostenible amb l'entorn" incideix sobre la interacció amb el medi natural i urbà des d'un triple vessant: el seu ús des de la motricitat, la seva conservació des d'una visió sostenible i el seu caràcter compartit des d'una perspectiva comunitària de l'entorn.

Per la vital influència del moviment en l'aprenentatge, es recomana el desenvolupament de distintes unitats de programació i situacions d'aprenentatge que incorporin el moviment com a eix principal, així com enfocaments i projectes interdisciplinaris en la mesura en què sigui possible. Aquestes situacions d'aprenentatge han d'integrar processos orientats a l'adquisició de les competències i han d'enfocar-se des de diferents blocs de sabers, evitant centrar-se en un de manera exclusiva i, simultàniament, des de l'articulació amb elements plurals com són les diferents opcions metodològiques de caràcter participatiu, models pedagògics, el tipus i la intenció de les activitats plantejades o l'organització dels grups. Serà igualment important tenir en compte la regulació dels processos comunicatius, el desenvolupament de les relacions interpersonals i de l'autoestima, la conversió d'espais i materials en oportunitats d'aprenentatge i la transferència del coneixement adquirit a altres contextos socials pròxims que permetin comprovar el valor del que s'ha après. Aquest darrer aspecte és clau per a una societat justa i equitativa. Tots aquests processos s'han d'establir en funció de la interrelació dels sabers, el docent, els alumnes i el context en què s'apliquen, però, sobretot, tenint clar perquè i per a què s'utilitzen.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Adoptar un estil de vida actiu i saludable, practicant regularment activitats físiques, lúdiques i esportives, adoptant comportaments que potenciïn la salut física, emocional i social, així com mesures de responsabilitat individual i col·lectiva durant la pràctica motriu, per interioritzar i integrar hàbits d'activitat física sistemàtica que contribueixin al benestar.

Aquesta competència específica es troba alineada amb els reptes del segle XXI i amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. La seva adquisició s'aconseguirà a través de la participació activa en una variada gamma de propostes físicoesportives que, a més de proporcionar a l'alumne un ampli bagatge d'experimentació motriu, li donaran l'oportunitat de conèixer estratègies per vivenciar la pràctica en coherència amb els referents que serveixen de base per a la promoció de la salut física, emocional i social.

Aquesta competència de caràcter transdisciplinar impregna la globalitat de l'àrea d'Educació Física. Es pot tractar des de la participació activa, l'alimentació saludable, l'educació postural, la cura del cos, l'autoconcepte, l'autoestima, la imatge percebuda en el camp de l'activitat física i l'esport des d'una perspectiva de gènere o l'anàlisi dels comportaments antisocials i els mals hàbits per a la salut que es produeixen en contextos quotidians o vinculats amb l'esport i la pràctica d'activitat física, entre altres. Existeixen diferents fórmules i contextos d'aplicació per materialitzar aquests aprenentatges, des de l'optimització de les capacitats condicionals (força, resistència, velocitat i amplitud de moviment), pràctica de jocs, activitats de caràcter cultural pròpies de les Illes Balears, activitat esportives o l'anàlisi de situacions quotidianes (de l'entorn pròxim o en mitjans de comunicació), fins a les dinàmiques grupals reflexives (debats o anàlisis crítiques) o els projectes interdisciplinaris, passant per la integració de normes de seguretat i hàbits d'higiene en pràctiques motrius quotidianes o la simulació de protocols d'intervenció davant accidents esportius entre altres.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM5, CPSAA2, CPSAA5, CE3.

CE 2 Adaptar els elements propis de l'esquema corporal, les capacitats físiques, perceptives i motrius, i coordinatives, així com les habilitats i destreses motrius, tot aplicant processos de percepció, decisió i execució adequats a la lògica interna i als objectius de diferents situacions, per donar resposta a les demandes de projectes motors i de pràctiques motrius amb diferents finalitats en contextos de la vida diària.

Aquesta competència implica prendre decisions, definir metes, elaborar plans senzills, seqüenciar accions, executar el planificat, analitzar què ocorre durant el procés, canviar d'estratègia si cal i valorar finalment el resultat. Totes aquestes mesures es duen a terme en el si de pràctiques motrius amb diferents lògiques internes (individual, de cooperació, d'oposició o de col·laboració-oposició) amb objectius variats i en situacions de certesa i incertesa.

Aquestes estratègies hauran de desenvolupar-se en contextos de pràctica molt variats. Entre ells podrien destacar-se els projectes i muntatges relacionats amb les cordes, els malabars, les activitats acrobàtiques o les circenses, els desafiaments físics cooperatius, els contes motors cooperatius, el joc motor i la indagació, els espais d'acció i aventura, els ambients d'aprenentatge i, per descomptat, els jocs esportius. En relació amb aquests últims és possible trobar diferents manifestacions segons les seves característiques, des de jocs esportius d'invasió (handbol, ultimate o rugbi-tag, entre d'altres), fins a jocs de xarxa i mur (bàdminton, frontenis, pickleball, paladós o semblants), passant per esports de camp i bat (beisbol, softball, etc.), de blanc i diana (boccia, tir amb arc o similars), de lluita (judo, esgrima o altres modalitats autòctones de lluita, entre d'altres) o de caràcter individual (atletisme i les seves modalitats). S'ha de procurar, en la mesura que sigui possible i segons el context particular de cada centre, que durant l'etapa l'alumne hagi participat en totes aquestes categories, priorititzant en tot cas les manifestacions que destaquin pel seu caràcter mixt o inclusiu.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, CPSAA4, CPSAA5.

CE 3 Desenvolupar processos d'autoregulació i interacció en el marc de la pràctica motriu, amb actitud empàtica i inclusiva, fent ús d'habilitats socials i actituds de cooperació, respecte, treball en equip i esportivitat, amb independència de les diferències culturals,

socials, de gènere i d'habilitat dels participants, per contribuir a la convivència i al compromís ètic en els diferents espais en els quals es participa.
Aquesta competència específica se situa en el punt de convergència entre el personal, el social i l'ètic. S'hi posen en joc les capacitats lliures al servei de metes personals o d'equip, especialment en contextos que requereixen d'esforç i perseverança, activant l'automotivació i l'actitud positiva per afrontar reptes, regulant la impulsivitat, tolerant la frustració i perseverant davant les dificultats. En el pla personal, comporta la identificació de les emocions que es viuen en el si de la pràctica motriu, l'expressió positiva d'aquestes i la seva gestió adequada per saber controlar i reconduir les emocions desagradables i fer-les més plaents. El pla col·lectiu implica posar en joc habilitats socials per afrontar la interacció amb les persones amb les quals es convergeix en la pràctica motriu. Es tracta de dialogar, debatre, contrastar idees i posar-se d'acord per resoldre situacions, expressar propostes, pensaments i emocions, escoltar activament i actuar amb assertivitat. Requereix que l'alumne afronti els conflictes de forma dialògica, contemplant també la perspectiva de les altres persones implicades i buscant solucions justes per consens que satisfacin les necessitats mínimes de les parts implicades. Requereix, igualment, que l'alumne identifiqui conductes contràries a la convivència i apliqui estratègies per tractar-les. Aquest tipus de situacions impliquen desenvolupar un cert grau d'empatia i actuar des de la prosociabilitat, a través d'accions que busquen també el benestar aliè, valorant la realitat associada a la pràctica motriu i actuant sobre ella des de paràmetres de llibertat exercida amb responsabilitat, equitat, inclusió, respecte, solidaritat, cooperació, justícia i pau.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA5, CC2, CC3.
CE 4 Reconèixer i practicar diferents manifestacions lúdiques, físicoesportives i artísticooexpressives pròpies de la cultura motriu, valorant la seva influència i les seves aportacions estètiques i creatives a la cultura tradicional i contemporània, per integrar-les en les situacions motrius que s'utilitzen regularment en la vida quotidiana.
Aquesta competència implica construir la identitat personal i social des d'una pràctica vivenciada que integra expressions culturals com el joc, l'esport, la dansa i altres activitats artísticooexpressives vinculades amb la motricitat, assumint que formen part del patrimoni cultural i que han de ser objecte de reconeixement, preservació, millora i plaer. En un món globalitzat i marcat pels moviments migratoris això suposa enriquir el patrimoni comú amb les aportacions de les diferents cultures que convergeixen en un espai sociohistòric, des del mestissatge cultural associat a la interculturalitat. Existeixen nombrosos contextos en els quals desenvolupar aquesta competència. Així, la cultura motriu tradicional podria treballar-se a través de jocs tradicionals i populars, danses pròpies del folklore tradicional, jocs multiculturals o danses del món, entre altres. Per tractar la cultura artística i expressiva contemporània podrien emprar-se tècniques expressives concretes (com la improvisació, la mímica o la pantomima), el teatre (dramatitzacions, teatre d'ombres, teatre de llum negra o similars), representacions més elaborades (jocs de rol o activitats circenses entre altres), o activitats rímicomusicals amb caràcter expressiu (balls, coreografies o altres expressions semblants). Finalment, pel que fa a l'esport com a manifestació cultural, a més de practicar els jocs i esports tradicionals, amb arrelament en l'entorn, o pertanyents a altres cultures, també es podrien dur a terme debats sobre certs estereotips de gènere encara presents en l'esport i com evitar-los.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4.
CE 5 Valorar diferents medis naturals i urbans com a contextos de pràctica motriu, interactuant-hi i comprenent la importància de la seva conservació des d'un enfocament sostenible, adoptant mesures de responsabilitat individual durant la pràctica de jocs i activitats físicoesportives, per realitzar una pràctica eficient i respectuosa amb l'entorn i participar en la seva cura i millora.
L'adopció d'hàbits sostenibles amb el medi ambient i la seva conservació ha de començar a produir-se ja en aquesta etapa, incidint especialment en aquells gestos i conductes senzilles que

cadascun pot fer per contribuir al bé comú. Aquest enfocament troba, en les activitats físicoesportives, un context molt favorable per mostrar el potencial que ofereix l'entorn, ja sigui natural o urbà, per al desenvolupament d'aquesta mena de pràctiques.

Aquesta competència implica desenvolupar coneixements, destreses i actituds per interactuar amb el mitjà, participar en la seva preservació i millora, i contribuir, des del més proper, a la sostenibilitat a escala global. Així, pel que fa als entorns urbans, existeixen manifestacions com el patinatge o la dansa urbana, entre altres, que poden constituir opcions interessants. Quant al medi natural, segons la ubicació del centre, les seves possibilitats contextuais i la disponibilitat d'accés que tingui a diferents emplaçaments naturals tant terrestres com, en el seu cas, aquàtics, és possible trobar una variada gamma de contextos d'aplicació, des del senderisme, l'escalada, l'esquí, les activitats aquàtiques, l'orientació (també en espais urbans), el cicloturisme o les rutes BTT, fins a l'autoconstrucció de materials, la superació d'obstacles o el cordam, entre altres; tots ells treballats des de l'òptica dels projectes dirigits a la interacció amb l'entorn.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CC2, CC4, CE1, CE3.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Adoptar un estil de vida actiu i saludable, practicant regularment activitats físiques, lúdiques i esportives, adoptant comportaments que potenciïn la salut física, emocional i social, així com mesures de responsabilitat individual i col·lectiva durant la pràctica motriu, per interioritzar i integrar hàbits d'activitat física sistemàtica que contribueixin al benestar.

PRIMER CICLE

CA 1.1 Identificar els desplaçaments actius com a pràctica saludable, coneixent els seus beneficis físics per a l'establiment d'un estil de vida actiu.	- Explorar les possibilitats de la pròpia motricitat a través del joc, aplicant mesures d'higiene corporal i d'educació postural. JUSTIFICACIÓ: Coincident amb el CA 5.2, d'usos motrius al medi urbà o natural. A la proposta de SB, al primer bloc apareix «Efectes beneficiosos d'un estil de vida actiu», i al cinquè «Normes d'ús: educació viària per a vianants. Mobilitat segura i sostenible. Desplaçaments actius.»
CA 1.2 Explorar les possibilitats de la pròpia motricitat a través del joc, aplicant en diferents situacions quotidianes mesures bàsiques de cura de la salut personal a través de la higiene corporal i l'educació postural.	
CA 1.3 Participar en jocs d'activació i tornada a la calma reconeixent la seva utilitat per adaptar el cos a l'activitat física i evitar lesions, mantenint la calma i sabent com actuar en cas que es produeixi algun accident en contextos de pràctica motriu.	- Participar en activitats motrius reconeixent i evitant situacions de risc.
CA 1.4 Conèixer els valors positius que fomenta la pràctica motriu compartida reconeixent, experimentant i gaudint els seus beneficis en	- Conèixer i acceptar la pròpia realitat corporal i la dels altres augmentant la confiança en les pròpies possibilitats. JUSTIFICACIÓ: La resta d'informació es coincideix amb el CA 3.3.

contextos variats i inclusivament i respectant a tots els participants amb independència de les seves diferències individuals.	
SEGON CICLE	
CA 1.1 Reconèixer l'activitat física com a alternativa d'oci saludable, identificant desplaçaments actius i sostenibles i coneixent els efectes beneficiosos a nivell físic i mental que té l'adopció d'un estil de vida actiu.	- Aplicar hàbits saludables, assumint responsabilitats per generar hàbits i rutines en situacions quotidianes. - JUSTIFICACIÓ: Coincident amb el següent CA i es treballa la part conceptual mitjançant els SSBB del primer bloc «L'activitat física com a hàbit i alternativa saludable enfront de formes d'oci nocives» i «Efectes físics i psicològics beneficiosos d'un estil de vida actiu», i del cinquè bloc «Normes d'ús: educació viària per a bicicletes. Mobilitat segura i sostenible. Desplaçaments actius».
CA 1.2 Aplicar mesures d'educació postural, alimentació saludable, higiene corporal i preparació de la pràctica motriu, assumint responsabilitats i generant hàbits i rutines en situacions quotidianes.	
CA 1.3 Prendre mesures de precaució i prevenció de lesions en relació amb la conservació i el manteniment del material en el marc de diferents pràctiques físicoesportives, coneixent protocols bàsics d'actuació davant accidents que es puguin produir en aquest context.	- Prendre mesures de precaució i prevenció de lesions durant la pràctica d'activitat física, reconeixent els contextos de risc i actuant amb precaució davant ells.
CA 1.4 Reconèixer la pròpia imatge corporal i la dels altres, acceptant i respectant les diferències individuals que puguin existir, superant i rebutjant les conductes discriminatòries que es puguin produir en contextos de pràctica motriu.	- Reconèixer la pròpia imatge corporal i la dels altres, acceptant i respectant les diferències individuals. JUSTIFICACIÓ: La resta d'informació es coincideix amb el CA 3.3.
TERCER CICLE	
CA 1.1 Reconèixer els efectes beneficiosos a nivell físic i mental de l'activitat física com a pas previ a la seva integració en la vida diària.	- Integrar hàbits saludables, interioritzant les rutines pròpies d'una pràctica motriu responsable i beneficiosa per a la salut. JUSTIFICACIÓ: Es coincideix amb el següent CA. Quan integres i interioritzes les rutines, coneixes i reconeixes els seus efectes. Al primer bloc de SB apareix «Efectes beneficiosos de l'activitat física a nivell físic i mental».
CA 1.2 Integrar els processos d'activació corporal, dosificació de l'esforç, relaxació i higiene en la pràctica d'activitats motrius, interioritzant les rutines pròpies d'una pràctica motriu saludable i responsable.	

CA 1.3 Adoptar mesures de seguretat abans, durant i després de la pràctica d'activitat física, reconeixent els contextos de risc i actuant amb precaució davant ells.	- Adoptar mesures de seguretat abans, durant i després de la pràctica d'activitat física, coneixent protocols bàsics d'actuació davant accidents.
CA 1.4 Identificar i tractar conductes vinculades a l'àmbit corporal, l'activitat física i l'esport, que resulten perjudicials per a la salut o afecten negativament la convivència, adoptant postures de rebuig a la violència, la discriminació i als estereotips de gènere, i evitant activament la seva reproducció.	- Identificar conductes vinculades a l'àmbit corporal, l'activitat física i l'esport, que resulten perjudicials per a la salut, mostrant una actitud reflexiva, crítica i proactiva. JUSTIFICACIÓ: tot allò que no fa referència a l'àmbit corporal, es coincideix amb el CA 3.3.

CE 2 Adaptar els elements propis de l'esquema corporal, les capacitats físiques, perceptives i motrius, i coordinatives, així com les habilitats i destreses motrius, tot aplicant processos de percepció, decisió i execució adequats a la lògica interna i als objectius de diferents situacions, per donar resposta a les demandes de projectes motors i de pràctiques motrius amb diferents finalitats en contextos de la vida diària.

PRIMER CICLE

CA 2.1 Reconèixer la importància d'establir metes clares a l'hora de desenvolupar projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu, valorant la seva consecució a partir d'una anàlisi dels resultats obtinguts.	- Establir metes clares a l'hora de desenvolupar projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu, valorant la seva consecució a partir d'una anàlisi dels resultats obtinguts.
CA 2.2 Adoptar decisions en contextos de pràctica motriu de manera ajustada segons les circumstàncies.	- Adoptar decisions en contextos de pràctica motriu de manera ajustada segons les circumstàncies.
CA 2.3 Descobrir, reconèixer i emprar els components qualitatiu i quantitatiu de la motricitat de manera lúdica i integrada en diferents situacions i contextos, millorant progressivament el seu control i el seu domini corporal.	- Descobrir, reconèixer i emprar les capacitats físiques bàsiques, habilitats motrius i les capacitats perceptiu-motrius, millorant progressivament el seu control i el seu domini corporal.

SEGON CICLE

CA 2.1 Dur a terme projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu emprant estratègies de monitoratge i seguiment que permetin analitzar els resultats obtinguts.	- Dur a terme projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu emprant estratègies de monitoratge i seguiment que permetin analitzar els resultats obtinguts.
---	--

CA 2.2 Adoptar decisions en situacions lúdiques, jocs i activitats esportives, ajustant-se a les demandes derivades dels objectius motors, de les característiques del grup i de la lògica interna de situacions individuals, de cooperació, d'oposició i de col·laboració-oposició, en contextos simulats d'actuació.	- Adoptar decisions a pràctiques motrius de lògica interna variada, aplicant mecanismes de percepció, decisió i execució. JUSTIFICACIÓ: Als SB del segon bloc, s'amplia la informació sobre el concepte de la «lògica interna variada dels jocs» per evitar la repetició al CA: «Lògica interna dels jocs: individual, col·laborativa, cooperativa, oposició i col·laboració-oposició.»
CA 2.3 Emprar els components qualitatius i quantitatius de la motricitat de manera eficient i creativa en diferents contextos i situacions motrius, i adquirir-ne un progressiu control i domini corporal.	- Emprar les capacitats físiques bàsiques, habilitats motrius i les capacitats perceptiu-motrius de manera eficient i creativa, adquirint un progressiu control i domini corporal.
TERCER CICLE	
CA 2.1 Desenvolupar projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu, definint metes, seqüenciant accions, introduint si cal canvis durant el procés i generant produccions motrius de qualitat, valorant el grau d'ajust al procés seguit i al resultat obtingut.	- Desenvolupar projectes motors individuals, cooperatius o col·laboratius de qualitat, planificant les accions i ajustant el procés i valorant el resultat de forma crítica i constructiva.
CA 2.2 Aplicar principis bàsics de presa de decisions en situacions lúdiques, jocs modificats i activitats esportives a partir de l'anticipació, ajustant-los a les demandes derivades dels objectius motors i a la lògica interna de situacions individuals, de cooperació, d'oposició i de col·laboració-oposició, en contextos reals o simulats d'actuació, reflexionant sobre les solucions obtingudes.	- Prendre decisions a pràctiques motrius de lògica interna variada, aplicant mecanismes de percepció, decisió i execució, reflexionant sobre les solucions obtingudes. JUSTIFICACIÓ: Es resumeix la informació amb el concepte de «lògica interna variada», que apareix als SB com: «Lògica interna dels jocs: individual, col·laborativa, cooperativa, oposició i col·laboració-oposició.»
CA 2.3 Adquirir un progressiu control i domini corporal, emprant els components qualitatius i quantitatius de la motricitat de manera eficient i creativa, i fent front a les demandes de resolució de problemes en situacions motrius transferibles al seu espai vivencial.	- Adquirir un progressiu control i domini corporal, emprant les capacitats físiques bàsiques, habilitats motrius i les capacitats perceptiu-motrius, i resolent de manera eficient i creativa activitats motrius i situacions de joc de lògica interna variada.

CE 3 Desenvolupar processos d'autoregulació i interacció en el marc de la pràctica motriu, amb actitud empàtica i inclusiva, fent ús d'habilitats socials i actituds de cooperació, respecte, treball en equip i esportivitat, amb independència de les diferències culturals, socials, de gènere i d'habilitat dels participants, per contribuir a la convivència i al compromís ètic en els diferents espais en els quals es participa.	
PRIMER CICLE	
CA 3.1 Identificar les emocions que es produeixen durant el joc, intentant gestionar-les i gaudint de l'activitat física.	- Identificar les emocions que es produeixen durant el joc, intentant gestionar-les i gaudint de l'activitat física.
CA 3.2 Respectar les normes consensuades, així com les regles de joc i actuar des dels paràmetres de l'esportivitat i el joc net, acceptant les característiques i nivells dels participants.	- Respectar les normes consensuades, així com les regles de joc i actuar des dels paràmetres de l'esportivitat i el joc net, acceptant les característiques i nivells dels participants.
CA 3.3 Participar en les pràctiques motrius quotidianes, començant a desenvolupar habilitats socials d'acolliment, inclusió, ajuda i cooperació, iniciant-se en la resolució de conflictes personals de manera dialògica i justa, i mostrant un compromís actiu enfront de les actuacions contràries a la convivència.	- Iniciar-se en les habilitats socials en pràctiques motrius, mostrant un compromís actiu enfront de les actuacions contràries a la convivència. JUSTIFICACIÓ: les habilitats socials a treballar a cada cicle, es troben seqüenciades al bloc C de SSBB.
SEGON CICLE	
CA 3.1 Mostrar una disposició positiva cap a la pràctica física i cap a l'esforç, controlant la impulsivitat i les emocions negatives que sorgeixen en contextos d'activitat motriu.	- Mostrar una disposició positiva cap a la pràctica física i cap a l'esforç, controlant la impulsivitat i les emocions negatives que sorgeixen en contextos d'activitat motriu.
CA 3.2 Respectar les normes consensuades a classe, així com les regles de joc i actuar des dels paràmetres de l'esportivitat i el joc net, valorant l'aportació dels participants.	- Respectar les normes consensuades, així com les regles de joc i actuar des dels paràmetres de l'esportivitat i el joc net, valorant l'aportació dels participants.
CA 3.3 Desenvolupar habilitats socials d'acolliment, inclusió, ajuda i cooperació en	- Desenvolupar habilitats socials en pràctiques motrius, mostrant un compromís actiu enfront dels estereotips, de les actuacions discriminatòries i de qualsevol tipus de violència.

participar en pràctiques motrius variades, resolent els conflictes individuals i col·lectius de manera dialògica i justa, mostrant un compromís actiu enfront dels estereotips, de les actuacions discriminatòries i de qualsevol tipus de violència.	JUSTIFICACIÓ: les habilitats socials a treballar a cada cicle, es troben seqüenciades al bloc C de SSBB
TERCER CICLE	
CA 3.1 Participar en activitats motrius, des de l'autoregulació de la seva actuació, amb predisposició, esforç, perseverança i mentalitat de creixement, controlant la impulsivitat, gestionant les emocions i expressant-les de manera assertiva.	- Participar en activitats motrius, des de l'autoregulació, amb predisposició, esforç, perseverança i mentalitat de creixement, gestionant les emocions i expressant-les de manera assertiva.
CA 3.2 Respectar les normes consensuades, així com les regles de joc, i actuar des dels paràmetres de l'esportivitat i el joc net, reconeixent les actuacions de companys i rivals.	- Respectar les normes consensuades, així com les regles de joc, i actuar des dels paràmetres de l'esportivitat i el joc net, reconeixent les actuacions de companys i rivals.
CA 3.3 Conviure mostrant, en el context de les pràctiques motrius, habilitats socials, diàleg en la resolució de conflictes i respecte a la diversitat, ja sigui de gènere, afectiva, sexual, d'origen nacional, social, econòmica o de competència motriu, i mostrant una actitud crítica i un compromís actiu enfront dels estereotips, les actuacions discriminatòries i la violència, fent especial incís en el foment de la igualtat de gènere.	- Demostrar habilitats socials, en el marc de l'activitat física, mostrant actitud crítica i compromís actiu davant qualsevol tipus de violència i discriminació, ja sigui de gènere, afectiva, sexual, d'origen nacional, social, econòmica o de competència motriu, fent especial incís en la igualtat de gènere. JUSTIFICACIÓ: les habilitats socials a treballar a cada cicle, es troben seqüenciades al bloc C dels SSBB.
CE 4 Reconèixer i practicar diferents manifestacions lúdiques, físicoesportives i artístic expressives pròpies de la cultura motriu, valorant la seva influència i les seves aportacions estètiques i creatives a la cultura tradicional i contemporània, per integrar-les en les situacions motrius que s'utilitzen regularment en la vida quotidiana.	
PRIMER CICLE	

CA 4.1 Participar activament en jocs i altres manifestacions artístiques expressives de caràcter cultural pròpies de l'entorn, valorant el seu component ludicofestiu i gaudint de la seva posada en pràctica.	- Participar activament en jocs i activitats motrius de les Illes Balears i d'altres cultures del món, valorant el seu component ludicofestiu i gaudint de la seva posada en pràctica.
CA 4.2 Conèixer i valorar els assoliments de diferents referents de l'esport de tots dos gèneres, reconeixent l'esforç, la dedicació i els sacrificis requerits per aconseguir aquests èxits.	- Participar en activitats d'iniciació esportiva, identificant referents esportius de tots dos gèneres en diferents modalitats esportives. JUSTIFICACIÓ: l'apartat conceptual del CA queda reflectit al SB «Esport i perspectiva de gènere: lligues masculines, femenines i mixtes de diferents esports. Referents en l'esport de diferents gèneres» del bloc D de SSBB.
CA 4.3 Adaptar els diferents usos comunicatius de la corporalitat i les seves manifestacions a diferents ritmes i contextos expressius.	- Reproduir composicions senzilles, amb suport musical o sense, emprant els recursos rítmics de la corporalitat. - Descobrir i expressar emocions bàsiques i sentiments, emprant el cos, el gest i el moviment.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Participar activament en jocs motors i altres manifestacions artístiques expressives amb arrelament en la cultura pròpia, tradicional o actual, així com uns altres procedents de diverses cultures, contextualitzant el seu origen, la seva aparició i la seva transmissió al llarg del temps i valorant la seva importància, repercussió i influència en les societats passades i presents.	- Participar activament en jocs i activitats motrius de les Illes Balears i d'altres cultures del món, contextualitzant el seu origen i valorant la seva importància.
CA 4.2 Assumir una visió oberta de l'esport a partir del coneixement de diferents lligues femenines, masculines o mixtes, acostant-se a l'esport federat i identificant comportaments contraris a la convivència independentment del context en el qual tinguin lloc.	- Participar en activitats d'iniciació esportiva, identificant comportaments contraris a la convivència i valorant la participació de nins i nines de manera inclusiva i respectuosa.
CA 4.3 Reproduir diferents combinacions de moviments o coreografies individuals i grupals que incorporin pràctiques comunicatives que transmetin sentiments, emocions o idees a través del cos, emprant els diferents	- Reproduir i crear composicions senzilles, amb suport musical o sense, emprant els recursos rítmics de la corporalitat. - Comunicar sensacions, emocions i idees, emprant els recursos expressius del cos.

recursos expressius i rítmics de la corporalitat.	
TERCER CICLE	
CA 4.1 Participar activament en jocs motors i altres manifestacions artisticoexpressives amb arrelament en la cultura pròpia, tradicional o actual, així com uns altres procedents de diverses cultures, reconeixent i transmetent el seu valor cultural i el seu potencial com a espai generador d'interaccions constructives entre persones amb orígens diferents i entenent els avantatges de la seva conservació.	- Participar activament en jocs i activitats motrius de la cultura pròpia de les Illes Balears i d'altres, reconeixent el seu valor cultural i d'interacció social.
CA 4.2 Valorar l'esport com a fenomen cultural, analitzant els estereotips de gènere o capacitat i els comportaments sexistes que a vegades succeeixen en el seu context, rebutjant-los i adoptant actituds que evitin la seva reproducció en el futur.	- Realitzar activitats d'iniciació esportiva, rebutjant i adoptant una actitud crítica enfront dels estereotips de gènere i els comportaments sexistes.
CA 4.3 Reproduir i crear composicions amb o sense suport musical, i comunicar diferents sensacions, emocions i idees, de manera estètica i creativa, des de l'ús dels recursos rítmics i expressius de la motricitat.	- Reproduir i crear composicions i estructures rítmiques amb o sense suport musical, de manera estètica i creativa. - Comunicar sensacions, emocions i idees, emprant els recursos expressius del cos.

CE 5 Valorar diferents medis naturals i urbans com a contextos de pràctica motriu, interactuant-hi i comprenent la importància de la seva conservació des d'un enfocament sostenible, adoptant mesures de responsabilitat individual durant la pràctica de jocs i activitats físicoesportives, per realitzar una pràctica eficient i respectuosa amb l'entorn i participar en la seva cura i millora.

PRIMER CICLE

CA 5.1 Participar en activitats lúdiques i recreatives de forma segura en els entorns natural i urbà i en contextos terrestres o aquàtics, coneixent altres usos des de la motricitat i adoptant actituds de respecte, cura i conservació d'aquests entorns.	- Realitzar activitats físiques i d'oci saludables en entorns naturals i urbans, adequant les accions motrius per garantir una pràctica segura. - Conèixer altres usos dels entorns naturals i urbans des de la motricitat, adoptant actituds de respecte, cura i conservació.
--	--

SEGON CICLE

CA 5.1 Desenvolupar una	- Realitzar activitats físiques i d'oci saludables en entorns
-------------------------	---

pràctica motriu segura en contextos naturals i urbans de caràcter terrestre o aquàtic, adequant les accions a l'anàlisi de cada situació i aplicant mesures de conservació ambiental.	naturals i urbans, adequant les accions motrius per garantir una pràctica segura. - Reconèixer els entorns naturals i urbans com a contextos de pràctica motriu, adoptant una actitud de respecte, cura i conservació.
TERCER CICLE	
CA 5.1 Adaptar les accions motrius a la incertesa pròpia del medi natural i urbà en contextos terrestres o aquàtics de manera eficient i segura, valorant les seves possibilitats per a la pràctica d'activitat física i actuant des d'una perspectiva ecosostenible de l'entorn i comunitària.	- Practicar activitats físiques i d'oci saludables a entorns naturals i urbans, adaptant les accions motrius a la incertesa del medi de forma eficient i segura. - Valorar els diferents medis naturals i urbans com a contextos de pràctica motriu, adoptant una actitud de respecte i cura des d'una perspectiva ecosostenible i comunitària.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. VIDA ACTIVA I SALUDABLE	
PRIMER CICLE	
Salut física: efectes físics beneficiosos d'un estil de vida actiu. Alimentació saludable i hidratació. Educació postural en situacions quotidianes. Cura del cos: higiene personal i el descans després de l'activitat física.	- Efectes físics beneficiosos d'un estil de vida actiu. - Alimentació saludable i hidratació. Educació postural en situacions quotidianes. Higiene personal i el descans després de l'activitat física. - Prevenció de lesions en les pràctiques motrius: jocs d'activació i tornada a la calma. Importància de respectar les mesures de seguretat.
Salut mental: benestar personal i en l'entorn a través de la motricitat. Autoconeixement i identificació de fortaleces i febleses en tots els àmbits (social, físic i mental).	- Benestar personal i en l'entorn a través de la motricitat. Autoconeixement i identificació de fortaleces i febleses en tots els àmbits (social, físic i mental).
Salut social: l'activitat física com a pràctica social saludable. Drets dels nins en l'esport escolar. Respecte a totes les persones amb independència de les seves característiques personals.	- Respecte a totes les persones amb independència de les seves característiques personals. - L'activitat física com a pràctica social saludable.
SEGON CICLE	
Salut física: efectes físics i psicològics beneficiosos d'un estil de vida actiu. Característiques d'aliments naturals, processats i	- Efectes físics i psicològics beneficiosos d'un estil de vida actiu. - Aliments processats i ultraprocessats. Educació postural en accions motrius habituals. Higiene personal i el descans després de l'activitat física.

ultraprocessats. Educació postural en accions motrius habituals. Factors bàsics que incideixen en la cura del cos.	- Prevenció de lesions en les pràctiques motrius: jocs d'activació, escalfament i tornada a la calma. Importància de respectar les mesures de seguretat.
Salut mental: respecte i acceptació del propi cos. Autoconeixement i identificació de fortaleces, febleses, possibilitats i limitacions en tots els àmbits (social, físic i mental).	- Respecte i acceptació del propi cos. Autoconeixement i identificació de fortaleces, febleses, possibilitats i limitacions en tots els àmbits (social, físic i mental).
Salut social: l'activitat física com a hàbit i alternativa saludable enfront de formes d'oci nocives. Límits per evitar una competitivitat desmesurada. Acceptació de diferents tipologies corporals, per practicar, en igualtat, diversitat d'activitats físicoesportives.	- Acceptació de diferents tipologies corporals, per practicar, en igualtat, diversitat d'activitats físicoesportives. - L'activitat física com a hàbit i alternativa saludable enfront de formes d'oci nocives.
TERCER CICLE	
Salut física: efectes físics, psicològics i socials beneficiosos de l'estil de vida actiu. Impacte d'aliments processats i begudes energètiques o ensucrades. Educació postural en accions motrius específiques. Responsabilitat personal en la cura del cos.	- Efectes físics i psicològics beneficiosos d'un estil de vida actiu i saludable. - Impacte d'aliments processats i begudes energètiques o ensucrades. Educació postural en accions motrius específiques. Responsabilitat personal en la cura del cos. Pràctica d'activitat física regular. Descans. Relaxació. - Prevenció de lesions en les pràctiques motrius: activació corporal, tornada a la calma i dosificació de l'esforç. Importància de respectar les mesures de seguretat. - Actuacions bàsiques davant accidents durant la pràctica d'activitats físiques. Posició lateral de seguretat. Conducta PAS (protegir, avisar i socórrer).
Salut mental: Consolidació i ajust realista de l'autoconcepte, tenint en compte la perspectiva de gènere. Respecte i acceptació del propi cos i de l'aspecte corporal dels altres.	- Consolidació i ajust realista de l'autoconcepte, tenint en compte la perspectiva de gènere. Respecte i acceptació del propi cos i de l'aspecte corporal dels altres.
Salut social: L'exigència de l'esport professional. Acceptació de diferents tipologies corporals, per practicar en igualtat, diversitat d'activitats físicoesportives. Estereotips corporals, de gènere i competència motriu.	- Acceptació de diferents tipologies corporals, per practicar en igualtat, diversitat d'activitats físicoesportives. Estereotips corporals, de gènere i competència motriu. - Impacte dels mals hàbits relacionats amb la salut i influència en la pràctica d'activitat física.

- **JUSTIFICACIÓ:** EL BLOC B "Organització i gestió de l'activitat física" DESAPAREIX I ES REDISTRIBUEIXEN ELS SSBB ENTRE ELS ALTRES BLOCS.

B. RESOLUCIÓ DE PROBLEMES EN SITUACIONS MOTRIUS	
PRIMER CICLE	
Presa de decisions: adequació de les accions a les capacitats i limitacions personals en situacions motrius individuals. Coordinació d'accions amb companys en situacions cooperatives. Adequació de l'acció a la ubicació de l'adversari en situacions motrius de persecució i d'interacció amb un mòbil. Selecció de la posició corporal o la distància adequades en situacions d'oposició de contacte. Selecció d'accions per mantenir la possessió, recuperar el mòbil o evitar que l'atacant progressi en situacions motrius de col·laboració-oposició de persecució i d'interacció amb un mòbil.	- Mecanismes de presa de decisions: percepció, decisió i execució. - Planificació i autoregulació de projectes motors senzills: objectius o metes. - Lògica interna dels jocs: individual, col·laborativa, cooperativa, oposició i col·laboració-oposició.
Capacitats perceptives i motrius en context de pràctica: integració de l'esquema corporal; consciència corporal; lateralitat i la seva projecció en l'espai; coordinació oculopèdica i oculomanejadora; equilibri estàtic i dinàmic.	- Integració de l'esquema corporal: - Identificació de les parts del cos i la seva relació amb el moviment. - Presa de consciència del propi cos en relació a la tensió, relaxació i respiració. - Experimentació i discriminació de diverses possibilitats sensorials adaptant les respostes motrius. - Afirmació de la lateralitat. - Experimentació de diferents situacions d'equilibri i desequilibri. - Apreciació de les dimensions espacials (topologia, orientació) i temporals. - Percepció i experimentació de les relacions espai-temporals (velocitat, trajectòries, intercepció,...).
Capacitats físiques des de l'àmbit lúdic i el joc.	- Capacitats físiques des de l'àmbit lúdic i el joc.
Habilitats i destreses motrius bàsiques genèriques: locomotrius, no locomotrius i manipulatives.	- Habilitats i destreses motrius bàsiques genèriques: locomotrius, no locomotrius i manipulatives.
Creativitat motriu: variació i adequació de l'acció motriu davant estímuls interns.	- Creativitat motriu: variació i adequació de l'acció motriu davant estímuls interns.
SEGON CICLE	
Presa de decisions: distribució racional de l'esforç en situacions motrius individuals. Ubicació en l'espai en	- Mecanismes de presa de decisions: percepció, decisió i execució. - Planificació i autoregulació de projectes motors: definició de metes, seqüenciació d'accions, anàlisi del

situacions cooperatives. Ubicació en l'espai i reubicació després de cada acció en situacions motrius de persecució i d'interacció amb un mòbil. Anticipació a les decisions ofensives de l'adversari en situacions d'oposició de contacte. Passades a companys desmarcats o en situació avantatjosa en situacions motrius de col·laboració-oposició de persecució i d'interacció amb un mòbil.	procés. - Lògica interna dels jocs: individual, col·laborativa, cooperativa, oposició i col·laboració-oposició.
Capacitats perceptives i motrius en contextos de pràctica: integració de l'esquema corporal, control tònic i postural i independència segmentària en situacions motrius. Definició de lateralitat. Coordinació dinàmica general i segmentària.	- Integració de l'esquema corporal: - Presa de consciència de la independència segmentària. - Adquisició de control del cos en relació a la tensió, la relaxació i la respiració. - Adequació de la postura a les necessitats expressives i motrius. - Consolidació de la lateralitat i la seva projecció a l'espai. - Experimentació de situacions variades d'equilibri i desequilibri - Orientació a l'espai respecte a un mateix, als altres i als objectes. - Estructuració i experimentació les dimensions temporals (ritme, duració, seqüència, velocitat). - Percepció i estructuració de les relacions espai-temporals (velocitat, trajectòries, intercepcions).
Capacitats condicionals: capacitats físiques bàsiques.	- Capacitats físiques bàsiques (força, velocitat, resistència i flexibilitat).
Habilitats i destreses motrius bàsiques genèriques: locomotrius, no locomotrius i manipulatives. Combinació d'habilitats.	- Habilitats i destreses motrius bàsiques genèriques: locomotrius, no locomotrius i manipulatives. Combinació d'habilitats.
Creativitat motriu: variació i adequació de l'acció motriu davant estímuls interns i externs.	- Creativitat motriu: variació i adequació de l'acció motriu davant estímuls interns i externs.
TERCER CICLE	
Presa de decisions: selecció d'accions en funció de l'entorn en situacions motrius individuals. Selecció d'accions per a l'ajust espai temporal en la interacció amb els companys en situacions cooperatives. Selecció de zones d'enviament del mòbil des d'on sigui difícil retornar-lo, en situacions	- Mecanismes de presa de decisions: percepció, decisió i execució. - Planificació i autoregulació de projectes motors: definició de metes, seqüenciació d'accions, anàlisi del procés, introducció de canvis si cal, valoració de l'ajust del resultat i del procés seguit, i propostes de millora. - Lògica interna dels jocs: individual, col·laborativa, cooperativa, oposició i col·laboració-oposició.

motrius de persecució i d'interacció amb un mòbil. Selecció adequada de les habilitats motrius en situacions d'oposició de contacte. Desmarcar-se i situar-se en un lloc des del qual constitueixi un suport per als altres en situacions motrius de col·laboració-oposició de persecució i d'interacció amb un mòbil.	
Capacitats perceptives i motrius en contextos de pràctica: integració de l'esquema corporal, equilibri estàtic i dinàmic en situacions de complexitat creixent; organització de l'espai (percepció de distàncies i trajectòries, orientació en l'espai), temporal (simultaneïtat i successió d'accions) i espai temporal (ritme, ajustament perceptiu en l'enviament i en la intercepció de trajectòries d'objectes mòbils).	- Integració de l'esquema corporal: - Elements orgànic-funcionals relacionats amb el moviment. - Equilibri estàtic i dinàmic en situacions de complexitat creixent; - Execució de tasques mitjançant una correcta coordinació dinàmica general i segmentària. - Adquisició de control de la tonicitat i la respiració tant en repòs com en moviment. - Utilització dels segments corporals no dominants en situacions de complexitat creixent. - Organització de l'espai (percepció de distàncies i trajectòries, orientació en l'espai), temporal (simultaneïtat i successió d'accions) i espai temporals (ritme, velocitat, trajectòries intercepcions).
Capacitats condicionals: capacitats físiques bàsiques i resultants (coordinació, equilibri i agilitat).	- Capacitats físiques bàsiques (força, velocitat, resistència i flexibilitat) i resultants (coordinació, equilibri i agilitat).
Iniciació de les habilitats motrius específiques associades a la tècnica en activitats físicoesportives: aspectes principals.	- Iniciació a les habilitats motrius específiques associades a la tècnica en activitats físicoesportives: aspectes principals.
Creativitat motriu: identificació d'estímul intern o externs que exigeixen un reajustament instantani de l'acció motriu.	- Creativitat motriu: identificació d'estímul intern o externs que exigeixen un reajustament instantani d'elecció motriu.

C. AUTOREGULACIÓ EMOCIONAL I INTERACCIÓ SOCIAL EN SITUACIONS MOTRIUS

PRIMER CICLE

Gestió emocional: estratègies d'identificació, experimentació i manifestació d'emocions, pensaments i sentiments a partir d'experiències motrius.	- Gestió emocional: estratègies d'identificació, experimentació i manifestació d'emocions, pensaments i sentiments a partir d'experiències motrius.
Habilitats socials: verbalització d'emocions derivades de la interacció en contextos motrius.	- Valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació del resultat.

Respecte de les regles de joc.	- Respecte de les regles de joc. - Participació en l'elaboració de les normes de funcionament del grup. Ús correcte de materials i instal·lacions.
Conductes que afavoreixin la convivència i la igualtat de gènere, inclusives i de respecte als altres, en situacions motrius: estratègies d'identificació de conductes contràries a la convivència o discriminatòries.	- Conductes que afavoreixin la convivència i la igualtat de gènere, inclusives i de respecte als altres, en situacions motrius.
SEGON CICLE	
Gestió emocional: reconeixement d'emocions pròpies, pensaments i sentiments a partir d'experiències motrius.	- Gestió emocional: reconeixement d'emocions pròpies, pensaments i sentiments a partir d'experiències motrius.
Habilitats socials: escolta activa i estratègies de negociació per a la resolució de conflictes en contextos motrius.	- Habilitats socials: escolta activa i estratègies de negociació per a la resolució de conflictes en contextos motrius. - Valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació del resultat.
Concepte d'esportivitat.	- Concepte d'esportivitat. - Elaboració de les normes de funcionament del grup. Ús correcte de materials i instal·lacions.
Conductes contràries a la convivència en situacions motrius (discriminació per qüestions de competència motriu, raça, gènere o altres): efectes negatius i estratègies d'identificació, tractament i com evitar-les.	- Identificació, tractament i prevenció de conductes contràries a la convivència en situacions motrius (discriminació per qüestions de competència motriu, raça, gènere o altres).
TERCER CICLE	
Gestió emocional: ansietat i situacions motrius. Estratègies d'afrontament i gestió.	- Gestió emocional: reconeixement d'emocions pròpies i dels altres, pensaments i sentiments a partir d'experiències motrius. Estratègies d'afrontament i gestió.
Habilitats socials: estratègies de treball en equip per a la resolució constructiva de conflictes en situacions motrius col·lectives.	- Habilitats socials en situacions motrius col·lectives: lideratge, capacitat de prendre decisions, construcció de confiança, comunicació i administració de conflictes. - Valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació del resultat. Valors vinculats a l'esport: respecte, equitat i inclusió.
Concepte de fair play o joc net.	- Joc net o "Fair Play". - Elaboració de les normes de funcionament del grup. Ús correcte de materials i instal·lacions.
Identificació, tractament i rebuig de conductes violentes o contràries a la convivència en situacions motrius (discriminació per qüestions de	- Identificació, tractament i rebuig de les conductes violentes o contràries a la convivència en situacions motrius: xenofòbia, violència de gènere i discriminació (de gènere, afectiva sexual, d'origen nacional, social, econòmica o de competència motriu).

gènere, capacitat o competència motriu; actituds xenòfobes, racistes o d'indole sexista; abús sexual o qualsevol forma de violència).	
---	--

D. MANIFESTACIONS DE LA CULTURA MOTRIU

PRIMER CICLE

Aportacions de la cultura motriu a l'herència cultural. Els jocs i les danses com a manifestació de la pròpia cultura.	- Els jocs i les danses com a manifestació social i cultural de les Illes Balears. - Coneixement i pràctica de jocs, danses i balls populars i tradicionals propis de les Illes Balears. - Participació en jocs motrius, sociomotrius i de caire simbòlic.
Usos comunicatius de la corporalitat: gestos, ganyotes, postures i altres.	- Usos comunicatius de la corporalitat: gestos, ganyotes, postures i altres.
Pràctica d'activitats rítmiques i musicals amb caràcter expressiu.	- Pràctica d'activitats rítmiques i musicals amb caràcter expressiu.
Esport i perspectiva de gènere: referents en l'esport de diferents gèneres.	- Esport i perspectiva de gènere: referents en l'esport de diferents gèneres. - Elecció de la pràctica física: vivències de diverses experiències corporals en diferents contextos.

SEGON CICLE

Aportacions de la cultura motriu a l'herència cultural. Els jocs i les danses com a manifestació de la interculturalitat.	- Els jocs i les danses com a manifestació de la interculturalitat. - Coneixement i pràctica de jocs, danses i balls populars i tradicionals propis de les Illes Balears i d'altres cultures. - Participació en jocs i iniciació a la pràctica d'activitats esportives i cooperatives.
Usos comunicatius de la corporalitat: comunicació de sensacions, sentiments, emocions i idees simples.	- Usos comunicatius de la corporalitat: comunicació de sensacions, sentiments, emocions i idees simples.
Pràctica d'activitats rítmico musicals amb caràcter expressiu.	- Pràctica d'activitats rítmiques i musicals amb caràcter expressiu.
Esport i perspectiva de gènere: lligues masculines, femenines i mixtes de diferents esports. Referents en l'esport de diferents gèneres.	- Esport i perspectiva de gènere: lligues masculines, femenines i mixtes de diferents esports. Referents en l'esport de diferents gèneres. - Elecció de la pràctica física: usos i finalitats catàrtics, lúdics, recreatius i cooperatius. Respecte a les eleccions dels altres.

TERCER CICLE

Aportacions de la cultura motriu a l'herència cultural. Els esports com a senyal d'identitat cultural.	- Els esports com a senyal d'identitat social i cultural. - Coneixement i pràctica de jocs, esports, danses i balls populars i tradicionals propis de les Illes Balears i d'altres cultures. - Coneixement i pràctica de jocs, activitats cooperatives i d'iniciació esportiva.
Usos comunicatius de la	- Usos comunicatius de la corporalitat: comunicació de

corporalitat: comunicació de sensacions, sentiments, emocions i idees complexes.	sensacions, sentiments, emocions i idees complexes.
Pràctica d'activitats rítmic musicals amb caràcter expressiu.	- Pràctica d'activitats rítmiques i musicals amb caràcter expressiu.
Esport i perspectiva de gènere: sexisme en l'esport amateur i professional.	- Esport i perspectiva de gènere: sexisme en l'esport amateur i professional.
Esports olímpics i paralímpics, institucions i història associada als Jocs Paralímpics i Olímpics.	- Esports olímpics i paralímpics, institucions i història associada als Jocs Paralímpics i Olímpics. - Usos i finalitats dels jocs: catàrtics, ludicorecreatius, competitiu i agonístics.

E. INTERACCIÓ EFICIENT I SOSTENIBLE AMB L'ENTORN

PRIMER CICLE

Normes d'ús: educació viària per a vianants. Mobilitat segura, saludable i sostenible.	- Normes d'ús: educació viària per a vianants. Mobilitat segura i sostenible. Desplaçaments actius. JUSTIFICACIÓ: es coincideix amb el SB d'aquest mateix bloc «Pràctica d'activitats físiques en el medi natural i urbà.»
El material i les seves possibilitats d'ús per al desenvolupament de la motricitat.	- Consum responsable: construcció de materials senzills i segurs que puguin ser utilitzats en la pràctica d'activitats físiques.
Realització d'activitats físiques en el medi natural i urbà.	- Pràctica d'activitats físiques en el medi natural i urbà.
Cura de l'entorn pròxim, dels animals i de les plantes que hi conviuen, com a servei a la comunitat, durant la pràctica segura d'activitat física en el medi natural i urbà.	- Cura de l'entorn pròxim, dels animals i de les plantes que hi conviuen, durant la pràctica d'activitat física en el medi natural i urbà. - Entitats de l'entorn que organitzen activitats físiques saludables: AFA, institucions municipals, Consell Insular, clubs i associacions esportives i de lleure del barri o localitat.

SEGON CICLE

Normes d'ús: educació viària per a bicicletes. Mobilitat segura, saludable i sostenible.	- Normes d'ús: educació viària per a bicicletes. Mobilitat segura i sostenible. Desplaçaments actius. JUSTIFICACIÓ: es coincideix amb el SB «Pràctica d'activitats físiques segures en el medi natural i urbà.» JUSTIFICACIÓ: es coincideix amb el SB d'aquest mateix bloc «Pràctica d'activitats físiques segures en el medi natural i urbà.»
Prevenió i sensibilització sobre la generació de residus i la seva correcta gestió.	- Consum responsable: Construcció de materials funcionals i segurs que puguin ser utilitzats en la pràctica d'activitats físiques.
Realització d'activitats físiques segures en el medi natural i urbà.	- Pràctica d'activitats físiques segures en el medi natural i urbà.
Cura de l'entorn pròxim, dels animals i plantes que hi conviuen com a servei a la comunitat, durant la pràctica	- Cura de l'entorn pròxim, dels animals i plantes que hi conviuen com a servei a la comunitat, durant la pràctica d'activitat física en el medi natural i urbà. - Entitats de l'entorn que organitzen activitats físiques

segura d'activitat física en el medi natural i urbà.	saludables: AFA, institucions municipals, Consell Insular, clubs i associacions esportives i de lleure del barri o localitat.
TERCER CICLE	
Normes d'ús: l'educació viària des de l'activitat física i esportiva. Mobilitat segura, saludable i sostenible.	- Normes d'ús: l'educació viària des de l'activitat física i esportiva. Mobilitat segura i sostenible. Desplaçaments actius. JUSTIFICACIÓ: es coincident amb el SB anterior. JUSTIFICACIÓ: es coincident amb el SB d'aquest mateix bloc «Pràctica d'activitats físiques a espais urbans i naturals: ús, gaudi segur i manteniment.»
Consum responsable: construcció i reutilització de materials per a la pràctica motriu.	- Consum responsable: autoconstrucció de materials atractius, funcionals i segurs que puguin ser utilitzats en la pràctica d'activitats físiques.
Pràctica d'activitats físiques en el medi natural i urbà.	- Pràctica d'activitats físiques a espais urbans i naturals: ús, gaudi segur i manteniment.
Cura de l'entorn pròxim i dels animals i plantes que hi conviuen, com a servei a la comunitat, durant la pràctica d'activitat física en el medi natural i urbà.	- Cura de l'entorn pròxim, dels animals i plantes que hi conviuen com a servei a la comunitat, durant la pràctica d'activitat física en el medi natural i urbà. - Entitats de l'entorn que organitzen activitats físiques saludables: AFA, institucions municipals, Consell Insular, clubs i associacions esportives i de lleure del barri o localitat.

Llengua Castellana i Literatura

El currículum de Llengua Castellana i Literatura es dissenya per aconseguir el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, a partir dels descriptors operatius que concreten el desenvolupament competencial esperat en acabar l'educació primària. S'organitza entorn de les estratègies relacionades amb parlar, escoltar, llegir i escriure en castellà, amb l'objectiu de proporcionar als alumnes les eines necessàries per afrontar els reptes del segle XXI: ser crítics, ben informats, respectuosos amb les diferències, capaços d'usar les paraules de manera eficaç i ètica, transformar la informació en coneixement, aprendre de manera autònoma, treballar en equip, ser creatius i compromesos amb el desenvolupament sostenible, els drets humans i una convivència igualitària, inclusiva, pacífica i democràtica.

L'element clau del currículum són les competències específiques, que concreten l'aportació de l'àrea de Llengua Castellana i Literatura als objectius generals d'etapa i al perfil de sortida. Aquestes competències tenen com a finalitat la mobilització dels aprenentatges. La primera competència se centra en el reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal, afavorint actituds d'estima per la diversitat cultural, combaten prejudicis i estereotips lingüístics, i iniciant la reflexió interlingüística, incloent les llengües de signes. Es cerca l'adquisició i consolidació del codi escrit, partint de la diversitat de trajectòries educatives dels alumnes, i sempre en un marc de reflexió, comprensió i producció de textos d'ús social. Un segon grup de competències es relaciona amb la producció, comprensió i interacció oral i escrita, incloent la comunicació amb la mediació de la tecnologia en els àmbits personal, educatiu i social. La competència sisena aborda l'alfabetització mediàtica i informacional, centrant-se en la capacitat de cercar i seleccionar informació fiable. Les competències setena i vuitena es dediquen a la lectura literària, tant autònoma com guiada, amb l'objectiu de desenvolupar l'hàbit lector i les habilitats d'interpretació dels textos literaris, amb especial atenció a les dones escriptores. La competència novena es refereix a la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la dècima, transversal, se centra en pràctiques comunicatives no discriminatòries, la igualtat de gènere, la gestió de conflictes i la prevenció de la violència, incloent-hi la violència de gènere i la cultura de la pau.

L'adquisició de les competències específiques es produeix de manera progressiva, respectant els processos individuals de maduració cognitiva. Al primer cicle, es comença amb l'exploració, interacció i interpretació de l'entorn, acompanyant els alumnes cap a una major confiança i autonomia en la producció i comprensió lingüística. La progressió entre cicles es basa en la complexitat dels textos, els contextos d'ús, les habilitats d'interpretació i producció, el metallenguatge necessari per reflexionar sobre els usos i el grau d'autonomia dels alumnes. Això estableix un paral·lelisme amb l'etapa de secundària, on la diversitat i complexitat de les pràctiques discursives augmenten, i es destaca el paper de les convencions literàries i el context històric en la comprensió literària i la reflexió sobre la llengua.

Per determinar el progrés en el grau d'adquisició d'aquestes competències específiques al llarg de l'etapa, els criteris d'avaluació s'estableixen per a cadascun dels cicles. Aquests criteris es formulen d'una manera clarament competencial, atenent tant els productes finals esperats, com als processos i actituds que acompanyen la seva elaboració. Tot això reclama eines i instruments d'avaluació variats.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Per aconseguir les competències específiques, és fonamental adquirir i mobilitzar els sabers bàsics de l'àrea. Els aprenentatges de Llengua Castellana i Literatura no es poden veure com una simple transmissió de continguts, sinó com un procés de construcció basat en la reflexió i

l'anàlisi, amb l'objectiu de formar persones capaces de comunicar-se de manera eficaç i ètica.

Els sabers bàsics, representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds), s'organitzen en els blocs següents: "la llengua i els seus parlants", "comunicació (context, gèneres discursius i processos)", "educació literària" i "reflexió sobre la llengua i els seus ús", i s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

El progrés en els aprenentatges ha de permetre a l'alumne afrontar situacions comunicatives reals en els àmbits personal, social i educatiu. Per això, la programació de l'aula ha de basar-se en unitats de programació i/o situacions d'aprenentatge contextualitzades, significatives i rellevants, assegurant la gradació i complementarietat dels sabers bàsics al llarg de l'any. L'adquisició de les competències s'ha de fer a partir de la mobilització coordinada dels sabers dels diferents blocs, promovent la interacció i col·laboració entre els alumnes i altres agents educatius. El treball transdisciplinari afegirà valor als aprenentatges, i la diversitat lingüística i la necessitat d'una educació plurilingüe afavoreixen la reflexió interlingüística i l'ús simultani de diverses llengües en contextos reals.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Reconèixer la diversitat lingüística del món a partir de la identificació de les llengües dels alumnes i de la realitat plurilingüe i multicultural d'Espanya, per afavorir la reflexió interlingüística, per identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

En moltes de les nostres aules s'utilitzen llengües i varietats dialectals diferents. Aquesta diversitat lingüística ha de servir com a base sobre la qual acostar-se al coneixement de la realitat plurilingüe d'Espanya i del món. En primer lloc, per ajudar l'alumne a valorar la riquesa cultural que això suposa i a detectar i evitar els prejudicis lingüístics; en segon lloc, per anar prenent consciència sobre el funcionament de les llengües a partir de l'observació i comparació entre elles, inclosa una primera aproximació al coneixement de les llengües de signes. Al seu torn, la mediació interlingüística afavorirà el tractament integrat de les diferents llengües.

El castellà és una llengua universal i policèntrica, amb una enorme diversitat dialectal, en la qual cada varietat geogràfica té la seva norma culta. No pot, per tant, establir-se una d'elles com la més «correcta». Així mateix, com ocorre amb qualsevol altre idioma, el castellà evoluciona de la mà dels canvis socials. L'aula constitueix un entorn privilegiat per aproximar-se a una visió global del castellà en el món, amb la finalitat última de promoure l'exercici d'una ciutadania mundial sensibilitzada, informada i compromesa amb els drets lingüístics individuals i col·lectius, en un marc d'interculturalitat i respecte als drets humans.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP2, CP3, CC1, CC2, CCEC1, CCEC3.

CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, tot identificant el sentit general i la informació més rellevant i valorant amb ajuda aspectes formals i de contingut bàsics, per construir coneixement i respondre a diferents necessitats comunicatives.

En el procés de comunicació es posen en joc, a més del coneixement compartit entre emissor i receptor, altres elements contextuais i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar el seu sentit. L'escola pot i ha d'incorporar pràctiques discursives de diferents àmbits, significatives per als alumnes, que tractin temes de rellevància ecològica, social i cultural. Aquesta competència específica contribueix a la fi últim d'iniciar-se en l'aprenentatge d'estratègies que permetin desenvolupar-se com a individus que es comuniquen de manera eficaç i ètica, ben informats i amb capacitat crítica.

La comprensió i interpretació de missatges orals requereix l'adquisició de destreses específiques: des de les més bàsiques al començament de l'etapa, fins aquelles que, al final de l'últim cicle, permetran a l'alumne obtenir, seleccionar, valorar i relacionar informacions procedents de mitjans de comunicació i del context escolar (especialment de tipus espacial, temporal i de seqüència lògica), escoltar de manera activa, realitzar inferències i deduccions, distingir la informació de l'opinió i iniciar-se en la interpretació d'alguns elements senzills implícits, com la ironia o el doble sentit. En l'àmbit social, s'ha de tenir en compte la profusió de textos de caràcter multimodal, que reclama una específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL2, CP2, STEM1, CD3, CPSAA3, CC3.

CE 3 Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats per expressar idees, sentiments i conceptes; construir coneixement; establir vincles personals; i participar amb autonomia i una actitud cooperativa i empàtica en interaccions orals variades.

El desenvolupament de la competència comunicativa dels alumnes passa necessàriament per l'atenció als usos orals, com a vehicles d'expressió, aprenentatge i control de la pròpia conducta. La classe de Llengua Castellana i Literatura ha d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumne pugui prendre la paraula i conversar en diàlegs pedagògicament orientats, estimulant així la incipient reflexió sobre els usos orals formals o informals, espontanis o planificats. La interacció oral requereix anar adquirint estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat, correcta dicció i amb el to i el registre adequats, així com iniciar-se en l'ús d'estratègies de cortesia i de cooperació conversacional.

La producció oral formal convida a iniciar-se en les estratègies bàsiques de planificació, que s'aniran assimilant, de manera acompanyada, al llarg de l'etapa. Es proporcionaran també models ajustats a les diferents situacions comunicatives i àmbits, que ofereixin pautes per ordenar el text oral i adequar el registre i el comportament no verbal: gestualitat, moviments, mirada, corporalitat, etc. D'altra banda, les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten nous formats per a la comunicació oral multimodal, tant síncrona com asíncrona, i permeten també el registre de les produccions orals dels alumnes per a la seva difusió en contextos reals i la seva posterior anàlisi i revisió.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD2, CD3, CC2, CE1.

CE 4 Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació explícita i implícita, i realitzant amb ajuda reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement i per respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

El desenvolupament de la competència lectora s'inicia en el primer cicle amb la motivació cap a les pràctiques de lectura. Comença així l'acostament a estratègies dirigides, d'una banda, a localitzar, entendre i integrar la informació rellevant i explícita; i, per una altra, a transcendir alguns significats literals, realitzant amb ajuda inferències directes, atenent aspectes formals i no verbals elementals (imatges, distribució del text, etc.). En aquesta fase, es prestarà especial atenció a la comprensió reflexiva mitjançant la lectura silenciosa i en veu alta, acompanyada d'imatges. En el segon cicle, l'alumne ha d'adquirir estratègies que li permetin realitzar un

nombre cada vegada major d'inferències directes (generalitzacions, propòsit del text), sempre de manera acompanyada i contextualitzada en situacions d'aprenentatge entorn de textos propis de diferents àmbits. En paral·lel, s'ha d'identificar un major nombre d'elements no estrictament textuals, com a tipografies o subratllats. Cap al final de l'etapa, de manera progressivament autònoma, l'alumne ha de ser capaç de comprendre i valorar la informació en textos escrits variats amb diferents propòsits de lectura, transcendint alguns significats superficials, realitzant inferències directes i fins i tot captant el doble sentit o la ironia.

L'objectiu d'aquesta competència específica és establir les bases per formar lectors competents, autònoms i crítics de tot tipus de textos, capaços d'avaluar la seva qualitat i fiabilitat amb esperit crític i de respondre a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida. En tot cas, l'alfabetització requerida per respondre als reptes del segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura hipertextual.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD1, CPSAA4, CPSAA5.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals, amb correcció gramatical i ortogràfica seqüenciant correctament els continguts i aplicant estratègies elementals de planificació, textualització, revisió i edició, per construir coneixement i donar resposta a demandes comunicatives concretes.

Els textos s'han d'elaborar en el context de les relacions interpersonals a l'aula, o amb la intenció d'organitzar o compartir informació. Al llarg de l'etapa, s'ha d'avançar en un procés acompanyat, dirigit a l'adquisició d'estratègies que permetin expressar-se de manera coherent mitjançant escrits, individuals o grupals, propis d'àmbits més amplis referits a fets pròxims a la seva experiència, com els mitjans de comunicació social, o relacionats amb altres àrees d'aprenentatge. Aprendre a elaborar de forma acompanyada textos que ajudin a organitzar la informació, el pensament i desenvolupar la creativitat (com a resums i esquemes senzills) ajudarà a progressar en l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre. S'espera aconseguir, de manera gradual, l'automatització de les normes ortogràfiques d'aparició freqüent i la resolució de dubtes ortogràfics mitjançant la reflexió guiada en els processos de millora dels textos amb la utilització dels suports pertinents.

Fins i tot en les seves formes més espontànies, escriure un text implica planificar —a partir de models o pautes—, revisar —de manera individual o compartida— i editar. Tot això s'ha de treballar a classe. En tot cas, saber escriure en el segle XXI significa fer-ho en diferents suports i formats. La possibilitat d'edició i difusió digital dels escrits en la xarxa ofereix un context real a les pràctiques comunicatives escrites, al mateix temps que convida a fer el pas cap allò que és hipertextual i multimodal. És el moment d'iniciar-se en la reflexió sobre els aspectes elementals de la propietat intel·lectual, el respecte a la privacitat o la responsabilitat en la transmissió de faules.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, STEM1, CD2, CD3, CPSAA5, CC2.

CE 6 Buscar, seleccionar i contrastar informació procedent de dues o més fonts de forma planificada i amb el degut acompanyament, avaluant la seva fiabilitat i reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació, per transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Tenir accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès aquest com a eina essencial per fer front als reptes del segle XXI. Per això és imprescindible que els alumnes s'iniciïn en l'adquisició d'habilitats i destreses per accedir a la informació, gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, així com una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual, reconeixent les fonts originals sobre les quals elabora el seu treball.

Es proposa així un procés d'acompanyament que vagi guiant als alumnes perquè, individualment o de manera cooperativa, progressin cap a una certa autonomia en la planificació i cerca

d'informació en contextos personals, socials o educatius, per transformar-la, comunicar-la de manera personal i creativa, i utilitzar-la amb diferents finalitats. Aquests processos de recerca han d'anar acompanyats de la reflexió guiada que permeti avaluar la seva fiabilitat, seguretat i pertinència, i distingir entre fets i opinions.

Han de proposar-se models orientatius sobre les convencions establertes per a la comunicació del coneixement adquirit en diferents formats i suports. La biblioteca escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència, mitjançant projectes globals i interdisciplinaris.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL3, CD1, CD2, CD3, CD4, CPSAA5, CC2, CE3.

CE 7 Llegir de manera autònoma obres diverses atenent els seus gustos i interessos, compartint les experiències de lectura, per iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seva dimensió social.

Desenvolupar aquesta competència implica iniciar un camí de progrés planificat cap a la construcció de personalitats lectores, que passa per la dedicació d'un temps periòdic i constant a la lectura individual, acompanyat de les estratègies i els reforços adequats per iniciar la configuració de l'autonomia i la identitat lectora, que ha de desenvolupar-se al llarg de tota la vida. La construcció de la identitat lectora apel·la a l'autoconcepte que cada un es crea d'ell mateix com a lector i es relaciona especialment amb la selecció dels textos i amb els hàbits lectors. Es tracta, doncs, d'enfortir l'autoimatge de cada alumne com a subjecte lector perquè això ajudi a llegir més i millor. Per això s'ha de partir de la configuració d'un corpus de textos adequat i variat, equilibrant la presència d'autors i autores, i que respongui als interessos i necessitats individuals, i afavoreixi l'acostament cap a la reflexió sobre els grans reptes del segle XXI. Se seleccionaran, preferentment, textos que desenvolupin o propiciïn la reflexió sobre valors com la cultura de pau, els drets de la infància, la igualtat de gènere i el respecte cap a la diversitat familiar, funcional i cultural.

La biblioteca escolar pot convertir-se en un centre neuràlgic de l'aprenentatge dels sabers bàsics i de l'adquisició de competències, que ofereix recursos tant per a compartir, reflexionar i expressar preferències personals entorn de la lectura, com per a impulsar la innovació, la creativitat i el pensament crític de la comunitat educativa.

És també recomanable configurar comunitats lectores amb referents compartits; desenvolupar estratègies que ajudin l'alumne a seleccionar els textos del seu interès, apropiat-se'n i compartir de manera personal i creativa la seva experiència personal de lectura; i establir contextos en els quals sorgeixin motius per llegir, a partir de reptes d'indagació, i que proposin maneres de vincular afectivament als lectors amb els textos. A mesura que s'avanci en l'adquisició de la competència, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CD3, CPSAA1, CCEC1, CCEC2, CCEC3.

CE 8 Llegir, interpretar i analitzar, de manera acompanyada i també autònomament obres o fragments literaris adequats al seu desenvolupament, establint relacions entre ells i identificant el gènere literari i les seves convencions fonamentals, per iniciar-se en el reconeixement de la literatura com a manifestació artística i font de plaer, coneixement i inspiració per crear textos d'intenció literària.

L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura des de les seves expressions més senzilles, tant orals com escrites. És imprescindible afavorir experiències plaents que familiaritzin l'alumne amb referents literaris i culturals compartits, que incloguin una diversitat d'autors i autores, que l'acostin a la representació i interpretació simbòlica i que estableixin les bases per consolidar l'hàbit lector i una progressiva autonomia lectora. De nou, la participació en comunitats lectores aportarà valor afegit referent a això.

Es proposa treballar a l'aula a partir d'obres o textos literaris adequats als interessos i necessitats

infantils, en diferents suports, que s'han de presentar organitzats entorn d'itineraris lectors, en funció de diferents criteris (temàtics, per gènere literari, etc.) perquè els alumnes puguin establir-hi relacions i vagin construint un mapa literari propi de la seva edat. Aquests textos, a més de ser el punt de partida per a diferents activitats (escolta de textos; lectura guiada, acompanyada i autònoma, silenciosa o en veu alta, amb l'entonació i el ritme adequats; lectura dramatitzada, recitat, jocs retòrics, etc.), han de servir també com a model per a la creació de textos amb intenció lúdica, artística i creativa i per establir diàlegs amb altres manifestacions artístiques i culturals.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL4, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4.
CE 9 Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge a partir de processos de producció i comprensió de textos en contextos significatius, utilitzant la terminologia elemental adequada per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses de producció i comprensió oral i escrita.
Les primeres reflexions sobre el llenguatge han de partir del coneixement intuïtiu que els alumnes tenen com a usuaris d'una llengua i han de produir-se sempre de manera significativa, en contextos de producció i comprensió de textos, mai com un procés aïllat. Amb l'acompanyament adequat, que anirà proporcionant un nivell progressiu d'autonomia, es propiciarà la comparació i transformació de paraules, enunciats o textos, perquè l'alumne apreï en quina mesura els canvis produïts afecten el text, millorant o perjudicant la seva comprensió. S'han d'observar així diferents relacions de forma, funció i significat entre les paraules o els grups de paraules. A partir d'aquí, es podran formular hipòtesis, buscar exemples i contraexemples, establir contrastos i comparacions, etc. amb la finalitat de formular generalitzacions que establiran ponts entre l'ús i el coneixement lingüístic sistemàtic des d'edats primerenques, primer utilitzant un llenguatge comú, més pròxim a la realitat de l'escolar, per a després introduir de manera progressiva la terminologia específica. Altres vies de reflexió poden sorgir a partir de l'observació de les diferències entre la llengua oral i escrita, entre les diferents tipologies textuais i gèneres discursius, o mitjançant la iniciació en el contrast interlingüístic. En definitiva, es tracta d'estimular la reflexió lingüística ajustada a les limitades possibilitats d'abstracció d'aquestes edats i vinculada als usos reals, que iniciï la construcció dels coneixements sobre la llengua que resultaran imprescindibles per a un millor ús i una comunicació més eficaç.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:: CCL1, CCL2, CP2, STEM1, STEM2, CPSAA5.
CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica utilitzant un llenguatge no discriminatori i detectant i rebutjant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no sols eficaç sinó també ètic del llenguatge.
Iniciar-se en l'adquisició d'aquesta competència implica iniciar un aprenentatge el resultat del qual sigui formar persones, no sols eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó que posin les paraules al servei d'uns objectius alineats amb un imperatiu ètic: erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula. En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a forjar relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, que tinguin en compte la perspectiva de gènere. Per això, s'han d'oferir eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. En l'àmbit escolar i social, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, l'erradicació de les infinites violències i les creixents desigualtats.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP3, CD3, CPSAA3, CC1, CC2, CC3.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Reconèixer la diversitat lingüística del món a partir de la identificació de les llengües dels alumnes i de la realitat plurilingüe i multicultural de les Illes Balears per afavorir la reflexió interlingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.	
PRIMER CICLE	
CA 1.1 Mostrar interès i respecte per les diferents llengües de l'entorn i la seva variació, valorant la igualtat en les diferències.	- Ampliar vocabulari concret i bàsic a partir de les situacions i experiències properes de dins l'aula. - Mostrar interès per les llengües que es parlen al seu entorn, escoltant amb curiositat i respecte.
CA 1.2 Reconèixer, de manera acompanyada i en contextos propers, alguns prejudicis i estereotips lingüístics i culturals molt freqüents.	- Rebutjar dels usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Utilitzar un vocabulari adequat al seu nivell. - Incorporar estratègies elementals d'escolta activa.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Mostrar interès i respecte per les diferents llengües i varietats dialectals del seu entorn, identificant algunes expressions d'ús quotidià.	- Ampliar vocabulari abstracte i variat, adaptat a situacions comunicatives diverses. - Mostrar interès per les diferents llengües presents al seu entorn, valorant que totes són importants per a la convivència. - Identificar positivament la pluralitat lingüística existent com a font de riquesa cultural.
CA 1.2 Identificar, amb certa autonomia i en contextos propers, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, aportant alternatives i reconeixent la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural.	- Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Utilitzar un vocabulari adequat al seu nivell. - Incorporar estratègies d'escolta activa.
TERCER CICLE	
CA 1.1 Mostrar interès i respecte per les diferents llengües i la seva variació, identificant les característiques fonamentals de les del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes socials, històrics i funcionals i llengües familiars dels alumnes.	- Ampliar vocabulari precís i tècnic, adequat per a temes curriculars i converses més formals o abstractes. - Mostrar interès i respecte per les diferents llengües del seu entorn, entenent la seva importància i la riquesa que aporta la diversitat lingüística a la convivència. - Identificar positivament la pluralitat lingüística existent com a font de riquesa cultural. - Reconèixer la situació sociolingüística de les Illes Balears.
CA 1.2 Detectar, amb autonomia creixent i en contextos pròxims, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, aportant	- Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Utilitzar un vocabulari adequat al seu nivell. - Consolidar i millorar estratègies d'escolta activa.

alternatives i valorant la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.	
---	--

CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, tot identificant el sentit general i la informació més rellevant i valorant amb ajuda aspectes formals i de contingut bàsics, per construir coneixement i respondre a diferents necessitats comunicatives.	
PRIMER CICLE	
CA 2.1 Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconeixent les idees principals i els missatges explícits i els missatges implícits i iniciant, de manera acompanyada, la valoració del contingut i dels elements no verbals més elementals.	- Preguntar sobre els textos orals per obtenir informació. - Interpretar les intencions del text oral. - Mantenir una escolta atenta i la mirada amb l'interlocutor. - Valorar les aportacions dels companys, comprendre-les i entendre que l'ajuden a construir el propi coneixement. - Identificar les idees principals i el sentit global del text oral. - Respondre preguntes sobre dades i idees explícites en el text. - Identificar de manera acompanyada, el contingut de textos orals i multimodals senzills, valorant la informació més rellevant. - Retenir i deduir informació. - Mobilitzar estratègies elementals d'escolta activa, assertivitat, empatia i consens.
SEGON CICLE	
CA 2.1 Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconeixent les idees principals, els missatges explícits i els missatges implícits més senzills, i progressant, de manera acompanyada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.	- Comprendre de manera global i específica les idees principals i secundàries de textos orals. - Realitzar inferències durant l'escolta activa de textos orals. - Comprendre els missatges no verbals que acompanyen els textos orals. - Interpretar les intencions del parlant en diferents contextos comunicatius, i reconèixer tons de veu o expressions que afegeixen matisos al missatge. - Respondre de manera detallada i organitzada a preguntes, fent referència tant a dades explícites com a elements implícits del text oral. - Valorar les aportacions orals de la resta d'alumnes com una eina per aprendre conjuntament i enriquir les pròpies idees. - Desenvolupar habilitats per interpretar significats implícits i inferir informació no explícita dels textos orals. - Analitzar i valorar de manera raonada els textos orals. - Mobilitzar estratègies elementals d'escolta activa, assertivitat, empatia i consens.
TERCER CICLE	
CA 2.1 Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconeixent les idees principals i els missatges	- Identificar dades d'un text oral. - Identificar la finalitat del text oral. - Interpretar i identificar elements extralingüístics que ajuden a entendre el llenguatge oral: gestos, sons.

explícits i implícits, valorant el seu contingut i els elements no verbals elementals i, de manera acompanyada, alguns elements formals elementals.	- Identificar el sentit global del text oral. - Reconèixer idees principals i secundàries dels textos orals. - Fer hipòtesis fonamentades en base a la informació del text oral. - Analitzar i valorar de manera raonada i justificada els textos orals.
---	--

CE 3 Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats per expressar idees, sentiments i conceptes; construir coneixement; establir vincles personals; i participar amb autonomia i una actitud cooperativa i empàtica en interaccions orals variades.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Produir textos orals i multimodals coherents, amb planificació acompanyada i utilitzant recursos no verbals elementals.	- Expressar opinions personals i pròpies en diferents converses. - Expressar sentiments, emocions i preferències. - Mantenir una pronúncia i entonació adequades. - Respectar les participacions orals dels companys. - Explicar fets personals de manera ordenada i organitzada. - Mantenir una actitud postural i gestual correcta. - Reforçar i emprar un vocabulari adequat al context. - Explicar un procés senzill d'accions consecutives lògiques.
CA 3.2 Participar en interaccions orals espontànies, incorporant estratègies elementals d'escolta activa i de cortesia lingüística.	- Respectar el torn de paraula. - Practicar l'atenció a l'hora d'escoltar. - Aprendre i practicar les fórmules de cortesia en les converses diàries. - Participar fent preguntes i respostes, fomentant la interacció. - Improvisar una conversa. - Usar expressions de cortesia i atenció. - Iniciar la gestió dialogada de conflictes. - Iniciar-se en l'ús d'acords.

SEGON CICLE

CA 3.1 Produir textos orals i multimodals coherents, amb planificació acompanyada, ajustant el discurs a la situació comunicativa i utilitzant recursos no verbals bàsics.	- Expressar les seves opinions en les converses. - Expressar preferències, necessitats, sentiments i emocions. - Expressar les seves idees de forma oral amb pronunciació, entonació i ritme adequats. - Ampliar el vocabulari i utilitzar-lo en el context adequat. - Participar en situacions orals dins l'aula, narrant fets personals i del seu entorn més proper, seguint un ordre lògic en el seu discurs. - Utilitzar adequadament el llenguatge no verbal per recolzar el seu discurs. - Mantenir una pronúncia i entonació adequades.
CA 3.2 Participar en interaccions orals espontànies o reglades, incorporant estratègies bàsiques d'escolta activa i cortesia lingüística.	- Mostrar respecte envers les participacions orals dels altres. - Arribar a acords. - Respectar el torn de paraula. - Mostrar respecte durant les participacions orals dels altres.

	- Escoltar atentament posant interès en les intervencions dels companys. - Utilitzar els recursos lingüístics per expressar les normes de cortesia i atenció en les interaccions orals. - Improvisar una conversa.
TERCER CICLE	
CA 3.1 Produir textos orals i multimodals de manera autònoma, coherent i fluida, en contextos formals senzills i utilitzant correctament recursos verbals i no verbals bàsics.	- Produir textos orals de manera estructurada i adequada amb les diferents formes textuals (expressar desitjos, necessitats, gustos, preferències, sentiments i vivències, descriure objectes, persones i llocs), respectant l'ordre discursiu i les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Presentar textos orals de manera estructurada. - Pronunciar amb claredat, ritme i entonació adequades. - Adoptar postures correctes i gestos adequats segons el discurs que es presenti. - Construir un discurs coherent, cohesionat i adequat i correcte. - Mantenir una pronúncia i entonació adequades.
CA 3.2 Participar en interaccions orals espontànies o reglades, incorporant estratègies senzilles d'escolta activa, de cortesia lingüística i de cooperació conversacional.	- Posar en pràctica estratègies bàsiques de comunicació. - Comunicar-se de manera oral en diferents situacions, amb distintes finalitats i diverses necessitats comunicatives. - Mantenir una escolta activa i de cooperació conversacional. - Sostenir la mirada amb l'interlocutor. - Mantenir una distància adequada amb la persona que parla. - Respectar el torn de paraula. - Pronunciar amb claredat, ritme i entonació adequades. - Adoptar postures correctes i gestos adequats segons el discurs que es presenti. - Construir un discurs coherent, cohesionat i adequat. - Improvisar una conversa.
CE 4 Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació explícita i implícita, i realitzant amb ajuda reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.	
PRIMER CICLE	
CA 4.1 Comprendre el sentit global i la informació rellevant de textos propers, escrits i multimodals, a partir d'estratègies bàsiques de comprensió abans, durant i després de la lectura.	- Codificar i descodificar tots els fonemes i grafies de la llengua castellana. - Relacionar correctament les grafies amb els fonemes. - Respondre a preguntes referides al text. - Formular i comprovar hipòtesis per a la comprensió lectora. - Fer connexions entre la informació del text amb el que es pensa, se sent o es creu, amb informacions del mateix text o amb coneixements del món. - Rellegir el text de manera acompanyada per extreure les idees bàsiques. - Localitzar de manera acompanyada informació rellevant procedent de textos propers.

	- Interpretar gràfics, il·lustracions, etc., per millorar la comprensió. - Reconèixer la funcionalitat comunicativa de diferents tipus de text: cartells, anuncis, contes, descripcions, notícies, felicitacions, instruccions, poemes... - Reconèixer les idees principals i secundàries d'un text. - Fer lectura comprensiva en silenci. - Resumir les idees bàsiques de textos senzills.
CA 4.2 Analitzar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i no formals elementals de textos escrits i multimodals senzills, valorant el seu contingut i estructura.	- Respondre a preguntes referides al text. - Rellegir el text per comprovar o cercar la informació. - Localitzar informació rellevant procedent de textos dels mitjans de comunicació social.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Comprendre el sentit global i la informació rellevant de textos senzills, escrits i multimodals, tot realitzant inferències a partir d'estratègies bàsiques de comprensió abans, durant i després de la lectura.	- Consolidar el coneixement de tots els fonemes i grafies, incloent les combinacions més complexes (diftongs, grups consonàntics). - Comprendre i identificar diferents tipus de text escrits. - Identificar les idees principals i les secundàries d'un text escrit. - Resumir les idees de textos escrits i multimodals. - Reconèixer les parts que componen un text. - Fer inferències directes basades en la lectura. - Fer connexions entre la informació del text amb el que es pensa, sent o creu, amb informacions del mateix text o amb coneixements del món. - Ampliar el vocabulari deduint el significat a partir del context de la lectura. - Fer lectura comprensiva tant de forma individual com cooperativa. - Respondre preguntes de comprensió literal, inferencial i crítica, incloent-hi preguntes que requereixen interpretació de detalls o informació explícita. - Formular hipòtesis senzilles sobre el desenvolupament de la història o el comportament dels personatges, comprovant-les a mesura que avança la lectura. - Respondre a preguntes referides al text. - Reconèixer la informació donada en diferents tipus de text: gràfics, esquemes, taules, mapes conceptuals, plànols.
CA 4.2 Analitzar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i no formals elementals de textos escrits i multimodals, valorant el seu contingut i estructura, iniciant-se en l'avaluació de la seva fiabilitat.	- Comprendre textos escrits, tant de caràcter informal com d'un grau més de formalitat. - Reconèixer la funcionalitat comunicativa de diferents tipus de text. - Formular i respondre preguntes dels textos donats de manera oral i escrita. - Formular i comprovar hipòtesis per a la comprensió lectora. - Reconèixer la funció comunicativa de la llengua en diferents tipus de text. - Iniciar-se en la verificació de les fonts d'informació.
TERCER CICLE	

CA 4.1 Comprendre el sentit global i la informació rellevant de textos escrits i multimodals, realitzant inferències i a partir d'estratègies bàsiques de comprensió abans, durant i després de la lectura.	- Comprendre diferents tipus de textos valorant la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari. - Identificar informació rellevant de diferents textos escrits i multimodals. - Identificar les parts d'un text. - Adquirir eficàcia lectora mitjançant planificació sistemàtica de millora i el gust per la lectura. - Aconseguir destreses i competències lingüístiques a través de l'ús de la llengua escrita. - Interpretar la informació donada en diferents tipus de text: gràfics, esquemes, taules, mapes conceptuals, plànols. - Resumir les idees de la lectura. - Fer lectura comprensiva tant de forma individual com cooperativa. - Respondre preguntes que impliquin raonament crític i reflexiu sobre el text, inferències i connexions amb altres lectures o experiències. - Formular hipòtesis sobre el contingut, estructura o intenció del text, validant-les o rebutjant-les basant-se en evidències textuais o coneixements previs.
CA 4.2 Analitzar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i no formals elementals de textos escrits i multimodals, valorant el seu contingut i estructura i avaluant la seva qualitat, fiabilitat i idoneïtat en funció del propòsit de lectura.	- Comprendre i analitzar textos escrits, tant de caràcter formal i informal. - Reconèixer i valorar la funcionalitat comunicativa de diferents tipus de text. - Usar estratègies per l'anàlisi de textos de tipologies diverses. - Aconseguir destreses i competències lingüístiques a través de l'ús de la llengua escrita. - Interpretar alguns elements implícits com la ironia i el doble sentit. - Valorar si la informació del text prové de fonts segures i actualitzades. - Decidir si el contingut del text és adequat i rellevant per a l'objectiu de la lectura.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals, amb correcció gramatical i ortogràfica, seqüenciant correctament els continguts i aplicant estratègies elementals de planificació textualització, revisió i edició per construir coneixement i donar resposta a demandes comunicatives concretes.

PRIMER CICLE

CA 5.1 Produir textos escrits i multimodals senzills i coherents en diferents suports, des de les diferents etapes del procés evolutiu de l'escriptura, ajustant-se a models i mobilitzant, de manera acompanyada, estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, textualització i revisió.

- Relacionar correctament grafies i fonemes.
- Usar adequadament els signes de puntuació bàsics: punt, coma, admiració i interrogació.
- Comunicar per escrit diferents coneixements, necessitats, sentiments, experiències o opinions personals.
- Produir textos a partir de pautes donades.
- Fer una presentació del text clara, neta i ordenada.

SEGON CICLE

CA 5.1 Produir textos escrits i multimodals senzills, amb coherència i adequació, en diferents suports, iniciant-se en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles al servei de la cohesió i progressant, de manera acompanyada, en la mobilització d'estratègies senzilles, individuals o grupals, de planificació, textualització i revisió.	- Usar adequadament els signes de puntuació: punt, coma, dos punts i signes d'exclamació i interrogació. - Aplicar correctament les normes ortogràfiques estudiades. - Aplicar les normes bàsiques de presentació establertes: marges, disposició sobre el paper, netedat, qualitat cal·ligràfica, separació entre paràgrafs, interlineat. - Produir textos a partir de pautes donades. - Emprar connectors i evitar repeticions, per millorar les produccions escrites. - Escriure respectant l'ordre cronològic dels fets narrats. - Fer esborranys abans de la redacció final de textos. - Revisar els treballs fets. - Iniciar l'ús de processadors de textos.
---	--

TERCER CICLE

CA 5.1 Produir textos escrits i multimodals de relativa complexitat, amb coherència i adequació, en diferents suports, progressant en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques bàsiques al servei de la cohesió textual i mobilitzant estratègies senzilles, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i edició.	- Elaborar textos escrits i multimodals coherents, en diferents suports, integrant elements paratextuals (elements visuals que envolten el text i serveixen per captar l'atenció del lector) per facilitar la comprensió del sentit global del text. - Usar adequadament els signes de puntuació: punt, coma, punt i coma, dos punts, punts suspensius, signes d'exclamació i interrogació. - Aplicar les normes bàsiques de presentació establertes: respectar els marges, organització espacial damunt el paper, netedat, cal·ligrafia adequada, separació entre paràgrafs i interlineat adequat. - Usar adequadament els connectors, evitar repeticions, amb intenció de millorar les produccions escrites. - Escriure textos propis, elaborant esborranys, seguint un procés de planificació, redacció, revisió i correcció. - Utilitzar programes o recursos informàtics de processament de textos.
--	--

CE 6 Buscar, seleccionar i contrastar informació procedent de dues o més fonts, de forma planificada i amb el degut acompanyament, avaluant la seva fiabilitat i reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació, per transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

PRIMER CICLE

CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de diferents fonts, incloses les digitals, citant-les i recreant-les mitjançant l'adaptació creativa de models donats.	- Cercar informació a les biblioteques d'aula i de centre. - Iniciar-se en l'ús de diccionaris, diaris, enciclopèdies, Internet, material audiovisual, etc. com a font d'informació, de manera acompanyada. - Iniciar-se en la identificació de les fonts d'informació i la importància de citar-les. - Fomentar la creativitat en la presentació dels treballs amb recursos visuals senzills com dibuixos i colors.
CA 6.2 Compartir els resultats d'un procés d'investigació senzill, individual o grupal, sobre alguns temes d'interès	- Elaborar diferents tipus de text senzill amb la intenció de donar a conèixer els resultats d'una recerca bàsica d'informació. - Exposar, de manera oral, els resultats obtinguts, a

personal, realitzat de manera acompanyada.	- partir d'una recerca senzilla d'informació. - Fomentar l'expressió d'interessos personals. - Organitzar les idees de manera acompanyada i establir un pla de recerca.
CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la recerca i la comunicació de la informació	- Iniciar l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, de manera acompanyada i de forma segura, per obtenir informació. - Entendre que no totes les fonts són igual de fiables, i que cal triar fonts verificades (llibres recomanats pel mestre, pàgines web educatives o articles supervisats).
SEGON CICLE	
CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de diferents fonts, incloses les digitals, citant-les i recreant-les mitjançant l'adaptació creativa de models donats.	- Cercar informació a les biblioteques d'aula i de centre. - Comparar la informació cercada en diferents fonts i triar la més adequada i fiable. - Usar diccionaris, diaris, Internet, material audiovisual, etc, com a font d'informació. - Localitzar informació rellevant en titulars, portades, etc. de textos de mitjans de comunicació. - Fomentar la importància de citar les fonts d'informació. - Fomentar la creativitat en la presentació dels treballs combinant recursos visuals i escrits.
CA 6.2 Compartir els resultats d'un procés de recerca senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interès personal, realitzat de manera acompanyada.	- Elaborar diferents tipus de text amb la intenció de donar a conèixer els resultats d'una recerca d'informació. - Exposar, de manera oral, els resultats obtinguts, a partir d'una recerca d'informació. - Fomentar l'expressió d'interessos personals i temes d'interès. - Organitzar les idees de manera acompanyada i establir un pla de recerca.
CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la recerca i la comunicació de la informació.	- Usar les tecnologies de la informació i comunicació, de manera acompanyada i de forma segura, per obtenir informació. - Entendre que no totes les fonts són igual de fiables, i que cal triar fonts verificades (llibres recomanats pel mestre, pàgines web educatives o articles supervisats).
TERCER CICLE	
CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de diferents fonts, incloses les digitals, citant-les i recreant-les mitjançant l'adaptació creativa de models donats.	- Cercar informació en fonts documentals variades i en diferents suports i formats. - Adoptar estratègies per detectar la manipulació informativa. - Adquirir estratègies de comparació, organització i valoració de la informació. - Usar la biblioteca i els recursos digitals del centre. - Citar les fonts d'informació. - Fomentar la creativitat en la presentació dels treballs combinant recursos visuals, escrits i tecnològics.
CA 6.2 Compartir els resultats d'un procés de recerca senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interès personal o ecosocial, realitzat de manera acompanyada.	- Elaborar diferents tipus de text amb la intenció de donar a conèixer els resultats d'una recerca d'informació. - Exposar, de manera oral, els resultats obtinguts, a partir d'una recerca d'informació. - Fomentar l'expressió d'interessos personals, temes

	d'interès personal o ecosocial. - Organitzar les idees i establir un pla de recerca.
CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació amb la recerca i la comunicació de la informació.	- Usar les tecnologies de la informació i comunicació, de forma segura, per obtenir informació. - Entendre que no totes les fonts són igual de fiables, i que cal triar fonts verificades (llibres recomanats pel mestre, pàgines web educatives o articles supervisats).

CE 7 Llegir de manera autònoma obres diverses atenent els seus gustos i interessos, compartint les experiències de lectura, per iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seva dimensió social.

PRIMER CICLE

CA 7.1 Llegir, progressivament, de manera autònoma textos de diferents autors i autores d'acord amb els seus gustos i interessos, seleccionats de manera acompanyada, des de les diferents etapes del procés evolutiu de la lectura.	- Llegir textos en diferents suports mostrant-hi interès. - Llegir freqüentment i per gust i iniciativa pròpia. - Llegir textos senzills de la tradició popular de les Illes Balears: endevinalles, dites, gloses, cançons de triar, faules, rodolins, rondalles, poemes, contes, etc, adequats als seus interessos. - Iniciar-se amb la lectura i decodificació de sons, lletres i paraules. - Pronunciar i fer la dicció correctament i clarament de paraules i frases senzilles. - Consolidar la consciència fonològica. - Iniciar-se en la comprensió bàsica de textos de manera acompanyada i amb autonomia progressiva.
CA 7.2 Compartir oralment l'experiència i el gaudi per la lectura participant en comunitats lectores d'àmbit escolar.	- Informar de preferències per determinades lectures. - Compartir opinions i gustos personals sobre els textos llegits. - Compartir oralment l'experiència de lectura.

SEGON CICLE

CA 7.1 Llegir amb progressiva autonomia o de forma acompanyada textos de diversos autors i autores, ajustats als seus gustos i interessos i seleccionats amb creixent autonomia, avançant en la construcció de la seva identitat lectora.	- Llegir textos propis de la literatura infantil (poesia, contes, còmics...). - Utilitzar la biblioteca d'aula i de centre com a font de plaer. - Llegir i interessar-se de manera autònoma per diferents tipus de textos i utilitzar la lectura com a font de gaudi personal. - Llegir amb freqüència i per iniciativa pròpia. - Llegir textos senzills de la tradició popular de les Illes Balears: endevinalles, dites, gloses, cançons de triar, faules, rodolins, rondalles, poemes, contes, etc, adequats als seus interessos. - Llegir els textos amb fluïdesa lectora, pronunciació i dicció acurada, i bona entonació. - Incentivar l'autonomia lectora.
CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar.	- Expressar opinions i gustos sobre els textos llegits. - Expressar preferències per determinades lectures. - Fomentar la comprensió lectora. - Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos.

TERCER CICLE

CA 7.1 Llegir de manera	- Llegir i comentar textos propis de la literatura infantil
-------------------------	---

autònoma textos de diversos autors i autores ajustats als seus gustos i interessos, progressant en la construcció de la seva identitat lectora.	(poesia, còmics, contes, novel·les, mites, faules). - Llegir amb autonomia interessant-se per diferents tipus de temes i textos, usant la lectura com a font de plaer personal. - Utilitzar les biblioteques (d'aula, de centre o de barri) per obtenir informació i com a font de plaer en la lectura d'obres literàries adequades. - Llegir textos de la tradició popular de les Illes Balears: endevinalles, dites, gloses, cançons de triar, faules, rodolins, rondalles, poemes, contes, etc, adequats als seus interessos. - Llegir amb freqüència i per iniciativa pròpia. - Llegir textos amb fluïdesa lectora automàtica i ràpida, pronunciació i dicció precisa, i entonació i expressió oral avançada. - Llegir textos de manera totalment autònoma.
CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar o social.	- Comentar textos propis de la literatura infantil (poesia, còmics, contes, novel·les, mites, faules...). - Exposar la seva opinió sobre els textos llegits. - Fomentar la comprensió profunda i interpretació crítica. - Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar i/o social.

CE 8 Llegir, interpretar i analitzar, de manera acompanyada així com també autònomament, obres o fragments literaris adequats al seu desenvolupament, establint relacions entre ells i identificant el gènere literari i les seves convencions fonamentals, per iniciar-se en el reconeixement de la literatura com a manifestació artística i font de plaer, coneixement i inspiració per crear textos d'intenció literària.

PRIMER CICLE

CA 8.1 Escoltar i llegir textos orals i escrits de la literatura infantil, que recullin diversitat d'autors i autores, establint de manera acompanyada relacions elementals entre aquests i amb altres manifestacions artístiques o culturals.	- Escoltar textos literaris i llegir de manera acompanyada i guiada, en silenci i en veu alta, textos apropiats a l'edat. - Llegir diferents textos de la literatura infantil, de diferents autors de manera acompanyada, tenint en compte els seus gustos i interessos i les diferents etapes del procés evolutiu lector. - Reproduir diferents textos senzills, apropiats a l'edat.
CA 8.2 Produir, de manera acompanyada, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, adaptats a les diferents etapes del procés evolutiu de l'escriptura, ajustant-se a models donats, en diferents suports i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	- Reproduir textos literaris senzills, de manera acompanyada i a partir de models donats. - Complementar els textos llegits amb altres llenguatges artístics.

SEGON CICLE

CA 8.1 Escoltar i llegir textos variats de la literatura infantil	- Escoltar diferents tipus de textos literaris - Fer una lectura guiada i autònoma, en silenci i en veu
---	--

universal, que recullin diversitat d'autors i autores, relacionant-los en funció de temes i aspectes elementals del gènere literari, i interpretant-los i relacionant-los amb altres manifestacions artístiques o culturals de manera acompanyada.	alta, de textos apropiats a l'edat. - Reproduir diferents textos, amb progressiu grau de dificultat.
CA 8.2 Produir, de manera acompanyada, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, recreant de manera personal els models donats, en diferents suports i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	- Reproduir textos literaris, de manera acompanyada i a partir de models donats. - Identificar i aplicar el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats a cada tipus de dramatització. - Complementar els textos llegits amb altres llenguatges artístics.

TERCER CICLE

CA 8.1 Escoltar i llegir de manera acompanyada textos literaris adequats a la seva edat, que recullin diversitat d'autors i autores, relacionant-los en funció dels temes i d'aspectes elementals de cada gènere literari, interpretant-los, valorant-los i relacionant-los amb altres manifestacions artístiques o culturals de manera progressivament autònoma.	- Escoltar diferents tipus de textos literaris. - Fer una lectura guiada i autònoma, en silenci o en veu alta, de textos apropiats a l'edat i amb progressiu grau de dificultat. - Reproduir diferents textos apropiats a l'edat i amb progressiu grau de dificultat.
CA 8.2 Produir, de manera progressivament autònoma, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, reelaborant amb creativitat els models donats, en diferents suports i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	- Reinterpretar textos literaris senzills, de manera acompanyada i a partir de models donats. - Identificar i aplicar el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats a cada tipus de dramatització. - Complementar els textos llegits amb altres llenguatges artístics.

CE 9 Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge a partir de processos de producció i comprensió de textos en contextos significatius, utilitzant la terminologia elemental adequada per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses de producció i comprensió oral i escrita.

PRIMER CICLE

CA 9.1 Formular conclusions elementals sobre el funcionament de la llengua, posant especial atenció a la concordança i a les relacions de significat entre les	- Iniciar-se en la comprensió, identificació i aplicació de les estructures gramaticals i normes elementals de la llengua, de manera acompanyada. - Reconèixer i aplicar les normes bàsiques d'ortografia i construcció de paraules i frases senzilles en les produccions pròpies.
--	--

paraules, a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules i enunciat, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.	- Identificar i utilitzar les categories lèxiques bàsiques (noms, verbs i adjectius) en produccions senzilles.
CA 9.2 Revisar i millorar els textos propis i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera acompanyada, a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística, usant la terminologia lingüística bàsica adequada.	- Augmentar progressivament el vocabulari a través dels textos. - Emprar majúscules a començament de text, després de punt i en noms propis. - Iniciar, de manera acompanyada, la mobilització d'estratègies senzilles tant individuals com grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos.
SEGON CICLE	
CA 9.1 Formular conclusions elementals sobre el funcionament de la llengua, prestant especial atenció a la relació entre substantius, adjectius i verbs, a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules, enunciat i textos, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.	- Comprendre, identificar i aplicar les estructures gramaticals i normes bàsiques de la llengua de manera acompanyada. - Aplicar les normes ortogràfiques i de construcció de paraules i frases en les produccions pròpies. - Reconèixer i utilitzar les categories lèxiques principals (noms, verbs, adjectius i determinants) per fer que les seves produccions siguin més riques i detallades.
CA 9.2 Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera acompanyada, a partir de la reflexió metalingüística, usant la terminologia bàsica adequada.	- Sistematitzar l'adquisició de vocabulari a través de textos. - Aplicar els coneixements bàsics sobre les categories gramaticals i regles d'ortografia per afavorir la comunicació. - Revisar els textos tant propis com aliens, mitjançant la comparació de paraules. - Progressar, de manera acompanyada, en la mobilització d'estratègies senzilles tant individuals com grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos.
TERCER CICLE	
CA 9.1 Establir generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua de manera acompanyada, formulant hipòtesis i buscant contraexemples, a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules, enunciat i textos, en un	- Comprendre, analitzar i aplicar les estructures gramaticals i normes essencials de la llengua, amb capacitat per revisar i millorar la correcció en les produccions o comprensió dels textos. - Usar correctament en les produccions pròpies les normes ortogràfiques, morfològiques i semàntiques. - Identificar i utilitzar adequadament les categories lèxiques (noms, verbs, adjectius, determinants, adverbis, pronoms i preposicions).

procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.	
CA 9.2 Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera progressivament autònoma, a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística, usant la terminologia bàsica adequada.	- Sistematitzar l'adquisició de vocabulari a través de textos. - Aplicar els coneixements bàsics sobre les categories gramaticals i regles d'ortografia per afavorir la comunicació. - Revisar els textos tant propis com aliens, mitjançant la comparació de paraules. - Progressar, de manera autònoma, en la mobilització d'estratègies senzilles tant individuals com grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos.

CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica utilitzant un llenguatge no discriminatori i detectant i rebutjant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no sols eficaç sinó també ètic del llenguatge.

PRIMER CICLE

CA 10.1 Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris identificats a partir de la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes elementals, verbals i no verbals, de la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.	- Mostrar respecte per les intervencions dels companys. - Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Mostrar una comunicació no verbal respectuosa amb els companys.
CA 10.2 Mobilitzar, amb la planificació i l'acompanyament necessaris, estratègies elementals per a l'escolta activa, la comunicació assertiva i el consens, iniciant-se en la gestió dialogada de conflictes.	- Incorporar estratègies elementals d'escolta activa. - Iniciar-se en la resolució dialogada de petits conflictes. - Aplicar estratègies senzilles per arribar a acords de manera acompanyada.

SEGON CICLE

CA 10.1 Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i identificar els abusos de poder a través de la paraula a partir de la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes bàsics, verbals i no verbals, de la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.	- Mostrar respecte per les intervencions dels companys escoltant activament, donant respostes adequades que mostren interès per les seves idees. - Rebutjar usos lingüístics discriminatoris i abusos de poder a partir de la reflexió acompanyada. - Mostrar una postura oberta i afavoridora, per demostrar escolta activa i respecte envers les opinions dels altres.
CA 10.2 Mobilitzar, amb la planificació i l'acompanyament necessaris, estratègies bàsiques per a l'escolta activa, la comunicació assertiva i el consens, progressant en la gestió	- Incorporar estratègies d'escolta activa. - Desenvolupar habilitats de resolució dialogada de conflictes. - Fer ús d'estratègies per arribar a acords en grup.

dialogada de conflictes.	
TERCER CICLE	
CA 10.1 Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i els abusos de poder a través de la paraula identificats mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre diferents aspectes, verbals i no verbals, de la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.	- Mostrar respecte per les intervencions dels companys escoltant activament, donant respostes reflexives i reconeixent les idees dels altres abans d'afegir la seva opinió. - Construir, a través del llenguatge, un pensament crític per evitar discriminacions i prejudicis. - Rebutjar usos lingüístics discriminatoris i abusos de poder a partir d'una reflexió tant individual com acompanyada. - Utilitzar la comunicació no verbal de manera conscient, per mostrar respecte i atenció a les idees i emocions dels companys.
CA 10.2 Mobilitzar, amb la planificació i l'acompanyament necessaris, estratègies bàsiques per a l'escolta activa, la comunicació assertiva i la deliberació argumentada, progressant en la gestió dialogada de conflictes.	- Aplicar estratègies d'escolta activa demostrant comprensió i empatia cap a les aportacions dels altres. - Aplicar tècniques de resolució dialogada de conflictes. - Utilitzar estratègies per arribar a acords fomentant el consens i la col·laboració dins del grup.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS	
PRIMER CICLE	
Biografia lingüística personal i mapa lingüístic de l'aula.	- Identificació de les emocions i respecte per les diferències.
La diversitat cultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística.	- Interès i respecte per les llengües i cultures que es parlen a l'aula i/o centre. - Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural. - Actitud respectuosa i empàtica cap a les varietats dialectals de la llengua castellana.
Identificació, amb acompanyament, de prejudicis i estereotips lingüístics.	- Reconeixement en les expressions verbals i no verbals de la igualtat entre homes i dones.
Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	- Ús d'un llenguatge respectuós, sense discriminació i que respecti les diferències.
SEGON CICLE	
Biografia lingüística personal i mapa lingüístic del centre.	- Valoració pels sentiments, les idees i les experiències dels altres i col·laboració partint des del respecte. - Interès per l'ampliació de vocabulari bàsic.
La diversitat cultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística.	- Valoració i respecte per la diversitat de llengües i cultures presents a l'aula i al centre com una oportunitat d'aprenentatge i convivència. - Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural. - Actitud respectuosa i empàtica cap a les varietats dialectals de la llengua castellana

Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.	- Reconeixement i valoració de les actituds i expressions que promouen la igualtat entre les persones. - Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.
Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	- Ús d'un llenguatge i d'actituds que respectin totes les persones, evitant qualsevol forma de discriminació per raó de gènere. - Reflexió sobre com les paraules i els gestos poden influir de la manera com ens relacionem. - Esforç per utilitzar expressions que promoguin la igualtat i el respecte.
TERCER CICLE	
Biografia lingüística personal i mapa lingüístic de l'entorn.	- Consideració per les diferències, sentiments, experiències, idees, opinions, i coneixements dels altres. - Interès per l'ampliació de vocabulari. - Reconeixement i respecte a la situació sociolingüística. - Reconeixement dels diferents registres.
La diversitat cultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística. Aproximació a les llengües de signes.	- Interès per la diversitat etnocultural i lingüística del centre i entre les famílies i de la comunitat autònoma - Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural. - Actitud respectuosa i empàtica cap a les varietats dialectals de la llengua castellana.
Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.	- Promoció de la igualtat entre homes i dones mitjançant el llenguatge i les accions quotidianes. - Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.
Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	- Ús d'un llenguatge tant verbal com no verbal, no discriminatori, respectuós amb les diferències i amb perspectiva de gènere.

B. COMUNICACIÓ

1. Context

PRIMER CICLE

Incidència dels components (situació, participants, intenció) en l'acte comunicatiu.	- Identificació del context en el què es produeix la comunicació i com afecta al que es diu i/o s'escolta. - Reconeixement de les diferències en el llenguatge utilitzat segons qui escolta o qui parla (amic, mestre, familiar). - Capacitat per comprendre la intenció del que es diu en determinades situacions. - Situacions de comunicació, espontànies o dirigides, utilitzant un discurs ordenat i coherent.
--	--

SEGON CICLE

Incidència dels components (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal) en l'acte comunicatiu.	- Adaptació del llenguatge segons els diferents contextos en el què es produeix la comunicació (comunicació formal i informal). - Adequació del llenguatge segons qui escolta, considerant aspectes com la cortesia o el respecte (anàlisi del rol, edat i relació per ajustar el discurs). - Distinció entre les diferents intencions comunicatives (convèncer, informar, expressar...). - Adaptació del missatge per aconseguir l'efecte desitjat (introducció de la ironia, l'humor i altres figures)
---	---

	retòriques). - Identificació dels diferents canals de comunicació (parlat, escrit, visual) per fer arribar el missatge de manera més efectiva.
TERCER CICLE	
Interaccions entre els components del fet comunicatiu (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal, registre).	- Anàlisi crític dels contextos de comunicació tenint en compte factors socials i culturals. - Anàlisi de l'impacte dels mitjans de comunicació i les xarxes socials en l'acte comunicatiu. - Identificació dels diferents tipus de públic (general o especialitzat) per adaptar el missatge a cada un d'ells. - Foment de la comunicació inclusiva, respectant les opinions diverses. - Capacitat d'emetre els missatges amb claredat, persuasió i respecte, considerant com la intenció pot afectar a la recepció del missatge. - Selecció dels diferents canals de comunicació (parlat, escrit, visual i digital) per fer arribar el missatge de manera més efectiva. - Utilització adient dels diferents registres del llenguatge (formal, informal, col·loquial, acadèmic) en funció de la situació comunicativa, els participants i la intenció del missatge, per tal d'adequar el discurs a cada context.
2. Gèneres discursius	
PRIMER CICLE	
Tipologies textuais: la narració, la descripció i el diàleg.	- Escolta i lectura de textos literaris. - Introducció a les diferents tipologies textuais, com la narració, descripció i diàleg, entre d'altres, atenent als seus elements bàsics.
Propietats textuais: estratègies elementals per a la coherència i la cohesió.	- Ús d'estratègies bàsiques de producció de textos, cuidant la neteja i la presentació.
Gèneres discursius propis de l'àmbit personal i educatiu. Contingut i forma.	- Composició de breus relats (contes, poemes, dites, etc.) a partir de models bàsics i segons la intenció comunicativa.
SEGON CICLE	
Tipologies textuais: la narració, la descripció, el diàleg i l'exposició.	- Escolta i lectura de textos literaris.
Propietats textuais: estratègies bàsiques per a la coherència i la cohesió.	- Inici en el coneixement i utilització de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, de l'organització del contingut, etc.), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per millorar-lo amb l'ajuda del docent i els companys (reescriptura).
Gèneres discursius propis de l'àmbit personal, social i educatiu. Contingut i forma.	- Producció de textos senzills de diferents tipologies.
TERCER CICLE	
Tipologies textuais: la narració, la descripció, el diàleg, l'exposició i l'argumentació.	- Escolta i lectura de textos literaris.

Propietats textuals: estratègies bàsiques per a la coherència, cohesió i adequació.	- Coneixement i utilització de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, de l'organització del contingut, etc.), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per millorar-lo amb l'ajuda del docent i els companys (reescriptura).
Gèneres discursius propis de l'àmbit personal, social i educatiu. Contingut i forma. Xarxes socials i els seus riscos.	- Producció de textos tenint cura de les característiques formals d'estructura i contingut de les diferents tipologies de textos.
3. Processos	
PRIMER CICLE	
Interacció oral: interacció oral adequada en contextos informals, escolta activa, assertivitat, resolució dialogada de conflictes i cortesia lingüística. L'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes.	- Interacció oral adequada en contextos informals emprant estratègies bàsiques de cortesia lingüística i assertivitat. - Interacció activa amb els companys o mestres en qualsevol situació comunicativa espontània de l'aula (jocs lingüístics o de tradició oral, converses, intercanvi d'informacions i opinions...), amb diferent intencionalitat. - Escolta i comprensió de textos orals, com contes, cançons o vídeos, d'acord amb els interessos dels alumnes. - Cura de l'ordre espacial (ús d'expressions temporals de manera ordenada) i lògic, la coherència i estructura del discurs oral, valorant i respectant les normes bàsiques de comunicació. - Estratègies d'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes i establiment d'acords i pautes de resolució pacífica de conflictes.
Comprensió oral: identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global. Detecció d'usos clarament discriminadors del llenguatge verbal i no verbal.	- Comprensió de diferents textos orals propers - Valoració de diferents textos orals de la vida quotidiana. - Obtenció del sentit global i la idea principal dels textos en diferents suports. - Detecció d'usos discriminadors del llenguatge verbal i no verbal en anuncis, cartells publicitaris...
Producció oral: pronúncia i entonació. Actitud postural. Construcció i comunicació de coneixement mitjançant la planificació i producció de textos orals i multimodals senzills.	- Producció de textos orals senzills de diferents tipologies a partir de models i emprant expressions temporals de manera ordenada - Ús d'estratègies com la coherència, entonació, pronunciació, postura i gestos adequats. - L'expressió de sentiments, de diferents sensacions o emocions (por, alegria, pena, expectació, ràbia, amor, ira...), experiències, idees, opinions i coneixements dels altres. - Interès per expressar-se correctament, valorant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Interès per produir una exposició clara i amb un discurs organitzat i coherent. - Creació de textos orals amb respecte cap als altres.

Comprensió lectora: estratègies elementals de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura. Identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Lectura compartida. Detecció d'usos clarament discriminadors del llenguatge verbal i no verbal.	- Iniciació de la lectura en silenci i sense distraccions, creant un ambient tranquil i positiu que convidi a llegir amb plena atenció - Lectura compartida. - Lectura en veu alta de textos senzills de caràcter infantil amb identificació del sentit global del text. - Interiorització de la relació entre llengua oral i llengua escrita. - Interpretació i comprensió de informació bàsica en diferents tipus de textos: cartells publicitaris, anuncis, contes, descripcions, notícies, felicitacions, textos instructius, textos literaris, presentats en diferents suports. - Participació en diferents jocs lingüístics que contribueixen al desenvolupament de la comprensió lectora (sopes de lletres, mots encreuats, acròstics, jeroglífics, cal·ligrames, jocs de paraules, embarbussaments). - Aplicació de manera guiada d'estratègies de planificació i autocontrol per regular l'activitat lectora. - Iniciació en l'ús d'estratègies bàsiques en la recerca de la localització, selecció i contrast d'informació senzilla. - Reconeixement de paraules o expressions que no són respectuoses.
Producció escrita: convencions del codi escrit i ortografia natural. Coherència textual. Estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i autocorrecció. Ús d'elements gràfics i paratextuals elementals. Escripció en suport digital acompanyada.	- Elaboració de textos escrits de vivències pròpies per comunicar coneixements, experiències i necessitats - Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis. - Aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques, com els signes de puntuació, l'ús de majúscules... - Escripció de dictats de paraules i frases senzilles. - Creació de textos emprant un llenguatge verbal respectuós amb les diferències. - Cura de la grafia i netedat en la presentació dels textos escrits.
Alfabetització mediàtica i informacional: estratègies elementals per a la cerca guiada d'informació. Comunicació de la informació. Reconeixement d'autoria. Ús guiat de la biblioteca, així com a recursos digitals de l'aula.	- Inici en el coneixement de programes o recursos informàtics de processament de textos - Inici en la utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació. - Inici en la utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre. - Capacitat de iniciar-se en valorar la fiabilitat de les fonts d'informació, de forma acompanyada.
SEGON CICLE	
Interacció oral: interacció oral adequada en contextos formals i informals, escolta activa, assertivitat, resolució dialogada de conflictes i cortesia lingüística. L'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes.	- Interacció oral adequada en contextos formals i informals emprant estratègies bàsiques de cortesia lingüística i assertivitat. - Participació activa en situacions comunicatives espontànies (jocs lingüístics o de tradició oral, converses, intercanvi d'informacions i opinions,...) i dirigides (reproducció de textos, escenificació de textos adaptats...). - Iniciació al treball en textos orals d'interès propi, que

	provenguin de recursos multimèdia o audiovisuals. - Cura de les característiques formals d'estructura i contingut de les diferents tipologies de textos orals, amb el suport de guions i bastides. - Estratègies d'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes per a la resolució dialogada de conflictes, amb acompanyament.
Comprensió oral: identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Detecció de possibles usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Comprensió de textos inferencials, deduint la informació implícita - Comprensió de textos literaris senzills. - Identificació dels elements no verbals. - Resposta a preguntes sobre informació explícita del text. - Identificació de la idea principal i les secundàries d'un text. - Reconeixement en les expressions verbals i no verbals de la igualtat entre homes i dones. - Ús d'un llenguatge tant, verbal com no verbal, no discriminatori, respectuós amb les diferències i amb perspectiva de gènere, amb acompanyament.
Producció oral: elements bàsics de la prosòdia i de la comunicació no verbal. Construcció, comunicació i valoració de coneixement mitjançant la planificació i producció de textos orals i multimodals.	- Producció de textos orals de diferents tipologies, planificats - Ús d'estratègies com la cohesió i coherència, l'escolta atenta, mirada a l'interlocutor, respecte pel torn de paraula, ritme, entonació i pronunciació adequats, expressions de cortesia, atenció i correcció, postures i gests adequats, amb acompanyament. - Consideració pels sentiments, idees, opinions i coneixements dels altres, de manera acompanyada. - Interès per expressar-se correctament, valorant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Exposició clara i amb un discurs organitzat i coherent. - Creació de textos orals amb un llenguatge respectuós i inclusiu.
Comprensió lectora: estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura. Identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Lectura compartida i entonada. Detecció de possibles usos clarament discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Lectura comprensiva. - Desenvolupament de la capacitat dels alumnes de llegir de manera autònoma i comprensiva, millorant la concentració i comprensió de textos mitjançant l'ús de la lectura silenciosa. - Lectura de textos presentats en qualsevol suport, mostrant interès i gust. - Lectura individual o acompanyada de diferents tipus de textos amb l'entonació i ritme adequats al desenvolupament cognitiu. - Utilització d'estratègies per comprendre textos escrits: relació d'informació sobre el text a partir dels coneixements i experiències previs, consulta del diccionari, resum de les idees bàsiques o dels aspectes més destacats, etc. - Comprensió i identificació de la informació rellevant de textos de la vida quotidiana. - Aplicació de manera guiada d'estratègies de planificació i autocontrol per regular l'activitat lectora.

	- Valoració de la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari. - Detecció d'usos de paraules o expressions discriminatòries, promovent un llenguatge respectuós.
Producció escrita: convencions del codi escrit i ortografia reglada bàsica. Coherència i cohesió textual. Estratègies bàsiques, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i autocorrecció. Ús d'elements gràfics i paratextuals bàsics al servei de la comprensió. Escriptura en suport digital acompanyada.	- Elaboració de textos escrits propis de la vida social de l'aula per comunicar coneixements, experiències i necessitats. - Creació de textos, de manera acompanyada, emprant el llenguatge amb intenció informativa: cartells, anuncis, petits còmics. - Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis. - Aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques i de mecanismes per la cohesió del text: manteniment del temps verbal, signes de puntuació, concordància bàsica i accentuació. - Escriptura de dictats de frases i textos breus. - Reconeixement de manera acompanyada de les produccions pròpies i de les dels companys. - Creació de textos emprant un llenguatge verbal no discriminatori i respectuós amb les diferències. - Cura de la grafia, disposició adequada sobre el paper i netedat en la presentació dels textos escrits.
Alfabetització mediàtica i informacional: estratègies bàsiques per a la cerca guiada d'informació en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats. Reconeixement d'autoria. Comparació i comunicació creativa de la informació. Ús de la biblioteca digital, així com de recursos digitals de l'aula.	- Utilització guiada de programes o recursos informàtics de processament de textos. - Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la localització de la informació. - Reinterpretació de la informació recollida, de manera acompanyada, per adaptar-la a una nova activitat (com un conte, un mural o una presentació oral), utilitzant elements creatius però respectant la informació original. - Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre. - Capacitat de valorar la fiabilitat de les fonts d'informació, de manera acompanyada. - Comparació de la informació donada des de diferents fonts, de manera acompanyada.
TERCER CICLE	
Interacció oral: interacció oral adequada en contextos formals i informals, escolta activa, assertivitat, resolució dialogada de conflictes i cortesia lingüística. L'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes.	- Interacció oral adequada en contextos formals i informals, emprant estratègies de cortesia lingüística i assertivitat, i la resolució dialogada de conflictes. - Participació activa en situacions comunicatives espontànies (converses d'aula, debats, intervencions...) i dirigides (reproducció de textos, escenificació de textos adaptats...). - Aprofundiment al treball en textos orals d'interès propi, que provinguin de recursos multimèdia o audiovisuals, fomentant la comprensió crítica, l'anàlisi reflexiva i l'estructuració oral. - Cura de les característiques formals d'estructura i contingut de les diferents tipologies de textos orals. - Estratègies d'expressió i escolta empàtica de

	necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes promovent la resolució dialogada i constructiva de conflictes.
Comprensió oral: identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Valoració crítica. Detecció de possibles usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Comprensió de textos inferencials, deduint la informació implícita. - Comprensió i valoració dels diferents tipus de textos orals de la vida quotidiana, captant el sentit global i la idea principal i secundàries. - Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals. - Diferents registres lingüístics i els seus usos. - Resposta a preguntes sobre informació explícita i inferencial del text. - Detecció en les expressions verbals i no verbals de la igualtat entre homes i dones. - Ús d'un llenguatge tant verbal com no verbal, no discriminatori, respectuós amb les diferències i amb perspectiva de gènere, de manera progressivament autònoma.
Producció oral: elements de la prosòdia i de la comunicació no verbal. Construcció, comunicació i valoració crítica de coneixement mitjançant la planificació i producció de textos orals i multimodals amb progressiva autonomia.	- Producció de textos orals de diferents tipologies, planificats de manera autònoma. - Ús d'estratègies com la cohesió i coherència, l'escolta atenta, mirada a l'interlocutor, respecte pel torn de paraula, ritme, entonació i pronunciació adequats, expressions de cortesia, atenció i correcció, postures i gests adequats, de manera autònoma. - Consideració i comprensió per les diferències, sentiments, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres. - Expressió correcta, valorant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Assoliment d'una exposició clara i amb un discurs organitzat, coherent i adequat al context. - Creació de textos orals amb un llenguatge no discriminatori i respectuós.
Comprensió lectora: estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura. Identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Valoració crítica. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Lectura compartida i expressiva. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Lectura comprensiva. - Desenvolupament de la capacitat de llegir de manera autònoma, reflexiva i comprensiva, millorant la concentració, l'atenció i la comprensió dels textos mitjançant la lectura silenciosa. - Lectura de textos presentats en qualsevol suport, mostrant interès i gust. - Lectura individual o acompanyada de diferents tipus de textos amb l'entonació i ritme adequats al desenvolupament cognitiu. - Utilització d'estratègies per comprendre textos escrits: elaboració i comprovació d'hipòtesis, inferències d'informació sobre el text a partir dels coneixements i experiències previs, consulta del diccionari, resum de les idees bàsiques o dels aspectes més destacats, etc. - Interpretació dels sentits figurats i dels significats no explícits als textos. - Aplicació d'estratègies de planificació i autocontrol per regular l'activitat lectora.

	- Identificació d'esquemes, taules, mapes conceptuals i altres il·lustracions. - Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma autònoma, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula. - Valoració de la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari progressant en la consolidació d'una ortografia correcta. - Reflexió sobre l'ús d'un llenguatge discriminatori, fomentant-ne un ús inclusiu, respectuós i empàtic.
Producció escrita: ortografia reglada en la textualització i l'autocorrecció. Coherència, cohesió, correcció i adequació textual. Estratègies bàsiques, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i autocorrecció. Ús d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Escriptura en suport digital acompanyada.	- Elaboració de textos escrits propis de la vida fora de l'aula per comunicar coneixements, experiències i necessitats. - Creació de textos, de manera progressivament autònoma, emprant el llenguatge amb intenció informativa: cartells, anuncis, petits còmics. - Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis. - Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport. - Escriptura de dictats de textos. - Valoració de les produccions pròpies i de les dels companys. - Creació de textos emprant un llenguatge verbal no discriminatori i respectuós amb les diferències. - Cura de la grafia, disposició adequada sobre el paper (respecte dels marges, separació entre paràgrafs, interlineat, etc) i netedat en la presentació dels textos escrits.
Alfabetització mediàtica i informacional: estratègies per a la recerca d'informació en diferents fonts documentals i amb diferents suports i formats. Reconeixement d'autoria. Comparació, organització, valoració crítica i comunicació creativa de la informació. Ús progressivament autònom de la biblioteca digital i la biblioteca d'aula, així com dels recursos digitals de l'aula.	- Utilització guiada de programes o recursos informàtics de processament de textos. - Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la localització, selecció i organització de la informació. - Reinterpretació de la informació recollida per adaptar-la a una nova activitat (com un conte, un mural o una presentació oral), utilitzant elements creatius però respectant la informació original. - Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre. - Capacitat de valorar la fiabilitat de les fonts d'informació. Comparació de la informació donada des de diferents fonts.

C. EDUCACIÓ LITERÀRIA

PRIMER CICLE

Lectura acompanyada d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil,	- Lectura acompanyada i guiada, en silenci i en veu alta, amb ritme i entonació adequats, d'obres senzilles i variades de la literatura infantil adequades als seus
---	---

adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.	interessos. - Adquisició d'un vocabulari bàsic adequat a través de la lectura de textos literaris. - Lectura de diferents textos, tant de manera individual com acompanyada, presentats en diversos formats per fomentar-ne l'interès i el gust. - Escolta de textos literaris propis de la tradició literària popular oral en castellà (llegendes, romanços, coples, cançons populars, endevinalles, refranys, poemes, contes tradicionals, etc.) adequats als seus interessos i motivacions.
Estratègies per a la interpretació acompanyada i compartida de les obres a través de converses literàries.	- Participació en converses sobre les històries llegides, expressant el que ens agrada.
Relació, de manera acompanyada, entre els elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, personatges, argument, espai) i la construcció del sentit de l'obra.	- Identificació dels personatges, espai i fets de la història. - Reflexió conjunta sobre com els diferents elements ens ajuden a entendre millor el missatge de la història.
Relació dels textos llegits i altres manifestacions artístiques i culturals.	- Comparació, de manera acompanyada, de la informació donada des de diferents fonts. - Identificació de diferents textos literaris i relació amb diferents manifestacions culturals i artístiques.
Inici de la construcció dels itineraris lectors individuals. Estratègies per a l'expressió de gustos i interessos.	- Iniciació en la construcció de la identitat lectora mitjançant la lectura de breus textos literaris, adaptats a la seva edat. - Familiarització dels elements més bàsics d'un llibre: títol, autor, il·lustrador, portada i nombre de pàgines entre d'altres.
Lectura expressiva, dramatització o interpretació de fragments atesos els processos de comprensió i el nivell de desenvolupament.	- Lectura en veu alta de textos senzills de caràcter infantil amb identificació del sentit global del text. - Representació teatral de petits fragments de textos senzills, o propers als infants. - Participació en dramatitzacions senzilles de textos literaris, amb acompanyament.
Creació de textos literaris a partir de models donats.	- Composició de diferents tipus de text literaris senzills, a partir de models donats, segons la intenció comunicativa.
Ús acompanyat de la biblioteca digital d'aula o de centre com a escenari d'activitats literàries compartides.	- Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre.
SEGON CICLE	
Lectura acompanyada d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil, adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.	- Escolta, lectura i comprensió de textos literaris propis de la tradició literària popular oral en castellà (llegendes, romanços, coples, cançons populars, endevinalles, refranys, poemes, contes tradicionals, etc.) adequats als seus interessos i motivacions. - Lectura de textos narratius (contes, biografies,

	autobiografies, etc).
Estratègies bàsiques per a la interpretació acompanyada i compartida de les obres a través de converses literàries.	- Participació activa en converses sobre les obres i dels seus elements (personatges, llocs...). - Foment de la comprensió col·lectiva de l'obra.
Relació, de manera acompanyada, entre els elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, protagonistes, personatges secundaris, argument, espai) i la construcció del sentit de l'obra.	- Identificació d'elements característics d'alguns tipus de text: concepte, temes, elements formals, elements gràfics (vinyetes, globus, onomatopeies, signes convencionals). - Reconeixement de textos literaris en prosa o vers (contes, llegendes, poemes, endevinalles, cançons i textos teatrals). - Identificació dels elements bàsics d'un llibre i de les seves característiques tals com: títol, autor, il·lustrador, portada, nombre de pàgines, sinopsi, gènere, format, entre d'altres.
Anàlisi guiada dels recursos expressius i els seus efectes en la recepció del text.	- Identificació dels recursos expressius utilitzats en el text. - Reflexió sobre l'efecte dels recursos en el lector.
Relació entre els textos llegits i altres manifestacions artístiques i culturals.	- Interiorització dels textos literaris escrits com a font d'informació, d'aprenentatge, de diversió, de comunicació d'experiències i regulació de la convivència. - Relació dels diferents textos literaris amb diverses manifestacions culturals i artístiques.
Construcció de la identitat lectora. Estratègies per a l'expressió de gustos i interessos i iniciació a la valoració argumentada de les obres.	- Visió del text literari com a font de comunicació, aprenentatge i de plaer.
Lectura expressiva, dramatització o interpretació de fragments atesos els processos de comprensió i el nivell de desenvolupament.	- Lectura expressiva de textos literaris presentats en qualsevol format, mostrant interès i gust per la lectura. - Lectura i escolta de textos poètics i teatrals. - Interpretació i comprensió de textos poètics i teatrals. - Dramatització guiada de textos literaris, explorant l'expressió emocional.
Creació de textos amb intenció literària de manera lliure, a partir de models o recreant textos literaris.	- Composició de diferents tipus de text literaris, segons la intenció comunicativa. - Elaboració de textos literaris de manera lliure, a partir de models donats.
Ús acompanyat de la biblioteca digital d'aula o de centre com a escenari d'activitats literàries compartides.	- Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre com a escenari d'activitats literàries compartides.
TERCER CICLE	
Lectura progressivament autònoma d'obres o fragments variats i diversos de la literatura adequats a la seva edat i organitzats en itineraris	- Lectura personal, silenciosa, en veu alta, guiada i expressiva, de diferents tipus de text i en qualsevol suport, mostrant interès i gust per la lectura.

lectors.	
Estratègia per a la interpretació acompanyada i compartida de les obres a través de converses literàries.	- Anàlisi conjunt dels elements literaris: Identificació dels elements clau de l'obra (personatges, tema, espai, argument...). - Debat i reflexió sobre el significat del text.
Relació, de manera acompanyada, entre els elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonistes, personatges secundaris, argument, espai) i la construcció del sentit de l'obra.	- Diferents tipus de lectura: lectura silenciosa, en veu alta, expressiva, cooperativa, etc.
Anàlisi acompanyada de la relació entre els elements bàsics del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra.	- Interpretació i anàlisi crítica dels components clau d'un llibre.
Estratègies bàsiques per a la interpretació progressivament autònoma dels textos literaris.	- Aplicació de les estratègies de comprensió lectora: Ús d'estratègies com la predicció, inferència i identificació de la idea principal per comprendre millor els textos literaris. - Reflexió personal sobre el text: Formulació de preguntes sobre el text, identificació del significat de les paraules o frases desconegudes i expressió d'opinions personals sobre els personatges i l'argument, entre d'altres.
Relació entre els textos llegits i altres manifestacions artístiques i culturals.	- Escolta, lectura i anàlisi de textos literaris propis de la tradició literària popular oral en castellà (llegendes, romanços, còpies, cançons populars, endevinalles, refranys, poemes, contes tradicionals, etc.) adequats als seus interessos i motivacions. - Maneig, escolta, lectura, comprensió i interpretació de textos propers als seus interessos (cultura popular, cançons, etc).
Progrés en la construcció de la identitat lectora. Estratègies per a l'expressió de gustos i interessos i per a la valoració crítica elemental de les obres.	- Relació i connexió dels diferents textos literaris amb diferents manifestacions culturals i artístiques.
Lectura expressiva, dramatització o interpretació de fragments atesos els processos de comprensió i el nivell de desenvolupament.	- El text literari com a font de comunicació i aprenentatge, de plaer, de joc, d'entreteniment, de coneixement d'altres móns, temps i cultures.
Creació de textos d'intenció literària de manera lliure i a partir de la recreació i apropiació dels models donats.	- Lectura en veu alta tenint en compte expressió, ritme, entonació, claredat, pronunciació... - Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics, amb ritme, pronunciació i entonació adequats, i identificació dels missatges i valors que transmeten aquests textos.

	- Dramatització de textos literaris, incorporant tècniques de d'expressió corporal i verbal.
Ús progressivament autònom de la biblioteca digital d'aula o de centre com a escenari d'activitats literàries compartides.	- Presentació en diferents formats de textos literaris treballats pels infants. - Creació de textos literaris tenint en compte la tipologia (narratiu, poesia, teatre), de manera lliure i a partir de models donats.

D. REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA I ELS SEUS USOS EN EL MARC DE PROPOSTES PER A LA PRODUCCIÓ I COMPENSIÓ DE TEXTOS ORALS, ESCRITS O MULTIMODALS

PRIMER CICLE

Establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules i enunciat, posant especial esment en l'existència de diferents tipus de paraules i les seves relacions de concordança.	- Consciència fonològica. - Coneixement de l'abecedari. - Ordenació de paraules alfabèticament. - Reconeixement d'algunes categories gramaticals bàsiques: el nom (propis i comuns), adjectius, i verbs. - Distinció de gènere i nombre dels substantius. - Iniciació a la identificació de la síl·laba tònica i àtona de paraules senzilles. - Inici en l'aplicació de la concordança entre el nom i l'adjectiu. - Separació en síl·labes de paraules. - Reconeixement de l'ordre dels elements d'una oració perquè resulti coherent i amb significat.
Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita.	- Comprensió de la relació entre llengua oral i llengua escrita.
Procediments elementals d'adquisició de vocabulari. Reflexió contextualitzada sobre la relació de significat entre unes paraules i unes altres.	- Identificació de particularitats del lèxic com per exemple: paraules sinònimes i antònimes, polisèmiques, famílies de paraules, entre d'altres i de manera acompanyada.
Relació entre intenció comunicativa i modalitat oracional.	- Identificació de diferents tipus de frases: afirmatives, interrogatives, exclamatives e imperatives segons la seva intenció.
Mecanismes elementals de coherència i de cohesió textual, amb especial atenció als connectors temporals.	- Ús adequat de connectors temporals bàsics.
Signes bàsics de puntuació com a mecanisme per organitzar el text escrit.	- Ús correcte de les normes ortogràfiques treballades i els signes de puntuació. - Ús del punt i les majúscules. - Signes d'interrogació i d'exclamació.

SEGON CICLE

Establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals a partir de l'observació, comparació i transformació d'enunciat, posant especial esment a les relacions que s'estableixen entre substantius, adjectius i	- Identificació i creació de paraules compostes. - Reconeixement de prefixos i sufixos. - Transformació d'enunciat (substitucions, canvi d'ordre, manipulació). - Creació de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals (gènere, nombre i persona), mantenint especial atenció a les relacions que s'estableixen entre substantius, adjectius i verbs. - Reconeixement de les diferents classes de paraules i el
--	--

verbs.	seu ús (substantius, verbs, adjectius, pronoms i articles). - Reconeixement de paraules agudes, planes i esdrúixoles. - Normes bàsiques d'accentuació.
Aproximació a la llengua com a sistema amb diferents nivells: sons i lletres, paraules, oracions i textos. Observació i comparació d'unitats comunicatives bàsiques.	- Reinterpretació de la informació recollida per adaptar-la a una nova activitat (com un conte, un mural, una presentació oral, etc.), utilitzant elements creatius però respectant la informació original. - Ordre alfabètic de paraules.
Procediments elementals d'adquisició de vocabulari. Similituds i diferències de forma i significat entre paraules de la mateixa família lèxica o semàntica.	- Identificació de particularitats del lèxic, com per exemple: paraules sinònimes i antònimes, polisèmiques, famílies de paraules, paraules derivades, entre d'altres. - Establiment de relacions entre paraules de la mateixa família lèxica o semàntica.
Relació entre intenció comunicativa i modalitat oracional.	- Classificació de les frases segons la intenció: frases afirmatives, interrogatives, exclamatives i imperatives segons el que volen expressar (informar, preguntar, cridar, demanar...). - Anàlisi de la relació entre la modalitat de la frase i l'objecte comunicatiu.
Mecanismes elementals de coherència i cohesió, amb especial atenció a les repeticions i sinònims, i a l'ordre d'oracions i paràgrafs.	- Adquisició de mecanismes de coherència i cohesió elementals, prestant especial atenció a les repeticions i sinònims, ordre de les oracions i paràgrafs, als connectors i les substitucions de pronoms.
Els signes de puntuació com a mecanismes per organitzar el text escrit i per expressar la intenció comunicativa.	- Ús de les regles bàsiques d'ortografia i puntuació treballades.
Estratègies elementals per a l'ús guiats de diccionaris, en diferents suports.	- Ús pautat del diccionari, en paper i digital.
TERCER CICLE	
Establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules i enunciat.	- Identificació del temps, mode, persona, nombre i conjugació dels verbs. - Transformació d'enunciats (substitucions, canvi d'ordre, manipulació). - Creació de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals (gènere, nombre i persona), mantenint especial atenció a les relacions que s'estableixen entre substantius, adjectius i verbs. - Identificació dels constituents fonamentals de l'oració. - Ús adequat de les diferents categories gramaticals. - Identificació i relació entre paraules agudes, planes i esdrúixoles. - Reconeixement de les diferents classes de paraules i el seu ús (substantius, verbs, adjectius, preposicions, adverbis, pronoms i articles). - Establiment de relacions entre paraules de la mateixa família lèxica o semàntica.

Aproximació a la llengua com a sistema amb diferents nivells: sons i lletres, paraules, oracions i textos. Observació i comparació d'unitats comunicatives bàsiques.	- Ordre alfabètic de paraules.
Procediments bàsics d'adquisició de vocabulari. Mecanismes lèxics bàsics per a la formació de paraules.	- Comprensió i identificació de particularitats del lèxic, com per exemple: paraules sinònimes i antònimes, polisèmiques, famílies de paraules, paraules derivades, entre d'altres. - Utilització de prefixos i sufixos en la creació de paraules.
Relació entre intenció comunicativa i modalitat oracional.	- Identificació de les modalitats oracionals i la intenció comunicativa. - Anàlisi de situacions on s'utilitza cada modalitat per aconseguir l'objectiu comunicatiu desitjat.
Mecanismes bàsics de coherència i cohesió, amb especial atenció a les substitucions pronominals i a la correlació temporal establerta mitjançant els diferents temps verbals.	- Utilització dels mecanismes i els recursos lingüístics bàsics per organitzar el text amb coherència i cohesió. - Adquisició de mecanismes de coherència i cohesió elementals, prestant especial atenció a les repeticions i sinònims, ordre de les oracions i paràgrafs, als connectors i les substitucions de pronoms.
Estratègies d'observació i formulació de generalitzacions sobre l'accentuació.	- Observació sobre l'ús de les regles d'accent. - Aplicació de les observacions fetes per formular regles generals sobre quan utilitzar l'accent gràfic en les paraules analitzant exemples.
Els signes de puntuació com a mecanismes per organitzar el text i expressar intenció comunicativa.	- Ús de les regles bàsiques d'ortografia i puntuació: apòstrof, contraccions. El punt, el punt i coma, la coma, els dos punts, els punts suspensius, el guionet i la dièresi. Diftongs i hiats. - Normes d'accentuació.
Estratègies elementals per a l'ús progressivament autònom de diccionaris, en diferents suports.	- Ús del diccionari, en paper i digital.

Llengua Catalana i Literatura

El currículum de Llengua Catalana i Literatura es dissenya tenint en compte el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, basant-se en els descriptors operatius que defineixen el desenvolupament competencial esperat en finalitzar l'educació primària. S'organitza al voltant de les estratègies relacionades amb parlar, escoltar, llegir i escriure en català, per tal d'oferir a l'alumne eines que li permetin afrontar els reptes de la societat del segle XXI. Aquesta societat necessita persones cultes, crítiques i ben informades; competents en l'ús eficaç i ètic de les paraules; respectuoses amb les diferències; capaces de transformar la informació en coneixement i d'aprendre de manera autònoma, informar-se, col·laborar i treballar en equip; creatives i emprenedores; i compromeses amb el desenvolupament sostenible, la defensa dels drets humans i la convivència igualitària, inclusiva, pacífica i democràtica.

Les competències específiques són l'element clau del currículum, ja que concreten i estructuren la contribució de l'àrea de Llengua Catalana i Literatura als objectius generals d'etapa i al desenvolupament del perfil de sortida.

Les competències específiques recullen la finalitat última dels ensenyaments de l'àrea, sempre entesa com a mobilització dels aprenentatges. La primera competència s'orienta al reconeixement de la diversitat lingüística de l'entorn, per afavorir actituds d'estima cap a la diversitat cultural, combatre prejudicis i estereotips lingüístics i iniciar-se en la reflexió interlingüística, incloent les llengües de signes. S'espera que en aquesta etapa es produeixi l'adquisició i consolidació del codi escrit. Els aprenentatges han de partir de la diversitat de trajectòries educatives de l'alumne, i han de basar-se sempre en la reflexió, comprensió o producció de textos d'ús social. Un segon grup de competències està relacionat amb la producció, comprensió i interacció oral i escrita, incorporant formes de comunicació influïdes per la tecnologia i atenent a l'àmbit personal, educatiu i social. Finalment, saber llegir implica també saber navegar, cercar a la xarxa i seleccionar informació fiable amb diferents propòsits. Així, la competència sisena estableix les bases de l'alfabetització mediàtica i informacional. Les competències setena i vuitena es dediquen a la lectura literària acompanyada, tant autònoma com guiada i compartida a l'aula, adoptant un doble enfocament: d'una banda, iniciar-se en l'adquisició de l'hàbit lector autònom, i de l'altra, desenvolupar habilitats d'interpretació dels textos literaris. S'ha de prestar especial atenció al reconeixement de les dones escriptores. La competència novena es centra en una primera aproximació a la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la desena, relacionada amb l'ètica de la comunicació, és transversal a totes elles. Se centra en les pràctiques comunicatives no discriminatòries, per identificar i rebutjar els abusos de poder a través de la paraula, fomentar la igualtat de gènere i les conductes no sexistes, així com la gestió dialogada de conflictes, alineada amb la prevenció de la violència, incloent la violència de gènere i la promoció de la cultura de la pau.

L'adquisició de les competències específiques ha de ser progressiva al llarg de l'etapa, respectant els processos individuals de maduració cognitiva. En el primer cicle, s'ha de començar amb l'exploració, la interacció i la interpretació de l'entorn, acompanyant els alumnes en la modelització de les propietats textuais i en el seu progrés cap a una major confiança i autonomia en la producció i comprensió lingüística. La gradació entre cicles es basa en la complexitat dels textos, els contextos d'ús, les habilitats d'interpretació i producció requerides, el metallenguatge necessari per reflexionar sobre els usos, així com el grau d'autonomia dels estudiants. Així, hi ha un paral·lelisme evident entre els cicles, i en l'etapa d'educació primària, s'ha de fer una major progressió cap a l'autonomia de l'alumne, amb una diversitat i complexitat majors en les pràctiques discursives en àmbits més plurals. S'han de destacar les convencions literàries i el context històric per comprendre els textos literaris, i la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos adquiriran més rellevància.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva i transparent.

Per tractar les actuacions descrites en les competències específiques, és essencial adquirir i mobilitzar els sabers bàsics de l'àrea. Els aprenentatges de Llengua Catalana i Literatura no es poden veure com la simple transmissió i recepció de continguts disciplinaris, sinó com un procés en construcció basat en la reflexió i l'anàlisi acompanyada, amb l'objectiu de formar persones capaces de comunicar-se de manera eficaç i ètica.

Els sabers bàsics, representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds), s'estructuren en quatre blocs, la llengua i els seus parlants, comunicació (context, gèneres discursius i processos), educació literària i reflexió sobre la llengua i els seus usos, i s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

El progrés en els aprenentatges de l'àrea ha de permetre a l'alumne respondre a situacions comunicatives reals en els àmbits personal, social i educatiu. Per això, és important organitzar la programació d'aula al voltant d'unitats de programació i/o situacions d'aprenentatge contextualitzades, significatives i rellevants, atenent a la seva gradació i complementarietat, perquè al final de l'any escolar s'hagin treballat tots els sabers bàsics del currículum. A l'àrea de Llengua Catalana i Literatura, l'adquisició de les competències específiques s'ha de produir mitjançant la mobilització dels sabers de tots els blocs de l'àrea, de manera coordinada i interrelacionada, promovent la interacció comunicativa i la col·laboració entre els alumnes i altres agents del procés d'ensenyament-aprenentatge. El treball transdisciplinari, que implica mobilitzar sabers de diverses àrees, ha d'aportar un valor afegit als aprenentatges en potenciar el seu caràcter competencial. Finalment, la diversitat lingüística dels contextos escolars i la necessitat d'una educació plurilingüe per a tots els alumnes, fomenta el tractament integrat de les llengües per estimular la reflexió interlingüística i acostar-se als usos socials reals, en què sovint s'han de manejar simultàniament dues o més llengües.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Reconèixer la diversitat lingüística del món a partir de la identificació de les llengües dels alumnes i de la realitat plurilingüe i multicultural de les Illes Balears, per afavorir la reflexió interlingüística, per identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

La diversitat lingüística de l'aula ha de servir com a base sobre la qual apropar-se al coneixement de la realitat plurilingüe de les Illes Balears i del món, des del reconeixement de la condició de la llengua catalana com a llengua vehicular i pròpia. En primer lloc, per ajudar l'alumne a valorar la riquesa cultural que això suposa i a detectar i evitar els prejudicis lingüístics; en segon lloc, per anar prenent consciència sobre el funcionament de les llengües a partir de l'observació i comparació entre elles, inclosa una primera aproximació al coneixement de les llengües de signes. Al seu torn, la mediació interlingüística afavorirà el tractament integrat de les diferents llengües.

Com passa amb qualsevol altre idioma, el català evoluciona de la mà dels canvis socials. L'aula constitueix un entorn privilegiat per aproximar-se a una visió global del català al món, amb la finalitat de promoure l'exercici d'una ciutadania mundial sensibilitzada, informada i compromesa amb els drets lingüístics individuals i col·lectius, en un marc d'interculturalitat i respecte als drets humans.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP2, CP3, CC1, CC2, CC3, CCEC1, CCEC3.
CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals identificant el sentit general i la informació més rellevant, valorant amb ajuda aspectes formals i de contingut bàsics, per construir coneixement i respondre a diferents necessitats comunicatives.
En el procés de comunicació es posen en joc, a més del coneixement compartit entre emissor i receptor, altres elements contextuais i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar el seu sentit. L'escola pot i ha d'incorporar pràctiques discursives de diferents àmbits d'ús, significatives per als alumnes, que tractin temes de rellevància ecològica, social i cultural. Aquesta competència específica contribueix a la fi últim d'iniciar-se en l'aprenentatge d'estratègies que permetin desenvolupar-se com a individus que es comuniquen de manera eficaç i ètica, ben informats i amb capacitat crítica. La comprensió i interpretació de missatges orals requereix l'adquisició de destreses específiques: des de les més bàsiques al començament de l'etapa, fins aquelles que, al final de l'últim cicle, permetran a l'alumne obtenir, seleccionar, valorar i relacionar informacions procedents de mitjans de comunicació i del context escolar (especialment de tipus espacial, temporal i de seqüència lògica), escoltar de manera activa, realitzar inferències i deduccions, distingir la informació de l'opinió i iniciar-se en la interpretació d'alguns elements senzills implícits, com la ironia o el doble sentit. En l'àmbit social, s'ha de tenir en compte la profusió de textos de caràcter multimodal, que reclama una específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL2, CP2, STEM1, CD3, CPSAA3, CC3.
CE 3 Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats per expressar idees, sentiments i conceptes; construir coneixement; establir vincles personals; i participar amb autonomia i una actitud cooperativa i empàtica en interaccions orals variades.
El desenvolupament de la competència comunicativa dels alumnes passa necessàriament per l'atenció als usos orals, com a vehicles d'expressió, aprenentatge i control de la pròpia conducta. La classe de Llengua Catalana i Literatura ha d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumne pugui prendre la paraula i conversar amb els seus iguals en diàlegs pedagògicament orientats, estimulants així la incipient reflexió sobre els usos orals formals o informals, espontanis o planificats. La interacció oral requereix anar adquirint estratègies per respectar el torn de paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat, correcta dicció i amb el to i el registre adequats, així com iniciar-se en l'ús d'estratègies de cortesia i de cooperació conversacional. La producció oral formal convida a iniciar-se en les estratègies bàsiques de planificació, que s'aniran assimilant, de manera acompanyada, al llarg de l'etapa. Es proporcionaran també models ajustats a les diferents situacions comunicatives i àmbits, que ofereixin pautes per ordenar el text oral i adequar el registre i el comportament no verbal: gestualitat, moviments, mirada, corporalitat, etc. D'altra banda, les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten nous formats per a la comunicació oral multimodal, tant síncrona com asíncrona, i permeten també el registre de les produccions orals dels alumnes per a la seva difusió en contextos reals i la seva posterior anàlisi i revisió.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD2, CD3, CC2, CE1.

CE 4 Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació explícita i implícita, i realitzant amb ajuda reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement i per respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

El desenvolupament de la competència lectora s'inicia en el primer cicle amb la motivació cap a les pràctiques de lectura. Comença així l'acostament a estratègies dirigides, d'una banda, a localitzar, entendre i integrar la informació rellevant i explícita; i, per una altra, a transcendir alguns significats literals, realitzant amb ajuda inferències directes, atenent aspectes formals i no formals elementals (imatges, distribució del text, etc.). En aquesta fase, es prestarà especial atenció a la comprensió reflexiva mitjançant la lectura silenciosa i en veu alta, acompanyada d'imatges. En el segon cicle, l'alumne ha d'adquirir estratègies que li permetin realitzar un nombre cada vegada major d'inferències directes (generalitzacions, propòsit del text), sempre de manera acompanyada i contextualitzada en situacions d'aprenentatge entorn de textos propis de diferents àmbits. En paral·lel, s'ha d'identificar un major nombre d'elements no estrictament textuals, com a tipografies o subratllats. Cap al final de l'etapa, de manera progressivament autònoma, l'alumne ha de ser capaç de comprendre i valorar la informació en textos escrits variats amb diferents propòsits de lectura, transcendent alguns significats superficials, realitzant inferències directes i fins i tot captant el doble sentit o la ironia.

L'objectiu d'aquesta competència específica és establir les bases per formar lectors competents, autònoms i crítics de tot tipus de textos, capaços d'avaluar la seva qualitat i fiabilitat amb esperit crític i de respondre a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida. En tot cas, l'alfabetització requerida per respondre als reptes del segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura hipertextual.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD1, CPSAA4, CPSAA5.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals, amb correcció gramatical i ortogràfica, seqüenciant correctament els continguts i aplicant estratègies elementals de planificació, textualització, revisió i edició, per construir coneixement i donar resposta a demandes comunicatives concretes.

Els textos s'han d'elaborar en el context de les relacions interpersonals a l'aula, o amb la intenció d'organitzar o compartir informació. Al llarg de l'etapa, s'ha d'avançar en un procés acompanyat, dirigit a l'adquisició d'estratègies que permetin expressar-se de manera coherent mitjançant escrits, individuals o grupals, propis d'àmbits més amplis referits a fets pròxims a la seva experiència, com els mitjans de comunicació social, o relacionats amb altres àrees d'aprenentatge. Aprendre a elaborar de forma acompanyada textos que ajudin a organitzar la informació, el pensament i desenvolupar creativitat (com resums i esquemes senzills) ajudarà a progressar en l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre. S'espera aconseguir, de manera gradual, l'automatització de les normes ortogràfiques d'aparició freqüent i la resolució de dubtes ortogràfics mitjançant la reflexió guiada en els processos de millora dels textos amb la utilització dels suports pertinents.

Fins i tot en les seves formes més espontànies, escriure un text implica planificar —a partir de models o pautes—, revisar —de manera individual o compartida— i editar. Tot això s'ha de treballar a classe. En tot cas, saber escriure en el segle XXI significa fer-ho en diferents suports i formats. La possibilitat d'edició i difusió digital dels escrits en la xarxa ofereix un context real a les pràctiques comunicatives escrites, al mateix temps que convida a fer el pas cap allò que és hipertextual i multimodal. És el moment d'iniciar-se en la reflexió sobre els aspectes elementals de la propietat intel·lectual, el respecte a la privacitat o la responsabilitat en la transmissió de missatges enganyosos i notícies falses.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, STEM1, CD2, CD3, CPSAA5, CC2.

CE 6 Buscar, seleccionar i contrastar informació procedent de dues o més fonts de forma planificada i amb el degut acompanyament, avaluant la seva fiabilitat i reconeixent alguns

riscos de manipulació i desinformació, per transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Tenir accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès aquest com a eina essencial per fer front als reptes del segle XXI. Per això és imprescindible que els alumnes s'iniciïn en l'adquisició d'habilitats i destreses per accedir a la informació, gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, així com una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual, reconeixent les fonts originals sobre les quals elabora el seu treball.

Es proposa així un procés d'acompanyament que vagi guiant als alumnes perquè, individualment o de manera cooperativa, progressin cap a una certa autonomia en la planificació i cerca d'informació en contextos personals, socials o educatius, per transformar-la, comunicar-la de manera personal i creativa, i utilitzar-la amb diferents finalitats. Aquests processos de recerca han d'anar acompanyats de la reflexió guiada que permeti avaluar la seva fiabilitat, seguretat i pertinència, i distingir entre fets i opinions.

Han de proposar-se models orientatius sobre les convencions establertes per a la comunicació del coneixement adquirit en diferents formats i suports. La biblioteca escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència, mitjançant projectes globals i interdisciplinaris.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL3, CD1, CD2, CD3, CD4, CPSAA5, CC2, CE3.

CE 7 Llegir de manera autònoma obres diverses atenent els seus gustos i interessos, compartint les experiències de lectura, per iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seva dimensió social.

Desenvolupar aquesta competència implica iniciar un camí de progrés planificat cap a la construcció de personalitats lectores, que passa per la dedicació d'un temps periòdic i constant a la lectura individual, acompanyat de les estratègies i els reforços adequats per iniciar la configuració de l'autonomia i la identitat lectora, que ha de desenvolupar-se al llarg de tota la vida. La construcció de la identitat lectora apel·la a l'autoconcepte que cada un es crea d'ell mateix com a lector i es relaciona especialment amb la selecció dels textos i amb els hàbits lectors. Es tracta, doncs, d'enfortir l'autoimatge de cada alumne com a subjecte lector perquè això ajudi a llegir més i millor. Per això s'ha de partir de la configuració d'un corpus de textos adequat i variat, equilibrant la presència d'autors i autores, i que respongui als interessos i necessitats individuals, i afavoreixi l'acostament cap a la reflexió sobre els grans reptes del segle XXI. Se seleccionaran, preferentment, textos que desenvolupin o propiciïn la reflexió sobre valors com la cultura de pau, els drets de la infància, la igualtat de gènere i el respecte cap a la diversitat familiar, funcional i cultural.

La biblioteca escolar pot convertir-se en un centre neuràlgic de l'aprenentatge dels sabers bàsics i de l'adquisició de competències, que ofereix recursos tant per a compartir, reflexionar i expressar preferències personals entorn de la lectura, com per a impulsar la innovació, la creativitat i el pensament crític de la comunitat educativa.

És també recomanable configurar comunitats lectores amb referents compartits; desenvolupar estratègies que ajudin l'alumne a seleccionar els textos del seu interès, apropiant-se'n i compartir de manera personal i creativa la seva experiència personal de lectura; i establir contextos en els quals sorgeixin motius per llegir, a partir de reptes d'indagació, i que proposin maneres de vincular afectivament als lectors amb els textos. A mesura que s'avanci en l'adquisició de la competència, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CD3, CPSAA1, CCEC1, CCEC2, CCEC3.

CE 8 Llegir, interpretar i analitzar, de manera acompanyada, obres o fragments literaris adequats al seu desenvolupament, establint relacions entre ells i identificant el gènere

literari i les seves convencions fonamentals, per iniciar-se en el reconeixement de la literatura com a manifestació artística i font de plaer, coneixement i inspiració per crear textos d'intenció literària.

L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura des de les seves expressions més senzilles, tant orals com escrites. És imprescindible afavorir experiències plaents que familiaritzin l'alumne amb referents literaris i culturals compartits, que incloguin una diversitat d'autors i autores, que l'acostin a la representació i interpretació simbòlica i que estableixin les bases per consolidar l'hàbit lector i una progressiva autonomia lectora. De nou, la participació en comunitats lectores aportarà valor afegit referent a això.

Es proposa treballar a l'aula a partir d'obres o textos literaris adequats als interessos i necessitats infantils, en diferents suports, que s'han de presentar organitzats entorn d'itineraris lectors, en funció de diferents criteris (temàtics, per gènere literari, etc.) perquè els alumnes puguin establir-hi relacions i vagin construint un mapa literari propi de la seva edat. Aquests textos, a més de ser el punt de partida per a diferents activitats (escolta de textos; lectura guiada, acompanyada i autònoma, silenciosa o en veu alta, amb l'entonació i el ritme adequats; lectura dramatitzada, recitat, jocs retòrics, etc.), han de servir també com a model per a la creació de textos amb intenció lúdica, artística i creativa i per establir diàlegs amb altres manifestacions artístiques i culturals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL4, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4.

CE 9 Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge a partir de processos de producció i comprensió de textos en contextos significatius, utilitzant la terminologia elemental adequada per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses de producció i comprensió oral i escrita.

Les primeres reflexions sobre el llenguatge han de partir del coneixement intuïtiu que l'alumne té com a usuari d'una llengua i han de produir-se sempre de manera significativa, en contextos de producció i comprensió de textos, mai com un procés aïllat. Amb l'acompanyament adequat, que proporcionarà un nivell progressiu d'autonomia, es propiciarà la comparació i transformació de paraules, enunciats o textos, perquè l'alumne aprengui en quina mesura els canvis produïts afecten el text, millorant o perjudicant la seva comprensió. S'han d'observar així diferents relacions de forma, funció i significat entre les paraules o els grups de paraules. A partir d'aquí, es podran formular hipòtesis, buscar exemples i contraexemples, establir contrastos i comparacions, etc. amb la finalitat de formular generalitzacions que establiran ponts entre l'ús i el coneixement lingüístic sistemàtic des d'edats primerenques, primer utilitzant un llenguatge comú, més pròxim a la realitat de l'escolar, per a després introduir de manera progressiva la terminologia específica.

Altres vies de reflexió poden sorgir a partir de l'observació de les diferències entre la llengua oral i escrita, entre les diferents tipologies textuais i gèneres discursius, o mitjançant la iniciació en el contrast interlingüístic. En definitiva, es tracta d'estimular la reflexió lingüística ajustada a les limitades possibilitats d'abstracció d'aquestes edats i vinculada als usos reals, que iniciï la construcció dels coneixements sobre la llengua que resultaran imprescindibles per a un millor ús i una comunicació més eficaç.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:: CCL1, CCL2, CP2, STEM1, STEM2, CPSAA5.

CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica utilitzant un llenguatge no discriminatori i detectant i rebutjant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no sols eficaç sinó també ètic del llenguatge.

Iniciar-se en l'adquisició d'aquesta competència implica iniciar un aprenentatge el resultat del qual sigui formar persones, no sols eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó que posin les paraules al servei d'uns objectius alineats amb un imperatiu ètic: erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a forjar relacions

interpersonals basades en l'empatia i el respecte, que tinguin en compte la perspectiva de gènere. Per això, s'han d'oferir eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. En l'àmbit escolar i social, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències i les creixents desigualtats.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP3, CD3, CPSAA3, CC1, CC2, CC3.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Reconèixer la diversitat lingüística del món a partir de la identificació de les llengües dels alumnes i de la realitat plurilingüe i multicultural de les Illes Balears per afavorir la reflexió interlingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.	
PRIMER CICLE	
CA 1.1 Mostrar interès i respecte per les diferents llengües de l'entorn i la seva variació, valorant la igualtat en les diferències.	- Ampliar vocabulari concret i bàsic a partir de les situacions i experiències properes de dins l'aula. - Mostrar interès per les llengües que es parlen al seu entorn, escoltant amb curiositat i respecte.
CA 1.2 Reconèixer, de manera acompanyada i en contextos propers, alguns prejudicis i estereotips lingüístics i culturals molt freqüents.	- Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Utilitzar un vocabulari adequat al seu nivell. - Incorporar estratègies elementals d'escolta activa.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Mostrar interès i respecte per les diferents llengües i varietats dialectals de l'entorn i la seva variació, valorant la igualtat en les diferències, identificant algunes expressions d'ús quotidià.	- Ampliar vocabulari abstracte i variat, adaptat a situacions comunicatives diverses. - Mostrar interès per les diferents llengües presents al seu entorn, valorant que totes són importants per a la convivència. - Identificar positivament la pluralitat lingüística existent com a font de riquesa cultural.
CA 1.2 Identificar, amb certa autonomia i en contextos propers, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, aportant alternatives i reconeixent la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural.	- Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Utilitzar un vocabulari adequat al seu nivell. - Incorporar estratègies d'escolta activa.
TERCER CICLE	
CA 1.1 Mostrar interès i respecte per les diferents llengües i la seva variació, identificant les característiques	- Ampliar vocabulari precís i tècnic, adequat per a temes curriculars i converses més formals o abstractes. - Mostrar interès i respecte per les diferents llengües del seu entorn, entenent la seva importància i la riquesa

fonamentals de les del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes socials, històrics i funcionals i llengües familiars dels alumnes.	que aporta la diversitat lingüística a la convivència. - Identificar positivament la pluralitat lingüística existent com a font de riquesa cultural. - Reconèixer la situació sociolingüística de les Illes Balears.
CA 1.2 Detectar, amb autonomia creixent i en contextos pròxims, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, aportant alternatives i valorant la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.	- Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Utilitzar un vocabulari adequat al seu nivell. - Consolidar i millorar estratègies d'escolta activa.

CE 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals identificant el sentit general i la informació més rellevant, valorant amb ajuda aspectes formals i de contingut bàsics per construir coneixement i respondre a diferents necessitats comunicatives.

PRIMER CICLE

CA 2.1 Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconeixent les idees principals i els missatges explícits i els missatges implícits més senzills i iniciant, de manera acompanyada, la valoració del contingut i dels elements no verbals més elementals.	- Preguntar sobre els textos orals per obtenir informació. - Interpretar les intencions del text oral. - Mantenir una escolta atenta i la mirada amb l'interlocutor. - Valorar les aportacions dels companys, comprendre-les i entendre que l'ajuden a construir el propi coneixement. - Identificar les idees principals i el sentit global del text oral. - Respondre preguntes sobre dades i idees explícites en el text. - Identificar de manera acompanyada, el contingut de textos orals i multimodals senzills, valorant la informació més rellevant. - Retenir i deduir informació. - Mobilitzar estratègies elementals d'escolta activa, assertivitat, empatia i consens.
--	--

SEGON CICLE

CA 2.1 Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconeixent les idees principals, els missatges explícits i els missatges implícits més senzills, i progressant, de manera acompanyada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.	- Comprendre de manera global i específica les idees principals i secundàries de textos orals. - Realitzar inferències durant l'escolta activa de textos orals. - Comprendre els missatges no verbals que acompanyen els textos orals. - Interpretar les intencions del parlant en diferents contextos comunicatius, i reconèixer tons de veu o expressions que afegeixen matisos al missatge. - Respondre de manera detallada i organitzada a preguntes, fent referència tant a dades explícites com a elements implícits del text oral. - Valorar les aportacions orals de la resta d'alumnes com una eina per aprendre conjuntament i enriquir les pròpies idees.
--	--

	- Desenvolupar habilitats per interpretar significats implícits i inferir informació no explícita dels textos orals. - Analitzar i valorar de manera raonada els textos orals. - Mobilitzar estratègies elementals d'escolta activa, assertivitat, empatia i consens.
TERCER CICLE	
CA 2.1 Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconeixent les idees principals i els missatges explícits i implícits, valorant el seu contingut i els elements no verbals elementals i, de manera acompanyada, alguns elements formals elementals.	- Identificar dades d'un text oral. - Identificar la finalitat del text oral. - Interpretar i identificar elements extralingüístics que ajuden a entendre el llenguatge oral: gestos, sons. - Identificar el sentit global del text oral. - Reconèixer idees principals i secundàries dels textos orals. - Fer hipòtesis fonamentades en base a la informació del text oral. - Analitzar i valorar de manera raonada i justificada els textos orals.

CE 3 Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats per expressar idees, sentiments i conceptes; construir coneixement; establir vincles personals; i participar amb autonomia i una actitud cooperativa i empàtica en interaccions orals variades.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Produir textos orals i multimodals coherents, amb planificació acompanyada i utilitzant recursos no verbals elementals.	- Expressar opinions personals i pròpies en diferents converses. - Expressar sentiments, emocions i preferències. - Mantenir una pronúncia i entonació adequades. - Respectar les participacions orals dels companys. - Explicar fets personals de manera ordenada i organitzada. - Mantenir una actitud postural i gestual correcta. - Reforçar i emprar un vocabulari adequat al context. - Explicar un procés senzill d'accions consecutives lògiques.
CA 3.2 Participar en interaccions orals espontànies, incorporant estratègies elementals d'escolta activa i de cortesia lingüística.	- Respectar el torn de paraula. - Practicar l'atenció a l'hora d'escoltar. - Aprendre i practicar les fórmules de cortesia en les converses diàries. - Participar fent preguntes i respostes, fomentant la interacció. - Improvisar una conversa. - Usar expressions de cortesia i atenció. - Iniciar la gestió dialogada de conflictes. - Iniciar-se en l'ús d'acords.

SEGON CICLE

CA 3.1 Produir textos orals i multimodals coherents, amb planificació acompanyada, ajustant el discurs a la situació comunicativa i utilitzant recursos no verbals bàsics.	- Expressar les seves opinions en les converses. - Expressar preferències, necessitats, sentiments i emocions. - Expressar les seves idees de forma oral amb pronunciació, entonació i ritme adequats. - Ampliar el vocabulari i utilitzar-lo en el context adequat. - Participar en situacions orals dins l'aula, narrant fets
--	---

	personals i del seu entorn més proper, seguint un ordre lògic en el seu discurs. - Utilitzar adequadament el llenguatge no verbal per recolzar el seu discurs. - Mantenir una pronúncia i entonació adequades.
CA 3.2 Participar en interaccions orals espontànies o reglades, incorporant estratègies bàsiques d'escolta activa i cortesia lingüística.	- Mostrar respecte envers les participacions orals dels altres. - Arribar a acords. - Respectar el torn de paraula. - Mostrar respecte durant les participacions orals dels altres. - Escoltar atentament posant interès en les intervencions dels companys. - Utilitzar els recursos lingüístics per expressar les normes de cortesia i atenció en les interaccions orals. - Improvisar una conversa.
TERCER CICLE	
CA 3.1 Produir textos orals i multimodals de manera autònoma, coherent i fluida, en contextos formals senzills i utilitzant correctament recursos verbals i no verbals bàsics.	- Produir textos orals de manera estructurada i adequada amb les diferents formes textuais (expressar desitjos, necessitats, gustos, preferències, sentiments i vivències, descriure objectes, persones i llocs), respectant l'ordre discursiu i les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Presentar textos orals de manera estructurada. - Pronunciar amb claredat, ritme i entonació adequades. - Adoptar postures correctes i gestos adequats segons el discurs que es presenti. - Construir un discurs coherent, cohesionat i adequat i correcte. - Mantenir una pronúncia i entonació adequades.
CA 3.2 Participar en interaccions orals espontànies o reglades, incorporant estratègies senzilles d'escolta activa, de cortesia lingüística i de cooperació conversacional.	- Posar en pràctica estratègies bàsiques de comunicació. - Comunicar-se de manera oral en diferents situacions, amb distintes finalitats i diverses necessitats comunicatives. - Mantenir una escolta activa i de cooperació conversacional. - Sostenir la mirada amb l'interlocutor. - Mantenir una distància adequada amb la persona que parla. - Respectar el torn de paraula. - Pronunciar amb claredat, ritme i entonació adequades. - Adoptar postures correctes i gestos adequats segons el discurs que es presenti. - Construir un discurs coherent, cohesionat i adequat. - Improvisar una conversa.

CE 4 Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació explícita i implícita, i realitzant amb ajuda reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement i per respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

PRIMER CICLE

CA 4.1 Comprendre el sentit global i la informació rellevant	- Codificar i descodificar tots els fonemes i grafies de la llengua catalana.
--	---

de textos propers, escrits i multimodals, a partir d'estratègies bàsiques de comprensió abans, durant i després de la lectura.	- Relacionar correctament les grafies amb els fonemes. - Respondre a preguntes referides al text. - Formular i comprovar hipòtesis per a la comprensió lectora. - Fer connexions entre la informació del text amb el que es pensa, se sent o es creu, amb informacions del mateix text o amb coneixements del món. - Rellegir el text de manera acompanyada per extreure les idees bàsiques. - Localitzar de manera acompanyada informació rellevant procedent de textos propers. - Interpretar gràfics, il·lustracions, etc., per millorar la comprensió. - Reconèixer la funcionalitat comunicativa de diferents tipus de text: cartells, anuncis, contes, descripcions, notícies, felicitacions, instruccions, poemes... - Reconèixer les idees principals i secundàries d'un text. - Fer lectura comprensiva en silenci. - Resumir les idees bàsiques de textos senzills.
CA 4.2 Analitzar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i no formals elementals de textos escrits i multimodals senzills, valorant el seu contingut i estructura.	- Respondre a preguntes referides al text. - Rellegir el text per comprovar o cercar la informació. - Localitzar informació rellevant procedent de textos dels mitjans de comunicació social.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Comprendre el sentit global i la informació rellevant de textos propers, escrits i multimodals, realitzant inferències a partir d'estratègies bàsiques de comprensió abans, durant i després de la lectura.	- Consolidar el coneixement de tots els fonemes i grafies, incloent les combinacions més complexes (diftongs, grups consonàntics). - Comprendre i identificar diferents tipus de text escrits. - Identificar les idees principals i les secundàries d'un text escrit. - Resumir les idees de textos escrits i multimodals. - Reconèixer les parts que componen un text. - Fer inferències directes basades en la lectura. - Fer connexions entre la informació del text amb el que es pensa, sent o creu, amb informacions del mateix text o amb coneixements del món. - Ampliar el vocabulari deduint el significat a partir del context de la lectura. - Fer lectura comprensiva tant de forma individual com cooperativa. - Respondre preguntes de comprensió literal, inferencial i crítica, incloent-hi preguntes que requereixen interpretació de detalls o informació explícita. - Formular hipòtesis senzilles sobre el desenvolupament de la història o el comportament dels personatges, comprovant-les a mesura que avança la lectura. - Respondre a preguntes referides al text. - Reconèixer la informació donada en diferents tipus de text: gràfics, esquemes, taules, mapes conceptuals, plànols.
CA 4.2 Analitzar, de manera acompanyada, el contingut i	- Comprendre textos escrits, tant de caràcter informal com d'un grau més de formalitat.

aspectes formals i no formals elementals de textos escrits i multimodals, valorant el seu contingut i estructura, iniciant-se en l'avaluació de la seva fiabilitat.	- Reconèixer la funcionalitat comunicativa de diferents tipus de text. - Formular i respondre preguntes dels textos donats de manera oral i escrita. - Formular i comprovar hipòtesis per a la comprensió lectora. - Reconèixer la funció comunicativa de la llengua en diferents tipus de text. - Iniciar-se en la verificació de les fonts d'informació.
---	--

TERCER CICLE

CA 4.1 Comprendre el sentit global i la informació rellevant de textos escrits i multimodals, realitzant inferències i a partir d'estratègies bàsiques de comprensió abans, durant i després de la lectura.	- Comprendre diferents tipus de textos valorant la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari. - Identificar informació rellevant de diferents textos escrits i multimodals. - Identificar les parts d'un text. - Adquirir eficàcia lectora mitjançant planificació sistemàtica de millora i el gust per la lectura. - Aconseguir destreses i competències lingüístiques a través de l'ús de la llengua escrita. - Interpretar la informació donada en diferents tipus de text: gràfics, esquemes, taules, mapes conceptuals, plànols. - Resumir les idees de la lectura. - Fer lectura comprensiva tant de forma individual com cooperativa. - Respondre preguntes que impliquin raonament crític i reflexiu sobre el text, inferències i connexions amb altres lectures o experiències. - Formular hipòtesis sobre el contingut, estructura o intenció del text, validant-les o rebutjant-les basant-se en evidències textuais o coneixements previs.
CA 4.2 Analitzar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i no formals elementals de textos escrits i multimodals, valorant el seu contingut i estructura i avaluant la seva qualitat, fiabilitat i idoneïtat en funció del propòsit de lectura.	- Comprendre i analitzar textos escrits, tant de caràcter formal i informal. - Reconèixer i valorar la funcionalitat comunicativa de diferents tipus de text. - Usar estratègies per l'anàlisi de textos de tipologies diverses. - Aconseguir destreses i competències lingüístiques a través de l'ús de la llengua escrita. - Interpretar alguns elements implícits com la ironia i el doble sentit. - Valorar si la informació del text prové de fonts segures i actualitzades. - Decidir si el contingut del text és adequat i rellevant per a l'objectiu de la lectura.

CE 5 Produir textos escrits i multimodals, amb correcció gramatical i ortogràfica, seqüenciant correctament els continguts i aplicant estratègies elementals de planificació textualització, revisió i edició per construir coneixement i donar resposta a demandes comunicatives concretes.

PRIMER CICLE

CA 5.1 Produir textos escrits i multimodals senzills i	- Relacionar correctament grafies i fonemes. - Usar adequadament els signes de puntuació bàsics:
--	--

coherents en diferents suports, des de les diferents etapes del procés evolutiu de l'escriptura, ajustant-se a models i mobilitzant, de manera acompanyada, estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, textualització i revisió.	punt, coma, admiració i interrogació. - Comunicar per escrit diferents coneixements, necessitats, sentiments, experiències o opinions personals. - Produir textos a partir de pautes donades. - Fer una presentació del text clara, neta i ordenada.
---	---

SEGON CICLE

CA 5.1 Produir textos escrits i multimodals senzills, amb coherència i adequació, en diferents suports, iniciant-se en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles al servei de la cohesió i progressant, de manera acompanyada, en la mobilització d'estratègies senzilles, individuals o grupals, de planificació, textualització i revisió.	- Usar adequadament els signes de puntuació: punt, coma, dos punts i signes d'exclamació i interrogació. - Aplicar correctament les normes ortogràfiques estudiades. - Aplicar les normes bàsiques de presentació establertes: marges, disposició sobre el paper, netedat, qualitat cal·ligràfica, separació entre paràgrafs, interlineat. - Produir textos a partir de pautes donades. - Emprar connectors i evitar repeticions, per millorar les produccions escrites. - Escriure respectant l'ordre cronològic dels fets narrats. - Fer esborranys abans de la redacció final de textos. - Revisar els treballs fets. - Iniciar l'ús de processadors de textos.
---	--

TERCER CICLE

CA 5.1 Produir textos escrits i multimodals de relativa complexitat, amb coherència i adequació, en diferents suports, progressant en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques bàsiques al servei de la cohesió textual i mobilitzant estratègies senzilles, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i edició.	- Elaborar textos escrits i multimodals coherents, en diferents suports, integrant elements paratextuals (elements visuals que envolten el text i serveixen per captar l'atenció del lector) per facilitar la comprensió del sentit global del text. - Usar adequadament els signes de puntuació: punt, coma, punt i coma, dos punts, punts suspensius, signes d'exclamació i interrogació. - Aplicar les normes bàsiques de presentació establertes: respectar els marges, organització espacial damunt el paper, netedat, cal·ligrafia adequada, separació entre paràgrafs i interlineat adequat. - Usar adequadament els connectors, evitar repeticions, amb intenció de millorar les produccions escrites. - Escriure textos propis, elaborant esborranys, seguint un procés de planificació, redacció, revisió i correcció. - Utilitzar programes o recursos informàtics de processament de textos.
--	--

CE 6 Buscar, seleccionar i contrastar informació procedent de dues o més fonts, de forma planificada i amb el degut acompanyament, avaluant la seva fiabilitat i reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació, per transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

PRIMER CICLE

CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de	- Cercar informació a les biblioteques d'aula i de centre. - Iniciar-se en l'ús de diccionaris, diaris, enciclopèdies,
---	--

diferents fonts, incloses les digitals, citant-les i recreant-les mitjançant l'adaptació creativa de models donats.	Internet, material audiovisual, etc. com a font d'informació, de manera acompanyada. - Iniciar-se en la identificació de les fonts d'informació i la importància de citar-les. - Fomentar la creativitat en la presentació dels treballs amb recursos visuals senzills com dibuixos i colors.
CA 6.2 Compartir els resultats d'un procés de recerca senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interès personal, realitzat de manera acompanyada.	- Elaborar diferents tipus de text senzill amb la intenció de donar a conèixer els resultats d'una recerca bàsica d'informació. - Exposar, de manera oral, els resultats obtinguts, a partir d'una recerca senzilla. D'informació. - Fomentar l'expressió d'interessos personals. - Organitzar les idees de manera acompanyada i establir un pla de recerca.
CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la recerca i la comunicació de la informació	- Iniciar l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, de manera acompanyada i de forma segura, per obtenir informació. - Entendre que no totes les fonts són igual de fiables, i que cal triar fonts verificades (llibres recomanats pel mestre, pàgines web educatives o articles supervisats).
SEGON CICLE	
CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de diferents fonts, incloses les digitals, citant-les i recreant-les mitjançant l'adaptació creativa de models donats.	- Cercar informació a les biblioteques d'aula i de centre. - Comparar la informació cercada en diferents fonts i triar la més adequada i fiable. - Usar diccionaris, diaris, Internet, material audiovisual, etc, com a font d'informació. - Localitzar informació rellevant en titulars, portades, etc. de textos de mitjans de comunicació. - Promoure la importància de citar les fonts d'informació. - Fomentar la creativitat en la presentació dels treballs combinant recursos visuals i escrits.
CA 6.2 Compartir els resultats d'un procés de recerca senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interès personal, realitzat de manera acompanyada.	- Elaborar diferents tipus de text amb la intenció de donar a conèixer els resultats d'una recerca d'informació. - Exposar, de manera oral, els resultats obtinguts, a partir d'una recerca d'informació. - Fomentar l'expressió d'interessos personals i temes d'interès. - Organitzar les idees de manera acompanyada i establir un pla de recerca.
CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la recerca i la comunicació de la informació.	- Usar les tecnologies de la informació i comunicació, de manera acompanyada i de forma segura, per obtenir informació. - Entendre que no totes les fonts són igual de fiables, i que cal triar fonts verificades (llibres recomanats pel mestre, pàgines web educatives o articles supervisats).
TERCER CICLE	
CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de diferents fonts, incloses les digitals, citant-les i recreant-les mitjançant l'adaptació creativa de models donats.	- Cercar informació en fonts documentals variades i en diferents suports i formats. - Adoptar estratègies per detectar la manipulació informativa. - Adquirir estratègies de comparació, organització i valoració de la informació.

	- Usar la biblioteca i els recursos digitals del centre. - Citar les fonts d'informació. - Fomentar la creativitat en la presentació dels treballs combinant recursos visuals, escrits i tecnològics.
CA 6.2 Compartir els resultats d'un procés de recerca senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interès personal o ecosocial, realitzat de manera acompanyada.	- Elaborar diferents tipus de text amb la intenció de donar a conèixer els resultats d'una recerca d'informació. - Exposar, de manera oral, els resultats obtinguts, a partir d'una recerca d'informació. - Fomentar l'expressió d'interessos personals, temes d'interès personal o ecosocial. - Organitzar les idees i establir un pla de recerca.
CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació amb la recerca i la comunicació de la informació.	- Usar les tecnologies de la informació i comunicació, de forma segura, per obtenir informació. - Entendre que no totes les fonts són igual de fiables, i que cal triar fonts verificades (llibres recomanats pel mestre, pàgines web educatives o articles supervisats).

CE 7 Llegir de manera autònoma obres diverses seleccionades atenent els seus gustos i interessos, compartint les experiències de lectura, per iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seva dimensió social.

PRIMER CICLE

CA 7.1 Llegir, progressivament, de manera autònoma textos de diferents autors i autores d'acord amb els seus gustos i interessos, seleccionats de manera acompanyada, des de les diferents etapes del procés evolutiu de la lectura.	- Llegir textos en diferents suports mostrant-hi interès. - Llegir freqüentment i per gust i iniciativa pròpia. - Llegir textos senzills de la tradició popular de les Illes Balears: endevinalles, dites, gloses, cançons de triar, faules, rodolins, rondalles, poemes, contes, etc., adequats als seus interessos. - Iniciar-se amb la lectura i decodificació de sons, lletres i paraules. - Pronunciar i fer la dicció correctament i clarament de paraules i frases senzilles. - Consolidar la consciència fonològica. - Iniciar-se en la comprensió bàsica de textos de manera acompanyada.
CA 7.2 Compartir oralment l'experiència i el gaudi per la lectura participant en comunitats lectores d'àmbit escolar.	- Informar de preferències per determinades lectures. - Compartir opinions i gustos personals sobre els textos llegits. - Compartir oralment l'experiència de lectura.

SEGON CICLE

CA 7.1 Llegir amb progressiva autonomia o de forma acompanyada textos de diversos autors i autores, ajustats als seus gustos i interessos i seleccionats amb creixent autonomia, avançant en la construcció de la seva identitat lectora.	- Llegir textos propis de la literatura infantil (poesia, contes, còmics...). - Utilitzar la biblioteca d'aula i de centre com a font de plaer. - Llegir i interessar-se de manera autònoma per diferents tipus de textos i utilitzar la lectura com a font de gaudi personal. - Llegir amb freqüència i per iniciativa pròpia. - Llegir textos senzills de la tradició popular de les Illes Balears: endevinalles, dites, gloses, cançons de triar,
---	--

	faules, rodolins, rondalles, poemes, contes, etc, adequats als seus interessos. - Llegir els textos amb fluïdesa lectora, pronunciació i dicció acurada, i bona entonació. - Incentivar l'autonomia lectora.
CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar.	- Expressar opinions i gustos sobre els textos llegits. - Expressar preferències per determinades lectures. - Fomentar la comprensió lectora. - Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos.
TERCER CICLE	
CA 7.1 Llegir de manera autònoma textos de diversos autors i autores ajustats als seus gustos i interessos, progressant en la construcció de la seva identitat lectora.	- Llegir i comentar textos propis de la literatura infantil (poesia, còmics, contes, novel·les, mites, faules). - Llegir amb autonomia interessant-se per diferents tipus de temes i textos, usant la lectura com a font de plaer personal. - Utilitzar les biblioteques (d'aula, de centre o de barri) per obtenir informació i com a font de plaer en la lectura d'obres literàries adequades. - Llegir textos de la tradició popular de les Illes Balears: endevinalles, dites, gloses, cançons de triar, faules, rodolins, rondalles, poemes, contes, etc, adequats als seus interessos. - Llegir amb freqüència i per iniciativa pròpia. - Llegir textos amb fluïdesa lectora automàtica i ràpida, pronunciació i dicció precisa, i entonació i expressió oral avançada. - Llegir textos de manera totalment autònoma.
CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar o social.	- Comentar textos propis de la literatura infantil (poesia, còmics, contes, novel·les, mites, faules...). - Exposar la seva opinió sobre els textos llegits. - Fomentar la comprensió profunda i interpretació crítica. - Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar i/o social.

CE 8 Llegir, interpretar i analitzar, de manera acompanyada, obres o fragments literaris adequats al seu desenvolupament, establint relacions entre ells i identificant el gènere literari i les seves convencions fonamentals, per iniciar-se en el reconeixement de la literatura com a manifestació artística i font de plaer, coneixement i inspiració per crear textos d'intenció literària.

PRIMER CICLE

CA 8.1 Escoltar i llegir textos orals i escrits de la literatura infantil, que recullin diversitat d'autors i autores, establint de manera acompanyada relacions elementals entre aquests i amb altres manifestacions artístiques o culturals.	- Escoltar textos literaris i llegir de manera acompanyada i guiada, en silenci i en veu alta, textos propis de la tradició popular de les Illes Balears: llegendes, rondalles, cançons populars, endevinalles, refranys, cançons de triar, gloses, poemes, contes, etc. - Llegir diferents textos de la literatura infantil, de diferents autors de manera acompanyada, tenint en compte els seus gustos i interessos i les diferents etapes del procés evolutiu lector. - Reproduir diferents textos senzills, inclosos els de
--	--

	tradició oral de la literatura de les Illes Balears, tals com dites, contes, endevinalles, rodolins, cançons, embarbussaments, gloses, llegendes i rondalles.
CA 8.2 Produir, de manera acompanyada, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, adaptats a les diferents etapes del procés evolutiu de l'escriptura, ajustant-se a models donats, en diferents suports i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	- Reproduir textos literaris senzills, de manera acompanyada i a partir de models donats. - Complementar els textos llegits amb altres llenguatges artístics.
SEGON CICLE	
CA 8.1 Escoltar i llegir textos variats de la literatura infantil universal, que recullin diversitat d'autors i autores, relacionant-los en funció de temes i aspectes elementals del gènere literari, i interpretant-los i relacionant-los amb altres manifestacions artístiques o culturals de manera acompanyada.	- Escoltar diferents tipus de textos literaris. - Fer una lectura guiada i autònoma, en silenci i en veu alta, de textos de la literatura universal i propis de la tradició popular de les Illes Balears: rondalles, endevinalles, refranys, faules, gloses, rodolins, etc., adequats als interessos infantils. - Reproduir diferents textos, amb progressiu grau de dificultat, inclosos els de tradició oral de la literatura de les Illes Balears, tals com dites, contes, endevinalles, rodolins, cançons, embarbussaments, gloses, llegendes i rondalles.
CA 8.2 Produir, de manera acompanyada, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, recreant de manera personal els models donats, en diferents suports i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	- Reproduir textos literaris, de manera acompanyada i a partir de models donats. - Identificar i aplicar el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats a cada tipus de dramatització. - Complementar els textos llegits amb altres llenguatges artístics.
TERCER CICLE	
CA 8.1 Escoltar i llegir de manera acompanyada textos literaris adequats a la seva edat, que recullin diversitat d'autors i autores, relacionant-los en funció dels temes i d'aspectes elementals de cada gènere literari, interpretant-los, valorant-los i relacionant-los amb altres manifestacions artístiques o culturals de manera progressivament autònoma.	- Escoltar diferents tipus de textos literaris. - Fer una lectura guiada i autònoma, en silenci o en veu alta, de textos de la literatura universal i textos propis de la tradició popular de les Illes Balears: rondalles, endevinalles, refranys, faules, gloses, rodolins, endevinalles, cançons de triar, poemes, llegendes, embarbussaments, etc., adequats als interessos infantils. - Reproduir diferents textos, inclosos els de tradició oral de la literatura de les Illes Balears, tals com: dites, contes, endevinalles, rodolins, cançons, embarbussaments, gloses, llegendes i rondalles.
CA 8.2 Produir, de manera progressivament autònoma, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, reelaborant amb creativitat els models, en	- Reinterpretar textos literaris senzills, de manera acompanyada i a partir de models donats. - Identificar i aplicar el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats a cada tipus de dramatització. - Complementar els textos llegits amb altres llenguatges artístics.

diferents suports i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	
---	--

CE 9 Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge a partir de processos de producció i comprensió de textos en contextos significatius, utilitzant la terminologia elemental adequada per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses de producció i comprensió oral i escrita.	
PRIMER CICLE	
CA 9.1 Formular conclusions elementals sobre el funcionament de la llengua, posant especial atenció a la concordança i a les relacions de significat entre les paraules, a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules i enunciat, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.	- Iniciar-se en la comprensió, identificació i aplicació de les estructures gramaticals i normes elementals de la llengua, de manera acompanyada. - Reconèixer i aplicar les normes bàsiques d'ortografia i construcció de paraules i frases senzilles en les produccions pròpies. - Identificar i utilitzar les categories lèxiques bàsiques (noms, verbs i adjectius) en produccions senzilles.
CA 9.2 Revisar i millorar els textos propis i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera acompanyada, a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística, usant la terminologia lingüística bàsica adequada.	- Augmentar progressivament el vocabulari a través dels textos. - Emprar majúscules a començament de text, després de punt i en noms propis. - Iniciar, de manera acompanyada, la mobilització d'estratègies senzilles tant individuals com grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos.
SEGON CICLE	
CA 9.1 Formular conclusions elementals sobre el funcionament de la llengua, prestant especial atenció a la relació entre substantius, adjectius i verbs, a partir de l'observació, comparació i manipulació de paraules, enunciat i textos, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.	- Comprendre, identificar i aplicar les estructures gramaticals i normes bàsiques de la llengua de manera acompanyada. - Aplicar les normes ortogràfiques i de construcció de paraules i frases en les produccions pròpies. - Reconèixer i utilitzar les categories lèxiques principals (noms, verbs, adjectius i determinants) per fer que les seves produccions siguin més riques i detallades.
CA 9.2 Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera acompanyada, a partir de la reflexió metalingüística, usant la terminologia bàsica	- Sistematitzar l'adquisició de vocabulari a través de textos. - Aplicar els coneixements bàsics sobre les categories gramaticals i regles d'ortografia per afavorir la comunicació. - Revisar els textos tant propis com aliens, mitjançant la comparació de paraules.

adequada.	- Progressar, de manera acompanyada, en la mobilització d'estratègies senzilles tant individuals com grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos.
TERCER CICLE	
CA 9.1 Establir generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua de manera acompanyada, formulant hipòtesis i cercant contraexemples, a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules, enuncisats i textos, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.	- Comprendre, analitzar i aplicar les estructures gramaticals i normes essencials de la llengua, amb capacitat per revisar i millorar la correcció en les produccions o comprensió dels textos. - Usar correctament en les produccions pròpies les normes ortogràfiques, morfològiques i semàntiques. - Identificar i utilitzar adequadament les categories lèxiques (noms, verbs, adjectius, determinants, adverbis, pronoms i preposicions).
CA 9.2 Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera progressivament autònoma, a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística, usant la terminologia bàsica adequada.	- Sistematitzar l'adquisició de vocabulari a través de textos. - Aplicar els coneixements bàsics sobre les categories gramaticals i regles d'ortografia per afavorir la comunicació. - Revisar els textos tant propis com aliens, mitjançant la comparació de paraules. - Progressar, de manera autònoma, en la mobilització d'estratègies senzilles tant individuals com grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos.

CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica utilitzant un llenguatge no discriminatori i detectant i rebutjant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús eficaç sinó també ètic del llenguatge.

PRIMER CICLE

CA 10.1 Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris identificats a partir de la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes elementals, verbals i no verbals, de la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.	- Mostrar respecte per les intervencions dels companys. - Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris a partir de la reflexió acompanyada. - Mostrar una comunicació no verbal respectuosa amb els companys.
CA 10.2 Mobilitzar, amb la planificació i l'acompanyament necessaris, estratègies elementals per a l'escolta activa, la comunicació asertiva i el consens, iniciant-se en la gestió dialogada de conflictes.	- Incorporar estratègies elementals d'escolta activa. - Iniciar-se en la resolució dialogada de petits conflictes. - Aplicar estratègies senzilles per arribar a acords de manera acompanyada.

SEGON CICLE

CA 10.1 Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i identificar els abusos de poder a través de la paraula a partir	- Mostrar respecte per les intervencions dels companys escoltant activament, donant respostes adequades que mostren interès per les seves idees. - Rebutjar usos lingüístics discriminatoris i abusos de
---	---

de la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes bàsics, verbals i no verbals, de la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.	poder a partir de la reflexió acompanyada. - Mostrar una postura oberta i afavoridora, per demostrar escolta activa i respecte envers les opinions dels altres.
CA 10.2 Mobilitzar, amb la planificació i l'acompanyament necessaris, estratègies bàsiques per a l'escolta activa, la comunicació assertiva i el consens, progressant en la gestió dialogada de conflictes.	- Incorporar estratègies d'escolta activa. - Desenvolupar habilitats de resolució dialogada de conflictes. - Fer ús d'estratègies per arribar a acords en grup.
TERCER CICLE	
CA 10.1 Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i els abusos de poder a través de la paraula identificats mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre diferents aspectes, verbals i no verbals, de la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.	- Mostrar respecte per les intervencions dels companys escoltant activament, donant respostes reflexives i reconeixent les idees dels altres abans d'afegir la seva opinió. - Construir, a través del llenguatge, un pensament crític per evitar discriminacions i prejudicis. - Rebutjar usos lingüístics discriminatoris i abusos de poder a partir d'una reflexió tant individual com acompanyada. - Utilitzar la comunicació no verbal de manera conscient, per mostrar respecte i atenció a les idees i emocions dels companys.
CA 10.2 Mobilitzar, amb la planificació i l'acompanyament necessaris, estratègies bàsiques per a l'escolta activa, la comunicació assertiva i la deliberació argumentada, progressant en la gestió dialogada de conflictes.	- Aplicar estratègies d'escolta activa demostrant comprensió i empatia cap a les aportacions dels altres. - Aplicar tècniques de resolució dialogada de conflictes. - Utilitzar estratègies per arribar a acords fomentant el consens i la col·laboració dins del grup.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS	
PRIMER CICLE	
Biografia lingüística personal i mapa lingüístic de l'aula.	- Identificació de les emocions i respecte per les diferències.
La diversitat cultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística.	- Interès i respecte per les llengües i cultures que es parlen a l'aula i/o centre. - Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural. - Actitud respectuosa i empàtica cap a les varietats dialectals de la llengua catalana i a les diferents llengües i varietats lingüístiques.
Identificació, amb acompanyament, de prejudicis i estereotips lingüístics.	- Reconeixement en les expressions verbals i no verbals de la igualtat entre homes i dones.
Ús d'un llenguatge no	- Ús d'un llenguatge respectuós, sense discriminació i

discriminatori i respectuós amb les diferències.	que respecti les diferències.
SEGON CICLE	
Biografia lingüística personal i mapa lingüístic del centre.	- Valoració pels sentiments, les idees i les experiències dels altres i col·laboració partint des del respecte. - Interès per l'ampliació de vocabulari bàsic.
La diversitat cultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística.	- Valoració i respecte per la diversitat de llengües i cultures presents a l'aula i al centre com una oportunitat d'aprenentatge i convivència. - Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural. - Actitud respectuosa i empàtica cap a les varietats dialectals de la llengua catalana i a les diferents llengües i varietats lingüístiques.
Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.	- Reconeixement i valoració de les actituds i expressions que promouen la igualtat entre les persones. - Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.
Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	- Ús d'un llenguatge i d'actituds que respectin totes les persones, evitant qualsevol forma de discriminació per raó de gènere. - Reflexió sobre com les paraules i els gestos poden influir de la manera com ens relacionem. - Esforç per utilitzar expressions que promoguin la igualtat i el respecte.
TERCER CICLE	
Biografia lingüística personal i mapa lingüístic de l'entorn.	- Consideració per les diferències, sentiments, experiències, idees, opinions, i coneixements dels altres. - Interès per l'ampliació de vocabulari. - Reconeixement i respecte a la situació sociolingüística. - Reconeixement dels diferents registres.
La diversitat cultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística. Aproximació a les llengües de signes.	- Interès per la diversitat etnocultural i lingüística del centre i entre les famílies i de la comunitat autònoma. - Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural. - Actitud respectuosa i empàtica cap a les varietats dialectals de la llengua catalana i a les diferents llengües lingüístiques.
Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.	- Promoció de la igualtat entre homes i dones mitjançant el llenguatge i les accions quotidianes. - Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.
Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	- Ús d'un llenguatge tant verbal com no verbal, no discriminatori, respectuós amb les diferències i amb perspectiva de gènere.

B. COMUNICACIO	
1. Context	
PRIMER CICLE	
Incidència dels components (situació, participants, intenció) en l'acte comunicatiu.	- Identificació del context en el què es produeix la comunicació i com afecta al que es diu i/o s'escolta. - Reconeixement de les diferències en el llenguatge utilitzat segons qui escolta o qui parla (amic, mestre, familiar). - Capacitat per comprendre la intenció del que es diu en

	determinades situacions. - Situacions de comunicació, espontànies o dirigides, utilitzant un discurs ordenat i coherent.
SEGON CICLE	
Incidència dels components (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal) en l'acte comunicatiu.	- Adaptació del llenguatge segons els diferents contextos en el què es produeix la comunicació (comunicació formal i informal). - Adequació del llenguatge segons qui escolta, considerant aspectes com la cortesia o el respecte (anàlisi del rol, edat i relació per ajustar el discurs). - Distinció entre les diferents intencions comunicatives (convèncer, informar, expressar...). - Adaptació del missatge per aconseguir l'efecte desitjat (introducció de la ironia, l'humor i altres figures retòriques). - Identificació dels diferents canals de comunicació (parlat, escrit, visual) per fer arribar el missatge de manera més efectiva.
TERCER CICLE	
Interaccions entre els components del fet comunicatiu (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal, registre).	- Anàlisi crític dels contextos de comunicació tenint en compte factors socials i culturals. - Anàlisi de l'impacte dels mitjans de comunicació i les xarxes socials en l'acte comunicatiu. - Identificació dels diferents tipus de públic (general o especialitzat) per adaptar el missatge a cada un d'ells. - Foment de la comunicació inclusiva, respectant les opinions diverses. - Capacitat d'emetre els missatges amb claredat, persuasió i respecte, considerant com la intenció pot afectar a la recepció del missatge. - Selecció dels diferents canals de comunicació (parlat, escrit, visual i digital) per fer arribar el missatge de manera més efectiva. - Utilització adient dels diferents registres del llenguatge (formal, informal, col·loquial, acadèmic) en funció de la situació comunicativa, els participants i la intenció del missatge, per tal d'adequar el discurs a cada context.
2. Gèneres discursius	
PRIMER CICLE	
Tipologies textuais: la narració, la descripció i el diàleg.	- Escolta i lectura de textos literaris de la tradició popular de les Illes Balears: llegendes, rondalles, cançons populars, endevinalles, refranys, cançons de triar, gloses, poemes, contes, etc. - Introducció a les diferents tipologies textuais, com la narració, descripció i diàleg, entre d'altres, atenent als seus elements bàsics.
Propietats textuais: estratègies elementals per a la coherència i la cohesió.	- Ús d'estratègies bàsiques de producció de textos, cuidant la neteja i la presentació.
Gèneres discursius propis de l'àmbit personal i educatiu. Contingut i forma.	- Composició de breus relats (contes, poemes, rodolins, dites) a partir de models bàsics i segons la intenció

	comunicativa).
SEGON CICLE	
Tipologies textuais: la narració, la descripció, el diàleg i l'exposició.	- Escolta i lectura de textos literaris de la tradició popular de les Illes Balears: llegendes, rondalles, cançons populars, endevinalles, refranys, cançons de triar, gloses, poemes, contes, etc.
Propietats textuais: estratègies bàsiques per a la coherència i la cohesió.	- Inici en el coneixement i utilització de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, de l'organització del contingut, etc.), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per millorar-lo amb l'ajuda del docent i els companys (reescriptura).
Gèneres discursius propis de l'àmbit personal, social i educatiu. Contingut i forma.	- Producció de textos senzills de diferents tipologies.
TERCER CICLE	
Tipologies textuais: la narració, la descripció, el diàleg, l'exposició i l'argumentació.	- Escolta i lectura de textos literaris de la tradició popular de les Illes Balears: llegendes, rondalles, cançons populars, endevinalles, refranys, cançons de triar, gloses, poemes, contes, etc.
Propietats textuais: estratègies bàsiques per a la coherència, cohesió i adequació.	- Coneixement i utilització de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, de l'organització del contingut, etc.), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per millorar-lo amb l'ajuda del docent i els companys (reescriptura).
Gèneres discursius propis de l'àmbit personal, social i educatiu. Contingut i forma. Xarxes socials i els seus riscos.	- Producció de textos tenint cura de les característiques formals d'estructura i contingut de les diferents tipologies de textos.
3. Processos	
PRIMER CICLE	
Interacció oral; interacció oral adequada en contextos informals, escolta activa, assertivitat, resolució dialogada de conflictes i cortesia lingüística. L'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes.	- Interacció oral adequada en contextos informals emprant estratègies bàsiques de cortesia lingüística i assertivitat. - Interacció activa amb els companys o mestres en qualsevol situació comunicativa espontània de l'aula (jocs lingüístics o de tradició oral, converses, intercanvi d'informacions i opinions...), amb diferent intencionalitat. - Escolta i comprensió de textos orals, com contes, cançons o vídeos, d'acord amb els interessos dels alumnes. - Cura de l'ordre (ús d'expressions temporals de manera ordenada) i lògic, la coherència i estructura del discurs oral, valorant i respectant les normes bàsiques de

	comunicació. - Estratègies d'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes i establiment d'acords i pautes de resolució pacífica de conflictes.
Comprensió oral: identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global. Detecció d'usos clarament discriminadoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Comprensió de diferents textos orals propers. - Valoració de diferents textos orals de la vida quotidiana. - Obtenció del sentit global i la idea principal dels textos en diferents suports. - Detecció d'usos discriminadoris del llenguatge verbal i no verbal en anuncis, cartells publicitaris...
Producció oral: pronúncia i entonació. Actitud postural. Construcció i comunicació de coneixement mitjançant la planificació i producció de textos orals i multimodals senzills.	- Producció de textos orals senzills de diferents tipologies a partir de models i emprant expressions temporals de manera ordenada. - Ús d'estratègies com la coherència, l'entonació, pronunciació, postures i gestos adequats. - L'expressió de sentiments, de diferents sensacions o emocions (por, alegria, pena, expectació, ràbia, amor, ira...), experiències, idees, opinions i coneixements dels altres. - Expressar-se correctament, valorant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Produir una exposició clara i amb un discurs organitzat i coherent. - Creació de textos orals amb respecte cap als altres.
Comprensió lectora: estratègies elementals de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura. Identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Lectura compartida. Detecció d'usos clarament discriminadoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Iniciació de la lectura en silenci i sense distraccions, creant un ambient tranquil i positiu que convidi a llegir amb plena atenció. - Lectura compartida. - Lectura en veu alta de textos senzills de caràcter infantil amb identificació del sentit global del text. - Interiorització de la relació entre llengua oral i llengua escrita. - Interpretació i comprensió de informació bàsica en diferents tipus de textos: cartells publicitaris, anuncis, contes, descripcions, notícies, felicitacions, textos instructius, textos literaris, presentats en diferents suports. - Participació en diferents jocs lingüístics que contribueixen al desenvolupament de la comprensió lectora (sopes de lletres, mots encreuats, acròstics, jeroglífics, cal·ligrames, jocs de paraules, embarbussaments). - Aplicació de manera guiada d'estratègies de planificació i autocontrol per regular l'activitat lectora - Iniciació en l'ús d'estratègies bàsiques en la recerca de la localització, selecció i contrast d'informació senzilla - Reconeixement de paraules o expressions que no són respectuoses.
Producció escrita: convencions del codi escrit i ortografia natural. Coherència textual.	- Elaboració de textos escrits de vivències pròpies per comunicar coneixements, experiències i necessitats. - Ús de bastides i altres suports, de forma

Estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i autocorrecció. Ús d'elements gràfics i paratextuals elementals. Escripció en suport digital acompanyada.	progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis. - Aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques, com els signes de puntuació, l'ús de majúscules. - Escripció de dictats de paraules i frases senzilles. - Creació de textos emprant un llenguatge verbal respectuós amb les diferències. - Cura de la grafia, netedat en la presentació dels textos escrits.
Alfabetització mediàtica i informacional: estratègies elementals per a la cerca guiada d'informació. Comunicació de la informació. Reconeixement d'autoria. Ús guiat de la biblioteca, així com a recursos digitals de l'aula.	- Inici en el coneixement de programes o recursos informàtics de processament de textos - Inici en la utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació. - Inici en la utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre. - Capacitat de iniciar-se en valorar la fiabilitat de les fonts d'informació, de forma acompanyada.
SEGON CICLE	
Interacció oral: interacció oral adequada en contextos formals i informals, escolta activa, assertivitat, resolució dialogada de conflictes i cortesia lingüística. L'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes.	- Interacció oral adequada en contextos formals i informals emprant estratègies bàsiques de cortesia lingüística i assertivitat. - Participació activa en situacions comunicatives espontànies (jocs lingüístics o de tradició oral, converses, intercanvi d'informacions i opinions,...) i dirigides (reproducció de textos, escenificació de textos adaptats...). - Iniciació al treball en textos orals d'interès propi, que provinguin de recursos multimèdia o audiovisuals. - Cura de les característiques formals d'estructura i contingut de les diferents tipologies de textos orals, amb el suport de guions i bastides. - Estratègies d'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes per a la resolució dialogada de conflictes, amb acompanyament.
Comprensió oral: identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Detecció de possibles usos discriminadors del llenguatge verbal i no verbal.	- Comprensió de textos inferencials, deduint la informació implícita. - Comprensió de textos literaris senzills. - Identificació dels elements no verbals. - Resposta a preguntes sobre informació explícita del text. - Identificació de la idea principal i les secundàries d'un text. - Reconeixement en les expressions verbals i no verbals de la igualtat entre homes i dones. - Ús d'un llenguatge tant, verbal com no verbal, no discriminatori, respectuós amb les diferències i amb perspectiva de gènere, amb acompanyament.
Producció oral: elements bàsics de la prosòdia i de la comunicació no verbal. Construcció, comunicació i valoració de coneixement	- Producció de textos orals de diferents tipologies, planificats - Ús d'estratègies com la cohesió i coherència, l'escolta atenta, mirada a l'interlocutor, respecte pel torn de paraula, ritme, entonació i pronunciació adequats, expressions de cortesia, atenció i correcció, postures i

mitjançant la planificació i producció de textos orals i multimodals.	gests adequats, amb acompanyament. - Consideració pels sentiments, idees, opinions i coneixements dels altres, de manera acompanyada. - Interès per expressar-se correctament, valorant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Exposició clara i amb un discurs organitzat i coherent. - Creació de textos orals amb un llenguatge respectuós.
Comprensió lectora: estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura. Identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Lectura compartida i entonada. Detecció de possibles usos clarament discriminadors del llenguatge verbal i no verbal.	- Lectura comprensiva. - Desenvolupament de la capacitat dels alumnes de llegir de manera autònoma i comprensiva, millorant la concentració i comprensió de textos mitjançant l'ús de la lectura silenciosa. - Lectura de textos presentats en qualsevol suport, mostrant interès i gust. - Lectura individual o acompanyada de diferents tipus de textos amb l'entonació i ritme adequats al desenvolupament cognitiu. - Utilització d'estratègies per comprendre textos escrits: relació d'informació sobre el text a partir dels coneixements i experiències previs, consulta del diccionari, resum de les idees bàsiques o dels aspectes més destacats, etc. - Comprensió i identificació de la informació rellevant de textos de la vida quotidiana. - Aplicació de manera guiada d'estratègies de planificació i autocontrol per regular l'activitat lectora. - Valoració de la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari. - Detecció d'usos de paraules o expressions discriminatòries, promovent un llenguatge respectuós.
Producció escrita: convencions del codi escrit i ortografia reglada bàsica. Coherència i cohesió textual. Estratègies bàsiques, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i autocorrecció. Ús d'elements gràfics i paratextuals bàsics al servei de la comprensió. Escriptura en suport digital acompanyada.	- Elaboració de textos escrits propis de la vida social de l'aula per comunicar coneixements, experiències i necessitats. - Creació de textos, de manera acompanyada, emprant el llenguatge amb intenció informativa: cartells, anuncis, petits còmics. - Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis. - Aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques i de mecanismes per la cohesió del text: manteniment del temps verbal, signes de puntuació, concordància bàsica i accentuació. - Escriptura de dictats de frases i textos breus. - Reconeixement de manera acompanyada de les produccions pròpies i de les dels companys. - Creació de textos emprant un llenguatge verbal no discriminatori i respectuós amb les diferències. - Cura de la grafia, disposició adequada sobre el paper i netedat en la presentació dels textos escrits.
Alfabetització mediàtica i informacional: estratègies bàsiques per a la cerca guiada d'informació en fonts	- Utilització guiada de programes o recursos informàtics de processament de textos. - Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la localització de la informació.

documentals variades i amb diferents suports i formats. Reconeixement d'autoria. Comparació i comunicació creativa de la informació. Ús de la biblioteca digital, així com de recursos digitals de l'aula.	- Reinterpretació de la informació recollida, de manera acompanyada, per adaptar-la a una nova activitat (com un conte, un mural o una presentació oral), utilitzant elements creatius però respectant la informació original. - Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre. - Capacitat de valorar la fiabilitat de les fonts d'informació, de manera acompanyada. - Comparació de la informació donada des de diferents fonts, de manera acompanyada.
TERCER CICLE	
Interacció oral: interacció oral adequada en contextos formals i informals, escolta activa, assertivitat, resolució dialogada de conflictes i cortesia lingüística. L'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes.	- Interacció oral adequada en contextos formals i informals, emprant estratègies de cortesia lingüística i assertivitat, i la resolució dialogada de conflictes. - Participació activa en situacions comunicatives. espontànies (converses d'aula, debats, intervencions...) i dirigides (reproducció de textos, escenificació de textos adaptats...). - Aprofundiment al treball en textos orals d'interès propi, que provinguin de recursos multimèdia o audiovisuals, fomentant la comprensió crítica, l'anàlisi reflexiva i l'estructuració oral. - Cura de les característiques formals d'estructura i contingut de les diferents tipologies de textos orals. - Estratègies d'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes promovent la resolució dialogada i constructiva de conflictes.
Comprensió oral: identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Detecció de possibles usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Comprensió de textos inferencials, deduint la informació implícita. - Comprensió i valoració dels diferents tipus de textos orals de la vida quotidiana, captant el sentit global i la idea principal i secundàries. - Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbal. - Diferents registres lingüístics i els seus usos. - Resposta a preguntes sobre informació explícita i inferencial del text. - Detecció en les expressions verbals i no verbals de la igualtat entre homes i dones. - Ús d'un llenguatge tant verbal com no verbal, no discriminatori, respectuós amb les diferències i amb perspectiva de gènere, de manera progressivament autònoma.
Producció oral: elements de la prosòdia i de la comunicació no verbal. Construcció, comunicació i valoració crítica de coneixement mitjançant la planificació i producció de textos orals i multimodals amb	- Producció de textos orals de diferents tipologies, planificats de manera autònoma. - Ús d'estratègies com la cohesió i coherència, l'escolta atenta, mirada a l'interlocutor, respecte pel torn de paraula, ritme, entonació i pronunciació adequats, expressions de cortesia, atenció i correcció, postures i gests adequats, de manera autònoma. - Consideració i comprensió per les diferències,

progressiva autonomia.	sentiments, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres. - Expressió correcta, valorant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral. - Assoliment d'una exposició clara i amb un discurs organitzat, coherent i adequat al context. - Creació de textos orals amb un llenguatge no discriminatori i respectuós.
Comprensió lectora: estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura. Identificació de les idees més rellevants i interpretació del sentit global, realitzant les inferències necessàries. Valoració crítica. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Lectura compartida i expressiva. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Lectura comprensiva. - Desenvolupament de la capacitat de llegir de manera autònoma, reflexiva i comprensiva, millorant la concentració, l'atenció i la comprensió dels textos mitjançant la lectura silenciosa. - Lectura de textos presentats en qualsevol suport, mostrant interès i gust. - Lectura individual o acompanyada de diferents tipus de texts amb l'entonació i ritme adequats al desenvolupament cognitiu. - Utilització d'estratègies per comprendre textos escrits: elaboració i comprovació d'hipòtesis, inferències d'informació sobre el text a partir dels coneixements i experiències previs, consulta del diccionari, resum de les idees bàsiques o dels aspectes més destacats, etc. - Interpretació dels sentits figurats i dels significats no explícits als textos. - Aplicació d'estratègies de planificació i autocontrol per regular l'activitat lectora. - Identificació d'esquemes, taules, mapes conceptuals i altres il·lustracions. - Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma autònoma, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula. - Valoració de la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari progressant en la consolidació d'una ortografia correcta. - Reflexió sobre l'ús d'un llenguatge discriminatori, fomentant-ne un ús inclusiu, respectuós i empàtic.
Producció escrita: ortografia reglada en la textualització i l'autocorrecció. Coherència, cohesió, correcció i adequació textual. Estratègies bàsiques, individuals o grupals, de planificació, textualització, revisió i autocorrecció. Ús d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió. Escriptura en suport digital acompanyada.	- Elaboració de textos escrits propis de la vida fora de l'aula per comunicar coneixements, experiències i necessitats. - Creació de textos, de manera progressivament autònoma, emprant el llenguatge amb intenció informativa: cartells, anuncis, petits còmics. - Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis. - Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport. - Escriptura de dictats de textos. - Valoració de les produccions pròpies i de les dels companys. - Creació de textos emprant un llenguatge verbal no discriminatori i respectuós amb les diferències.

	- Cura de la grafia, disposició adequada sobre el paper (respecte dels marges, separació entre paràgrafs, interlineat, etc) i netedat en la presentació dels textos escrits.
Alfabetització mediàtica i informacional: estratègies per a la recerca d'informació en diferents fonts documentals i amb diferents suports i formats. Reconeixement d'autoria. Comparació, organització, valoració crítica i comunicació creativa de la informació. Ús progressivament autònom de la biblioteca digital i la biblioteca d'aula, així com dels recursos digitals de l'aula.	- Utilització guiada de programes o recursos informàtics de processament de textos. - Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la localització, selecció i organització de la informació. - Reinterpretació de la informació recollida per adaptar-la a una nova activitat (com un conte, un mural o una presentació oral), utilitzant elements creatius però respectant la informació original. - Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre. - Capacitat de valorar la fiabilitat de les fonts d'informació. - Comparació de la informació donada des de diferents fonts.

C. EDUCACIÓ LITERÀRIA

PRIMER CICLE

Lectura acompanyada d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil, adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.	- Lectura acompanyada i guiada, en silenci i en veu alta, amb ritme i entonació adequats, d'obres senzilles i variades de la literatura infantil adequades als seus interessos. - Adquisició d'un vocabulari bàsic adequat a través de la lectura de textos literaris. - Lectura de diferents textos, tant de manera individual com acompanyada, presentats en diversos formats per fomentar-ne l'interès i el gust. - Escolta de textos literaris propis de la tradició literària popular oral en castellà (llegendes, romanços, coples, cançons populars, endevinalles, refranys, poemes, contes tradicionals, etc.) adequats als seus interessos i motivacions.
Estratègies per a la interpretació acompanyada i compartida de les obres a través de converses literàries.	- Participació en converses sobre les històries llegides, expressant el que ens agrada.
Relació, de manera acompanyada, entre els elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, personatges, argument, espai) i la construcció del sentit de l'obra.	- Identificació dels elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, personatges, argument, espai). - Relació de manera acompanyada, entre els elements constitutius de l'obra literària i la construcció del sentit de l'obra).
Relació dels textos llegits i altres manifestacions artístiques i culturals.	- Comparació, de manera acompanyada, de la informació donada des de diferents fonts. - Identificació de diferents textos literaris i relació amb diferents manifestacions culturals i artístiques.
Inici de la construcció dels	- Iniciació en la construcció de la identitat lectora

itineraris lectors individuals. Estratègies per a l'expressió de gustos i interessos.	mitjançant la lectura de breus textos literaris, adaptats a la seva edat. - Familiarització dels elements més bàsics d'un llibre: títol, autor, il·lustrador, portada i nombre de pàgines entre d'altres.
Lectura expressiva, dramatització o interpretació de fragments atesos els processos de comprensió i el nivell de desenvolupament.	- Lectura en veu alta de textos senzills de caràcter infantil amb identificació del sentit global del text. - Representació teatral de petits fragments de textos senzills, o propers als infants. - Participació en dramatitzacions senzilles de textos literaris, amb acompanyament.
Creació de textos literaris a partir de models donats.	- Composició de diferents tipus de text literaris senzills, a partir de models donats, segons la intenció comunicativa.
Ús acompanyat de la biblioteca digital d'aula o de centre com a escenari d'activitats literàries compartides.	- Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre.
SEGON CICLE	
Lectura acompanyada d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil, adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.	- Escolta, lectura i comprensió de textos literaris propis de la tradició literària popular oral en castellà (llegendes, romanços, còples, cançons populars, endevinalles, refranys, poemes, contes tradicionals, etc.) adequats als seus interessos i motivacions. - Lectura de textos narratius (contes, biografies, autobiografies, etc).
Estratègies bàsiques per a la interpretació acompanyada i compartida de les obres a través de converses literàries.	- Participació activa en converses sobre les obres i dels seus elements (personatges, llocs...). - Foment de la comprensió col·lectiva de l'obra.
Relació, de manera acompanyada, entre els elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, protagonistes, personatges secundaris, argument, espai) i la construcció del sentit de l'obra.	- Identificació d'elements característics d'alguns tipus de text: concepte, temes, elements formals, elements gràfics (vinyetes, globus, onomatopeies, signes convencionals). - Reconeixement de textos literaris en prosa o vers (contes, llegendes, poemes, endevinalles, cançons i textos teatrals). - Identificació dels elements bàsics d'un llibre i de les seves característiques tals com: títol, autor, il·lustrador, portada, nombre de pàgines, sinopsi, gènere, format, entre d'altres.
Anàlisi guiada dels recursos expressius i els seus efectes en la recepció del text.	- Identificació dels recursos expressius utilitzats en el text. - Reflexió sobre l'efecte dels recursos en el lector.
Relació entre els textos llegits i altres manifestacions artístiques i culturals.	- Interiorització dels textos literaris escrits com a font d'informació, d'aprenentatge, de diversió, de comunicació d'experiències i regulació de la convivència. - Relació dels diferents textos literaris amb diverses manifestacions culturals i artístiques.
Construcció de la identitat lectora. Estratègies per a l'expressió de gustos i	- Visió del text literari com a font de comunicació, aprenentatge i de plaer.

interessos i iniciació a la valoració argumentada de les obres.	
Lectura expressiva, dramatització o interpretació de fragments atesos els processos de comprensió i el nivell de desenvolupament.	- Lectura expressiva de textos literaris presentats en qualsevol format, mostrant interès i gust per la lectura. - Lectura i escolta de textos poètics i teatrals. - Interpretació i comprensió de textos poètics i teatrals. - Dramatització guiada de textos literaris, explorant l'expressió emocional.
Creació de textos amb intenció literària de manera lliure, a partir de models o recreant textos literaris.	- Composició de diferents tipus de text literaris, segons la intenció comunicativa. - Elaboració de textos literaris de manera lliure, a partir de models donats.
Ús acompanyat de la biblioteca digital d'aula o de centre com a escenari d'activitats literàries compartides.	- Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula o del centre com a escenari d'activitats literàries compartides.
TERCER CICLE	
Lectura progressivament autònoma d'obres o fragments variats i diversos de la literatura adequats a la seva edat i organitzats en itineraris lectors.	- Lectura personal, silenciosa, en veu alta, guiada i expressiva, de diferents tipus de text i en qualsevol suport, mostrant interès i gust per la lectura.
C.1.2.Els elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari) en la construcció progressivament autònoma del sentit de l'obra.	- Identificar els elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari) - Identificar i entendre el paper dels elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari) en la construcció progressivament autònoma del sentit de l'obra.
Estratègia per a la interpretació acompanyada i compartida de les obres a través de converses literàries.	- Anàlisi conjunt dels elements literaris: Identificació dels elements clau de l'obra (personatges, tema, espai, argument...). - Debat i reflexió sobre el significat del text.
Relació, de manera acompanyada, entre els elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonistes, personatges secundaris, argument, espai) i la construcció del sentit de l'obra.	- Diferents tipus de lectura: lectura silenciosa, en veu alta, expressiva, cooperativa, etc.
Anàlisi acompanyada de la relació entre els elements bàsics del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra.	- Interpretació i anàlisi crítica dels components clau d'un llibre.
Estratègies bàsiques per a la interpretació progressivament autònoma dels textos literaris.	- Aplicació de les estratègies de comprensió lectora: Ús d'estratègies com la predicció, inferència i identificació de la idea principal per comprendre millor els textos literaris.

	- Reflexió personal sobre el text: Formulació de preguntes sobre el text, identificació del significat de les paraules o frases desconegudes i expressió d'opinions personals sobre els personatges i l'argument, entre d'altres.
Relació entre els textos llegits i altres manifestacions artístiques i culturals.	- Escolta, lectura i anàlisi de textos literaris propis de la tradició literària popular oral en castellà (llegendes, romanços, coples, cançons populars, endevinalles, refranys, poemes, contes tradicionals, etc.) adequats als seus interessos i motivacions. - Maneig, escolta, lectura, comprensió i interpretació de textos propers als seus interessos (cultura popular, cançons, etc).
Progrés en la construcció de la identitat lectora. Estratègies per a l'expressió de gustos i interessos i per a la valoració crítica elemental de les obres.	- Relació i connexió dels diferents textos literaris amb diferents manifestacions culturals i artístiques.
Lectura expressiva, dramatització o interpretació de fragments atesos els processos de comprensió i el nivell de desenvolupament.	- El text literari com a font de comunicació i aprenentatge, de plaer, de joc, d'entreteniment, de coneixement d'altres móns, temps i cultures.
Creació de textos d'intenció literària de manera lliure i a partir de la recreació i apropiació dels models donats.	- Lectura en veu alta tenint en compte expressió, ritme, entonació, claredat, pronunciació... - Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics, amb ritme, pronunciació i entonació adequats, i identificació dels missatges i valors que transmeten aquests textos. - Dramatització de textos literaris, incorporant tècniques de d'expressió corporal i verbal.
Ús progressivament autònom de la biblioteca digital d'aula o de centre com a escenari d'activitats literàries compartides.	- Presentació en diferents formats de textos literaris treballats pels infants. - Creació de textos literaris tenint en compte la tipologia (narratiu, poesia, teatre), de manera lliure i a partir de models donats.

D. REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA I ELS SEUS USOS EN EL MARC DE PROPOSTES PER A LA PRODUCCIÓ I COMPENSIÓ DE TEXTOS ORALS, ESCRITS O MULTIMODALS.

PRIMER CICLE

Establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules i enuncisats, posant especial esment en l'existència de diferents tipus de paraules i les seves relacions de concordança.	- Consciència fonològica. - Coneixement de l'abecedari. - Ordenació de paraules alfabèticament. - Reconeixement d'algunes categories gramaticals bàsiques: el nom (propis i comuns), adjectius, i verbs. - Distinció de gènere i nombre dels substantius. - Iniciació a la identificació de la síl·laba tònica i àtona de paraules senzilles. - Inici en l'aplicació de la concordança entre el nom i l'adjectiu. - Separació en síl·labes de paraules. - Reconeixement de l'ordre dels elements d'una oració perquè resulti coherent i amb significat.
--	---

	- Reconeixement i ús de les convencions ortogràfiques bàsiques.
Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita.	- Comprensió de la relació entre llengua oral i llengua escrita. - Comprensió de les diferències entre el codi oral i l'escrit. - Comprensió de les característiques del codi escrit.
Procediments elementals d'adquisició de vocabulari. Reflexió contextualitzada sobre la relació de significat entre unes paraules i unes altres.	- Identificació de particularitats del lèxic com per exemple: paraules sinònimes i antònimes, polisèmiques, famílies de paraules.
Relació entre intenció comunicativa i modalitat oracional.	- Identificació de diferents tipus de frases: afirmatives, interrogatives, exclamatives e imperatives segons la seva intenció.
Mecanismes elementals de coherència i de cohesió textual, amb especial atenció als connectors temporals.	- Ús adequat de connectors temporals bàsics.
Signes bàsics de puntuació com a mecanisme per organitzar el text escrit.	- Ús correcte de les normes ortogràfiques treballades i els signes de puntuació - Ús del punt i les majúscules - Signes d'interrogació i d'exclamació.
SEGON CICLE	
Establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals a partir de l'observació, comparació i transformació d'enunciats, posant especial esment a les relacions que s'estableixen entre substantius, adjectius i verbs.	- Identificació i creació de paraules compostes. - Reconeixement de prefixos i sufixos. - Transformació d'enunciats (substitucions, canvi d'ordre, manipulació). - Creació de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals (gènere, nombre i persona), mantenint especial atenció a les relacions que s'estableixen entre substantius, adjectius i verbs. - Reconeixement de les diferents classes de categories gramaticals i el seu ús (substantius, verbs, adjectius, pronoms i articles). - Reconeixement de paraules agudes, planes i esdrúixoles. - Normes bàsiques d'accentuació. - Convencions ortogràfiques bàsiques.
Aproximació a la llengua com a sistema amb diferents nivells: sons i lletres, paraules, oracions i textos. Observació i comparació d'unitats comunicatives bàsiques.	- Reinterpretació de la informació recollida per adaptar-la a una nova activitat (com un conte, un mural, una presentació oral, etc.), utilitzant elements creatius però respectant la informació original. - Ordre alfabètic de paraules.
Procediments elementals d'adquisició de vocabulari. Similituds i diferències de forma i significat entre paraules de la mateixa família lèxica o semàntica.	- Identificació de particularitats del lèxic, com per exemple: paraules sinònimes i antònimes, polisèmiques, famílies de paraules, paraules derivades, entre d'altres. - Establiment de relacions entre paraules de la mateixa família lèxica o semàntica.
Relació entre intenció comunicativa i modalitat	- Classificació de les frases segons la intenció: frases afirmatives, interrogatives, exclamatives i imperatives

oracional.	segons el que volen expressar (informar, preguntar, cridar, demanar...). - Anàlisi de la relació entre la modalitat de la frase i l'objecte comunicatiu.
Mecanismes elementals de coherència i cohesió, amb especial atenció a les repeticions i sinònims, i a l'ordre d'oracions i paràgrafs.	- Adquisició de mecanismes de coherència i cohesió elementals, prestant especial atenció a les repeticions i sinònims, ordre de les oracions i paràgrafs, als connectors i les substitucions de pronoms.
Els signes de puntuació com a mecanismes per organitzar el text escrit i per expressar la intenció comunicativa.	- Ús de les regles d'ortografia i puntuació treballades.
Estratègies elementals per a l'ús guiats de diccionaris, en diferents suports.	- Ús pautat del diccionari, en paper i digital. - Tipus de diccionaris i els seus usos.
TERCER CICLE	
Establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals a partir de l'observació, comparació i transformació de paraules i enunciat.	- Identificació del temps, mode, persona, nombre i conjugació dels verbs. - Transformació d'enunciats (substitucions, canvi d'ordre, manipulació). - Creació de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals (gènere, nombre i persona), mantenint especial atenció a les relacions que s'estableixen entre substantius, adjectius i verbs. - Identificació dels constituents fonamentals de l'oració. - Ús adequat de les diferents categories gramaticals. - Identificació i relació entre paraules agudes, planes i esdrúixoles. - Reconeixement de les diferents classes de paraules i el seu ús (substantius, verbs, adjectius, preposicions, adverbis, pronoms i articles). - Establiment de relacions entre paraules de la mateixa família lèxica o semàntica.
Aproximació a la llengua com a sistema amb diferents nivells: sons i lletres, paraules, oracions i textos. Observació i comparació d'unitats comunicatives bàsiques.	- Ordre alfabètic de paraules.
Procediments bàsics d'adquisició de vocabulari. Mecanismes lèxics bàsics per a la formació de paraules.	- Comprensió i identificació de particularitats del lèxic, com per exemple: paraules sinònimes i antònimes, polisèmiques, famílies de paraules, paraules derivades, entre d'altres. - Utilització de prefixos i sufixos en la creació de paraules.
Relació entre intenció comunicativa i modalitat oracional.	- Identificació de les modalitats oracionals i la intenció comunicativa. - Anàlisi de situacions on s'utilitza cada modalitat per aconseguir l'objectiu comunicatiu desitjat.
Mecanismes bàsics de coherència i cohesió, amb especial atenció a les	- Utilització dels mecanismes i els recursos lingüístics bàsics per organitzar el text amb coherència i cohesió. - Adquisició de mecanismes de coherència i cohesió

substitucions pronominals i a la correlació temporal establerta mitjançant els diferents temps verbals.	elementals, prestant especial atenció a les repeticions i sinònims, ordre de les oracions i paràgrafs, als connectors i les substitucions de pronoms.
Estratègies d'observació i formulació de generalitzacions sobre l'accentuació.	- Observació sobre l'ús de les regles d'accent. - Aplicació de les observacions fetes per formular regles generals sobre quan utilitzar l'accent gràfic en les paraules analitzant exemples.
Els signes de puntuació com a mecanismes per organitzar el text i expressar intenció comunicativa.	- Ús de les regles d'ortografia i puntuació: apòstrof, contraccions. El punt, el punt i coma, la coma, els dos punts, els punts suspensius, el guionet i la dièresi. Diftongs i hiats. - Normes d'accentuació.
Estratègies elementals per a l'ús progressivament autònom de diccionaris, en diferents suports.	- Ús del diccionari, en paper i digital. - Tipus de diccionaris i els seus usos.

Llengua estrangera

La ràpida evolució de les societats i les seves interconnexions exigeixen el desenvolupament de competències per practicar una ciutadania independent, activa i compromesa amb la realitat contemporània, cada vegada més global, intercultural i plurilingüe. Segons el Marc de referència per a una cultura democràtica, en les actuals societats, culturalment diverses, els processos democràtics requereixen del diàleg intercultural. Així, la comunicació en diferents llengües resulta clau en el desenvolupament d'aquesta cultura democràtica. En la idea d'un Espai Europeu d'Educació, la comunicació multilingüe evita que l'educació i la formació es vegin obstaculitzades per les fronteres, i afavoreix la internacionalització i la mobilitat, a més de permetre el descobriment d'altres cultures, ampliant les perspectives dels alumnes.

L'àrea de llengua estrangera contribueix a l'adquisició de les competències clau del Perfil de sortida dels alumnes en finalitzar l'ensenyament bàsic, especialment a la competència plurilingüe, que implica l'ús d'almenys una llengua estrangera per a l'aprenentatge i la comunicació. El plurilingüisme inclou no només la competència comunicativa, sinó també els aspectes històrics i interculturals, que ajuden els alumnes a conèixer, comprendre i respectar la diversitat lingüística i cultural del seu entorn. Això contribueix a l'exercici d'una ciutadania global, activa i compromesa amb una societat democràtica. L'objectiu principal de l'àrea de Llengua estrangera a primària és l'adquisició de la competència comunicativa bàsica en la llengua estrangera i el desenvolupament de la consciència intercultural.

L'eix del currículum de llengua estrangera integra les dues dimensions del plurilingüisme: la comunicativa i la intercultural. Les competències específiques de l'àrea, relacionades amb les competències clau del Perfil de sortida i els reptes del segle XXI, permeten a l'alumne comunicar-se eficaçment en la llengua estrangera, d'acord amb el seu desenvolupament i interessos, i ampliar el seu repertori lingüístic individual, aprofitant les seves experiències per millorar la comunicació tant en les llengües familiars com en les estrangeres. També es destaca el reconeixement i respecte pels perfils lingüístics individuals, l'estima per la diversitat cultural i l'interès pel diàleg intercultural. Aquesta àrea ajuda a l'alumne a afrontar els reptes del segle XXI, proporcionant els sabers bàsics per gestionar situacions interculturals, fomentar la convivència democràtica, resoldre conflictes de manera dialogada i establir vincles socials basats en el respecte i la igualtat de drets. Així, la llengua estrangera ha d'afavorir l'empatia, despertar la curiositat per altres realitats socials i culturals, i promoure la competència comunicativa intercultural, sempre des del respecte pels interlocutors, les seves costums i cultura.

A més, permet a l'alumne desenvolupar-se en entorns digitals i acostar-se a les cultures a través de la llengua estrangera, utilitzant les eines digitals com a motor d'aprenentatge, font d'informació i element de plaer. En aquest sentit, el pensament crític, l'alfabetització mediàtica i l'ús responsable de la tecnologia són aspectes clau per reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de les llengües i cultures estrangeres.

Les competències específiques de l'àrea de llengua estrangera a l'educació primària constitueixen sovint el punt de partida en l'aprenentatge formal d'idiomes. A aquesta etapa, l'aprenentatge es basa en els repertoris i experiències de l'alumne, facilitant la seva participació en actes de comunicació senzills mitjançant activitats i estratègies de comprensió, producció, interacció i mediació, orientades a facilitar la comprensió mútua i la transmissió d'informació bàsica. També s'inicia la reflexió sobre el funcionament de les llengües i les relacions entre les llengües dels repertoris individuals. A més, es fomenta l'estima per la diversitat lingüística, artística i cultural per gestionar situacions comunicatives interculturals.

Els criteris d'avaluació de l'àrea determinen el grau d'adquisició de les competències específiques per part dels alumnes, establint-se en funció del procés o capacitat que l'alumne ha de desenvolupar, així com del context o manera d'aplicació d'aquest procés. L'anivellament

d'aquests criteris es basa en el Marc comú europeu de referència per a les llengües (MCER), tot i que adaptat a la maduresa i desenvolupament psicoevolutiu de l'alumne de l'etapa primària. L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Els sabers bàsics representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds) i s'estructuren en tres blocs: el bloc de comunicació, que inclou els sabers per al desenvolupament de les activitats de comprensió, producció, interacció i mediació, incloent la cerca guiada d'informació; el bloc de plurilingüisme, que integra els sabers per reflexionar sobre el funcionament de les llengües, per millorar tant la llengua estrangera com les llengües de l'alumne; i el bloc d'interculturalitat, que inclou els sabers sobre les cultures a través de la llengua estrangera, promovent l'estima i l'interès per conèixer altres llengües, varietats i cultures.

Aquests s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques. La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

L'enfocament, l'anivellament i la definició dels elements del currículum es basen en les activitats de llengua i les competències establertes pel Consell d'Europa en el MCER. Aquesta eina és clau per determinar els nivells de competència que l'alumne adquireix i recolza el seu procés d'aprenentatge, que és dinàmic, continuat, flexible i obert, adaptant-se a les seves necessitats, circumstàncies i interessos. S'espera que l'alumne utilitzi els sabers bàsics en situacions comunicatives dels àmbits personal, social i educatiu, a partir de textos sobre temes quotidians, incloent aspectes relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els reptes del segle XXI. Seguint l'enfocament orientat a l'acció del MCER, el currículum fomenta metodologies eclèctiques i tasques interdisciplinàries, contextualitzades i significatives, on es considera l'alumne com un agent social progressivament autònom i responsable del seu aprenentatge, tenint en compte els seus repertoris, interessos, emocions i circumstàncies específiques. Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques i criteris d'avaluació.

Contribució de les competències específiques a l'àrea

CE 1 Comprendre el sentit general i la informació específica i predictable de textos breus i senzills, expressats de manera clara i en la llengua estàndard, fent ús de diverses estratègies i recurrent, quan sigui necessari, a l'ús de diferents tipus de suport, per desenvolupar el repertori lingüístic i per respondre a necessitats comunicatives quotidianes.

La comprensió suposa rebre i processar informació, la qual cosa comporta l'enriquiment del repertori lingüístic individual. En l'etapa de l'educació primària, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de textos breus i senzills, orals, escrits i multimodals, sobre temes quotidians, de rellevància personal per a l'alumne, i expressats de manera clara i usant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre el sentit general i informació específica i predictable per satisfer necessitats comunicatives relacionades amb prioritats immediates de l'alumne. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i a les necessitats de l'alumne, amb la finalitat de facilitar la comprensió de la informació expressada en els textos i d'entendre enunciats curts i senzills, amb ajuda, si fos necessari, de diferents tipus de suport. Entre les estratègies de

comprensió més útils per a l'alumne hi ha el llenguatge no verbal, les imatges, la repetició o la relectura, així com la transferència i integració dels coneixements, les destreses i les actituds de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. Inclou la interpretació de formes de representació bàsiques (escriptura, imatge, gràfics, taules, sons, gestos, etc.) així com la informació contextual (elements extralingüístics) i cotextual (elements lingüístics) que els permetin comprovar la hipòtesi inicial sobre el sentit global del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si fos necessari.

A més d'aquestes estratègies, la cerca d'informació, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, perquè permet contrastar, validar i sustentar la informació. Els processos de comprensió requereixen contextos dialògics, que afavoreixin la construcció d'un saber conjunt i que estimulin la identificació de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i similituds culturals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CP1, CP2, STEM1, CD1, CPSAA5, CCEC2.

CE 2 Produir textos senzills de manera comprensible i estructurada, mitjançant l'ús d'estratègies com la planificació o la compensació, per expressar missatges breus relacionats amb necessitats immediates i respondre a propòsits comunicatius quotidians.

La producció comprèn tant l'expressió oral com l'escripta i la multimodal. En aquesta etapa, la producció ha de donar lloc a la redacció i l'exposició de textos breus i senzills, planificats, sobre temes quotidians i de rellevància personal per a l'alumne, i expressats amb creativitat i claredat. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa l'exposició d'una petita descripció o anècdota senzilla, una presentació formal d'extensió breu o una narració senzilla de textos que expressin fets i sentiments quotidians, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la cerca guiada d'informació a internet com a font de documentació. En el seu format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat (escriptura, imatge, el so, gestos, etc) i la selecció guiada i l'aplicació del més adequat en funció de la tasca.

Les activitats vinculades amb la producció de textos compleixen funcions importants en els àmbits personal i educatiu i existeix un valor social i cívic concret que s'hi associa. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de manera natural, sinó que és producte del procés d'aprenentatge. En aquesta etapa té lloc el primer acostament a les produccions formals, la qual cosa suposa un aprenentatge guiat d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions més comunes associades al gènere emprat; d'eines senzilles de producció; i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, en l'educació primària comprenen, entre d'altres, la planificació i la compensació a través del llenguatge verbal i no verbal.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CP1, CP2, STEM1, CD2, CPSAA5, CE1, CCEC4.

CE 3 Interactuar amb altres persones usant expressions quotidianes, recurrent a estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a necessitats immediates del seu interès en intercanvis comunicatius respectuosos amb les normes de cortesia.

La interacció implica dos o més participants en la construcció d'un discurs. Es considera l'origen de la comunicació i comprèn funcions interpersonals, cooperatives i transaccionals. En la interacció entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, així com l'adequació als diferents gèneres dialògics més freqüents, tant orals com escrits i multimodals, en contextos analògics i virtuals. En aquesta etapa de l'educació s'espera que els intercanvis d'informació siguin breus i senzills i tractin temes quotidians i predictibles, i de rellevància personal per a l'alumne.

Aquesta competència específica és fonamental en l'aprenentatge, perquè inclou estratègies

d'inici, manteniment o conclusió de converses bàsiques, així com estratègies elementals per indicar que no s'ha entès el missatge i per sol·licitar repetició. A més, l'adquisició de les normes i principis que regeixen la cortesia lingüística i l'etiqueta digital prepara per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, responsable, respectuosa, inclusiva, segura i activa.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP1, CP2, STEM1, CPSAA3, CC3, CE1, CE3.
CE 4 Intercedir en situacions predictibles, usant estratègies i coneixements per processar i transmetre informació bàsica i senzilla, amb la finalitat de facilitar la comunicació.
La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, l'alumne ha d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de manera dialògica o expositiva, no sols entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'educació primària, la mediació està orientada al processament i la transmissió d'informació bàsica i senzilla entre usuaris o a partir de textos sobre assumptes quotidians i de rellevància personal, coneguts prèviament per l'alumne, podent emprar tant mitjans convencionals com aplicacions o plataformes virtuals per interpretar i compartir continguts. La mediació afavoreix el desenvolupament del pensament estratègic de l'alumne, en tant que suposa que aquest triï adequadament destreses i estratègies del seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns cooperatius d'intercanvis d'informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies personals dels interlocutors. Per això, s'espera que els alumnes mostrin empatia i respecte com a elements clau per a una adequada mediació en aquest nivell.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP1, CP2, CP3, STEM1, CPSAA1, CPSAA3, CCEC1.
CE 5 Reconèixer i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant sobre el seu funcionament i identificant les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes en situacions conegudes.
L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats amb l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe parteix del fet que les experiències de l'alumne amb les llengües que coneix serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i l'ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'educació primària l'alumne s'inicia en aquesta reflexió sobre les llengües i comença a establir les relacions entre les diferents llengües dels seus repertoris individuals, analitzant les seves semblances i diferències amb la finalitat d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que els conformen. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que l'alumne entengui les seves relacions, però, a més, contribueix al fet que identifiqui les fortaleses i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies dels quals disposa. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses bàsiques per fer front a la incertesa, el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions. A més, el coneixement de diferents llengües permet reconèixer i apreciar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte quotidià i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi poden facilitar l'adquisició i millora de l'aprenentatge d'altres llengües.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP2, STEM1, CD2, CPSAA1, CPSAA4, CPSAA5, CE3.

CE 6 Apreciar i respectar la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera identificant i valorant les diferències i semblances entre llengües i cultures, per aprendre a gestionar situacions interculturals.

La interculturalitat suposa experimentar la diversitat lingüística, cultural i artística de l'entorn, reconeixent-la i valorant-la com a font de riquesa social. En l'educació primària, la interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè, a diferència d'altres aspectes, és probable que no es trobi amb l'experiència prèvia de l'alumne i que la seva percepció estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de certs tipus de discriminació. El reconeixement, l'estima i la valoració de la diversitat han de permetre a l'alumne aprendre a gestionar situacions interculturals quotidianes.

La consciència de la diversitat proporciona a l'alumne la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, estableix les bases per al desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en l'etapa de l'educació primària durant l'ensenyament de la llengua estrangera permeten a l'alumne obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès i respecte cap allò que és diferent; relativitzar la pròpia perspectiva; a més de distanciar-se i rebutjar les actituds sustentades sobre qualsevol tipus de discriminació o reforç d'estereotips, mostrant interès per comprendre elements culturals i lingüístics bàsics que fomentin la convivència pacífica, el respecte pels altres, la sostenibilitat i l'exercici de la ciutadania democràtica.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL5, CP3, CPSAA1, CPSAA3, CC2, CC3, CCEC1.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Comprendre el sentit general i la informació específica i predictable de textos breus i senzills, expressats de manera clara i en la llengua estàndard, fent ús de diverses estratègies i recurrent, quan sigui necessari, a l'ús de diferents tipus de suport, per desenvolupar el repertori lingüístic i per respondre a necessitats comunicatives quotidianes.

PRIMER CICLE

CA. 1.1 Reconèixer i interpretar paraules i expressions habituals en textos orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, expressats de manera comprensible, clara, senzilla i directa, i en llengua estàndard.

- Reconèixer paraules i expressions habituals en textos orals, breus i senzills.
- Comprendre paraules i expressions habituals en textos orals, breus i senzills.
- Reconèixer paraules i expressions habituals en textos multimodals i escrits, breus i senzills.
- Comprendre paraules i expressions habituals en textos multimodals i escrits, breus i senzills.

CA.1.2 Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies elementals en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumne amb la finalitat de captar la idea global i identificar elements específics amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics del context i el cotext.	- Seleccionar de forma guiada, estratègies elementals* en situacions comunicatives properes a l'alumne, per captar la idea global del context i el cotext, amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics. - Seleccionar de forma guiada, estratègies elementals* en situacions comunicatives properes a l'alumne, per identificar elements específics del context i el cotext, amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics. - Aplicar de forma guiada, estratègies elementals* en situacions comunicatives properes a l'alumne, per captar la idea global del context i el cotext amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics. - Aplicar de forma guiada, estratègies elementals* en situacions comunicatives properes a l'alumne, per identificar elements específics del context i el cotext, amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics. *Exemples d'estratègies elementals: <u>Estratègies de comprensió:</u> - Aquestes estratègies ajuden a entendre el significat del que s'escolta o es llegeix. - Utilitzar el context per deduir què significa alguna cosa. - Connectar el que s'està llegint o escoltant amb el que ja es coneix. <u>Estratègies de producció:</u> - Repetir frases senzilles o paraules que escolten per familiaritzar-se amb la seva estructura. - Fomentar el joc de rols o petites dramatitzacions permet als nens crear diàlegs senzills i expressar-se en situacions imaginàries. - Utilitzar una sèrie d'imatges que enllacen una història per a que els nens expliquin amb paraules el que passa en cadascuna.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Reconèixer i interpretar el sentit global, així com paraules i frases prèviament indicades en textos orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, així com de textos de ficció adequats al nivell de desenvolupament dels alumnes, expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports.	- Reconèixer el sentit global de textos orals i escrits breus i senzills. - Interpretar el sentit global de textos orals i escrits breus i senzills. - Identificar paraules i frases indicades prèviament. - Treballar amb textos orals, escrits i multimodals, centrats en temes freqüents, quotidians i de rellevància personal. - Incloure textos de ficció adequats al nivell de desenvolupament dels alumnes. - Utilitzar un llenguatge clar, comprensible i en llengua estàndard. - Presentar els textos en diferents formats i suports.

CA 1.2 Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies adequades en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per als alumnes per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.	- Seleccionar de forma guiada, estratègies* adequades en situacions comunicatives properes per als alumnes per captar el sentit global, en textos breus i senzills sobre temes familiars. - Aplicar de forma guiada, estratègies* adequades en situacions comunicatives properes per als alumnes per captar el sentit global, en textos breus i senzills sobre temes familiars. - Processar informacions explícites en textos sobre temes familiars. *Les estratègies poden ser: activar coneixements previs, identificar paraules clau, fer prediccions, resumir la informació, utilitzar imatges i suports visuals, repetició i parafraseig o fer servir diccionaris o glossaris.
TERCER CICLE	
CA 1.1 Reconèixer, interpretar i analitzar el sentit global, així com paraules i frases específiques de textos orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i àmbits pròxims a la seva experiència, així com de textos literaris adequats al nivell de desenvolupament de l'alumne, expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports.	- Reconèixer el sentit general de textos breus i senzills. - Interpretar el sentit general de textos breus i senzills. - Analitzar el sentit global de textos breus i senzills. - Identificar paraules i frases indicades prèviament. - Treballar amb textos orals, escrits i multimodals, centrats en temes freqüents, quotidians i de rellevància personal. - Incloure textos literaris adequats al nivell de desenvolupament dels alumnes. - Utilitzar un llenguatge clar, comprensible i en llengua estàndard. - Presentar els textos en diferents formats i suports.
CA 1.2 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada estratègies i coneixements adequats en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per als alumnes per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos diversos.	- Seleccionar de forma guiada, estratègies* i coneixements adequats en situacions comunicatives properes per als alumnes per captar el sentit global, en textos diversos. - Organitzar de forma guiada, estratègies* i coneixements adequats en situacions comunicatives properes per als alumnes per captar el sentit global, en textos diversos. - Aplicar de forma guiada, estratègies* i coneixements adequats en situacions comunicatives properes per als alumnes per captar el sentit global, en textos diversos. - Processar informacions explícites en textos diversos. *Les estratègies poden ser: activar coneixements previs, identificar paraules clau, fer prediccions, resumir la informació, utilitzar imatges i suports visuals, repetició i parafraseig o fer servir diccionaris o glossaris.

CE 2 Produir textos senzills de manera comprensible i estructurada, mitjançant l'ús d'estratègies com la planificació o la compensació, per expressar missatges breus

relacionats amb necessitats immediates i respondre a propòsits comunicatius quotidians.	
PRIMER CICLE	
CA 2.1 Expressar oralment frases curtes i senzilles amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumne, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, recorrent a models i estructures prèviament presentats i parant esment al ritme, l'accentuació i l'entonació.	- Expressar oralment frases curtes i senzilles amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumne. - Expressar oralment frases curtes i senzilles recorrent a models i estructures prèviament presentats i parant esment al ritme, l'accentuació i l'entonació. - Expressar oralment frases curtes i senzilles utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals.
CA 2.2 Escriure paraules, expressions conegudes i frases a partir de models i amb una finalitat específica, a través d'eines analògiques i digitals, usant lèxic i estructures elementals sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumne.	- Escriure paraules molt bàsiques i d'ús elemental. - Escriure expressions conegudes i frases a partir de models. - Iniciar-se en l'ús de les eines digitals per escriure expressions i frases conegudes.
CA 2.3 Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies bàsiques per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	- Seleccionar de forma guiada estratègies bàsiques* per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives. - Aplicar de forma guiada estratègies bàsiques* per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives. - Utilitzar, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. *Exemples d'estratègies bàsiques de producció: - Repetir frases senzilles o paraules que escolten per familiaritzar-se amb la seva estructura. - Fomentar el joc de rols o petites dramatitzacions permet als nens crear diàlegs senzills i expressar-se en situacions imaginàries. - Utilitzar una sèrie d'imatges que enllacen una història per a que els nens expliquin amb paraules el que passa en cadascuna.
SEGON CICLE	
CA 2.1 Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumne, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, parant esment al ritme, l'accentuació i l'entonació.	- Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre temes quotidians que siguin rellevants per a l'alumne. - Comunicar oralment frases curtes i senzilles utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals. - Expressar oralment frases curtes i senzilles parant esment al ritme, l'accentuació i l'entonació.
CA 2.2 Redactar textos molt	- Escriure textos molt breus i senzills sobre assumptes

breus i senzills, amb adequació a la situació comunicativa proposada, a partir de models i a través d'eines analògiques i digitals, usant estructures i lèxic elemental sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumne.	quotidians. - Redactar textos usant estructures i lèxic bàsic adequats a la situació comunicativa a partir de models. - Utilitzar eines digitals per a la redacció de textos elementals de rellevància personal.
CA 2.3 Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies bàsiques per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	- Seleccionar de forma guiada estratègies bàsiques* per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives. - Aplicar de forma guiada estratègies bàsiques* per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives. - Utilitzar, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. *Exemples d'estratègies bàsiques de producció: - Repetir frases senzilles o paraules que escolten per familiaritzar-se amb la seva estructura. - Fomentar el joc de rols o petites dramatitzacions permet als nens crear diàlegs senzills i expressar-se en situacions imaginàries. - Utilitzar una sèrie d'imatges que enllacen una història per a que els nens expliquin amb paraules el que passa en cadascuna.
TERCER CICLE	
CA 2.1 Expressar oralment textos breus i senzills, prèviament preparats, sobre assumptes quotidians i de rellevància per als alumnes, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, i usant formes i estructures bàsiques i d'ús freqüent pròpies de la llengua estrangera.	- Expressar oralment textos breus i simples, preparats amb antelació, sobre temes quotidians i importants pels alumnes. - Comunicar oralment textos breus i simples fent servir recursos verbals i no verbals amb ajuda. - Expressar oralment textos breus i simples utilitzant estructures bàsiques i comunes de la llengua estrangera.
CA 2.2 Organitzar i redactar textos breus i senzills, prèviament preparats, amb adequació a la situació comunicativa proposada, a través d'eines analògiques i digitals, i usant estructures i lèxic bàsic d'ús comú sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància personal per a l'alumne i pròxims a la seva experiència.	- Escriure textos breus i senzills d'ús comú sobre assumptes quotidians i freqüents. - Redactar textos usant estructures i lèxic bàsic adequats a la situació comunicativa prèviament organitzats i preparats. - Utilitzar eines digitals per a la redacció de textos de rellevància personal i pròxims a l'experiència de l'alumnat.
CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per	- Seleccionar de forma guiada coneixements i estratègies per preparar i produir textos atenent a què es vol comunicar, com es vol comunicar i triar el tipus de text

preparar i produir textos adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant, amb ajuda, recursos físics o digitals en funció de la tasca i les necessitats de cada moment.	adequat a les intencions comunicatives. - Organitzar de forma guiada coneixements i estratègies per preparar i produir textos atenent a què es vol comunicar, com es vol comunicar i seleccionant el tipus de text adequat a les intencions comunicatives - Aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per preparar i produir textos atenent a què es vol comunicar, com es vol comunicar i seleccionant el tipus de text adequat a les intencions comunicatives. - Utilitzar, amb ajuda, recursos físics o digitals en funció de la tasca i les necessitats de cada moment.
--	--

CE 3 Interactuar amb altres persones usant expressions quotidianes, recorrent a estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a necessitats immediates del seu interès en intercanvis comunicatius respectuosos amb les normes de cortesia.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Participar, de forma guiada, en situacions interactives elementals sobre temes quotidians, preparades prèviament, a través de diversos suports, amb l'ajut de recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i amb empatia.	- Participar, de forma guiada, en situacions interactives elementals sobre temes quotidians, preparades prèviament. - Utilitzar diversos suports, amb l'ajut de recursos (per exemple: la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal). - Participar amb empatia en situacions interactives elementals.
CA 3.2 Seleccionar i utilitzar, de forma guiada i en entorns pròxims, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges senzills i breus; i formular i contestar preguntes bàsiques per a la comunicació.	- Seleccionar, de forma guiada, estratègies elementals* per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges senzills i breus; i formular i contestar preguntes bàsiques per a la comunicació. - Utilitzar, de forma guiada, estratègies elementals* per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges senzills i breus; i formular i contestar preguntes bàsiques per a la comunicació. *Exemples d'estratègies: Utilitzar frases comunes i simples, lligar un gest amb l'entonació i la frase, memoritzar diverses frases, entre d'altres.

SEGON CICLE

CA 3.1 Participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, preparades prèviament, a través de diversos suports, amb l'ajut de recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital.	- Participar, de forma guiada, en situacions interactives breus i senzilles sobre temes propers, preparades prèviament. - Utilitzar diversos suports, amb l'ajut de recursos (per exemple: la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal). - Participar mostrant empatia en situacions interactives breus i senzilles. - Mostrar respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital (normes i bones pràctiques per comunicar-se i comportar-se en entorns digitals).
--	---

CA 3.2 Seleccionar i utilitzar, de forma guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus; i formular i contestar preguntes senzilles.	- Seleccionar, de forma guiada, estratègies elementals* per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus; i formular i contestar preguntes senzilles. - Utilitzar, de forma guiada, estratègies elementals* per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus; i formular i contestar preguntes senzilles. *Exemples d'estratègies: Utilitzar frases comunes i simples, lligar un gest amb l'entonació i la frase, memoritzar diverses frases, entre d'altres.
TERCER CICLE	
CA 3.1 Planificar i participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, a través de diversos suports, secundant-se en recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors.	- Participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes propers. - Utilitzar diversos suports, secundant-se en diferents recursos (per exemple: la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal). - Participar mostrant empatia en situacions interactives breus i senzilles. - Mostrar empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital (normes i bones pràctiques per comunicar-se i comportar-se en entorns digitals). - Mostrar empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors.
CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar, de forma guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; formular i contestar preguntes senzilles; expressar missatges, i iniciar i acabar la comunicació.	- Seleccionar, de forma guiada, estratègies elementals*, per saludar, acomiadar-se i presentar-se; formular i contestar preguntes senzilles; expressar missatges; i iniciar i acabar la comunicació. - Organitzar, de forma guiada, estratègies elementals*, per saludar, acomiadar-se i presentar-se; formular i contestar preguntes senzilles; expressar missatges; i iniciar i acabar la comunicació. - Utilitzar, de forma guiada, estratègies elementals*, per saludar, acomiadar-se i presentar-se; formular i contestar preguntes senzilles; expressar missatges; i iniciar i acabar la comunicació. *Exemples d'estratègies: Utilitzar frases comunes i simples, lligar un gest amb l'entonació i la frase, memoritzar diverses frases, entre d'altres.

CE 4 Intercedir en situacions predictibles, usant estratègies i coneixements per processar i transmetre informació bàsica i senzilla, amb la finalitat de facilitar la comunicació.

PRIMER CICLE

CA 4.1 Interpretar i explicar informació guiada, informació bàsica de conceptes, comunicacions i textos breus i	- Interpretar, de forma guiada, informació bàsica de conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, amb l'ajut de diversos recursos i suports en situacions en les quals atendre la diversitat.
---	--

senzills en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant empatia i interès pels interlocutors i pels problemes d'enteniment en el seu entorn immediat, amb l'ajut de diversos recursos i suports.	- Explicar informació guiada i bàsica de conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, amb l'ajut de diversos recursos i suports en situacions en les quals atendre la diversitat. - Mostrar empatia i interès pels interlocutors i pels problemes d'enteniment del seu entorn immediat.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Interpretar i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles, de forma guiada, en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant empatia i interès pels interlocutors i pels problemes d'enteniment en el seu entorn més pròxim, amb l'ajut de diversos recursos i suports.	- Interpretar conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, amb l'ajut de diversos recursos i suports, per facilitar la comunicació atenent la diversitat. - Explicar informació bàsica de conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, amb l'ajut de diversos recursos i suports, per facilitar la comunicació atenent la diversitat. - Mostrar empatia i interès pels interlocutors i pels problemes d'enteniment en el seu entorn més pròxim.
CA 4.2 Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	- Utilitzar recursos, suports físics o digitals que facilitin la comprensió. - Fer ús de recursos, suports físics o digitals que facilitin la producció. - Emprar recursos, suports físics o digitals que facilitin la comunicació.
TERCER CICLE	
CA 4.1 Inferir i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles, de forma guiada, en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn pròxim amb l'ajut de diversos recursos i suports.	- Interpretar conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, amb l'ajut de diversos recursos i suports, per facilitar la comunicació atenent la diversitat. - Explicar informació bàsica de conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, amb l'ajut de diversos recursos i suports, per facilitar la comunicació atenent la diversitat. - Interès per participar en la solució de problemes intercomprensió i d'enteniment. - Mostrar respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades.
CA 4.2 Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions comunicatives, usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	- Utilitzar recursos, suports físics o digitals que facilitin la comprensió, adequades a les intencions comunicatives. - Emprar recursos, suports físics o digitals que facilitin la producció, adequades a les intencions comunicatives. - Fer ús de recursos, suports físics o digitals que facilitin la comunicació, adequades a les intencions comunicatives.

CE 5 Reconèixer i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant sobre el seu funcionament i identificant les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes en situacions conegudes.	
PRIMER CICLE	
CA 5.1 Comparar i contrastar similituds i diferències evidents entre diferents llengües reflexionant, de forma guiada, sobre aspectes elementals del seu funcionament.	- Comparar similituds evidents, de forma reflexiva i guiada, sobre aspectes elementals del funcionament de diferents llengües. - Contrastar diferències evidents, de forma reflexiva i guiada, sobre aspectes elementals del funcionament de diferents llengües. Com per exemple: l'estructura gramatical de la formació d'una frase, oració, formació de paraules...
CA 5.2 Identificar i aplicar, de forma guiada, coneixements i estratègies de millora de la seva capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.	- Reconèixer, de forma guiada, la seva capacitat per comunicar-se i aprendre en llengua estrangera, amb suports personals, analògics i/o digitals. - Aplicar, de forma guiada, els coneixements i estratègies per millorar la capacitat comunicativa en llengua estrangera amb suports personals, analògics i/o digitals. Per exemple: avaluació, coavaluació, autoavaluació, entre d'altres.
CA 5.3 Identificar i explicar, de manera guiada, progressos i dificultats elementals en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera.	- Identificar, de forma guiada, els progressos del seu procés d'aprenentatge de la llengua estrangera. - Explicar, de forma guiada, els progressos del seu procés d'aprenentatge de la llengua estrangera. - Identificar, de forma guiada, les dificultats del seu procés d'aprenentatge de la llengua estrangera. - Explicar, de forma guiada, les dificultats del seu procés d'aprenentatge de la llengua estrangera.
SEGON CICLE	
CA 5.1 Comparar i contrastar similituds i diferències evidents entre diferents llengües reflexionant, de forma guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.	- Comparar similituds evidents, de forma reflexiva i guiada, sobre aspectes bàsics del funcionament* de diferents llengües. - Contrastar diferències evidents, de forma reflexiva i guiada, sobre aspectes bàsics del funcionament* de diferents llengües. *Com per exemple: l'estructura gramatical de la formació d'una frase, oració, formació de paraules, l'ordre de les paraules, dels complements, o així com el subjecte, verb i complements, puntualitzant allà on es poden trobar les diferències més notables, entre d'altres.
CA 5.2 Identificar i aplicar, de forma guiada, coneixements i estratègies de millora de la seva capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.	- Reconèixer, de forma guiada, la seva capacitat per comunicar-se i aprendre en llengua estrangera, amb suports personals, analògics i/o digitals. - Aplicar, de forma guiada, els coneixements i estratègies per millorar la capacitat comunicativa en llengua estrangera amb suports personals, analògics i/o digitals. Com per exemple: avaluació, coavaluació, autoavaluació entre d'altres.
CA 5.3 Registrar i aplicar, de manera guiada, els progressos i dificultats elementals en el	- Registrar, de manera guiada, els progressos i dificultats en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar.

procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar i participant en activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les que es proposen en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL).	- Aplicar, de manera guiada, els progressos i dificultats en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar. - Participar en activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les que es proposen en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge.
TERCER CICLE	
CA 5.1 Comparar i contrastar similituds i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre aspectes bàsics del seu funcionament.	- Comparar similituds, sobre aspectes bàsics del funcionament* de diferents llengües, de manera progressivament autònoma. - Contrastar diferències, sobre aspectes bàsics del funcionament* de diferents llengües, de manera progressivament autònoma. *Aspectes bàsics del funcionament de les llengües*: l'estructura gramatical de la formació d'una frase, oració, formació de paraules, l'ordre de les paraules, dels complements, o així com el subjecte, verb i complements, puntualitzant allà on es poden trobar les diferències més notables, entre d'altres.
CA 5.2 Utilitzar i diferenciar de forma progressivament autònoma els coneixements i estratègies de millora de la seva capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.	- Utilitzar, de forma progressivament autònoma, la seva capacitat per comunicar-se i aprendre en llengua estrangera amb suports personals, analògics i digitals. - Diferenciar, de forma progressivament autònoma, els coneixements i estratègies per millorar la capacitat comunicativa en llengua estrangera amb suports personals, analògics i digitals. Per exemple: avaluació, coavaluació, autoavaluació, entre d'altres.
CA 5.3 Registrar i utilitzar, de manera guiada, els progressos i dificultats en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar i realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les que es proposen en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge.	- Registrar, de manera guiada, els progressos i dificultats en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar. - Utilitzar, de manera guiada, els progressos i dificultats en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar. - Realitzar activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les que es proposen en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge.

CE 6 Apreciar i respectar la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera identificant i valorant les diferències i semblances entre llengües i cultures, per aprendre a gestionar situacions interculturals.

PRIMER CICLE

CA 6.1 Mostrar interès per la comunicació intercultural, identificant i analitzant, de forma guiada, les discriminacions, els prejudicis i els estereotips més comuns,	- Mostrar interès per la comunicació intercultural en situacions quotidianes. - Identificar, de forma guiada, les discriminacions, els prejudicis i els estereotips més comuns, en situacions quotidianes i habituals. - Analitzar, de forma guiada, les discriminacions, els
--	---

en situacions quotidianes i habituals.	prejudicis i els estereotips més comuns, en situacions quotidianes i habituals.
CA 6.2 Reconèixer i apreciar la diversitat lingüística i cultural relacionada amb la llengua estrangera, mostrant interès per conèixer els seus elements culturals i lingüístics.	- Reconèixer la diversitat lingüística i cultural relacionada amb la llengua estrangera. - Apreciar la diversitat lingüística i cultural relacionada amb la llengua estrangera. - Mostrar interès per conèixer els seus elements culturals i lingüístics.
SEGON CICLE	
CA 6.1 Actuar amb respecte en situacions interculturals, identificant i comparant semblances i diferències elementals entre llengües i cultures, i mostrant rebuig enfront de discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals.	- Comportar-se amb respecte quan parlem amb gent de diferents cultures, notant en què ens assemblem i en què som diferents. - Rebutjar qualsevol tipus de discriminacions que jutgin els altres de manera injusta.
CA 6.2 Reconèixer i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per comprendre elements culturals i lingüístics elementals i habituals que fomentin la convivència pacífica i el respecte pels altres.	- Adonar-se de la riquesa que hi ha en la diversitat cultural i lingüística d'altres països, veure-ho com una oportunitat per créixer com a persona. - Apreciar la riquesa que hi ha en la diversitat cultural i lingüística d'altres països, veure-ho com una oportunitat per créixer com a persona. - Mostrar interès per aprendre més sobre aquestes cultures per promoure la convivència i el respecte.
CA 6.3 Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística.	- Seleccionar, amb ajuda, estratègies senzilles per comprendre i valorar la diversitat de llengües, cultures i formes d'art. - Aplicar, amb ajuda, estratègies senzilles per comprendre i valorar la diversitat de llengües, cultures i formes d'art.
TERCER CICLE	
CA 6.1 Actuar amb estima i respecte en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures, i mostrant rebuig davant qualsevol mena de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians i habituals.	- Comportar-se amb respecte i afecte cap a altres cultures, trobar punts en comú entre les llengües i cultures. - Rebutjar qualsevol tipus de discriminació o comentari injust quan es parla amb altres persones.
CA 6.2 Acceptar i respectar la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on	- Acceptar la diversitat de llengües, cultures i formes d'art dels països on es parla la llengua estrangera com una manera de créixer personalment.

es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per comprendre elements culturals i lingüístics bàsics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia.	- Respectar la diversitat de llengües, cultures i formes d'art dels països on es parla la llengua estrangera com una manera de créixer personalment. - Mostrar interès per entendre elements culturals i lingüístics bàsics que promoguin la sostenibilitat i la democràcia.
CA 6.3 Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística.	- Seleccionar, de forma guiada, estratègies senzilles per comprendre i valorar la diversitat de llengües, cultures i formes d'art. - Aplicar, de forma guiada, estratègies senzilles per comprendre i valorar la diversitat de llengües, cultures i formes d'art.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

BLOC A. COMUNICACIÓ	
PRIMER CICLE	
Autoconfiança en l'ús de la llengua estrangera.	- Seguretat a l'hora d'emprar la llengua estrangera.
Iniciació a les estratègies elementals per a la comprensió i la producció de textos orals, escrits i multimodals breus, senzills i contextualitzats.	- Iniciació a les estratègies elementals per a la comprensió de textos escrits i multimodals. Aquestes estratègies ajuden a entendre el significat del que s'escolta o es llegeix. Utilització del context per deduir què significa alguna cosa. Connexió del que s'està llegint o escoltant amb el que ja es coneix. - Iniciació a les estratègies elementals per a la producció de textos orals i multimodals. Repetició de frases senzilles o paraules que escolten per familiaritzar-se amb la seva estructura. Foment del joc de rols o petites dramatitzacions permet als nens crear diàlegs senzills i expressar-se en situacions imaginàries. Utilització d'una sèrie d'imatges que enllacen una història perquè els nens expliquin amb paraules el que passa en cadascuna. - Textos multimodals: Combinació de text oral i/o escrit, amb sons, imatges i vídeos.
Funcions comunicatives elementals adequades a l'àmbit i al context: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; identificar les característiques de persones, objectes i llocs; respondre a preguntes concretes sobre qüestions quotidianes; expressar el temps, la quantitat i l'espai.	- Funcions comunicatives elementals adequades a l'àmbit i al context. Com per exemple: Salutació, acomiadamament i presentació. Identificació les característiques de persones, animals, objectes i llocs. Respondre a preguntes concretes sobre qüestions quotidianes. (T'agrada...? Pots...? Quin és el teu.... preferit? Què és això? Qui és aquesta persona?). Expressió del temps atmosfèric i l'espai (preposicions). L'hora (en punt). Present simple.
Models contextuals elementals en la comprensió i producció de textos orals,	- Els models contextuals elementals fan referència a situacions o formats habituals que ajuden a entendre i crear textos bàsics, adaptats a contextos coneguts i

escrits i multimodals, breus i senzills, com ara felicitacions, notes, llistats o avisos.	senzills. Com ara: felicitacions (salutació inicial i desig), notes (brevetat i claredat), llistats (ordre numèric o amb punts, vocabulari concret i senzill), avisos (verbs d'instrucció i format breu).
Unitats lingüístiques elementals i significats associats a aquestes estructures com ara expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i número, afirmació, exclamació, negació, interrogació.	- Concordança de paraules i el seu significat en oracions simples afirmatives, negatives, interrogatives i exclamatives. - Entitat: Persona, objecte o cosa que es menciona. Exemple: «Aquesta poma és vermella.» (poma és l'entitat). - Propietats: Característiques que descriuen l'entitat. - Quantitat: Nombre d'entitats. - Número: Xifra específica que indica una quantitat. Exemple: «Tinc dues pomes.» (dues és el número que indica la quantitat de pomes).
Lèxic elemental i d'interès per als alumnes relatiu a relacions interpersonals bàsiques, habitatge, llocs i entorns pròxim.	- Relacions interpersonals bàsiques. Paraules clau per comunicar-se amb altres persones de manera bàsica i efectiva. Exemples: Salutacions i comiats senzills. Presentacions personals. Família. Amistats. Adjectius bàsics per descriure persones. Expressions habituals. - Habitatge. Vocabulari per descriure la seva casa i les accions que hi fan. Exemples: Parts de la casa. Mobles i objectes habituals. Accions habituals. - Llocs. Llocs familiars en el dia a dia dels alumnes. Exemples: Llocs de l'escola. Llocs del barri o ciutat. Accions bàsiques en llocs. - Entorns pròxims. Elements quotidians de l'entorn immediat. Exemples: Animals i natura. Objectes del dia a dia.
Iniciació a patrons sonors i accentuals elementals.	- Iniciació a patrons sonors elementals (<u>fonètica</u>). - Iniciació a patrons accentuals elementals (accent a les paraules i/o oracions; <u>entonació</u>). Entre d'altres: - Patrons sonors. So: Sons propis de l'anglès, com els fonemes /θ/ en "think" o /ð/ en "this". Funció: Diferencien significats. Exemple: "Ship" (/ʃ/) vs. "Sheep" (/i/). - Patrons accentuals. Accent: Èmfasi en síl·labes específiques dins d'una paraula. Funció: Ajuden a la comprensió i a evitar confusions. Exemple: "PREsent" (nom) vs. "preSENT" (verb).
Iniciació a convencions ortogràfiques elementals.	- Començament de l'aprenentatge de les normes bàsiques d'escriptura (majúscules i puntuació bàsica). Com per exemple: majúscules s'utilitzen per començar frases, per als noms propis (persones, llocs) i per al pronom "I" (jo). - Puntuació bàsica Punt final, coma, signes d'interrogació, signes d'exclamació.
Convencions i estratègies conversacionals elementals, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, preguntar i respondre, etc.	- Expressions per iniciar, mantenir i acabar una conversa (Hello, Good morning, goodbye, etc). - Estratègies per prendre i cedir la paraula (escolta activa dels altres, esperar que els altres deixin de xerrar per poder intervenir, etc). - Estructures senzilles per fer preguntes i donar respostes. Entre d'altres: Salutacions per començar una

	conversa de manera amigable. Continuació de la comunicació amb preguntes de seguiment per mostrar interès i mantenir la conversa activa. Reacció amb frases curtes per mostrar escolta activa. Cloenda amb frases per acabar la conversa educadament. - Presa de la paraula: Utilitza expressions per intervenir amb respecte. - Cessió la paraula: Per donar espai a l'altre. - Preguntes i respostes curtes i tancades.
Eines analògiques i digitals elementals per a la comprensió i producció oral, escrita i multimodal.	- Utilització d'eines analògiques per a la comprensió i producció oral, escrita i multimodal. Exemples: targetes visuals, llibres, fotos, pissarra, pòsters... - Utilització d'eines digitals (tot el que se projecti, TIC) per la comprensió i producció oral, escrita i multimodal.
SEGON CICLE	
Autoconfiança. L'error com a instrument de millora.	- Seguretat a l'hora d'emprar la llengua estrangera, utilitzant l'error com a eina de millora. Com per exemple: corregir un text amb errades, pròpia correcció d'un text confeccionat per l'infant, un altre infant, o el docent.
Estratègies bàsiques per a la comprensió i la producció de textos orals, escrits i multimodals breus, senzills i contextualitzats.	- Estratègies bàsiques per a la comprensió de textos escrits i multimodals. Combinació de text oral i/o escrit, amb sons, imatges i vídeos. - Estratègies bàsiques per a la producció de textos orals i multimodals. Combinació de text oral i/o escrit, amb sons, imatges i vídeos. Per exemple: Repetició de frases senzilles o paraules que escolten per familiaritzar-se amb la seva estructura, el joc de rols o petites dramatitzacions...
Coneixements, destreses i actituds que permeten iniciar-se en activitats de mediació en situacions quotidianes bàsiques.	- Coneixements, com ara: - Escolta i respecte en la conversa: La importància de saber escoltar els altres sense interrompre i d'utilitzar paraules amables i clares. - Comprensió de la comunicació: La idea que no només les paraules, sinó també els gestos, el to de veu i les mirades comuniquen missatges. - Coneixement del llenguatge bàsic: La familiaritat amb paraules i expressions que poden ajudar a aclarir missatges o ajudar altres companys a entendre. - Habilitats, com ara: - Escolta activa: L'atenció plena a qui parla, mostrant interès amb la mirada o assentint amb el cap per demostrar comprensió. - Repetició per comprensió: La repetició amb paraules pròpies del que ha dit l'altra persona, per assegurar que ho hem entès bé. - Resolució de problemes: La capacitat de pensar en maneres de solucionar malentesos o conflictes perquè tothom se senti bé. - Empatia i respecte: La capacitat de posar-se al lloc dels altres i de parlar de manera respectuosa, sense criticar. - Actituds, com ara:

	- Neutralitat i imparcialitat: El fet de no triar bàndol ni jutjar, intentant entendre el punt de vista de tothom. - Pacència: L'actitud de donar temps a cada persona perquè pugui expressar les seves idees sense pressió. - Respecte per la diversitat d'opinions: La importància de tractar els altres amb amabilitat, encara que pensin diferent. - Obertura al diàleg: Una actitud positiva i amb ganes de trobar solucions en equip
Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; demanar i intercanviar informació sobre qüestions quotidianes; descriure rutines; donar indicacions i instruccions; expressar la pertinença i la quantitat.	- Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context. - Salutació, acomiadament i presentació. - Característiques de persones, animals, objectes i llocs. - Preposicions de lloc (entre, damunt, darrere, etc.) - Respostes i preguntes concretes sobre qüestions quotidianes. (T'agrada ...? Pots ...? Quin és el teu ... preferit? Què és això? Qui és aquesta persona?, etc.) - Descripció de rutines diàries. - Expressió del temps atmosfèric. - L'hora (en punt, i mitja, i quart, menys quart) - Present Simple. Present Continu. - Imperatius (escolta, seu, etc.) - Seqüències d'instruccions (gira a la dreta, segueix recte, etc.) - Expressió de la pertinença (possessius) i la quantitat (quantitatius).
Models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context, organització i estructuració segons l'estructura interna.	- Els models contextuals i els gèneres discursius bàsics ajuden els alumnes a entendre, produir i coproduir textos senzills, tant literaris com no literaris. - Textos literaris: poemes breus, contes curts o faules. - Textos no literaris: diàlegs bàsics (coproducció oral), cartes i correus senzills, descripcions (persones, llocs, coses) - Reconèixer el context tenint en compte la finalitat, l'interlocutor i l'estructura interna. - Treballar textos multimodal; pòsters senzills, vídeos històries breus amb diàlegs...
Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i número, l'espai i les relacions espacials, el temps, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques elementals.	- Concordança de paraules i el seu significat en oracions simples afirmatives, negatives, interrogatives i exclamatives. - Entitat: Persona, objecte o cosa que es menciona. Exemple: «Aquesta poma és vermella.» (poma és l'entitat). - Propietats: Característiques que descriuen l'entitat. - Quantitat: Nombre d'entitats. - Número: Xifra específica que indica una quantitat. Exemple: «Tinc dues pomes.» (dues és el número que indica la quantitat de pomes).
Lèxic bàsic i d'interès per als alumnes relatiu a identificació personal, relacions interpersonals pròximes, llocs	- Relacions interpersonals bàsiques. Salutacions i comiats senzills. Presentacions personals. Família. Amistats. Adjectius bàsics per descriure persones. Expressions habituals.

i entorns pròxims, oci i temps lliure, vida quotidiana.	- Habitatge. Vocabulari per descriure la seva casa i les accions que hi fan. Exemples: parts de la casa, mobles i objectes habituals. Accions habituals. - Llocs familiars en el dia a dia dels alumnes. Llocs del barri o ciutat. Accions bàsiques en llocs. - Elements quotidians de l'entorn immediat. Exemples: animals i natura. Objectes del dia a dia. - Oci i temps lliure. Hobbies. Esport. Llocs per visitar. - Vida quotidiana. Activitats diàries.
Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació bàsics i funcions comunicatives generals associades a aquests patrons.	- Patrons sonors: - So: Sons propis de l'anglès, com els fonemes /θ/ en "think" o /ð/ en "this". - Funció: Diferencien significats. Exemple: "Ship" (/ʃ/) vs. "Sheep" (/i/). - Patrons accentuals: - Accent: Èmfasi en síl·labes específiques dins d'una paraula. - Funció: Ajuden a la comprensió i a evitar confusions. Exemple: "PREsent" (nom) vs. "preSENT" (verb). - Patrons rítmics: - Ritme: Seqüència de síl·labes tònica i àtona. - Funció: Transmet claredat i emoció. Exemple: En una salutació com "Good morning!" el ritme pausat indica cortesia, mentre que ràpid indica informalitat o pressa. - Patrons d'entonació: - Entonació: Canvis en el to per diferenciar tipus de frases. - Funció: Indica preguntes, afirmacions o exclamacions. Exemple: "You're coming?" (puja al final per indicar pregunta) vs. "You're coming." (baixa per afirmar). - Entonació emocional i de cortesia: - Entonació emocional: Reflecteix sentiments com sorpresa o alegria. - Funció: Comunica emoció i cortesia. Exemple: "Really?!" (sorpresa) o "Could you help me, please?" (amb un to suau per mostrar respecte).
Convencions ortogràfiques bàsiques i significats associats als formats i elements gràfics.	- Majúscules: - Funció: En anglès, les majúscules s'utilitzen per començar frases, per als noms propis (persones, llocs) i per al pronom "I" (jo). - Exemple: "My name is John and I live in London." - Puntuació bàsica: - Punt final (.), coma (,), signes d'interrogació (?), signes d'exclamació (!), apòstrof (') → contracció: "I'm" en comptes de "I am". - Lletres i ortografia: - Ortografia correcta: És important escriure correctament les paraules per evitar confusions de significat. Exemple: "Their" (d'ells) vs. "There" (allà).

	- Elements gràfics bàsics. Ús de majúscules: Indiquen l'èmfasi en una paraula del text que es vol destacar. Guions: per desenvolupar una conversa o diàleg.
Convencions i estratègies conversacionals bàsiques, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, comparar, contrastar, col·laborar, etc.	- Expressions per iniciar un aconversa. Salutacions: (la, bon dia... Introducció al tema. - La conversa. Preguntes de seguiment per mostrar interès i mantenir la conversa activa. Reacció amb frases curtes mostrant escolta activa. - El diàleg. Estratègies per prendre i cedir la paraula. Expressions per intervenir amb respecte. - Expressions per concloure una conversa; fins aviat,... Frases de tancament per acabar la conversa educadament. - Estructures senzilles per fer preguntes i donar respostes, demanar i donar aclariments i explicacions, comparar i contrastar, col·laboració, suggeriment d'idees exemple: "Let's..." Mostra d'acord o desacord: Per participar en grup. Exemple: "I agree!" o "not really"
Recursos per a l'aprenentatge i estratègies elementals per a la recerca guiada d'informació en mitjans analògics i digitals.	Podrien ser: - Recursos per a l'aprenentatge: - Analògics: Llibres i diccionaris per obtenir informació fiable de manera tradicional. - Digitals: Internet, cercadors i pàgines educatives. - Estratègies per a la recerca d'informació: - Paraules clau: Usar paraules específiques per trobar informació precisa (ex. "dinosaur facts"). - Fonts fiables: Seleccionar webs educatives o oficials per assegurar informació correcta. - Presa de notes i organització: Anotar la informació i fer esquemes o llistes per entendre millor el tema.
Propietat intel·lectual de les fonts consultades i continguts emprats.	- Propietat intel·lectual: - Significa que les idees, textos, imatges o qualsevol tipus de material creatiu tenen un autor o creador, que té drets sobre aquestes obres. Exemple: Un llibre, un article, una foto o una pàgina web són propietat dels seus creadors i cal respectar els seus drets. - Respecte per les fonts utilitzades: - Identificació de les fonts: Quan fem servir informació d'un llibre, una pàgina web o un article, cal indicar d'on prové. - Ús legal i ètic: - Permisos: Només es poden utilitzar imatges o textos lliures de drets, amb permís de l'autor o amb llicències adequades (com Creative Commons). Exemple: Si trobes una imatge a internet, assegura't que es pugui fer servir sense infringir els drets d'autor.
Eines analògiques i digitals bàsiques per a la comprensió, producció i coproducció oral,	- Eines analògiques i digitals per a la comprensió i producció Eines analògiques: Llibres, quaderns i diccionaris. Ajuden a

escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció, cooperació i col·laboració educativa.	llegir, escriure i entendre textos de manera tradicional. Eines digitals: Processadors de textos, programes de presentació, aplicacions per crear vídeos o gravacions d'àudio, i diccionaris en línia. Faciliten escriure, parlar, i crear continguts multimèdia. - Plataformes virtuals d'interacció i col·laboració: - Plataformes educatives: permeten compartir treballs, fer activitats i rebre comentaris dels professors. - Eines de col·laboració: permeten treballar amb altres persones en temps real, fer videoconferències i col·laborar en projectes.
TERCER CICLE	
Autoconfiança. L'error com a instrument de millora.	- Seguretat a l'hora d'emprar la llengua estrangera, utilitzant l'error com a eina de millora. Com per exemple: corregir un text amb errades, pròpia correcció d'un text confeccionat per l'infant, un altre infant, o el docent.
Estratègies bàsiques per a la comprensió, la planificació i la producció de textos orals, escrits i multimodals breus, senzills i contextualitzats.	- Les estratègies bàsiques per a la comprensió de textos escrits i multimodals. Aquestes estratègies ajuden a entendre el significat del que s'escolta o es llegeix. Utilització del context per deduir què significa alguna cosa. Connexió del que s'està llegint o escoltant amb el que ja es coneix. - Les estratègies bàsiques per a la producció de textos orals i multimodals. Repetició de frases senzilles o paraules que escolten per familiaritzar-se amb la seva estructura. Foment del joc de rols o petites dramatitzacions permet als nens crear diàlegs senzills i expressar-se en situacions imaginàries. Utilització d'una sèrie d'imatges que enllacen una història perquè els nens expliquin amb paraules el que passa en cadascuna. - Textos multimodals: Combinació de text oral i/o escrit, amb sons, imatges i vídeos.
Coneixements, destreses i actituds que permeten iniciar-se en activitats de mediació en situacions quotidianes bàsiques.	- Coneixements, com ara: - Escolta i respecte en la conversa: La importància de saber escoltar els altres sense interrompre i d'utilitzar paraules amables i clares. - Comprensió de la comunicació: La idea que no només les paraules, sinó també els gestos, el to de veu i les mirades comuniquen missatges. - Coneixement del llenguatge bàsic: La familiaritat amb paraules i expressions que poden ajudar a aclarir missatges o ajudar altres companys a entendre. - Habilitats, com ara: - Escolta activa: L'atenció plena a qui parla, mostrant interès amb la mirada o assentint amb el cap per demostrar comprensió.

	- Repetició per comprensió: La repetició amb paraules pròpies del que ha dit l'altra persona, per assegurar que ho hem entès bé. - Resolució de problemes: La capacitat de pensar en maneres de solucionar malentesos o conflictes perquè tothom se senti bé. - Empatia i respecte: La capacitat de posar-se al lloc dels altres i de parlar de manera respectuosa, sense criticar. - Actituds, com ara: - Neutralitat i imparcialitat: El fet de no triar bàndol ni jutjar, intentant entendre el punt de vista de tothom. - Paciència: L'actitud de donar temps a cada persona perquè pugui expressar les seves idees sense pressió. - Respecte per la diversitat d'opinions: La importància de tractar els altres amb amabilitat, encara que pensin diferent. - Obertura al diàleg: Una actitud positiva i amb ganes de trobar solucions en equip.
Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; demanar i intercanviar informació sobre qüestions quotidianes; descriure rutines; donar indicacions i instruccions; expressar la pertinença i la quantitat.	- Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context. - Salutació, acomiadament i presentació. - Característiques de persones, animals, objectes i llocs. - Preposicions de lloc (entre, damunt, darrere, etc.) - Respostes i preguntes concretes sobre qüestions quotidianes. (T'agrada ...? Pots ...? Quin és el teu ... preferit? Què és això? Qui és aquesta persona?, etc.) - Descripció de rutines diàries. - Expressió del temps atmosfèric. - L'hora (en punt, i mitja, i quart, menys quart) - Present Simple. Present Continu. - Imperatius (escolta, seu, etc.) - Seqüències d'instruccions (gira a la dreta, segueix recte, etc.) - Expressió de la pertinença (possessius) i la quantitat (quantitatius).
Models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context, organització i estructuració segons l'estructura interna.	- Els models contextuals i els gèneres discursius bàsics ajuden els alumnes a entendre, produir i coproduir textos senzills, tant literaris com no literaris. - Textos literaris: poemes breus, contes curts o faules. - Textos no literaris: diàlegs bàsics (coproducció oral), cartes i correus senzills, descripcions (persones, llocs, coses) - Reconèixer el context tenint en compte la finalitat, l'interlocutor i l'estructura interna. - Treballar textos multimodal; pòsters senzills, vídeos històries breus amb diàlegs...
Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i	- Concordança de paraules i el seu significat en oracions simples afirmatives, negatives, interrogatives i exclamatives. - Entitat: Persona, objecte o cosa que es menciona. Exemple: «Aquesta poma és vermella.» (poma és

número, l'espai i les relacions espacials, el temps, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques elementals.	l'entitat). - Propietats: Característiques que descriuen l'entitat. - Quantitat: Nombre d'entitats. - Número: Xifra específica que indica una quantitat. Exemple: «Tinc dues pomes.» (dues és el número que indica la quantitat de pomes).
Lèxic bàsic i d'interès per als alumnes, relatiu a identificació personal, relacions interpersonals pròximes, llocs i entorns pròxims, oci i temps lliure, vida quotidiana.	- Relacions interpersonals bàsiques. Salutacions i comiats senzills. Presentacions personals. Família. Amistats. Adjectius bàsics per descriure persones. Expressions habituals. - Habitatge. Vocabulari per descriure la seva casa i les accions que hi fan. Exemples: parts de la casa, mobles i objectes habituals. Accions habituals. - Llocs familiars en el dia a dia dels alumnes. Llocs del barri o ciutat. Accions bàsiques en llocs. - Elements quotidians de l'entorn immediat. Exemples: animals i natura. Objectes del dia a dia. - Oci i temps lliure. Hobbies. Esport. Llocs per visitar. - Vida quotidiana. Activitats diàries.
Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació bàsics, i funcions comunicatives generals associades a aquests patrons.	- Patrons sonors: - So: Sons propis de l'anglès, com els fonemes /θ/ en "think" o /ð/ en "this". - Funció: Diferencien significats. Exemple: "Ship" (/ʃ/) vs. "Sheep" (/i/). - Patrons accentuals: - Accent: Èmfasi en síl·labes específiques dins d'una paraula. - Funció: Ajuden a la comprensió i a evitar confusions. Exemple: "PREsent" (nom) vs. "preSENT" (verb). - Patrons rítmics: - Ritme: Seqüència de síl·labes tònica i àtona. - Funció: Transmet claredat i emoció. Exemple: En una salutació com "Good morning!" el ritme pausat indica cortesia, mentre que ràpid indica informalitat o pressa. - Patrons d'entonació: - Entonació: Canvis en el to per diferenciar tipus de frases. - Funció: Indica preguntes, afirmacions o exclamacions. Exemple: "You're coming?" (puja al final per indicar pregunta) vs. "You're coming." (baixa per afirmar). - Entonació emocional i de cortesia: - Entonació emocional: Reflecteix sentiments com sorpresa o alegria. - Funció: Comunica emoció i cortesia. Exemple: "Really?!" (sorpresa) o "Could you help me, please?" (amb un to suau per mostrar respecte)
Convencions ortogràfiques bàsiques i significats associats als formats i elements gràfics.	- Majúscules: - Funció: En anglès, les majúscules s'utilitzen per començar frases, per als noms propis (persones, llocs) i per al pronom "I" (jo).

	Exemple: "My name is John and I live in London. - Puntuació bàsica: - Punt final (.), coma (,), signes d'interrogació (?), signes d'exclamació (!) - Apòstrof (') - Funció: S'utilitza per formar contraccions (abreviacions) i per indicar possessió. Contracció: "I'm" en comptes de "I am". Possessiu: "John's book" (el llibre d'en John). - Lletres i ortografia: - Ortografia correcta: És important escriure correctament les paraules per evitar confusions de significat. Exemple: "Their" (d'ells) vs. "There" (allà). - Elements gràfics bàsics: - Ús de les cometes (" "): Indiquen el que algú ha dit per citar títols. Exemple: "She said, 'Hello!'"
Convencions i estratègies conversacionals bàsiques, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, comparar i contrastar, col·laborar, etc.	- Expressions per iniciar un aconversa. Salutacions: (la, bon dia... Introducció al tema. - La conversa. Preguntes de seguiment per mostrar interès i mantenir la conversa activa. Reacció amb frases curtes mostrant escolta activa. - El diàleg. Estratègies per prendre i cedir la paraula. Expressions per intervenir amb respecte. - Expressions per concloure una conversa; fins aviat,... Frases de tancament per acabar la conversa educadament. - Estructures per fer preguntes i donar respostes, demanar i donar aclariments i explicacions, comparar i contrastar, col·laboració, suggeriment d'idees exemple: "Let's..." Mostra d'acord o desacord: Per participar en grup. Exemple: "I agree!" o "not really"
Recursos per a l'aprenentatge i estratègies per a la cerca guiada d'informació en mitjans analògics i digitals.	- Recursos per a l'aprenentatge: - Analògics: Llibres i diccionaris per obtenir informació fiable de manera tradicional. - Digitals: Internet, cercadors i pàgines educatives. - Estratègies per a la recerca d'informació: - Paraules clau: Usar paraules específiques per trobar informació precisa (ex. "dinosaur facts"). - Fonts fiables: Seleccionar webs educatives o oficials per assegurar informació correcta. Contrastar informació a diferents webs. - Presa de notes i la seva organització: Anotar la informació i fer esquemes o llistes per entendre millor el tema.
Propietat intel·lectual de les fonts consultades i continguts utilitzats.	- Propietat intel·lectual: - Significa que les idees, textos, imatges o qualsevol tipus de material creatiu tenen un autor o creador, que té drets sobre aquestes obres. Exemple: Un llibre, un article, una foto o una pàgina web són propietat dels seus creadors i cal respectar els seus drets. - Respecte per les fonts utilitzades:

	- Identificació de les fonts: Quan fem servir informació d'un llibre, una pàgina web o un article, cal indicar d'on prové. - Ús legal i ètic: - Permisos: Només es poden utilitzar imatges o textos lliures de drets, amb permís de l'autor o amb llicències adequades. Exemple: Si trobes una imatge a internet, assegura't que es pugui fer servir sense infringir drets.
Eines analògiques i digitals bàsiques per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció, cooperació i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.	- Eines analògiques i digitals per a la comprensió i producció: - Eines analògiques: Llibres, quaderns i diccionaris. Ajuden a llegir, escriure i entendre textos de manera tradicional. - Eines digitals: Processadors de textos, programes de presentació, aplicacions per crear vídeos o gravacions d'àudio i diccionaris en línia. Faciliten escriure, parlar i crear continguts multimèdia. - Plataformes virtuals d'interacció i col·laboració: - Plataformes educatives: permeten compartir treballs, fer activitats i rebre comentaris dels professors. - Eines de col·laboració: permeten treballar amb altres persones en temps real, fer videoconferències i col·laborar en projectes.

B. PLURILINGÜISME

PRIMER CICLE

Estratègies i tècniques elementals de detecció de les manques comunicatives i les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en la resta de llengües del repertori lingüístic propi.	- Estratègies per superar les dificultats de comunicació, com per exemple: Utilització de gestos i expressions corporals. Ús de paraules o frases senzilles. - Tècniques per compensar la manca de vocabulari, entre les que trobem per exemple: Descripció amb altres paraules. Sol·licitud d'ajuda o aclariments. - Ús d'altres llengües del repertori, com per exemple: Interconnexió de paraules conegudes d'altres llengües que l'interlocutor pugui entendre, ajudant a completar la frase.
Iniciació a les estratègies elementals per identificar i utilitzar unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxis, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.	- Estratègies bàsiques per reconèixer i utilitzar diferents parts d'una llengua (paraules, estructures gramaticals, sons, etc.) comparant-les amb altres llengües que ja es coneixen. - El lèxic compartit: paraules similars entre l'anglès i altres llengües (català, castellà). Exemple: "Family" (anglès) s'assembla a "familia" (català i castellà). <i>False friends</i> per exemple: "Library" en anglès significa "biblioteca", però en català sona com "llibreria". - Iniciació a la morfosintaxi: subjecte + verb + objecte. - Exploració de patrons sonors: sons que no existeixen en català o castellà, com el so "th" en "think" o "that". Exemple: Practicar dient "this" comparant-lo amb com es pronuncia "dis" en català.

	- Relació de paraules noves amb paraules que ja incorporades a l'estructura de coneixement o conegudes en altres idiomes.
SEGON CICLE	
Estratègies i tècniques de compensació de les manques comunicatives per respondre a una necessitat elemental, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les llengües del repertori lingüístic propi.	- Estratègies per superar les dificultats de comunicació, com per exemple; utilització de gestos i expressions. - Ús de paraules o frases senzilles: Prioritzar expressions bàsiques per fer-se entendre amb paraules simples. Exemple: En comptes de dir "I am looking for a pharmacy," dir només "Pharmacy? Where?" - Tècniques per compensar la manca de vocabulari, entre les que trobam; descripció amb altres paraules: Explicar el significat d'una paraula que no es coneix. Exemple: Si no saps dir "apple", pots dir "a red or green fruit". - Sol·licitud d'ajuda o aclariments: Sol·licitar a l'interlocutor que repeteixi o expliqui amb altres paraules. Exemple: "Could you say it slower?" o "What does that mean?" - Ús d'altres llengües del repertori, com per exemple: dir "hospital" en la llengua mare si no saps la paraula en anglès i creus que l'interlocutor pot entendre-ho.
Estratègies bàsiques d'ús comú per identificar, retenir, recuperar i utilitzar unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic propi.	- Estratègies per identificar i retenir unitats lingüístiques, com per exemple: - Comparació paraules i estructures: Identificar paraules similars entre llengües (falsos amics o paraules similars) per recordar més fàcilment. Exemple: "Important" en anglès i "important" en espanyol tenen el mateix significat, el que ajuda a recordar la paraula. - Agrupació de paraules per temes: Crear llistes temàtiques ajuda a organitzar el vocabulari i facilitar la memòria. Exemple: Agrupar paraules sobre la família (mother, father, brother) per retenir-les millor. - Estratègies per recuperar i utilitzar unitats lingüístiques, entre d'altres: - Ús de paraules conegudes: Utilitzar paraules de la pròpia llengua que són similars a les de la llengua estrangera per facilitar la comprensió. Exemple: Si no recordes la paraula "apple" en anglès, pots dir "a red or green fruit". - Treball en frases fixes: Memoritzar frases comunes per utilitzar-les ràpidament en situacions habituals. Exemple: "How are you?" o "What's your name?" - Estratègies de comparació entre llengües, per exemple: - Identificació de diferències gramaticals: Observar com varien les estructures gramaticals entre llengües i adaptar-les per evitar errors. Exemple: En anglès es diu "I am going" però en català seria "Estic anant", reconeixent les diferències de temps verbal. - Usos de l'analogia: Comparar elements similars entre llengües per transferir coneixements.

	Exemple: Si saps com es fa una pregunta en una llengua (On està?)” en català), pots aplicar la mateixa estructura per preguntar en anglès (“Where is it?”).
Iniciació a estratègies i eines bàsiques d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives.	- Estratègies d'autoavaluació (individuals), per exemple: - Reflexió personal: Pensar sobre el propi aprenentatge per identificar què s'ha fet bé i què cal millorar. Exemple: Després d'escriure un text, llegir-lo per veure si s'ha utilitzat el vocabulari correcte i si la gramàtica és correcta. - Ús de rúbriques: Aplicar una llista de criteris (rúbrica) per valorar el propi treball i veure on es pot millorar. Exemple: Valorar la presentació d'un projecte seguint criteris com claredat, contingut i disseny. - Estratègies de coavaluació (cooperatives), entre les quals trobam: - Avaluació entre companys: Donar retroalimentació constructiva als companys sobre el seu treball. Exemple: Revisar el text d'un company i oferir suggeriments per millorar-lo, com "Potser podries afegir més exemples per fer-ho més clar." - Feedback en grup: Discutir en grup sobre un projecte o activitat per valorar els punts forts i les àrees de millora. Exemple: Durant una activitat de grup, cada membre pot compartir el que creu que ha funcionat bé i què es podria millorar. - Eines analògiques, com per exemple: - Fulls de seguiment: Utilitzar papers o quaderns per fer anotacions sobre el que s'ha après i les coses a millorar. Exemple: Un quadern de reflexió personal on s'escriuen les dificultats trobades i els èxits aconseguits. - Díades d'autoavaluació: Treballar en parelles per revisar i donar-se consells sobre el treball de l'altre. - Eines digitals, entre les quals: - Plataformes d'autoavaluació: Utilitzar eines en línia com formularis per avaluar el coneixement personal mitjançant qüestionaris i tests. Exemple: Completar un test en línia després d'un tema per veure quines àrees cal revisar. - Eines de coavaluació en línia: Plataformes on els companys poden deixar comentaris i suggeriments sobre el treball dels altres. Exemple: Deixar comentaris en un document compartit per ajudar als altres a millorar el seu projecte.
Lèxic i expressions elementals per comprendre enunciats sobre la comunicació, la llengua i l'aprenentatge (metallenguatge).	- Lèxic per parlar de la comunicació en anglès: - Comunicació: Quan compartim informació amb altres. - Missatge: El que volem dir. - Emissor i receptor: La persona que parla i la que

	escolta. - Lèxic per parlar de la llengua (anglès): - Llengua: Un sistema de paraules per comunicar-se. - Paraula: Un mot que té un significat. - Oració: Una frase amb sentit complet. - Lèxic per parlar de l'aprenentatge d'anglès: - Aprenentatge: El procés d'aprendre. - Estudiar: Llegir o practicar per aprendre. - Examen: Una prova per veure què sabem.- - Metallenguatge: Paraules que parlen sobre la llengua mateixa.
TERCER CICLE	
Estratègies i tècniques de compensació de les manques comunicatives per respondre eficaçment a una necessitat concreta, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi.	- Estratègies per superar les dificultats de comunicació, com per exemple: - Utilització de gestos i expressions: Ajuden a transmetre significat quan no es troben les paraules adequades. Exemple: Fer el gest de menjar per indicar que tens gana. - Ús de paraules o frases senzilles: Prioritzar expressions bàsiques per fer-se entendre amb paraules simples. Exemple: En comptes de dir "I am looking for a pharmacy," dir només "Pharmacy? Where?" - Tècniques per compensar la manca de vocabulari, entre les que trobam: - Descripció amb diferents paraules: Explicar el significat d'una paraula que no es coneix. Exemple: Si no saps dir "apple", pots dir "a red or green fruit". - Petició d'ajuda o aclariments: Sol·licitar a l'interlocutor que repeteixi o expliqui amb altres paraules. Exemple: "Could you say it slower?" o "What does that mean?" - Ús d'altres llengües del repertori, com per exemple: - Intercalar paraules conegudes d'altres llengües que l'interlocutor pugui entendre, ajudant a completar la frase. Exemple: Dir "hospital" en la llengua mare si no saps la paraula en anglès i creus que l'interlocutor pot entendre-ho.
Estratègies bàsiques per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.	- Estratègies per identificar i retenir unitats lingüístiques, com per exemple: - Comparació de paraules i estructures: Identificar paraules similars entre llengües (falsos amics o paraules similars) per recordar més fàcilment. Exemple: "Important" en anglès i "important" en espanyol tenen el mateix significat, el que ajuda a recordar la paraula. - Agrupació de paraules per temes: Crear llistes temàtiques ajuda a organitzar el vocabulari i

	facilitar la memòria. Exemple: Agrupar paraules sobre la família (mother, father, brother) per retenir-les millor. - Estratègies per recuperar i utilitzar unitats lingüístiques, entrar d'altres: - Ús de paraules conegudes: Utilitzar paraules de la pròpia llengua que són similars a les de la llengua estrangera per facilitar la comprensió. Exemple: Si no recordes la paraula "apple" en anglès, pots dir "fruit that is red or green and sweet". - Treball en frases fixes: Memoritzar frases comunes per utilitzar-les ràpidament en situacions habituals. - Estratègies de comparació entre llengües, per exemple: - Identificació de diferències gramaticals: Observar com varien les estructures gramaticals entre llengües i adaptar-les per evitar errors. Exemple: En anglès es diu "I am going" però en català seria "Estic anant", reconeixent les diferències de temps verbal. - Usos de l'analogia: Comparar elements similars entre llengües per transferir coneixements. Exemple: Si saps com es fa una pregunta en una llengua (On està?) en català, pots aplicar la mateixa estructura per preguntar en anglès ("Where is it?").
Estratègies i eines bàsiques d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives.	- Estratègies d'autoavaluació (individuals), per exemple: - Reflexió personal: Pensar sobre el propi aprenentatge per identificar què s'ha fet bé i què cal millorar. Exemple: Després d'escriure un text, llegir-lo per veure si s'ha utilitzat el vocabulari correcte i si la gramàtica és correcta. - Ús de rúbriques: Aplicar una llista de criteris (rúbrica) per valorar el propi treball i veure on es pot millorar. Exemple: Valorar la presentació d'un projecte seguint criteris com claredat, contingut i disseny. - Estratègies de coavaluació (cooperatives), entre les quals trobam: - Avaluació entre companys: Donar retroalimentació constructiva als companys sobre el seu treball. Exemple: Revisar el text d'un company i oferir suggeriments per millorar-lo, com "Potser podries afegir més exemples per fer-ho més clar." - Feedback en grup: Discutir en grup sobre un projecte o activitat per valorar els punts forts i les àrees de millora. Exemple: Durant una activitat de grup, cada membre pot compartir el que creu que ha funcionat bé i què es podria millorar. - Eines analògiques, com per exemple: - Fulls de seguiment: Utilitzar papers o quaderns per fer anotacions sobre el que s'ha après i les coses a millorar.

	Exemple: Un quadern de reflexió personal on s'escriuen les dificultats trobades i els èxits aconseguits. - Díades d'autoavaluació: Treballar en parelles per revisar i donar-se consells sobre el treball de l'altre. - Eines digitals, entre les quals: - Plataformes d'autoavaluació: Utilitzar eines en línia com formularis per avaluar el coneixement personal mitjançant qüestionaris i tests. Exemple: Completar un test en línia després d'un tema per veure quines àrees cal revisar. - Eines de coavaluació en línia: Plataformes on els companys poden deixar comentaris i suggeriments sobre el treball dels altres. Exemple: Deixar comentaris en un document compartit per ajudar als altres a millorar el seu projecte.
Lèxic i expressions bàsiques per comprendre enunciats sobre la comunicació, la llengua, l'aprenentatge i les eines de comunicació i aprenentatge (metallenguatge).	- Lèxic per parlar de la comunicació en anglès: - Comunicació: Quan compartim informació amb altres. - Missatge: El que volem dir. - Emissor i receptor: La persona que parla i la que escolta. - Lèxic per parlar de la llengua (anglès): - Llengua: Un sistema de paraules per comunicar-se. - Paraula: Un mot que té un significat. - Oració: Una frase amb sentit complet. - Lèxic per parlar de l'aprenentatge d'anglès: - Aprenentatge: El procés d'aprendre. - Estudi: Llegir o practicar per aprendre. - Examen: Una prova per veure què sabem. - Metallenguatge en anglès: - Metallenguatge: Paraules que parlen sobre la llengua mateixa.
Comparació elemental entre llengües a partir d'elements de la llengua estrangera i altres llengües: origen i parentius.	- Orígen de les llengües: - Família de llengües: Les llengües es poden agrupar en famílies segons el seu origen comú. Per exemple, l'anglès forma part de la família de llengües germàniques, igual que l'alemany o el neerlandès. Exemple: "English and German both belong to the Germanic language family, which means they share some common features." (L'anglès i l'alemany pertanyen a la família de llengües germàniques, la qual cosa vol dir que comparteixen algunes característiques comunes.) - Parentiu entre llengües: - Similituds i diferències en vocabulari: Algunes paraules en llengües diferents poden tenir un origen comú i semblar-se molt, mentre que altres poden ser completament diferents. - Diferències gramaticals entre llengües: - Estructures gramaticals: Les llengües poden tenir maneres diferents d'ordenar les paraules en una

	frase o d'usar els temps verbals. - Influència de llengües en l'anglès: - Paraules d'origen llatí i francès: Moltes paraules en anglès provenen del llatí o del francès, degut a la història d'influència d'aquests idiomes sobre l'anglès. - Comparació de sons i pronunciació. Sons similars o diferents: Algunes llengües tenen sons que són molt similars, mentre que d'altres poden tenir sons únics que no existeixen en altres llengües. Exemple: "In English, the 'th' sound is common, like in 'think' or 'that', but it doesn't exist in Spanish." (En anglès, el so 'th' és comú, com a 'think' o 'that', però no existeix en castellà o català.)
--	--

C. INTERCULTURALITAT

PRIMER CICLE

La llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació amb persones d'altres països.	- La llengua estrangera com a eina de comunicació i relació amb persones d'altres països. - Llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació. - Comunicació amb persones d'altres països: Aprendre una llengua estrangera com l'anglès ens permet parlar amb persones de diferents llocs i entendre'ls millor. - Expressió en una altra llengua: Aprendre a dir el que volem en una llengua diferent de la nostra.
Aspectes socioculturals i sociolingüístics elementals i més significatius relatius als costums i la vida quotidiana en països on es parla la llengua estrangera.	- Costums en països de llengua estrangera, entre d'altres: - Festes i celebracions: Cada país té les seves pròpies festes i tradicions, com, per exemple, el Dia d'Acció de Gràcies als Estats Units o el Nadal a Anglaterra. - Menjars típics: Els plats típics també formen part de la cultura. - Vida quotidiana, entre d'altres: - Horaris i rutines: La vida diària pot ser diferent depenent del país. Alguns països tenen horaris diferents o costums particulars. - Transport i viatges: Els mitjans de transport i com les persones es mouen pel país també són importants. Al Regne Unit, per exemple, molta gent utilitza el metro o el tren.
Iniciació a les estratègies bàsiques d'ús comú per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecològics, socials i democràtics.	- Diversitat lingüística. Respecte per les llengües. - Diversitat cultural. Respecte per les cultures, les seves tradicions i costums. - Diversitat artística. - Valors ecològics, socials i democràtics. - Respecte pel medi ambient i les cultures: Hem de cuidar la natura i respectar totes les cultures i llengües.
Iniciació a les estratègies bàsiques de detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Detecció de llenguatge verbal discriminatori. - Identificació d'estereotips: Reconèixer paraules o frases que reforcen idees falses o generalitzades sobre grups de persones. - Llenguatge ofensiu. Llenguatge no verbal

	discriminatori, el llenguatge corporal; moviments corporals que poden transmetre rebuig o superioritat.
SEGON CICLE	
La llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació amb persones d'altres països, com a mitjà per conèixer cultures i maneres de vida diferents.	- Llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació. Comunicació amb persones d'altres països. Expressió en una altra llengua ajudant a compartir idees i opinions. - Llengua estrangera com a mitjà per conèixer cultures; tradicions, menjars, festes i costums d'altres països. - Comunicació intercultural. L'anglès com a mitjà per entendre millor les persones de diferents cultures. - Llengua estrangera com a mitjà per conèixer estils de vida diferents; viatjar, viure o treballar en altres països. - Intercanvi d'idees sobre la vida quotidiana.
Interès en la participació en intercanvis comunicatius planificats, a través de diferents mitjans, amb estudiants de la llengua estrangera.	- Participació en intercanvis comunicatius, per exemple amb estudiants. - Converses o activitats on intercanviem idees, opinions i experiències amb estudiants que parlen una llengua estrangera, com l'anglès: - Aprenentatge d'altres persones: A través de les converses, podem aprendre com pensen i viuen altres estudiants de diferents països. - Mitjans per participar en els intercanvis: - Mitjans digitals: Utilitzar internet, videotrucades, xats o plataformes d'aprenentatge per comunicar-nos amb estudiants d'altres països. - Intercanvis presencials o virtuals: Participar en intercanvis tant a l'aula (físicament) com a través d'internet, per parlar amb altres estudiants en la llengua estrangera. - Beneficis de participar en intercanvis comunicatius: - Millora de les habilitats lingüístiques: Practicar la llengua estrangera amb persones nadius o altres estudiants ens ajuda a millorar la nostra comprensió i producció oral i escrita. - Aprenentatge de noves perspectives: Els intercanvis ens permeten veure el món des de diferents punts de vista i conèixer noves maneres de viure.
Aspectes socioculturals i sociolingüístics més significatius relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonals bàsiques en països on es parla la llengua estrangera.	- Costums en països de llengua estrangera: - Festes i celebracions: Cada país té les seves pròpies festes i tradicions, com, per exemple, el Dia d'Acció de Gràcies als Estats Units o el Nadal a Anglaterra. - Menjars típics: Els plats típics també formen part de la cultura. - Vida quotidiana: - Horaris i rutines: La vida diària pot ser diferent depenent del país. Alguns països tenen horaris diferents o costums particulars. - Transport i viatges: Els mitjans de transport i com les persones es mouen pel país també són importants. Al Regne Unit, per exemple, molta gent utilitza el metro o el tren. - Relacions interpersonals bàsiques:

	- Comunicació formal i informal: En alguns països, com el Regne Unit o els EUA, la forma de saludar i de parlar pot ser més formal o informal depenent de qui sigui la persona amb qui estàs parlant. - Maneres de saludar: A Anglaterra, la gent sovint es dóna la mà o fa un petó a la galta com a salutació. - Sociolingüística: ús de la llengua en diferents situacions. - Ús de la llengua en contextos socials: La manera com es parla pot canviar depenent de la situació i de la persona amb qui parles. Per exemple, l'anglès que utilitzes amb amics serà diferent del que utilitzes amb un professor. - Accents i varietats dialectals: Els països de parla anglesa tenen diferents accents i dialectes, com l'anglès britànic, l'anglès americà o l'anglès australià.
Estratègies bàsiques d'ús comú per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, a partir de valors ecosocials i democràtics.	- Diversitat lingüística. Respecte per les llengües: Aprendre diferents llengües ens ajuda a entendre millor altres cultures. - Diversitat cultural. Respecte per les cultures: Cada cultura té les seves tradicions i costums que hem de valorar. - Diversitat artística. Valoració de l'art de diferents llocs: L'art mostra com pensa i viu la gent d'altres cultures. - Valors ecosocials i democràtics. Respecte pel medi ambient i les cultures: Hem de cuidar la natura i respectar totes les cultures i llengües.
Estratègies bàsiques d'ús comú de detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Detecció de llenguatge verbal discriminatori. - Identificació d'estereotips: Reconèixer paraules o frases que reforcen idees falses o generalitzades sobre grups de persones. - Llenguatge ofensiu. Llenguatge no verbal discriminatori, el llenguatge corporal; moviments corporals que poden transmetre rebuig o superioritat.
TERCER CICLE	
La llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació amb persones d'altres països, com a manera d'accedir a nova informació i com a mitjà per conèixer cultures i maneres de vida diferents.	- Llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació. Comunicació amb persones d'altres països. Expressió en una altra llengua ajudant a compartir idees i opinions. - Llengua estrangera com a mitjà per conèixer cultures; tradicions, menjars, festes i costums d'altres països. - Comunicació intercultural. L'anglès com a mitjà per entendre millor les persones de diferents cultures. - Llengua estrangera com a mitjà per conèixer estils de vida diferents; viatjar, viure o treballar en altres països. - Intercanvi d'idees sobre la vida quotidiana.
Valoració positiva i interès per establir contactes i comunicar-se a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.	- Participació en intercanvis comunicatius amb estudiants: - Intercanvis comunicatius: Participar en converses o activitats on intercanviem idees, opinions i experiències amb estudiants que parlen una llengua estrangera, com l'anglès. - Aprenentatge d'altres persones: A través de les converses, podem aprendre com pensen i viuen

	altres estudiants de diferents països. - Mitjans per participar en els intercanvis: - Mitjans digitals: Utilitzar internet, videotrucades, xats o plataformes d'aprenentatge per comunicar-nos amb estudiants d'altres països. - Intercanvis presencials o virtuals: Participar en intercanvis tant a l'aula (físicament) com a través d'internet, per parlar amb altres estudiants en la llengua estrangera. - Beneficis de participar en intercanvis comunicatius: - Millora de les habilitats lingüístiques: Practicar la llengua estrangera amb persones nadius o altres estudiants ens ajuda a millorar la nostra comprensió i producció oral i escrita. - Aprenentatge de noves perspectives: Els intercanvis ens permeten veure el món des de diferents punts de vista i conèixer noves maneres de viure.
Aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonals, convencions socials bàsiques d'ús comú, llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital pròpies de països on es parla la llengua estrangera.	- Costums en països de llengua estrangera: - Festes i celebracions: Cada país té les seves pròpies festes i tradicions, com, per exemple, el Dia d'Acció de Gràcies als Estats Units o el Nadal a Anglaterra. - Menjars típics: Els plats típics també formen part de la cultura. - Vida quotidiana: - Horaris i rutines: La vida diària pot ser diferent depenent del país. Alguns països tenen horaris diferents o costums particulars. - Transport i viatges: Els mitjans de transport i com les persones es mouen pel país també són importants. Al Regne Unit, per exemple, molta gent utilitza el metro o el tren. - Relacions interpersonals bàsiques: - Comunicació formal i informal: En alguns països, com el Regne Unit o els EUA, la forma de saludar i de parlar pot ser més formal o informal depenent de qui sigui la persona amb qui estàs parlant. - Maneres de saludar: A Anglaterra, la gent sovint es dona la mà o fa un petó a la galta com a salutació. - Sociolingüística: ús de la llengua en diferents situacions: - Ús de la llengua en contextos socials: La manera com es parla pot canviar depenent de la situació i de la persona amb qui parles. Per exemple, l'anglès que utilitzes amb amics serà diferent del que utilitzes amb un professor. - Accents i varietats dialectals: Els països de parla anglesa tenen diferents accents i dialectes, com l'anglès britànic, l'anglès americà o l'anglès australià.
Estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, a partir de valors	- Diversitat lingüística. Respecte per les llengües: Aprendre diferents llengües ens ajuda a entendre millor altres cultures. - Diversitat cultural. Respecte per les cultures: Cada

ecosocials i democràtics.	cultura té les seves tradicions i costums que hem de valorar. - Diversitat artística. Valoració de l'art de diferents llocs: L'art mostra com pensa i viu la gent d'altres cultures. - Valors ecosocials i democràtics. Respecte pel medi ambient i les cultures: Hem de cuidar la natura i respectar totes les cultures i llengües.
Estratègies de detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.	- Detecció de llenguatge verbal discriminatori. - Identificació d'estereotips: Reconèixer paraules o frases que reforcen idees falses o generalitzades sobre grups de persones. - Llenguatge ofensiu. Llenguatge no verbal discriminatori, el llenguatge corporal; moviments corporals que poden transmetre rebuig o superioritat.

Matemàtiques

Les matemàtiques tenen un caràcter instrumental que les vincula amb moltes àrees del coneixement, com les ciències, l'enginyeria, la tecnologia, les ciències socials, l'art i la música. Són un conjunt d'idees i maneres d'actuar que permeten conèixer, estructurar, analitzar la realitat i obtenir conclusions noves. Inclouen conceptes com el domini de l'espai, el temps, la proporció, l'optimització de recursos, l'anàlisi de la incertesa i el maneig de la tecnologia digital. A més, promouen habilitats com el raonament, la comunicació, la perseverança, la presa de decisions i la creativitat. Actualment, tenen una gran importància elements com el maneig de dades, la informació i el pensament computacional, que ajuden a afrontar els reptes del segle XXI. Les matemàtiques són fonamentals per afrontar els desafiaments socials, econòmics, científics i mediambientals, analitzar l'entorn i avaluar solucions viables, contribuint als Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides.

La proposta curricular de Matemàtiques a l'educació primària cerca, per una banda, el desenvolupament màxim de les potencialitats de tots els alumnes des d'una perspectiva inclusiva, independentment de les seves circumstàncies personals i socials, i, per altra banda, l'alfabetització matemàtica. Aquesta alfabetització implica adquirir coneixements, destreses i actituds per aplicar el raonament matemàtic a la formulació de situacions-problema, seleccionar les eines per resoldre-les, interpretar les solucions i prendre decisions estratègiques. Aquesta comprensió de les matemàtiques ha d'ajudar a l'alumne a emetre judicis fonamentats i prendre decisions, habilitats essencials per ser ciutadans compromesos i reflexius capaços d'afrontar els reptes del segle XXI.

El desenvolupament curricular de l'àrea s'orienta a aconseguir els objectius generals de l'etapa i a l'adquisició de les competències clau del Perfil de sortida que els alumnes han de desenvolupar en finalitzar l'educació primària. Tant els objectius de l'etapa com els descriptors del Perfil de sortida han estat el marc de referència per definir les competències específiques de l'àrea.

Les competències específiques, interconnectades entre si, s'organitzen en cinc eixos fonamentals: resolució de problemes, raonament i prova, connexions, comunicació i representació, i destreses socioafectives. Aquests eixos orienten els processos metodològics per l'ensenyament i l'aprenentatge de les matemàtiques, promovent l'enfocament interdisciplinari i la innovació. La resolució de problemes, és una activitat present en la vida diària i a través de la qual es posen en acció altres eixos de l'àrea com el raonament i el pensament computacional, la representació d'objectes matemàtics i el maneig i la comunicació a través del llenguatge matemàtic.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Tant els criteris d'avaluació com els sabers bàsics, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt pròxims i manipulatius que connecten amb l'etapa d'educació infantil, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte en l'educació secundària.

Els sabers bàsics, estructurats en sis blocs, representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds) i s'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

Els sabers bàsics s'estructuren entorn del concepte de sentit matemàtic i s'organitzen en dues dimensions, cognitiva i afectiva, que integren coneixements, destreses i actituds dissenyats d'acord amb el desenvolupament evolutiu de l'alumne. L'ordre d'aparició d'aquests sentits no comporta cap prioritat.

El sentit numèric es caracteritza pel desenvolupament de destreses i maneres de pensar basats en la comprensió, la representació i l'ús flexible de números i operacions per orientar la presa de decisions, per exemple.

El sentit de la mesura es caracteritza per la comprensió i comparació d'atributs dels objectes del món natural. Entendre i triar les unitats adequades per estimar, mesurar i comparar; utilitzar instruments adequats per realitzar mesuraments; i comprendre les relacions entre magnituds utilitzant l'experimentació són els seus elements centrals.

El sentit espacial és fonamental per comprendre i apreciar els aspectes geomètrics del món. Està constituït per la identificació, representació i classificació de formes, el descobriment de les seves propietats i relacions, la descripció dels seus moviments i el raonament amb elles.

El sentit algebraic proporciona el llenguatge en el qual es comuniquen les matemàtiques. Engloba els sabers relacionats amb el reconeixement de patrons i les relacions entre variables, l'expressió de regularitats o la modelització de situacions amb expressions simbòliques. Per raons organitzatives, s'ha inclòs el model matemàtic i el pensament computacional dins d'aquest sentit, encara que són dos processos que han de treballar-se al llarg del desenvolupament de tota l'àrea de Matemàtiques.

El sentit estocàstic s'orienta cap al raonament i la interpretació de dades i la valoració crítica, així com la presa de decisions a partir d'informació estadística. També comprèn els sabers vinculats amb la comprensió i la comunicació de fenòmens aleatoris en situacions de la vida quotidiana.

El sentit socioafectiu integra coneixements, destreses i actituds fonamentals per entendre les emocions. Gestionar-les adequadament millora el rendiment en matemàtiques, combat actituds negatives, ajuda a superar idees preconcebudes sobre el gènere i el mite del talent innat, i promou un aprenentatge actiu. Per això, es proposa normalitzar l'error com a part del procés d'aprenentatge, fomentar el diàleg i donar a conèixer les contribucions de dones i homes a les matemàtiques al llarg de la història i en l'actualitat.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

L'àrea ha de ser tractada de manera experiencial, amb especial èmfasi en la manipulació, especialment en els primers nivells, i fomentant progressivament l'ús continuat de recursos digitals. Les programacions didàctiques han de promoure la reflexió, el raonament, les connexions, la comunicació i la representació. Es recomana combinar metodologies didàctiques diverses que afavoreixin matemàtiques inclusives, motivin l'aprenentatge i generin curiositat en els alumnes per adquirir coneixements, destreses i actituds de l'àrea. Les metodologies actives són especialment adequades en un enfocament competencial, ja que faciliten la construcció del coneixement i dinamitzen l'aula mitjançant l'intercanvi d'idees. Aquestes, afavoreixen la interdisciplinarietat i promouen la reflexió, la crítica, l'elaboració d'hipòtesis i la investigació.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea

CE 1 Interpretar situacions de la vida quotidiana, proporcionant una representació matemàtica d'aquestes mitjançant conceptes, eines i estratègies per analitzar la informació més rellevant.

La comprensió d'una situació problematitzada en la qual s'intervé des de l'àmbit matemàtic és sempre el primer pas cap a la seva resolució. Una bona representació o visualització del problema ajuda a la seva interpretació, així com a la identificació de les dades i les relacions més rellevants. La comprensió de situacions problematitzades no se realitza únicament sobre en l'enteniment de missatges verbals escrits, sinó que inclou també els missatges orals; els missatges visuals a través de dibuixos, imatges o fotografies; o situacions quotidianes o missatges amb materials manipulats concrets que suposin un repte. Amb això, es persegueix que l'alumne compregui l'entorn pròxim, i es pretén dotar-lo d'eines que li permetin establir una correcta representació del món que l'envolta i afrontar i resoldre les situacions problemàtiques que se li presentin, tant a l'escola com en la seva vida diària.

Els contextos en la resolució de problemes proporcionen un ampli ventall de possibilitats per a la integració de les diferents experiències i aprenentatges dels alumnes, així com de les diferents competències amb una perspectiva global, fomentant el respecte mutu i la cooperació entre iguals amb especial atenció a la igualtat de gènere, la inclusió i la diversitat personal i cultural. Aquests contextos hauran de ser variats i incloure, almenys, el personal, l'escolar, el social, el científic i l'humanístic. Ofereixen una oportunitat per integrar les vuit competències clau i incloure el plantejament dels grans problemes mediambientals i socials del nostre món o problemes de consum responsable en la seva realitat pròxima, fomentant que l'alumne se'n faci partícip i desenvolupi l'actitud necessària per implicar-se activament en el seu futur.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : STEM1, STEM2, STEM4, CD2, CPSAA5, CE1, CE3, CCEC4.

CE 2 Resoldre situacions problematitzades, aplicant diferents tècniques, estratègies i formes de raonament, per explorar diferents maneres de conducta, obtenir solucions i assegurar la seva validesa des d'un punt de vista formal i en relació amb el context plantejat.

La resolució de problemes constitueix una part fonamental de l'aprenentatge de les matemàtiques: com a objectiu en si mateix i com a eix metodològic per a la construcció del coneixement matemàtic. Com a objectiu en si mateix, entren en joc diferents estratègies per obtenir les possibles solucions: analogia, assaig i error, resolució inversa, tempteig, descomposició en problemes més senzills... Conèixer una varietat d'estratègies permet tractar amb seguretat els reptes i facilita l'establiment de connexions. Les estratègies no han de centrar-se únicament en la resolució aritmètica, sinó que també es facilitaran situacions que puguin ser resoltes a través de la manipulació de materials, el disseny de representacions gràfiques o l'argumentació verbal. L'elecció de l'estratègia i la seva periòdica revisió durant la resolució del problema implica prendre decisions, anticipar la resposta, seguir les pautes establertes, assumir riscos i transformar l'error en una oportunitat d'aprenentatge. Com a eix metodològic proporciona noves connexions entre els coneixements de l'alumne, construint així nous significats i coneixements matemàtics.

Assegurar la validesa de les solucions suposa raonar sobre el procés seguit i avaluar-les quant a la seva correcció matemàtica. No obstant això, també ha de fomentar-se la reflexió crítica sobre l'adequació de les solucions al context plantejat i les implicacions que tindrien des de diversos punts de vista (consum responsable, salut, medi ambient, etc.).

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, CPSAA4, CPSAA5, CE3.

CE 3 Explorar, formular i comprovar conjectures senzilles o plantejar problemes de tipus

matemàtic en situacions basades en la vida quotidiana de forma guiada, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació per contrastar la seva validesa, adquirir i integrar nou coneixement.

El raonament i el pensament analític incrementen la percepció de patrons, estructures i regularitats, així com l'observació i identificació de característiques, relacions i propietats d'objectes que permeten formular conjetures o afirmacions tant en contextos quotidians com en situacions matemàtiques, desenvolupant idees, explorant fenòmens, argumentant conclusions i generant nous coneixements. L'anàlisi matemàtica contribueix, per tant, al desenvolupament del pensament crític, ja que implica analitzar i aprofundir en la situació o problema, explorar-ho des de diferents perspectives, plantejar les preguntes adequades i ordenar les idees de manera que tinguin sentit.

Aconseguir que l'alumne detecti elements matemàtics en l'entorn que l'envolta o en situacions de la seva vida quotidiana, plantejant-se preguntes o formulant conjetures, desenvolupa una actitud activa davant el treball, així com una actitud proactiva davant l'aprenentatge. D'aquesta manera, es contribueix a l'increment del raonament i de l'anàlisi crítica a través de l'observació i la reflexió i al desenvolupament de destreses comunicatives a través de l'expressió de l'observat, de les preguntes plantejades i el procés de prova dut a terme.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM1, STEM2, CD1, CD3, CD5, CE3.

CE 4 Utilitzar el pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, tot reconeixent patrons, generalitzant i interpretant, modificant i creant algorismes de forma guiada per modelitzar i automatitzar situacions de la vida quotidiana.

El pensament computacional es presenta com una de les destreses clau en el futur de l'alumne, ja que entronca directament amb la resolució de problemes i amb el plantejament de procediments. Requereix l'abstracció per identificar els aspectes més rellevants i la descomposició en tasques més simples per arribar a les possibles solucions que puguin ser executades per un sistema informàtic, un humà o una combinació de tots dos.

Portar el pensament computacional a la vida diària suposa relacionar els aspectes fonamentals de la informàtica amb les necessitats dels alumnes. D'aquesta manera, se'l prepara per a un futur cada vegada més tecnològic, millorant les seves capacitats intel·lectuals i fent ús d'abstraccions per resoldre problemes complexos. En aquesta etapa, aquest pensament hauria d'entrenar-se i desenvolupar-se específicament amb metodologies i estratègies guiades.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, STEM3, CD1, CD3, CD5, CE3.

CE 5 Reconèixer i utilitzar connexions entre les diferents idees matemàtiques, així com identificar les matemàtiques implicades en altres àrees o en la vida quotidiana, interrelacionant conceptes i procediments per interpretar situacions i contextos diversos.

La connexió entre els diferents objectes matemàtics (conceptes, procediments, sistemes de representació...) aporta una compressió més profunda i duradora dels sabers adquirits, proporcionant una visió més àmplia sobre el propi coneixement. Aquesta visió global i interrelacionada dels sabers contribueix a la creació de connexions amb altres àrees, així com amb la vida diària de l'alumne, per exemple, en la planificació i gestió de la seva pròpia economia personal o en la interpretació d'informació gràfica en diversos mitjans. Comprendre que les idees matemàtiques no són elements aïllats, sinó que s'interrelacionen entre si donant lloc a un tot, desenvolupa la capacitat de comprensió de l'entorn i dels successos que en ell esdevenen, creant una base sòlida on assentar nous coneixements i afrontar nous reptes i adoptar decisions informades.

D'altra banda, el reconeixement de la connexió de les matemàtiques amb altres àrees, amb la vida real o amb la pròpia experiència augmenta el bagatge matemàtic de l'alumne. És important que aquest tingui l'oportunitat d'experimentar les matemàtiques en diferents contextos (personals, escolars, socials, científics, humanístics i ambientals) per habitar-se a identificar

aspectes matemàtics en múltiples situacions.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM3, CD3, CD5, CC4, CCEC1.
CE 6 Comunicar i representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments i resultats matemàtics utilitzant el llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal i la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i permanència a les idees matemàtiques.
La comunicació i l'intercanvi d'idees és una part essencial de l'educació científica i matemàtica. A través de la comunicació, les idees, conceptes i procediments es converteixen en objectes de reflexió, perfeccionament, discussió, rectificació i validació. La capacitat d'analitzar verbalment i expressar el raonat es veu com una necessitat per desenvolupar-se socialment, recorrent al vocabulari matemàtic adequat, exposant i organitzant les idees que es volen transmetre o acceptant i rebatent arguments contraris. Comunicar el pensament matemàtic amb claredat, coherència i de manera adequada al canal de comunicació contribueix a cooperar, afermar i generar nous coneixements. D'altra banda, la representació matemàtica, com a element comunicatiu, utilitza una varietat de llenguatges com el verbal, gràfic, simbòlic o tabular, entre altres, a través de mitjans tradicionals o digitals, que permeten expressar idees matemàtiques amb precisió en contextos diversos (personals, escolars, socials, científics i humanístics). L'alumne ha de reconèixer i comprendre el llenguatge matemàtic present en diferents formats i contextos, partint d'un llenguatge pròxim i adquirint progressivament la terminologia precisa i el rigor científic que caracteritza a les matemàtiques; i, a la vegada, ha de transmetre informació matemàtica adequant el format del missatge a l'audiència i al propòsit comunicatiu.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, STEM2, STEM4, CD1, CD5, CE3, CCEC4.
CE 7 Desenvolupar destreses personals que ajudin a identificar i gestionar emocions en enfrontar-se a reptes matemàtics, fomentant la confiança en les pròpies possibilitats, acceptant l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per millorar la perseverança i gaudir en l'aprenentatge de les matemàtiques.
Resoldre problemes matemàtics o reptes més globals en els quals intervenen les matemàtiques ha de ser una tasca gratificant. L'adquisició de destreses emocionals dins de l'aprenentatge de les matemàtiques fomenta el benestar dels alumnes i l'interès per la disciplina i la motivació per les matemàtiques sense distinció de gènere alhora que desenvolupa la resiliència i una actitud proactiva davant reptes matemàtics, en entendre l'error com una oportunitat d'aprenentatge i la varietat d'emocions com una ocasió per créixer de manera personal. Per això, l'alumne ha d'identificar i gestionar les seves emocions, reconèixer les fonts d'estrès, mantenir una actitud positiva, ser perseverant i pensar de manera crítica i creativa. Enriqueix també aquesta competència l'estudi de la contribució de les matemàtiques als diferents àmbits de coneixement humà des d'una perspectiva de gènere. Amb tot això, s'ajuda a desenvolupar una disposició davant l'aprenentatge que fomenti la transferència de les destreses adquirides a altres àmbits de la vida, afavorint l'aprenentatge i el benestar personal com a part integral del procés vital de l'individu.
Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : STEM5, CPSAA1, CPSAA5, CE2, CE3.
CE 8 Desenvolupar destreses socials reconeixent i respectant les emocions, les experiències dels altres i el valor de la diversitat i participant activament en equips de treball heterogenis amb rols assignats per construir una identitat positiva com a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i crear relacions saludables.
Amb aquesta competència específica es pretén que l'alumne treballi els valors de respecte, igualtat i resolució pacífica de conflictes, al mateix temps que resol els reptes matemàtics proposats, desenvolupant destreses de comunicació efectiva, planificació, indagació, motivació i confiança per crear relacions i entorns saludables de treball, per exemple, mitjançant la

participació en equips heterogenis amb rols assignats. Això permet construir relacions saludables, solidàries i compromeses, afermar l'autoconfiança i normalitzar situacions de convivència en igualtat.

Es persegueix dotar l'alumne d'eines i estratègies de comunicació efectiva i de treball en grup com un recurs necessari per al futur. Així, els alumnes treballen l'escolta activa i la comunicació assertiva, cooperen de manera creativa, crítica i responsable i tracten la resolució de conflictes de manera positiva, emprant un llenguatge inclusiu i no violent.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP3, STEM3, CPSAA1, CPSAA3, CC2, CC3.

Criteirs d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Interpretar situacions de la vida quotidiana, proporcionant una representació matemàtica d'aquestes mitjançant conceptes, eines i estratègies per analitzar la informació més rellevant.

PRIMER CICLE

CA 1.1 Comprendre les preguntes plantejades a través de diferents estratègies o eines, reconeixent la informació continguda en problemes de la vida quotidiana.

- Identificar les dades i els elements bàsics del problema utilitzant estratègies personals de resolució.
- Comprendre la lectura del problema.
- Reconèixer la informació del problema en situacions properes i significatives per l'alumne entenent les preguntes.

CA 1.2 Proporcionar exemples de representacions de situacions problematitzades senzilles, amb recursos manipulatius i gràfics que ajudin en la resolució d'un problema de la vida quotidiana.

- Representar les dades del problema amb elements quotidians com objectes de classe.
- Representar el problema amb un dibuix o gràfic.

SEGON CICLE

CA 1.1 Interpretar, de manera verbal o gràfica, problemes de la vida quotidiana, comprenent les preguntes plantejades a través de diferents estratègies o eines, incloses les tecnològiques.

- Interpretar de diferents maneres problemes de la vida quotidiana.
- Comprendre l'explicació del problema i explicar-lo amb les seves pròpies paraules, fent un dibuix i/o un esquema de la situació.
- Emprar eines interactives i aplicacions per comprendre les preguntes derivades dels problemes.

CA 1.2 Produir representacions matemàtiques a través d'esquemes o diagrames que ajudin en la resolució d'una situació problematitzada.

- Identificar en el problema les dades claus per produir representacions matemàtiques.
- Convertir les dades en gràfics, diagrames o esquemes per facilitar la comprensió de l'estructura del problema.
- Establir connexions entre l'esquema i les operacions necessàries per resoldre una situació problematitzada.

TERCER CICLE

CA 1.1 Comprendre problemes de la vida quotidiana a través

- Comprendre els enunciats dels problemes.
- Reformular la pregunta de manera verbal i gràfica per

de la reformulació de la pregunta, de manera verbal i gràfica.	comprendre la situació plantejada.
CA 1.2 Elaborar representacions matemàtiques que ajudin en la cerca i en la tria d'estratègies i eines, incloses les tecnològiques, per a la resolució d'una situació problematitzada.	- Elaborar representacions per tal de triar l'estratègia de resolució més adient d'una situació problematitzada.

CE 2 Resoldre situacions problematitzades, aplicant diferents tècniques, estratègies i formes de raonament, per explorar diferents maneres de conducta, obtenir solucions i assegurar la seva validesa des d'un punt de vista formal i en relació amb el context plantejat.

PRIMER CICLE

CA 2.1 Emprar algunes estratègies adequades en la resolució de problemes.	- Dividir el problema en parts més senzilles. - Identificar la informació important.
CA 2.2 Obtenir possibles solucions a problemes, de forma guiada, aplicant estratègies bàsiques de resolució.	- Fer estimacions abans de resoldre el problema. - Utilitzar el raonament lògic de causa i efecte, per obtenir possibles solucions. - Validar l'estimació i/o la hipòtesi prèvia.
CA 2.3 Descriure verbalment la idoneïtat de les solucions d'un problema a partir de les preguntes prèviament plantejades.	- Explicar la idoneïtat de les possibles solucions de forma oral. - Explicar el procés de la resolució en veu alta per organitzar el pensament i detectar errors.

SEGON CICLE

CA 2.1 Comparar entre diferents estratègies per resoldre un problema de manera pautada.	- Comprendre com i per a què utilitzar cada estratègia. - Identificar i descriure els avantatges o desavantatges de cada estratègia en el problema. - Seleccionar l'estratègia més adequada en relació amb el contingut del problema.
CA 2.2 Obtenir possibles solucions d'un problema seguint alguna estratègia coneguda.	- Fer estimacions abans de resoldre el problema. - Utilitzar estratègies d'assaig-error, de representació gràfica o de descomposició del problema en parts més petites, entre d'altres. - Validar l'estimació i/o predicció prèvia.
CA 2.3 Demostrar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seva coherència en el context plantejat.	- Demostrar si els resultats obtinguts són precisos a través de representacions visuals, proves inverses o alternatives. - Comprovar que la resposta té sentit amb la situació plantejada. - Comparar la solució amb altres possibles.

TERCER CICLE

CA 2.1 Seleccionar entre diferents estratègies per resoldre un problema, justificant l'elecció.	- Seleccionar i justificar l'estratègia de resolució del problema.
CA 2.2 Obtenir possibles solucions d'un problema,	- Obtenir possibles solucions a un problema. - Seleccionar l'estratègia més adequada de manera

seleccionant entre diverses estratègies conegudes de manera autònoma.	autònoma per resoldre el problema.
CA 2.3 Comprovar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seva coherència en el context plantejat.	- Comprovar si la solució té sentit en el context plantejat.

CE 3 Explorar, formular i comprovar conjetures senzilles o plantejar problemes de tipus matemàtic en situacions basades en la vida quotidiana, de forma guiada, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació per contrastar la seva validesa, integrar i comprendre nou coneixement.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Realitzar conjetures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions de forma guiada.	- Explorar patrons per realitzar conjetures matemàtiques senzilles. - Identificar i validar el patró mínim de forma guiada.
CA 3.2 Donar exemples de problemes sobre situacions quotidianes que es resolen matemàticament.	- Donar exemples de problemes a partir de situacions quotidianes. - Connectar problemes amb situacions de la vida quotidiana.

SEGON CICLE

CA 3.1 Analitzar conjetures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions de manera guiada.	- Explorar patrons per extreure propietats, relacions i regles. - Explorar elements d'una sèrie i identificar la seva relació.
CA 3.2 Donar exemples de problemes sobre situacions quotidianes que es resolen matemàticament.	- Crear problemes a partir de situacions quotidianes. - Detectar problemes matemàtics relacionats amb situacions de la vida quotidiana.

TERCER CICLE

CA 3.1 Formular conjetures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions de forma guiada.	- Formular conjetures i identificar patrons, propietats i/o relacions. - Investigar de forma guiada la regularitat de patrons, propietats i relacions.
CA 3.2 Plantejar nous problemes sobre situacions quotidianes que es resolguin matemàticament.	- Crear nous problemes a partir de situacions quotidianes.

CE 4 Utilitzar el pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, tot reconeixent patrons, generalitzant i interpretant, modificant i creant algorismes de forma guiada per modelitzar i automatitzar situacions de la vida quotidiana.

PRIMER CICLE

CA 4.1 Descriure rutines i activitats senzilles de la vida quotidiana que es realitzin pas a pas, utilitzant principis	- Verbalitzar instruccions senzilles. - Dividir el problema en parts més petites i trobar semblances o patrons. - Aplicar principis bàsics del pensament computacional.
--	---

bàsics del pensament computacional de forma guiada.	
CA 4.2 Utilitzar eines tecnològiques adequades, de forma guiada, en el procés de resolució de problemes.	- Iniciar-se en l'ús de la tecnologia (per exemple la calculadora) com a mitjà per resoldre problemes.
SEGON CICLE	
CA 4.1 Automatitzar situacions senzilles de la vida quotidiana que es realitzin pas a pas o segueixin una rutina, utilitzant de manera pautada principis bàsics del pensament computacional.	- Seleccionar elements importants o patrons de situacions senzilles que permetin guiar de manera automatitzada el problema. - Aplicar, de manera pautada, principis bàsics del pensament computacional per automatitzar situacions senzilles de la vida quotidiana.
CA 4.2 Utilitzar eines tecnològiques adequades en el procés de resolució de problemes.	- Utilitzar diferents eines tecnològiques per a la resolució de problemes.
TERCER CICLE	
CA 4.1 Modelitzar situacions de la vida quotidiana utilitzant, de manera pautada, principis bàsics del pensament computacional.	- Modelitzar situacions quotidianes a partir dels principis del pensament computacional. - Utilitzar un ordre lògic per modelitzar situacions quotidianes.
CA 4.2 Utilitzar eines tecnològiques adequades en la investigació i resolució de problemes.	- Utilitzar eines tecnològiques per investigar i resoldre problemes.

CE 5 Reconèixer i utilitzar connexions entre les diferents idees matemàtiques, així com identificar les matemàtiques implicades en altres àrees o en la vida quotidiana, interrelacionant conceptes i procediments per interpretar situacions i contextos diversos.

PRIMER CICLE

CA 5.1 Reconèixer connexions entre els diferents elements matemàtics, aplicant coneixements i experiències pròpies.	- Presentar els coneixements nous a partir de coneixements anteriors. - Utilitzar estratègies de càlcul basades en les connexions entre operacions i les seves propietats. - Reconèixer les matemàtiques presents en el dia a dia. - Buscar les principals connexions treballades, a partir d'un concepte que actua de nucli.
CA 5.2 Reconèixer les matemàtiques presents en la vida quotidiana i en altres àrees, establint connexions senzilles entre elles.	- Connectar situacions matemàtiques amb la vida quotidiana. - Connectar les matemàtiques amb altres matèries. - Connectar les matemàtiques entre els diferents sentits de l'àrea.

SEGON CICLE

CA 5.1 Realitzar connexions entre els diferents elements matemàtics, aplicant coneixements i experiències propis.	- Connectar conceptes i procediments matemàtics en diferents àmbits. - Aplicar coneixements propis.
---	---

CA 5.2 Interpretar situacions en contextos diversos, reconeixent les connexions entre les matemàtiques i la vida quotidiana.	- Reconèixer elements matemàtics en el dia a dia. - Interpretar les relacions de les matemàtiques amb la vida quotidiana.
TERCER CICLE	
CA 5.1 Utilitzar connexions entre diferents elements matemàtics mobilitzant coneixements i experiències propis.	- Utilitzar connexions entre diferents elements matemàtics. - Mobilitzar diferents aprenentatges i relacionar-los amb les matemàtiques.
CA 5.2 Utilitzar les connexions entre les matemàtiques, altres àrees i la vida quotidiana per resoldre problemes en contextos no matemàtics.	- Connectar els coneixements matemàtics amb els de la resta d'àrees. - Resoldre problemes fora d'un context matemàtic.

CE 6 Comunicar i representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments i resultats matemàtics utilitzant el llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal i la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i permanència a les idees matemàtiques.	
PRIMER CICLE	
CA 6.1 Reconèixer llenguatge matemàtic senzill present en la vida quotidiana, adquirint vocabulari específic bàsic.	- Reconèixer el vocabulari específic treballat.
CA 6.2 Explicar, idees i processos matemàtics senzills, els passos seguits en la resolució d'un problema o els resultats matemàtics, de forma verbal o gràfica.	- Explicar de manera oral i gràfica les passes que ha fet servir per arribar a la solució d'un problema - Comunicar i verbalitzar les passes i les prediccions fetes. - Representar conceptes i sabers matemàtics utilitzant diferents formats (per exemple amb dibuixos, esquemes, taules...).
SEGON CICLE	
CA 6.1 Reconèixer llenguatge matemàtic senzill present en la vida quotidiana en diferents formats, adquirint vocabulari específic bàsic i mostrant comprensió del missatge.	- Identificar el vocabulari matemàtic relacionat amb el seu entorn (per exemple: escola, casa, barri...). - Adquirir i aplicar vocabulari matemàtic que faciliti la comprensió del missatge.
CA 6.2 Explicar els processos i idees matemàtiques, els passos seguits en la resolució d'un problema o els resultats obtinguts, utilitzant un llenguatge matemàtic senzill en diferents formats.	- Explicar els processos, les idees i les passes que s'han fet servir per arribar al resultat obtingut. - Utilitzar el llenguatge matemàtic adient segons el plantejament de la situació.
TERCER CICLE	
CA 6.1 Interpretar el llenguatge matemàtic senzill present en la vida quotidiana en diferents formats, adquirint vocabulari apropiat i mostrant	- Interpretar i comprendre el llenguatge matemàtic present a la vida quotidiana. Per exemple: distàncies, ofertes comercials... - Adquirir i aplicar vocabulari matemàtic que faciliti la comprensió del missatge.

la comprensió del missatge.	
CA 6.2 Comunicar en diferents formats les conjectures i processos matemàtics, utilitzant llenguatge matemàtic adequat.	- Comunicar en diferents suports (escrits, digitals...) les conjectures i els processos matemàtics. - Utilitzar llenguatge matemàtic adequat per comunicar els processos matemàtics.

CE 7 Desenvolupar destreses personals que ajudin a identificar i gestionar emocions en enfrontar-se a reptes matemàtics, fomentant la confiança en les pròpies possibilitats, acceptant l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per millorar la perseverança i gaudir en l'aprenentatge de les matemàtiques.

PRIMER CICLE

CA 7.1 Reconèixer les emocions bàsiques pròpies per tractar reptes matemàtics, demanant ajuda només quan sigui necessari.	- Reconèixer les emocions que generen els reptes matemàtics. - Mostrar interès per la resolució de problemes. - Demanar ajuda quan sigui necessari.
CA 7.2 Expressar actituds positives davant nous reptes matemàtics, valorant l'error com una oportunitat d'aprenentatge.	- Expressar les pròpies actituds positives. - Mostrar diferents tipus d'actituds positives, com per exemple, curiositat i entusiasme davant nous reptes matemàtics. - Aprendre a acceptar els seus errors com una part natural del procés d'aprenentatge.

SEGON CICLE

CA 7.1 Identificar les emocions pròpies en afrontar nous reptes matemàtics, demanant ajuda només quan sigui necessari i desenvolupant l'autoconfiança.	- Identificar la seva reacció davant nou reptes matemàtics. - Demanar ajuda en tasques quan sigui necessari.
CA 7.2 Mostrar actituds positives davant reptes matemàtics com ara l'esforç i la flexibilitat, valorant l'error com una oportunitat d'aprenentatge.	- Mostrar actituds positives a l'hora d'afrontar reptes. - Valorar l'errada com a punt de partida d'un aprenentatge.

TERCER CICLE

CA 7.1 Autoregular les emocions pròpies i reconèixer algunes fortaleeses i febleses, desenvolupant així l'autoconfiança en afrontar reptes matemàtics.	- Reconèixer capacitats i febleses.
CA 7.2 Triar actituds positives davant reptes matemàtics com ara la perseverança i la responsabilitat, valorant l'error com una oportunitat d'aprenentatge.	- Triar actituds positives que poden ajudar a resoldre reptes matemàtics. - Valorar l'error com una part del procés d'aprenentatge.

CE 8 Desenvolupar destreses socials, reconeixent i respectant les emocions, les experiències dels altres i el valor de la diversitat i participant activament en equips de treball

heterogenis amb rols assignats, per construir una identitat positiva com a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i crear relacions saludables.	
PRIMER CICLE	
CA 8.1 Participar respectuosament en el treball en equip, establint relacions saludables basades en el respecte, la igualtat i la resolució pacífica de conflictes.	- Mostrar respecte davant les respostes dels altres. - Participar de manera activa i respectuosa en les propostes d'equip. - Resoldre conflictes de manera pacífica.
CA 8.2 Acceptar la tasca i rol assignat en el treball en equip, complint amb les responsabilitats individuals i contribuint a la consecució dels objectius del grup.	- Acceptar el rol i complir la tasca assignada dins un grup de treball. - Contribuir activament a aconseguir els objectius establerts pel grup.
SEGON CICLE	
CA 8.1 Treballar en equip de manera activa i respectuosa, comunicant-se adequadament, respectant la diversitat del grup i establint relacions saludables basades en la igualtat i la resolució pacífica de conflictes.	- Participar de manera activa i respectuosa en les tasques de grups. - Expressar de manera adequada els diferents punts de vista. - Respectar la diversitat dins un grup. - Establir relacions de respecte entre els components del grup. - Resoldre els conflictes de grup a través del diàleg i l'escolta.
CA 8.2 Participar en el repartiment de tasques, assumint i respectant les responsabilitats individuals assignades i emprant estratègies senzilles de treball en equip dirigides a la consecució d'objectius compartits.	- Participar en la distribució de tasques de grup. - Assumir i respectar la tasca que se li ha atribuït. - Aplicar estratègies de treball per aconseguir els objectius comuns de grup.
TERCER CICLE	
CA 8.1 Treballar en equip de manera activa, respectuosa i responsable, mostrant iniciativa, comunicant-se de manera efectiva, valorant la diversitat, mostrant empatia i establint relacions saludables basades en el respecte, la igualtat i la resolució pacífica de conflictes.	- Participar de manera activa i respectuosa en les tasques de grups. - Expressar de manera adequada els diferents punts de vista. - Respectar la diversitat dins un grup. - Establir relacions de respecte entre els components del grup. - Resoldre els conflictes de grup a través del diàleg i l'escolta.
CA 8.2 Col·laborar en el repartiment de tasques, assumint i respectant les responsabilitats individuals assignades i emprant estratègies de treball en equip senzilles dirigides a la	- Col·laborar en el repartiment de les tasques de l'equip. - Assumir les responsabilitats assignades per aconseguir els objectius comuns. - Emprar recursos i estratègies de treball en equip.

consecució d'objectius compartits.	
------------------------------------	--

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. SENTIT NUMÈRIC	
1. Comptatge	
PRIMER CICLE	
Estratègies variades de comptatge i recompte sistemàtic en situacions de la vida quotidiana en quantitats fins al 999.	- Ús de diferents estratègies per comptar quantitats discretes. Descripció oral i gràfica dels processos. - Comptatge i reconeixement de nombres fins a 999. - Recompte sistemàtic de quantitats fins a 999. - Comptatge de 2 en 2, de 5 en 5, de 10 en 10, de 25 en 25, de 50 en 50, de 100 en 100. - Concepte de desena i centena. - Utilització dels nombres parells i senars en situacions contextualitzades. - Valor posicional de les xifres fins al 999.
SEGON CICLE	
Estratègies variades de comptatge, recompte sistemàtic i adaptació del comptatge a la grandària dels números en situacions de la vida quotidiana en quantitats fins al 9999.	- Estratègies variades de comptatge (de 250 en 250, de 500 en 500, de 1000 en 1000, composició i descomposició, multiplicatives...). - Valor posicional de les xifres fins al 9999. - Comptatge en ordre ascendent i descendent fins a 9999. - Ús de tècniques de recompte sistemàtic, com per exemple l'agrupament de nombres, per facilitar el recompte de grans quantitats. - Comprensió de la relació entre les unitats, les desenes, les centenars i els milers per comptar fins a 9999 de manera eficaç.
TERCER CICLE	
Estratègies variades de comptatge, recompte sistemàtic i adaptació del comptatge a la grandària dels números en situacions de la vida quotidiana.	- Nombres de 6...8 xifres: representació gràfica, escriptura i posició en la recta numèrica. - Comptatge de nombres fins a 1.000.000. - Comptatge amb estratègies de composició, descomposició i eliminació. - Comptatge amb estratègies multiplicatives (exemple: per simetria). - Recompte sistemàtic en grups per millorar l'eficiència (per 100, 1.000, etc.). - Comptatge invers: comptar números de forma inversa (per 10, per 100, etc.).
2. Quantitat	
PRIMER CICLE	
Estimacions raonades de quantitats en contextos de resolució de problemes.	- Estimació de quantitats en càlculs senzills, a partir de problemes. - Estimacions amb desenes i centenars. - Estimacions de quantitats en contextos quotidians. - Arrodoniment de nombres per facilitar el càlcul.

	- Estimacions mitjançant agrupacions i repartiment (per exemple, de 10 en 10).
Lectura, representació (inclosa la recta numèrica i amb materials manipulatius), composició, descomposició i recomposició de nombres naturals fins a 999.	- Lectura i escriptura de nombres naturals fins a tres xifres. - Representació de nombres a la recta numèrica. - Composició i descomposició de nombres fins a tres xifres. - Recomposició de nombres fins a tres xifres. - Lectura, escriptura, comparació i ordenació de nombres enters fins a 999.
Representació d'una mateixa quantitat de diferents formes (manipulativa, gràfica o numèrica) i estratègies d'elecció de la representació adequada per a cada situació o problema.	- Representació manipulativa de nombre naturals fins a 999. - Exploració de materials diversos per representar una mateixa quantitat de diferents maneres, com per exemple, dibuixos, graelles, reglets, monedes, blocs multibase, peces, daus, targetes amb nombres, àbacs, recta numèrica, balança numèrica entre altres. - Selecció de la forma de representació (manipulativa, gràfica, numèrica) segons el problema.
SEGON CICLE	
Estratègies i tècniques d'interpretació i manipulació de l'ordre de magnitud dels números (desenes, centenes i milers).	- Reconeixement i descomposició del valor posicional de les xifres (unitat, desena, centena i unitat de miler). - Reconeixement del valor relatiu de les xifres en nombres naturals. - Interpretació i manipulació de números fins a 9999 tenint en compte les desenes, centenes i milers. - Utilització d'estratègies per treballar amb números de gran magnitud: Relació i manipulació entre unitats (de 10 en 10, de 100 en 100, de 1000 en 1000). Aplicació de tècniques com el càlcul mental per sumar, restar o estimar el valor de nombres grans.
Estimacions i aproximacions raonades de quantitats en contextos de resolució de problemes.	- Estratègies d'estimació com l'arrodoniment o l'ús de números compatibles (per exemple $470+520$, pot pensar $500 + 500 - 10$) per resoldre problemes. - Contextos reals de resolució de problemes: compres, pressupostos, distàncies i temps, comptatge d'objectes... - Introducció a l'estimació de quantitats en situacions de la vida quotidiana (quantitat d'objectes, distàncies, temps, diners, etc.). - Ús de l'aproximació a la desena, centena o miler més proper per simplificar càlculs en la resolució de problemes. - Ús de les estratègies d'estimació i aproximació per resoldre problemes pràctics que impliquin quantitats concretes.
Lectura, representació (inclosa la recta numèrica i amb materials manipulatius), composició, descomposició i recomposició de nombres naturals fins a 9999.	- Lectura i escriptura de nombres naturals fins a 9999. - Representació gràfica i manipulativa de nombre naturals fins a 9999. - Comparació i ordenació de nombres enters fins a 9999. - Descomposició i recomposició de nombres naturals fins a 9999. - Ús de materials com els blocs base 10, fitxes de color, o

	altres recursos visuals per representar i entendre els nombres fins a 9999. - Composició, descomposició i recomposició de nombres: - Descomposició: Separació d'un nombre en les seves parts (unitats, desenes, centenes i milers). - Composició: Agrupament en parts per formar nombres complets. - Recomposició: Reunir parts descomposades per tornar a formar el número complet.
Fraccions pròpies amb denominador fins a 12 en contextos de la vida quotidiana.	- Introducció a les fraccions pròpies. - Aplicació de les fraccions en contextos quotidians: repartiment d'objectes, mesuraments en contextos quotidians, proporcions i descomptes, entre d'altres. - Comparació i ordenació de fraccions pròpies. - Representació visual i gràfica de les fraccions. - Suma i resta de fraccions amb el mateix denominador. - Estimació d'una fracció d'un conjunt d'objectes o d'una quantitat.
TERCER CICLE	
Estratègies i tècniques d'interpretació i manipulació de l'ordre de magnitud dels números.	- Reconeixement del valor relatiu de les xifres en nombres naturals. - Identificació i comparació d'ordres de magnitud de nombres (unitats, centenes, milers, etc.). - Lectura i comparació de nombres grans (fins a milions), tant en forma numèrica com en contextos de la vida quotidiana (preus, distàncies, població, etc.). - Ordenació de nombres per ordre creixent o decreixent en funció de la seva magnitud. - Ús de notació científica per expressar nombres molt grans o molt petits en contextos simples.
Estimacions i aproximacions raonades de quantitats en contextos de resolució de problemes.	- Estimacions amb milions / nombres de 7...8 xifres. - Arrodoniment amb nombres decimals. - Aproximació de nombres per simplificar càlculs, per arrodoniment.
Lectura, representació (inclosa la recta numèrica i amb materials manipulatius), composició, descomposició i recomposició de nombres naturals i decimals fins a les mil·lèsimes.	- Lectura, escriptura, comparació i ordenació de nombres enters (milions). - Lectura, escriptura, comparació i ordenació de nombres decimals. - Representació de nombres en la recta numèrica, especialment en intervals de valors petits (per exemple, en intervals de 0.1, 0.01, 0.001 per a decimals). - Composició i descomposició de nombres naturals i decimals en les seves parts (per exemple, descomposició de 347 en $300 + 40 + 7$, o 4.567 en $4 + 0.5 + 0.06 + 0.007$). - Recomposició de nombres a partir de les seves parts, incloent números decimals fins a les mil·lèsimes.
Fraccions i decimals per expressar quantitats en contextos de la vida quotidiana i elecció de la millor representació per a cada	- Fraccions equivalents e irreductibles. - Iniciació a la lectura i escriptura dels nombres mixtos i fraccions impròpies. - Lectura, escriptura, comparació i ordenació de nombres decimals i nombres mixtos.

situació o problema.	- Iniciació a equivalències entre fracció, decimal i percentatge amb quantitats quotidianes. - Representació de fraccions i decimals per expressar parts d'un tot. - Situacions pràctiques que impliquin l'ús de fraccions i decimals (per exemple, repartir una pizza, calcular el descompte en una botiga, etc.).
3. Sentit de les operacions	
PRIMER CICLE	
Estratègies de càlcul mental amb nombres naturals fins a 999.	- Familiarització amb diferents estratègies de càlcul mental amb nombres naturals fins a 999, com per exemple, famílies del 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10; 10 ± 1; dobles i meitats fins a 20; comptatge cap endavant i cap endarrere, entre d'altres. - Descomposició de la suma i de la resta (per exemple $23 + 25 = 20 + 20 + 3 + 5$). - Compensació en la suma i en la resta (per exemple $99 + 15 = 100 + 14$; $54 - 29 = 54 - 30 + 1$).
Suma i resta de nombres naturals resoltes amb flexibilitat i sentit: utilitat en situacions contextualitzades, estratègies i eines de resolució i propietats i ús de diferents materials manipulatius.	- Resolució de problemes que impliquin suma i resta de nombres fins a 999 (per exemple, comptar diners, calcular distàncies, repartir objectes, etc.). - Ús d'estratègies de resolució fent ús de la descomposició de nombres, propietats de les operacions (commutativa, associativa...). - Presentació de les operacions (preferentment en horitzontal) dins un context. - Relació entre la suma i la resta: operacions inverses. Estructura additiva.
SEGON CICLE	
Estratègies de càlcul mental amb nombres naturals i fraccions.	- Ús dels zeros en multiplicacions ($3 \times 2 = 6$; $30 \times 20 = 600$). - Ús del càlcul mental amb nombres naturals i fraccions. - Estratègies generals de càlcul mental: - Descomposició de nombres per simplificar càlculs, per exemple, descompondre 304 com $300 + 4$ per facilitar l'addició o la resta. - Ús de la simetria i la commutativitat en operacions com la multiplicació (per exemple, $50 \times 40 = 40 \times 50$) i la suma (per exemple, $70 + 30 = 30 + 70$). - Desenvolupament del càlcul per aproximació en la resolució de problemes, per exemple, quan es necessita fer estimacions ràpides a partir de valors rodons (aproximar 78 a 80 o 497 a 500).
Estratègies de reconeixement de quines operacions simples (suma, resta, multiplicació, divisió com a repartiment i partició) són útils per resoldre situacions contextualitzades.	- Visualització i representació de la situació del problema. - Resolució de situacions problematitzades competencials, de resposta oberta o de manera de resoldre-la oberta. - Identificació de l'operació adequada a partir de la descripció d'un problema. - Justificació de l'elecció de l'operació a través del raonament.

	- Ús d'estratègies de verificació, com la comprovació de la suma i la resta en problemes de multiplicació i divisió (per exemple, verificar una divisió amb una multiplicació inversa). - Resolució de problemes d'addició i subtracció, de multiplicació i divisió en contextos quotidians.
Construcció de les taules de multiplicar recolzant-se en nombre de vegades, suma repetida o disposició en quadrícules.	- Introducció al concepte de multiplicació com a suma repetida. - Construcció i comprensió de les taules de multiplicar a través de materials manipulatius per, posteriorment interioritzar-les a partir de situacions contextualitzades i jocs. - Sèries numèriques. - Patrons de les taules de multiplicar a la graella del 100. - Relacions entre les taules de multiplicar. - Utilització de materials com els reglets, el panell del 100 o la calculadora, entre altres. - La lectura i l'escriptura de les multiplicacions a partir del llenguatge oral: - $1 \times 3 = 3$ Una vegada el 3 és 3. - $2 \times 3 = 6$ Dues vegades el 3 és 6. - Identificació de les connexions entre la multiplicació i la divisió, entenent que són operacions inverses (per exemple, $12 \div 4 = 3$ i $3 \times 4 = 12$).
Suma, resta, multiplicació i divisió de nombres naturals resoltes amb flexibilitat i sentit en situacions contextualitzades: estratègies i eines de resolució i propietats i ús de diferents materials manipulatius.	- Algorismes de multiplicació basats en quantitats, no en xifres. - Propietat distributiva amb materials manipulatius i quadrícules: $(14 \times 3 = 10 \times 3 + 4 \times 3)$. - Generalitzacions: multiplicar per una xifra, per la unitat seguida de zeros i per un nombre seguit de zeros. - Iniciació al concepte de la divisió com repartiment equitatiu i representació gràfica. - Divisions entre una xifra com a repartiment, recolzant-se en la multiplicació i fent èmfasi en el residu. (per exemple $23 \text{ €} : 4 \text{ infants} = 5 \text{ € per infant i sobren } 3 \text{ €}$). - Estimació del resultat (com a quocient i residu) d'una divisió. - Valor constant de la calculadora per a la construcció de sèries numèriques (nombres majors de 10). - Ús de la calculadora per a comprovacions posteriors a una estimació en la suma, la resta i la multiplicació. - Interpretació del resultat de la divisió amb calculadora (per exemple $23 \text{ €} : 4 \text{ infants} = 5,75$. És a dir 5 € i 75 cèntims). - Utilització de materials com els reglets, el panell del 100, els blocs multibase, la recta numèrica o la calculadora.
TERCER CICLE	
Estratègies de càlcul mental amb nombres naturals, fraccions i decimals.	- Càlcul mental amb nombres naturals, fraccions i decimals. - Multiplicacions amb decimals. - Ús del zero en multiplicacions amb decimals. - Percentatges bàsics: 1%, 10%, 20%, 25%, 50% i relacions entre ells. (per exemple: el 5% és la meitat del 10%).

	- Explicació verbal del procés seguit en càlculs mentals. - Reducció a la unitat mentalment. (Per exemple: Dos quilos de pomes costa 1€, què costen 3 kg?). - Valor posicional de les dècimes, centèsimes i mil·lèsimes.
Estratègies de reconeixement de quines operacions simples o combinades (suma, resta, multiplicació, divisió) són útils per resoldre situacions contextualitzades.	- Presentació de diferents situacions contextualitzades en les que s'han d'aplicar les operacions i establir quines són vàlides. - Presentació de situacions problematitzades de resposta oberta o amb múltiples opcions de resolució. - Ús d'operacions combinades en situacions contextualitzades. - Expressió de la solució d'un problema mitjançant operacions combinades. - Algorismes basats en quantitats, no en xifres.
Potència com a producte de factors iguals. Quadrats i cubs.	- Introducció a les potències: - Potència com a producte de factors iguals. - Potències amb exponents i la seva aplicació en contextos numèrics i visuals. - Potència de 10 (10^1, 10^2, 10^3) i la seva relació amb els nombres grans i la notació científica. - Lectura i escriptura de potències en situacions contextualitzades. - Construcció i representació geomètrica de nombres quadrats i cubs, fent servir material manipulatiu. - Reconeixement i utilització de quadrats i cubs en situacions contextualitzades.
Estratègies de resolució d'operacions aritmètiques (amb nombres naturals, decimals i fraccions) amb flexibilitat i sentit: mentalment, de manera escrita o amb calculadora o amb diferents materials manipulatius; utilitat en situacions contextualitzades i propietats.	- Presentació de les operacions de forma contextualitzada. - Algoritmes basats en quantitats no en xifres. - Estimació del resultat (quotient i residu) d'una divisió. - Càlcul de divisions de dues o més xifres amb calculadora. - Visualització i comprensió que el resultat de dividir un nombre entre un altre comprès entre 0 i 1, és major que el nombre inicial. ($3 : 0,5 = 6$) - Resolució de problemes contextualitzats on es facin servir diferents estratègies per resoldre-los (mental, escrita, amb calculadora). - Aplicació de propietats de les operacions: - Propietats de la suma i la multiplicació (commutativa, associativa, distributiva). - Propietats de les fraccions (com la simplificació i l'equivalència de fraccions). - Regles d'operacions amb decimals: sumar i restar amb igual número de decimals, multiplicar decimals pel nombre adequat de posicions decimal. - Ús de material manipulatiu per resoldre operacions de manera pràctica (per exemple, amb regles i fitxes per representar fraccions).
4. Relacions	
PRIMER CICLE	

Sistema de numeració de base deu (fins al 999): aplicació de les relacions que genera en les operacions.	- Valor posicional dels nombres. - Relació entre les unitats, desenes i centenes - Descomposició de nombres en unitats, desenes i centenes (per exemple, $456 = 400 + 50 + 6$). - Recomposició del resultat quan es realitzen operacions.
Nombres naturals en contextos de la vida quotidiana: comparació i ordenació.	- Comparació i ordenació de nombres naturals fins a 999 utilitzant diferents representacions simbòliques. - Aplicacions en la vida quotidiana per comparar quantitats, repartiments, entre d'altres. - Utilització de les nocions major que, igual que i menor que, $>$ $=$ $<$, fins al 999.
Relacions entre la suma i la resta: aplicació en contextos quotidians.	- Relació entre la suma i la resta: operacions inverses. Estructura additiva. - Aplicació en contextos quotidians.
SEGON CICLE	
Sistema de numeració de base deu (fins al 9999): aplicació de les relacions que genera en les operacions.	- Familiarització amb el valor posicional de cada xifra. - Identificació del valor posicional (unitats, desenes, centenes i milers) en nombres fins a 9999. - Representació i lectura de nombres fins a 9999 utilitzant la descomposició en unitats, desenes, centenes i milers. - Adquisició que el sistema de base deu (per descomposició) facilita agrupar i desagrupar xifres, simplificant les operacions. - Utilització del sistema de base deu per facilitar la multiplicació a partir de grups de 10 (23×10; 23×100; 23×1000).
Nombres naturals i fraccions en contextos de la vida quotidiana: comparació i ordenació.	- Iniciació a la fracció com a partició, com una part de un número natural o un número natural en si mateix. - Comparació de fraccions en situacions quotidianes per determinar quina fracció és més gran o més petita. - Comparació de nombres naturals per identificar quins són més grans, més petits o iguals en diversos contextos. - Ordenació de nombres naturals (de menor a major o al revés) en contextos pràctics, com ordenar llistes de preus, edats, distàncies, entre d'altres. - Utilització de gràfics per facilitar la comparació i ordenació de números naturals i fracció de manera més intuïtiva.
Relacions entre la suma i la resta; i la multiplicació i la divisió: aplicació en contextos quotidians.	- Relació entre la suma i la resta: operacions inverses. Estructura additiva en contextos quotidians (per exemple: Si tinc 8€ i he perdut 5€, me'n queden 3; Si me queden 3 € i n'he perdut 5, en tenia 8€). - Relació entre la multiplicació i la divisió: operacions inverses. Estructura multiplicativa en contextos quotidians ($8 \times 3 = 24$; $24 : 3 = 8$; $24 : 8 = 3$).
TERCER CICLE	
Sistema de numeració de base deu (nombres naturals i decimals fins a les mil·lèsimes): aplicació de les relacions que genera en les operacions.	- Sistema de numeració de base deu: - Lectura i escriptura de nombres naturals fins a les mil·lèsimes (per exemple, 234,567). - Relació entre els nombres naturals i decimals: com els decimals són una extensió del sistema

	de base deu (per exemple, el concepte de les posicions decimals: centenes, dècimes, centèsimes, mil·lèsimes). - Realització d'operacions amb nombres naturals i decimals: - Suma, resta, multiplicació i divisió amb nombres fins a les mil·lèsimes, utilitzant estratègies de càlcul adequades. - Reagrupació i alineació de decimals en les operacions per mantenir la consistència amb el sistema de numeració de base deu.
Nombres naturals, fraccions i decimals fins a les mil·lèsimes en contextos de la vida quotidiana: comparació i ordenació.	- Comparació i ordenació de fraccions d'igual i de diferent denominador mitjançant la visualització amb materials manipulatius. - Aplicació de la notació decimal per a fraccions (per exemple, $\frac{1}{2} = 0,5$, $\frac{3}{4} = 0,75$) i la seva utilització en situacions pràctiques com dividir una pizza o repartir diners).
Relacions entre les operacions aritmètiques: aplicació en contextos quotidians.	- Propietats de les operacions (commutativa, associativa, distributiva) i la seva aplicació en diferents operacions aritmètiques. - Relacions entre la suma i la multiplicació, així com entre la resta i la divisió, i el seu ús en situacions quotidianes. - Aplicació de les operacions combinades per resoldre problemes complexos (per exemple, sumar, restar i multiplicar en una situació pràctica com repartir diners o mesurar ingredients). - Problemes contextualitzats on s'ha d'utilitzar una combinació d'operacions per resoldre la situació.
Relació de divisibilitat: múltiples i divisors.	- Divisibilitat i propietats dels nombres: - Divisors i múltiples d'un nombre. - Regles de divisibilitat: per 2, 3, 5, 10, 6, 9 i altres nombres. - Nombres parells com a múltiples de dos i divisibles entre dos. - Relació entre múltiples i divisors (30 és múltiple de 5 i 5 és divisor de 30). - Ús de materials com reglets, graella del 100, entre altres.
Relació entre fraccions senzilles, decimals i percentatges.	- Iniciació a les equivalències entre fracció, decimal i percentatge. - Ús de les equivalències entre fracció, decimal i percentatge.
5. Educació financera	
PRIMER CICLE	
Sistema monetari europeu: monedes (1, 2 euros) i bitllets d'euro (5, 10, 20, 50 i 100), valor i equivalència.	- Ús del sistema monetari en contextos reals. - Reconeixement del valor i utilització de monedes i bitllets: 0'10€, 0'20€, 0'50€, 1€, 2€, 5€, 10€, 20€, 50€, 100€, 200€ i 500€. - Equivalències entre monedes i bitllets.
SEGON CICLE	
Càlcul i estimació de quantitats i canvi (euros i cèntims d'euro)	- Reconeixement del valor i utilització de monedes i bitllets: 0'01€, 0'02€, 0'05€, 0'10€, 0'20€, 0'50€.

a la vida quotidiana: ingressos, despeses i estalvi. Decisions de compra responsable.	- Reconeixement dels cèntims com a part de l'euro. - Iniciació al registre d'ingressos i despeses. - Problemes oberts de compra, atenent a aspectes de consum responsable. - L'estalvi com a part de la gestió econòmica personal: Propostes per a l'estalvi. - Consum responsable per al benefici individuals i de la societat. - Identificació d'ingressos (per exemple, diner que rep un infant per fer tasques a casa, diners d'una petita recompensa, etc.) i despeses (diners gastats en objectes quotidians com menjar, roba, joguines, etc.) en contextos quotidians.
---	---

TERCER CICLE

Resolució de problemes relacionats amb el consum responsable (valor/preu, qualitat/preu i millor preu) i amb els diners: preus, interessos i rebaxes.	- Comprensió i comparativa de diferents ofertes del mercat (2x1, 3x2, 2a unitat a meitat de preu, al 70%). - Resolució de problemes oberts de compra, atenent a aspectes de consum responsable i millor preu i/o conveniència. - Iniciació al concepte d'interessos en situacions contextualitzades. - Càlcul d'interessos en situacions contextualitzades. - Elaboració de diferents comparatives.
---	---

6. Raonament proporcional

TERCER CICLE

Situacions proporcionals i no proporcionals en problemes de la vida quotidiana: identificació com a comparació multiplicadora entre magnituds.	- Concepte de la proporcionalitat com a relació constant entre 2 magnituds (Exemple: preu i pes) en situacions contextualitzades. - Presentació de situacions no proporcionals (Exemple: altura i edat). - Identificació de raons i proporcions.
Resolució de problemes de proporcionalitat, percentatges i escales de la vida quotidiana, mitjançant la igualtat entre raons, la reducció a la unitat o ús de coeficients de proporcionalitat.	- Problemes de proporcionalitat per igualtat entre raons; reducció a la unitat (si 3 kg valen 6 €, 1 kg, val 2 €) o coeficients de proporcionalitat (rebaixa de 25% = coeficient 0,75). - Ús de les taules de proporcionalitat. - Càlcul de percentatges en contextos quotidians com descomptes, impostos o augments (per exemple, calcular el 20% de descompte en un producte que costa 50 euros). - Relació de percentatges amb raons: entendre que els percentatges són una forma de raó expressada sobre 100 (per exemple, el 25% de 200 és igual a $200 \times 25 / 100 = 50$). - Introducció a la representació de les escales en mapes i el seu ús per calcular distàncies reals a partir de distàncies en el plànol o mapa.

B. SENTIT DE LA MESURA

1. Magnitud

PRIMER CICLE

Atributs mesurables dels	- Introducció a la mesura de la longitud, massa i capacitat
--------------------------	---

objectes (longitud, massa, capacitat), distàncies i temps.	mitjançant unitats no convencionals com passos, pams, tasses, etc. - Introducció a la mesura de distàncies i del temps utilitzant unitats com l'any, mes, setmana, dia i hora.
Unitats convencionals (metre, quilo i litre) i no convencionals en situacions de la vida quotidiana.	- Longitud, massa i capacitat: Mesurament de longituds amb unitats convencionals (metre, centímetre) i no convencionals (passos, pams); massa amb unitats convencionals (gram, quilo) i no convencionals (pedres, peces); capacitat amb unitats convencionals (litre, mil·lilitre) i no convencionals (gots, tasses). - Distàncies i temps: Mesurament de distàncies curtes i llargues en contextos quotidians. - Ús pràctic del temps (any, mes, setmana, dia, hora) en activitats diàries.
Unitats de mesura del temps (any, mes, setmana, dia i hora) en situacions de la vida quotidiana.	- Lectura del calendari. - Lectura del rellotge: hora, mitges hores i quarts d'hora. Rellotge analògic i digital. - Relacions temporals: ahir, avui, demà, després-ahir.
SEGON CICLE	
Atributs mesurables dels objectes (longitud, massa, capacitat, superfície, volum i amplitud de l'angle).	- Noció de longitud, massa, capacitat i superfície. - Elecció de l'atribut adient en la mesura d'objectes (longitud, massa, capacitat i superfície). - Conscienciació i comprensió de les característiques mesurables d'un fenomen (distàncies i temps). - Consciència de l'amplitud dels angles, per exemple: recte, agut i obtús.
Unitats convencionals (km, m, cm, mm; kg, g; l i ml) i no convencionals en situacions de la vida quotidiana.	- Unitats no convencionals: antropomòrfiques (cos: pams, peus, passes...) i amb altres objectes propers (tassó, galleda, recipients de plàstic...). - Lectura, escriptura i relacions d'unitats convencionals (km, m, cm, mm, kg, g, l i ml).
Mesura del temps (any, mes, setmana, dia, hora i minuts) i determinació de la durada de períodes de temps.	- Lectura del rellotge: hora, minuts i segons; rellotge analògic i digital. - Relacions i equivalències entre hores, minuts i segons. - Relacions temporals entre dies, mesos i anys, i durades. - L'ús del calendari i l'horari. - Iniciació al càlcul de temps (sumar i restar unitats de temps).
TERCER CICLE	
Unitats convencionals del Sistema Mètric Decimal (longitud, massa, capacitat, volum i superfície), temps i grau (angles) en contextos de la vida quotidiana: selecció i ús de les unitats adequades.	- Ús de les unitats convencionals del Sistema Mètric Decimal per mesurar diferents magnituds com longitud, massa, capacitat, volum, superfície, temps i grau (angles), aplicant-les en contextos quotidians. - Selecció de la unitat adequada per mesurar una magnitud segons el context (per exemple, metres per distàncies llargues, grams per pesar aliments, litres per mesurar líquids). - Conversió entre unitats del mateix tipus de magnitud.
2. Mesura	
PRIMER CICLE	
Processos per mesurar mitjançant repetició d'una unitat i mitjançant la utilització	- Utilització d'instruments no convencionals: unitats antropomòrfiques i amb altres objectes. - Utilització d'instruments convencionals: regla,

d'instruments convencionals (regles, cintes mètriques, balances, calendaris...) i no convencionals en contextos familiars.	- flexòmetre, cinta mètrica, balança, bàscula, vasos mesuradors i calendari, entre d'altres. - Realització de mesurament emprant diferents processos.
SEGON CICLE	
Estratègies per realitzar la mesura amb instruments i unitats no convencionals (repetició d'una unitat, ús de quadrícules i materials manipulatiu) i convencionals.	- Ús d'unitats convencionals de longitud, com mil·límetres (mm), centímetres (cm), metres (m) i quilòmetres (km), per mesurar distàncies i mides d'objectes; de massa, com grams (g) i quilos (kg), per mesurar el pes d'objectes, com fruita o llibres; de capacitat, com litres (l) i mil·lilitres (ml), per mesurar líquids. - Repetició d'una unitat arbitrària mitjançant la utilització d'una unitat de mesura inventada o improvisada (passos, cordills, regles de paper, mans...). - Ús de quadrícules per mesurar espais o objectes. - Mesura d'objectes a partir de l'estimulació visual: quants de cops es podria repetir aquest objecte dins el que es vol mesurar? - Mesures indirectes amb balances o recipients.
Processos de mesura mitjançant instruments convencionals (regla, cinta mètrica, balances, rellotge analògic i digital).	- Mesura de longituds, rectes o corbes, amb regles o cintes mètriques i la correcta col·locació. - Lectura amb precisió dels valors de les unitats. - Mesura de superfícies amb regles o quadrícules. - Mesura, omplint o buidant recipients, de volums amb gerres graduades. - Mesura de masses amb balances i comparació. - Mesura i comparació del temps amb rellotges analògics i digitals; i cronòmetres.
TERCER CICLE	
Instruments (analògics o digitals) i unitats adequades per mesurar longituds, objectes, angles i temps: selecció i ús.	- Instruments per mesurar longituds: regla, cinta mètrica, compàs de mesura, entre d'altres (Digital: distanciòmetre per exemple). - Instruments per mesurar objectes i pes: bàscula (pes), provetes (capacitat), gerres graduades (volum), entre d'altres. - Instrument per mesurar angles: transportador (analògic o digital), angular (instruments de mesura d'angles més complexos). - Instrument per mesurar el temps: rellotge analògic i digital, cronòmetre i calendari. - Selecció/identificació de l'instrument adient per realitzar la mesura.
3. Estimació i relacions	
PRIMER CICLE	
Estratègies de comparació directa i ordenació de mesures de la mateixa magnitud.	- Comparació de la magnitud amb objectes quotidians. - Utilització dels braços com a balança, superposició d'objectes per comparar massa, ús de rellotges d'arena i/o espelmes. - Ordenacions de mesures (de més gran a més petit, de més llarg a més curt, de més feixuc a més lleuger...).
Estimació de mesures	- Estimació de distàncies, grandàries, masses, capacitat.

(distàncies, grandàries, masses, capacitats...) per comparació directa amb altres mesures.	- Estimació amb referències conegudes (per exemple: utilitzar el pas com a referència per estimar distàncies). - Comprovació i comparació de l'estimació. - Classificació de les distàncies, pes... - Ús de referències temporals ("uns minuts", "una estona", o "un temps curt").
SEGON CICLE	
Estratègies de comparació i ordenació de mesures de la mateixa magnitud (km, m, cm, mm; kg, g; l i ml): aplicació d'equivalències entre unitats en problemes de la vida quotidiana que impliquin convertir en unitats més petites.	- Comparació de distàncies, pesos i capacitats utilitzant les unitats corresponents (km, m, cm, mm; kg, g; l, ml). - Comparació directa d'objectes per identificar els valors més grans o més petits d'un conjunt. - Ordenació de diversos objectes de menor a major o viceversa segons una característica. - Comparació aproximada amb objectes coneguts com a referència per estimar altres magnituds. - Resolució de problemes contextualitzats de manera guiada i amb ajuda de diferents materials manipulatius. - Conversió entre unitats més grans i més petites utilitzant equivalències.
Estimació de mesures de longitud, massa i capacitat per comparació.	- Ús de nombres aproximats per treballar l'estimació abans de mesurar. - Estimació per comparació a simple vista del pes, mida i capacitat de diferents objectes.
Avaluació de resultats de mesures i estimacions o càlculs de mesures.	- Comprovació del resultat mitjançant mesures reals. - Raonament emprat per fer l'estimació. - Estimació de mesuraments i comparació amb els valors mesurats per avaluar l'error. - Capacitat per ajustar les estimacions en futures tasques.
TERCER CICLE	
Estratègies de comparació i ordenació de mesures de la mateixa magnitud aplicant les equivalències entre unitats (sistema mètric decimal) en problemes de la vida quotidiana.	- Conversió a una mateixa unitat en situacions contextualitzades. - Ús d'operacions senzilles per trobar diferències en situacions contextualitzades. - Ordenació de major a menor i a l'inrevés en situacions contextualitzades. - Comparació de mesures de la mateixa magnitud (longitud, massa, capacitat, temps, etc.) aplicant les equivalències entre unitats del sistema mètric decimal. - Aplicació de les unitats adequades segons la magnitud a mesurar i el context.
Relació entre el sistema mètric decimal i el sistema de numeració decimal.	- Multiplicació i divisió per 10, 100, 1000 o per potència en base 10.
Estimació de mesures d'angles i superfícies per comparació.	- Magnituds dels principals angles recte, pla i complet (90°, 180° i 360°). - Estimació per comparació a simple vista i amb l'ús del transportador. - Magnituds principals utilitzades en les superfícies (cm² i m²). - Estimació per comparació amb objectes coneguts i per repetició amb unitats més petites.
Avaluació de resultats de mesures i estimacions o	- Comparació de l'estimació amb el resultat mesurat real. - Comparació de l'estimació amb mesures ja

càlculs de mesures, raonant si són o no possibles.	familiaritzades. - Identificació de possibles errors en les mesures o estimacions. - Aproximació amb càlculs per verificar.
--	---

C. SENTIT ESPACIAL

1. Figures geomètriques de dues i tres dimensions

PRIMER CICLE

Figures geomètriques senzilles de dues dimensions en objectes de la vida quotidiana: identificació i classificació atenent als seus elements.	- Classificació de figures planes segons diferents criteris. - Identificació de figures planes a objectes i espais quotidians: triangles, quadrilàters, pentàgons i hexàgons.
Estratègies i tècniques de construcció de figures geomètriques senzilles d'una, dues o tres dimensions de manera manipulativa.	- Construcció de figures geomètriques per composició i descomposició amb altres figures. - Construcció de figures planes i formes tridimensionals senzilles com cubs, piràmides o cilindres amb diferents materials.
Vocabulari geomètric bàsic: descripció verbal dels elements i les propietats de figures geomètriques senzilles.	- Interior, exterior i contorn. - Línies obertes / tancades; línies corbes / rectes. - Coneixement i utilització del nom de les figures. - Identificació dels principals noms de la classificació per nombre de costats: triangles quadrilàters, pentàgons i hexàgons. - Identificació d'alguns elements bàsics de les figures planes: costat, vèrtex i angle. - Coneixement i utilització del nom de les figures. - Ús del vocabulari de les figures geomètriques de dues dimensions: costats, angles, vèrtexs, simetria, base, altures. - Ús del vocabulari de les figures geomètriques de tres dimensions: cares, arestes, vèrtexs, bases, volums.
Propietats de figures geomètriques de dues dimensions: exploració mitjançant materials manipulables i eines digitals.	- Exploració de les propietats de les figures planes: quadrats, rectangles, triangles, cercles i altres figures senzilles, amb materials com tangrams, blocs geomètrics, plantilles, entre d'altres.

SEGON CICLE

Figures geomètriques de dues o tres dimensions en objectes de la vida quotidiana: identificació i classificació atenent els seus elements i a les relacions entre ells.	- Classificació de figures de dues o tres dimensions segons diferents criteris (angles, arestes, vèrtexs..). - Identificació de figures de dues o tres dimensions a objectes i espais quotidians: triangles, quadrilàters, pentàgons, hexàgons, circumferència, primes, piràmides, con, cilindre i esfera.
Estratègies i tècniques de construcció de figures geomètriques de dues dimensions per composició i descomposició, mitjançant materials manipulables, instruments de dibuix (regle i esquadra) i aplicacions informàtiques.	- Construcció per composició de figures grans o complexes a partir de figures més petites o a la inversa per descomposició. - Utilització d'instruments de mesura: regle, esquadra i compàs. - Exemples de materials manipulatius: geoplà, paper, tangram, pattern blocks, escuradents i plastilina, plantilles geomètriques, entre altres. - Introducció a l'ús de programes o aplicacions

	informàtiques per dissenyar figures geomètriques.
Vocabulari: descripció verbal dels elements i les propietats de figures geomètriques senzilles.	- Coneixement i utilització del nom de les figures. - Elements bàsics de les figures planes: diagonal, perímetre, angles, simetries, longitud, radi. - Elements bàsics de les figures amb volum: cares, arestes, vèrtexs. - Descripció verbal de figures i cossos geomètrics senzills. - Propietats geomètriques de les figures geomètriques de dues i tres dimensions: - Nombre de costats, vèrtexs, cares, arestes i diagonals. - Identificació de figures i cossos geomètrics amb simetria (simetria axial, simetria rotacional).
Propietats de figures geomètriques de dues i tres dimensions: exploració mitjançant materials manipulables (quadrícules, geoplans, polícubs, etc.) i el maneig d'eines digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, robòtica educativa, etc.).	- Exploració i experimentació de les figures geomètriques a través de materials manipulatius com el tangram, el geoplà, els blocs geomètriques, figures retallables, fulls de quadrícula, entre altres. - Iniciació al maneig d'eines digitals per explorar figures geomètriques.
TERCER CICLE	
Figures geomètriques en objectes de la vida quotidiana: identificació i classificació atenent els seus elements i a les relacions entre ells.	- Identificació de les figures geomètriques, triangles, quadrats, rectangles, cercles i polígons més comuns en objectes quotidians: exploració i classificació segons les propietats - Classificació de figures geomètriques planes: triangles, quadrilàters (quadrats, rectangles, trapezis, rombes), cercles. - Classificació de figures sòlides: cubs, cilindres, piràmides, esfèriques, còniques. - Elements de les figures (costats, vèrtexs i angles) i relacions entre ells. - Reconeixement de figures geomètriques i sòlides en objectes més complexos del nostre entorn.
Tècniques de construcció de figures geomètriques per composició i descomposició, mitjançant materials manipulables, instruments de dibuix i aplicacions informàtiques.	- Construcció de figures geomètriques per composició i descomposició en parts més senzilles. Per exemple, amb blocs geomètrics, tangrams,... - Construcció de figures geomètriques i descomposició en parts més senzilles mitjançant instruments de dibuix. Per exemple, amb regla i compàs o amb aplicacions informàtiques.
Vocabulari geomètric: descripció verbal dels elements i les propietats de figures geomètriques.	- Definició dels elements bàsics de les figures geomètriques: costats, vèrtexs, angles. - Identificació de les propietats de les figures geomètriques, tals com, la igualtat de costats i angles; el paral·lelisme i la perpendicularitat; la simetria. - Establiment de relacions entre figures. - Operacions geomètriques: rotació, translació, simetria axial.
Propietats de figures	- Exploració de les propietats de les figures geomètriques

geomètriques: exploració mitjançant materials manipulatius (quadrícules, geoplans, polícubs, etc.) i eines digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, robòtica educativa, etc.).	amb materials manipulatius, tals com quadrícules, geoplans, polícubs. - Exploració de figures geomètriques amb eines digitals, tals com programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, robòtica educativa. - Propietats de les figures planes: paral·lelisme, perpendicularitat, angles (rectes, aguts, obtusos), simetria. - Propietats de figures sòlides: vèrtexs, arestes, simetria, relacions entre cares (per exemple, en un cub). - Ús de recursos manipulatius: quadrícules, geoplans, blocs lògics, etc. per explorar les propietats geomètriques.
2. Localització i sistemes de representació	
PRIMER CICLE	
Posició relativa d'objectes en l'espai i interpretació de moviments: descripció en referència a un mateix a través de vocabulari adequat (a dalt, a baix, davant, darrere, entre, més a prop que, menys a prop que, més lluny que, menys lluny que...).	- Identificació de línies per situar-se a l'espai (obertes, tancades, rectes, corbes, horitzontals i verticals). - Utilització dels conceptes espacials en relació a un mateix i a l'entorn (dins / fora, a prop / lluny, davant / darrere, dalt / baix, esquerra / dreta). - Descripció dels conceptes espacials a l'entorn utilitzant el sol (nord, sud, est, oest). - Ús de vocabulari específic de línies per situar-se a l'espai (obertes, tancades, rectes, corbes, horitzontals i verticals). - Posicions relatives d'objectes. Identificació i descripció de la posició relativa d'objectes en l'espai (a dalt, a baix, davant, darrere, entre, més a prop que, menys a prop que, més lluny que, menys lluny que...). - Orientació en l'espai. Pràctica de les posicions en funció de l'orientació del propi cos per exemple: Estic davant d'un llibre, a dalt d'un tauler, darrere d'una taula, etc. - Moviments en l'espai. Descriure moviments com desplaçament endavant, enrere, a l'esquerra, a la dreta, cap amunt, cap avall, etc. - Ús d'un vocabulari bàsic de localització quant a posició: "a dalt, a baix, davant, darrere, entre, a l'esquerra, a la dreta, més a prop, més lluny."; i a moviment: "endavant, enrere, a la dreta, a l'esquerra, amunt, avall."
SEGON CICLE	
Descripció de la posició relativa d'objectes en l'espai o de les seves representacions, utilitzant vocabulari geomètric adequat (paral·lel, perpendicular, oblic, dreta, esquerra, etc.).	- Interpretació de punts de referència de l'objecte utilitzant un vocabulari geomètric adequat. - Orientació en l'espai. - Interpretació i descripció de moviments en el plànol.
Descripció verbal i interpretació de moviments, en relació a un mateix o a altres punts de referència utilitzant vocabulari geomètric	- Observació d'objectes en l'espai i descripció de la seva posició utilitzant un vocabulari específic per a la descripció: davant, darrere, damunt, davall, a l'esquerra, a la dreta, proper, llunyà, a dalt, a baix. - Reproducció d'una situació a partir d'una descripció o

adequat.	indicació donada. - Iniciar-se en l'itinerari d'un recorregut. - Identificació i descripció de relacions espacials entre objectes, línies o direccions, fent ús del vocabulari adient: paral·lel, perpendicular, oblic.
Interpretació d'itineraris en plànols utilitzant suports físics i virtuals.	- Familiarització amb mapes impresos, plànols, croquis, apps i jocs interactius. - Lectura i interpretació de plànols i itineraris senzills. - Creació d'itineraris en línia. - Exploració de l'entorn real i el virtual. - Ús de suports físics (plànols de l'aula, escola, poble, entre d'altres) per representar itineraris.
TERCER CICLE	
Localització i desplaçaments en plànols i mapes a partir de punts de referència (inclosos els punts cardinals), direccions i càlcul de distàncies (escales): descripció i interpretació amb el vocabulari adequat en suports físics i virtuals.	- Conceptes bàsics: punt de referència, punts cardinals, direccions i desplaçaments, escales, mapes i plànols. - Interpretació i representació en suports físics de l'entorn. Per exemple, plànols de l'escola, mapes topogràfics,...entre d'altres. - Interpretació i representació en suports virtuals de l'entorn. Per exemple, plànols de l'entorn amb programes de realitat augmentada, jocs educatius de navegació, entre d'altres.
Descripció de posicions i moviments en el primer quadrant del sistema de coordenades cartesià.	- Sistema de coordenades. Eixos x (horitzontal), y (vertical). Primer quadrant. - Posició d'un punt en el primer quadrant aplicat a la vida quotidiana, com un mapa o jocs tipus Joc de vaixells. - Moviment d'un punt en el primer quadrant aplicat a la vida quotidiana. - Ús de les coordenades en mapes de ciutats, jocs o altres representacions pràctiques.
3. Visualització, raonament i modelització geomètrica	
PRIMER CICLE	
Models geomètrics en la resolució de problemes relacionats amb els altres sentits.	- Ús de models geomètrics per resoldre problemes.
Relacions geomètriques: reconeixement en l'entorn.	- Identificació i reconeixement de relacions geomètriques en el barri, l'escola, l'univers, la natura, l'arquitectura i l'art en general.
SEGON CICLE	
Estratègies per al càlcul de perímetres de figures planes i utilització en la resolució de problemes de la vida quotidiana.	- Comprensió del concepte de perímetre a partir d'exemples visuals. - Mesura del perímetre en el quadrat i el rectangle. - Dibuix a escala del perímetre a calcular en la resolució de problemes. - Utilització de materials manipulatius com cordills, regles o cintes per mesurar el perímetre d'objectes reals. - Aplicació del perímetre en situacions de la vida quotidiana: tancar espais, construccions i bricolatge, esports... - Ús d'estratègies per calcular el perímetre de figures comunes, com per exemple el quadrat: $\text{Perímetre} = 4 \times$

	costat.
Models geomètrics en la resolució de problemes relacionats amb els altres sentits.	- Ús de materials manipulatius (com tangrams, blocs lògics, entre d'altres) per representar problemes de la vida quotidiana i construir models físics de figures (p.ex., construir un model de la casa o el jardí). - Resolució de situacions pràctiques utilitzant models geomètrics, com calcular àrees i perímetres de diferents espais o representar amb figures geomètriques llocs i situacions concretes.
Reconeixement de relacions geomètriques en camps aliens a la classe de matemàtiques, com l'art, les ciències i la vida quotidiana.	- Geometria i l'art: formes geomètriques, proporció i simetria, translacions i figures 3D en l'arquitectura i les escultures. - Geometria i ciències: natura i les formes geomètriques.
TERCER CICLE	
Estratègies per al càlcul d'àrees i perímetres de figures planes en situacions de la vida quotidiana.	- Conceptes d'àrea i perímetre. - Estratègies per a calcular el perímetre de figures senzilles com el quadrat o el rectangle i de figures més complexes com el triangle. - Estratègies per a calcular l'àrea de figures senzilles com el quadrat o el rectangle, i el triangle i de figures compostes per les anteriors citades a través de la manipulació. - Ús de la unitat de mesura adequada per calcular àrees i perímetres de figures com rectangles, quadrats, triangles, cercles, etc. - Estratègies d'estimació i verificació.
Models geomètrics en la resolució de problemes relacionats amb els altres sentits.	- Ús de les figures geomètriques com quadrats, rectangles, triangles, cercles i sòlids com cubs i esfèrics per resoldre problemes relacionats amb l'arquitectura, l'enginyeria, o la natura. - Establiment de relacions de figures geomètriques amb altres àrees del coneixement com l'art (dibuixos simètrics, ús de figures en els quadres, mosaics), les ciències naturals (formes de cristalls, estructures naturals), i la tecnologia (disseny de models 3D, estructures).
Elaboració de conjectures sobre propietats geomètriques utilitzant instruments de dibuix (compàs i transportador d'angles) i programes de geometria dinàmica.	- Formulació de conjectures geomètriques sobre propietats com l'angle central i l'angle inscrit en un cercle, les propietats de les diagonals d'un rectangle o quadrat, o els angles de les figures poligonals. - Ús d'instruments de dibuix com el compàs, transportador, regla i esquadra. Per exemple, es poden dibuixar diversos triangles i sumar els seus angles. - Ús de programes de geometria dinàmica: interacció amb figures, per exemple canviant els angles; creació de patrons, per exemple amb mosaics.
Les idees i les relacions geomètriques en l'art, les ciències i la vida quotidiana.	- La geometria en l'art: proporció i simetria, dibuix i perspectiva, geometria en l'arquitectura, mosaics. - La geometria en les ciències: per exemple la cristal·lització de sals, les òrbites dels planetes,... - La geometria en la vida quotidiana: orientació espacial, models 3D, disseny.

4. Moviments i transformacions	
SEGON CICLE	
Identificació de figures transformades mitjançant translacions i simetries en situacions de la vida quotidiana.	- Definició i diferències entre el concepte de translació i simetria. - Observació, identificació i descripció a l'entorn de figures transformades per translacions i simetries. - Manipulació de materials per realitzar simetries i translacions: miralls, figures de tangram, entre altres.
Generació de figures transformades a partir de simetries i translacions d'un patró inicial i predicció del resultat.	- Creació de figures transformades a partir de simetries i translacions a partir d'un patró inicial. - Verbalització del procés fins arribar a la predicció del resultat.
TERCER CICLE	
Transformacions mitjançant girs, translacions i simetries en situacions de la vida quotidiana: identificació de figures transformades, generació a partir de patrons inicials i predicció del resultat.	- Conceptes bàsics: girs, translacions i simetries. - Identificació de figures transformades: observació de transformacions en l'entorn, reconeixement i descripció. - Creació de figures i patrons mitjançant translacions, girs i simetries. - Predicció del resultat d'una transformació.
Semblança en situacions de la vida quotidiana: identificació de figures semblants, generació a partir de patrons inicials i predicció del resultat.	- Conceptes bàsics de semblança (angles i proporció). - Identificació de figures semblants en el nostre entorn: observació, comparació i reconeixement. - Generació de figures semblants a partir de patrons. - Predicció del resultat semblant.

D. SENTIT ALGEBRAIC	
1. Patrons	
PRIMER CICLE	
Estratègies d'identificació, representació (verbal o mitjançant taules, gràfics i notacions inventades) i predicció raonada de termes a partir de les regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.	- Col·leccions de números: parells / senars, sèries aritmètiques. - Col·leccions geomètriques (quadrat, cercle, quadrat, cercle...). - Identificació de patrons de creixement o repetició en sèries numèriques senzilles, formes geomètriques, colors, mides, imatges, entre d'altres. - Introducció de la representació de patrons amb taules i/o gràfics senzills.
SEGON CICLE	
Identificació, descripció verbal, representació i predicció raonada de termes a partir de les regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.	- Identificació de patrons numèrics, visuals i geomètrics. - Explicació oral de l'element comú que comparteixen una sèrie de números, figures, imatges... - Vaticini de números, figures o imatges que falten d'una sèrie incompleta. - Operacions de sumes i restes amb nombres ocults. - Identificació de la norma dins una sèrie d'elements. - Predicció de les normes en les construccions de taules (múltiples). - Representació de funcions encadenades.
TERCER CICLE	
Estratègies d'identificació,	- Identificació de patrons i regularitats en col·leccions de

representació (verbal o mitjançant taules, gràfics i notacions inventades) i predicció raonada de termes a partir de les regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.	números, figures o imatges i explicació de les relacions entre els seus elements utilitzant taules, gràfics o descripcions verbals. - Representació de les regularitats identificades mitjançant esquemes, notacions o models visuals, i ús d'aquestes representacions per resoldre problemes concrets. - Descomposició de seqüències o col·leccions per avaluar-ne els elements i les relacions, i justificació de les prediccions raonades sobre termes futurs o elements que falten.
Creació de patrons recurrents a partir de regularitats o d'altres patrons utilitzant números, figures o imatges.	- Identificació i explicació de les regularitats en patrons donats, descrivint com es poden repetir o transformar per generar noves seqüències. - Ús de números, figures o imatges per construir patrons recurrents basats en regularitats observades o donades, respectant les regles definides. - Generació de nous patrons a partir de regularitats pròpies o combinant elements de patrons preexistents, formulant regles que estructurin les seqüències creades.
2. Model matemàtic	
PRIMER CICLE	
Procés guiat de modelització (dibuixos, esquemes, diagrames, objectes manipulables, dramatitzacions...) en la comprensió i resolució de problemes de la vida quotidiana.	- Introducció a la representació d'un problema mitjançant dibuixos, esquemes, representacions visuals, entre altres. - Comprensió del concepte de modelització. - Ús de representacions gràfiques per representar situacions quotidianes com repartir objectes, contar, ordenar, o calcular quantitats, entre d'altres.
SEGON CICLE	
Procés pautat de modelització usant representacions matemàtiques (gràfiques, taules...) per facilitar la comprensió i la resolució de problemes de la vida quotidiana.	- Lectura i comprensió de diagrames de barres, gràfiques i taules. - Jocs de recollides de dades a partir dels seus interessos com per exemple el número de peu dels companys, mesos de celebració d'aniversaris, dia de la setmana que varen néixer... - Representació de parells ordenats en un sistema de coordenades cartesianes. - Plantejament de problemes utilitzant sumes, restes, multiplicacions i divisions. Ús de gràfiques per resoldre problemes. - Interpretació de taules i gràfics de funcions.
TERCER CICLE	
Procés de modelització a partir de problemes de la vida quotidiana, usant representacions matemàtiques.	- Anàlisi de problemes de la vida quotidiana, identificació de les relacions matemàtiques implícites i descripció de com es poden representar mitjançant models matemàtics senzills. - Ús de representacions matemàtiques com taules, gràfics, equacions o esquemes per modelar situacions quotidianes, resolent problemes de manera estructurada.

	- Desenvolupament de models matemàtics propis per donar resposta a problemes reals.
3. Relacions i funcions	
PRIMER CICLE	
Expressió de relacions d'igualtat i desigualtat mitjançant els signes $=$ i $\neq$ entre expressions que incloguin operacions.	- Relacions d'igualtat (conversió entre membres certa) i desigualtat (conversió entre membres falsa). - Introducció a l'ús dels signes d'igualtat i desigualtat mitjançant els signes $=$ i $\neq$. - Comparació d'igualtats i desigualtats.
Representació de la igualtat com a expressió d'una relació d'equivalència entre dos elements i obtenció de dades senzilles desconegudes (representats per mitjà d'un símbol) en qualsevol dels dos elements.	- Igualtat com a equivalència entre dos elements. - Utilització de símbols per representar dades desconegudes com "$_$" o "x".
SEGON CICLE	
Relacions d'igualtat i desigualtat, i ús dels signes $=$ i $\neq$ entre expressions que incloguin operacions i les seves propietats.	- Propietats de les operacions. Introducció a les relacions d'igualtat ($=$) i desigualtat ($\neq$). - Comparació de sèries de números, imatges i quantitats. - Comparació de sumes en horitzontal fins a 2 xifres. - Comparació de restes en horitzontal fins a 2 xifres. - Comparació de multiplicacions d'1 xifra.
La igualtat com a expressió d'una relació d'equivalència entre dos elements i obtenció de dades senzilles desconegudes (representats per mitjà d'un símbol) en qualsevol dels dos elements.	- Igualtats i desigualtats entre nombres. - Addició o subtracció d'elements per arribar a la igualtat. - Descobriment dels operands desconeguts en qualsevol sèrie dels dos elements d'una igualtat. - Aproximació de multiplicacions, per exemple $9,5 \times 25 < 10 \times 25$. - Identificació de factors desconeguts en qualsevol dels dos elements d'una igualtat.
Representació de la relació "major que" i "menor que", i ús dels signes $<$ i $>$.	- Ordenació de sèries de números fins a 9999 fent ús dels termes "major que" i "menor que", i ús dels signes $<$ i $>$. - Comparació de nombres fins a 9999 fent ús dels termes "major que" i "menor que", i ús dels signes $<$ i $>$. - Escriptura d'enunciats fent servir signes com $<$, $>$, $=$ i $\neq$. - Predicció de termes i patrons, taules i parells ordenats.
TERCER CICLE	
Relacions d'igualtat i desigualtat i ús dels signes $<$ i $>$. Determinació de dades desconegudes (representats per mitjà d'una lletra o un símbol) en expressions senzilles relacionades mitjançant aquests signes i els signes $=$ i $\neq$.	- Identificació i interpretació de les relacions d'igualtat i desigualtat entre quantitats utilitzant els signes $<$, $>$, $=$ i $\neq$ en expressions senzilles. - Resolució d'expressions matemàtiques senzilles que inclouen dades desconegudes representades per lletres o símbols, utilitzant relacions d'igualtat o desigualtat per trobar el seu valor. - Comprovació d'expressions matemàtiques senzilles amb signes d'igualtat i desigualtat per verificar la correcció de les solucions obtingudes i justificar les relacions representades.
4. Pensament computacional	

PRIMER CICLE	
Estratègies per a la interpretació d'algorismes senzills (rutines, instruccions amb passos ordenats...).	- Introducció a l'algorisme com una sèrie d'instruccions o passos ordenats que cal seguir per resoldre un problema o tasca. - Creació de seqüències matemàtiques senzilles (seqüències numèriques), rutines per a la classificació i ordenació, etc.
SEGON CICLE	
Estratègies per a la interpretació i modificació d'algorismes senzills (regles de jocs, instruccions seqüencials, bucles, patrons repetitius, programació per blocs, robòtica educativa...).	- Utilització i possibilitats de la calculadora per resoldre problemes. - Multiplicació de nombres de 3 xifres per 1 xifra. - Multiplicació de nombres de 2 xifres per 2 xifres. - La pràctica de jocs a partir de la lectura i comprensió de les instruccions d'aquest. - Utilització de representacions matemàtiques com taules i gràfics. - Seqüenciació de passes per arribar a una solució. - Introducció als conceptes bàsics de robòtica. - Comprensió i aplicació de bucles i patrons repetitius per simplificar algorismes i tasques de programació. - Ús d'eines senzilles de programació per programar robots físics.
TERCER CICLE	
Estratègies per a la interpretació, modificació i creació d'algorismes senzills (seqüències de passos ordenats, esquemes, simulacions, patrons repetitius, bucles, instruccions niades i condicionals, representacions computacionals, programació per blocs, robòtica educativa...).	- Interpretació d'algorismes senzills i explicació del funcionament de seqüències de passos ordenats, incloent-hi patrons repetitius, bucles i condicionals, en diferents formats com esquemes o programació per blocs. - Modificació d'algorismes existents per ajustar-los a noves necessitats o situacions, utilitzant estratègies com la reorganització de passos, l'addició de condicionals o l'optimització de bucles en contextos com la robòtica educativa o simulacions. - Desenvolupament d'algorismes senzills propis, dissenyant seqüències de passos ordenats que incloguin bucles, patrons repetitius, o instruccions, representats mitjançant programació per blocs o altres eines computacionals.

E. SENTIT ESTOCÀSTIC	
1. Organització i anàlisi de dades	
PRIMER CICLE	
Estratègies de reconeixement dels principals elements i extracció de la informació rellevant de gràfics estadístics molt senzills de la vida quotidiana (pictogrames, gràfiques de barres...).	- Iniciació a l'ús de materials manipulatiu, de gràfiques de barres, pictogrames i graelles de doble entrada. - Extracció d'informació bàsica de gràfics senzills. - Lectura i interpretació de gràfics de barres. - Detecció d'atributs comuns dels elements d'un conjunt. - Probabilitat: esdeveniment segur i esdeveniment impossible.
Estratègies senzilles per a la recollida, classificació i recompte de dades	- Classificació i ordenació d'objectes segons els seus atributs. - Elaboració de registres amb dades comunes.

qualitatives i quantitatives en mostres petites.	- Recompte i comparació de dades.
Representació de dades obtingudes a través de recomptes mitjançant gràfics estadístics senzills i recursos manipulables i tecnològics.	- Representació de pictogrames senzills i gràfics estadístics senzills. - Identificació d'una taula de doble entrada. - Iniciació a la interpretació de gràfiques i estadístiques senzilles.
SEGON CICLE	
Gràfics estadístics de la vida quotidiana (pictogrames, gràfiques de barres, histogrames...): lectura i interpretació.	- Introducció als gràfics estadístics: pictogrames, gràfiques de barres i histogrames. - Lectura i comprensió de dades en pictogrames, taules i gràfics de barres horitzontals i verticals. - Identificació de les dades que aporten les taules i els diferents tipus de gràfics. - Representació i interpretació de la informació en un diagrama.
Estratègies senzilles per a la recollida, classificació i organització de dades qualitatives o quantitatives discretes en mostres petites mitjançant calculadora i aplicacions informàtiques senzilles. Freqüència absoluta: interpretació.	- Formulació de preguntes que es puguin respondre amb una investigació estadística senzilla. - Utilització de jocs a partir dels seus interessos per recollir dades. - Identificació i comparació del número de vegades que es repeteixen cada una de les dades recollides. - Ús de la calculadora i aplicacions informàtiques senzilles. - Recollida, classificació i organització de dades de manera ordenada. - Càlcul de la freqüència absoluta.
Gràfics estadístics senzills (diagrama de barres i pictogrames) per representar dades seleccionant el més convenient, mitjançant recursos tradicionals i aplicacions informàtiques senzilles.	- Introducció als gràfics estadístics: pictogrames, gràfiques de barres i histogrames. - Identificació de diferents tipus de gràfics estadístics senzills. - Selecció d'un tipus de gràfic en funció de les dades a representar. - Construcció de gràfics amb recursos tradicionals a partir de les dades recollides. - Ús d'aplicacions informàtiques senzilles per a l'elecció del tipus de gràfic més adient.
La moda: interpretació com la dada més freqüent.	- Introducció al concepte de moda com la dada que apareix amb més freqüència en un conjunt de dades. - Detecció/identificació de la moda a partir del recompte de les freqüències absolutes.
Comparació gràfica de dos conjunts de dades per establir relacions i extreure conclusions.	- Comparació de la freqüència absoluta i moda de gràfics de fonts diferents. - Comunicació de manera comprensible de les conclusions de la comparació.
TERCER CICLE	
Conjunts de dades i gràfics estadístics de la vida quotidiana: descripció, interpretació i anàlisi crítica.	- Descripció dels conjunts de dades i gràfics estadístics utilitzats en la vida quotidiana, identificant els components clau com les variables i les representacions gràfiques. - Interpretació de conjunts de dades i gràfics estadístics, d'infografies i gràfics creatius dels mitjans de comunicació.

	- Anàlisi crítica de conjunts de dades i gràfics, identificant la fiabilitat de les dades utilitzades, així com la seva aplicabilitat a contextos de la vida quotidiana.
Estratègies per a la realització d'un estudi estadístic senzill: formulació de preguntes i recollida, registre i organització de dades qualitatives i quantitatives procedents de diferents experiments (enquestes, mesuraments, observacions...). Taules de freqüències absolutes i relatives: interpretació.	- Formulació de preguntes clares i concretes per a la realització d'un estudi estadístic senzill i explicació dels processos de recollida, registre i organització de dades qualitatives i quantitatives a partir d'experiments com enquestes, mesuraments o observacions. - Recollida i registre de dades de manera estructurada. Organització en taules de freqüències absolutes i relatives per facilitar la seva anàlisi. - Interpretació de taules de freqüències absolutes i relatives per identificar tendències, comparacions o patrons, i extreure conclusions significatives a partir de les dades recollides.
Gràfics estadístics senzills (diagrama de barres, diagrama de sectors, histograma, etc.): representació de dades mitjançant recursos tradicionals i tecnològics i selecció del més convenient.	- Selecció dels diferents tipus de gràfics estadístics senzills (diagrama de barres, diagrama de sectors, histograma, etc.), identificant els casos en què cadascun és més adequat per representar certs tipus de dades. - Representació de les dades mitjançant gràfics estadístics senzills utilitzant recursos tradicionals (com paper i llapis) i tecnològics (com programes o aplicacions digitals), seleccionant el tipus de gràfic més adequat per a les dades.
Mesures de centralització (mitjana i moda): interpretació, càlcul i aplicació.	- Explicació de les mesures de centralització (mitjana i moda), identificant les situacions en què s'utilitzen i com es calculen a partir de conjunts de dades. - Càlcul de la mitjana i la moda de conjunts de dades i ús dels procediments matemàtics adequats per obtenir els valors corresponents. - Interpretació dels resultats obtinguts a partir de la mitjana i la moda, avaluant la seva aplicabilitat en diferents contextos i utilitzant-los per extreure conclusions sobre les dades analitzades.
Mesures de dispersió (rang): càlcul i interpretació.	- Definició del rang com a mesura de dispersió i com es relaciona amb la variabilitat d'un conjunt de dades. - Càlcul del rang d'un conjunt de dades, subtracció del valor mínim i del valor màxim per determinar la seva dispersió. - Interpretació del rang d'un conjunt de dades.
Calculadora i altres recursos digitals, com el full de càlcul, per organitzar la informació estadística i realitzar diferents visualitzacions de les dades.	- Ús de calculadores i altres recursos digitals, com els fulls de càlcul, per organitzar, gestionar i analitzar dades estadístiques de manera eficaç. - Creació de visualitzacions de les dades (com gràfics de barres, de sectors, o histogrames) utilitzant recursos digitals, i selecció de les eines més adequades per representar clarament la informació segons el tipus de dades.
Relació i comparació de dos conjunts de dades a partir de la seva representació gràfica: formulació de conjectures, anàlisi de la dispersió i	- Representació gràfica de dos conjunts de dades (per exemple, mitjançant gràfics de barres, diagrames de sectors, o histogrames) i ús d'aquestes representacions per formular conjectures sobre les relacions entre ells. - Anàlisi de la dispersió i les tendències de dos conjunts

obtenció de conclusions.	de dades a partir de les seves representacions gràfiques, formulació de conclusions sobre les seves possibles relacions o diferències, i justificació de les observacions fetes.
2. Incertesa	
SEGON CICLE	
La probabilitat com a mesura subjectiva de la incertesa. Reconeixement de la incertesa en situacions de la vida quotidiana i mitjançant la realització d'experiments.	- Ús de la probabilitat com a mesura de la incertesa. - Predicció de resultats a partir de l'experiència en situacions quotidianes. - Predicció de resultats en situacions d'atzar.
Identificació de succés segur, succés possible i succés impossible.	- Diferenciació entre esdeveniments segurs i impossibles. - Diferenciació entre esdeveniments segurs, possibles i impossibles.
Comparació de la probabilitat de dos successos de manera intuïtiva.	- Comparació entre un fet segur i un altre impossible. - Comparació entre un fet segur i un altre possible. - Comparació entre un fet possible i un altre impossible. - Comparació entre un fet segur, possible i impossible.
TERCER CICLE	
La incertesa en situacions de la vida quotidiana: quantificació i estimació subjectiva i mitjançant la comprovació de l'estabilització de les freqüències relatives en experiments aleatoris repetitius.	- Comprensió de la incertesa en situacions de la vida quotidiana, diferenciació entre estimacions subjectives i la quantificació de la incertesa mitjançant experiments aleatoris repetitius. - Aplicació d'estimacions subjectives de la probabilitat d'esdeveniments en situacions concretes de la vida quotidiana i, a través d'experiments aleatoris, comprovació de l'estabilització de les freqüències relatives a mesura que s'incrementen els experiments. - Anàlisi de la incertesa mitjançant la comparació entre estimacions subjectives i la verificació empírica dels resultats obtinguts en experiments repetitius, avaluant la precisió de les estimacions en funció de l'evolució de les freqüències relatives.
Càlcul de probabilitats en experiments, comparacions o recerques en els quals sigui aplicable la regla de Laplace: aplicació de tècniques bàsiques del comptatge.	- Concepte de probabilitat en experiments aleatoris i com la regla de Laplace s'aplica per calcular probabilitats en situacions amb resultats igualment possibles, utilitzant tècniques bàsiques de comptatge. - Aplicació de la regla de Laplace per calcular probabilitats en experiments aleatoris senzills, utilitzant tècniques de comptatge per determinar el nombre de resultats favorables i totals possibles. - Comparació dels resultats obtinguts en experiments amb probabilitats calculades mitjançant la regla de Laplace, i interpretació dels resultats obtinguts per comprendre la relació entre les probabilitats teòriques i les observades en experiments pràctics.
3. Inferència	
SEGON CICLE	
Formulació de conjectures a partir de les dades recollides i analitzades, donant-hi sentit	- Formulació de conjectures (relacions entre variables) a partir de les dades recollides. - Revisió de les conjectures formulades i comprovació

en el context d'estudi.	mitjançant l'observació o recollint noves dades.
TERCER CICLE	
Identificació d'un conjunt de dades com a mostra d'un conjunt més gran i reflexió sobre la població a la qual és possible aplicar les conclusions de recerques estadístiques senzilles.	- Diferència entre una mostra i una població, identificant quan un conjunt de dades es considera representativa d'un conjunt més gran i com es poden aplicar les conclusions a la població. - Ús del conjunt de dades com a mostra per extreure conclusions sobre la població més gran, aplicant els conceptes de representativitat i variabilitat. - Reflexió i avaluació sobre la validesa de les conclusions obtingudes, tenint en compte factors com la mida de la mostra i el mètode de selecció.

F. SENTIT SOCIOAFECTIU	
1. Creences, actituds i emocions	
PRIMER CICLE	
Gestió emocional: estratègies d'identificació i expressió de les pròpies emocions davant les matemàtiques. Curiositat i iniciativa en l'aprenentatge de les matemàtiques.	- Identificació i gestió de les emocions davant les matemàtiques. - Curiositat i iniciativa en l'aprenentatge de les matemàtiques.
SEGON CICLE	
Gestió emocional: estratègies d'identificació i manifestació de les pròpies emocions davant les matemàtiques. Iniciativa i tolerància davant la frustració en l'aprenentatge de les matemàtiques.	- Foment d'actituds positives cap als reptes, tolerància davant de l'errada com a un punt de millora de l'aprenentatge. - Ús de recursos i activitats que ajudin a sentir-se capaç i motivat. - Capacitat de reconèixer i expressar les emocions pròpies que poden sorgir de l'aprenentatge de les matemàtiques.
Foment de l'autonomia i estratègies per a la presa de decisions en situacions de resolució de problemes.	- El diàleg com a eina mediatra per treballar les diferències entre els companys de grup. - Comunicació de forma respectuosa de les opinions. - Foment de la capacitat per prendre decisions en situacions de resolució de problemes.
TERCER CICLE	
Autoregulació emocional: autoconcepte i aprenentatge de les matemàtiques des d'una perspectiva de gènere. Estratègies de millora de la perseverança i el sentit de la responsabilitat cap a l'aprenentatge de les matemàtiques.	- Identificació d'estratègies per la millora de la perseverança i el sentit de responsabilitat en l'aprenentatge de les matemàtiques, aplicant tècniques d'autoregulació emocional per afrontar dificultats i mantenir-se motivat davant els reptes. - Reflexió sobre la influència de l'autoconcepte i els rols de gènere en l'aprenentatge de les matemàtiques, proposant millores en les estratègies educatives per fomentar una actitud positiva, la perseverança i el sentit de responsabilitat en tots els estudiants, independentment del seu gènere.
Flexibilitat cognitiva, adaptació i canvi d'estratègia en cas necessari. Valoració de l'error com a oportunitat	- Percepció de l'error com una oportunitat d'aprenentatge en lloc d'un fracàs. - Canvi d'estratègia quan una solució no és efectiva. - Reflexió dels errors com a estratègia constructiva per

d'aprenentatge.	millorar i ajustar el procés d'aprenentatge.
2. Treball en equip, inclusió, respecte i diversitat	
PRIMER CICLE	
Identificació i rebuig d'actituds discriminatòries davant les diferències individuals presents a l'aula. Actituds inclusives i acceptació de la diversitat del grup.	- Reconeixement de les característiques, habilitats, gustos,... de cada persona i respectar-los. - Participació en activitats de cooperació i ajuda mútua. - Reconeixement de situacions d'exclusió o manca de respecte i com ajudar els companys o cercar ajuda.
Participació activa en el treball en equip: interacció positiva i respecte pel treball dels altres.	- Assumpció dels rols i responsabilitats dins de l'equip cooperatiu. - Normes consensuades per al treball en equip cooperatiu. - Ús de diferents estratègies d'aprenentatge cooperatiu.
Contribució de les matemàtiques als diferents àmbits del coneixement humà des d'una perspectiva de gènere.	- Descoberta de figures importants en les matemàtiques a través de contes, activitats de diferents gèneres, entre altres.
SEGON CICLE	
Sensibilitat i respecte davant les diferències individuals presents a l'aula: identificació i rebuig d'actituds discriminatòries.	- Respecte cap a l'opinió i aportació de la resta de companys. - Acceptació de les diferències entre els companys. - Detecció i gestió d'actituds discriminatòries.
Participació activa en el treball en equip, escolta activa i respecte pel treball dels altres.	- Assumpció de la responsabilitat assignada. - Respecte cap a la tasca que desenvolupen la resta de companys. - Tècniques de cooperatiu: equips d'ajuda mútua, grups d'investigació, diaris de grups, projectes grupals, entre altres.
Reconeixement i comprensió de les emocions i experiències dels altres davant les matemàtiques.	- Identificació d'emocions a través de l'observació i el diàleg davant les activitats matemàtiques. - Empatia en l'aprenentatge oferint suport i reforçant el treball en equip.
Valoració de la contribució de les matemàtiques als diferents àmbits del coneixement humà des d'una perspectiva de gènere.	- Models de dones que han contribuït al desenvolupament de les matemàtiques. - Reflexió sobre la igualtat en les capacitats per aprendre matemàtiques de d'una perspectiva del gènere i la contribució d'aquestes habilitats al món que ens envolta.
TERCER CICLE	
Respecte per les emocions i experiències dels altres davant les matemàtiques.	- Identificació de les emocions i experiències dels altres davant les matemàtiques. - Respecte per les emocions i experiències dels altres, per exemple amb l'escolta activa i el foment d'un ambient de confiança.
Aplicació de tècniques simples per al treball en equip en matemàtiques, i estratègies per a la gestió de conflictes, promoció de conductes empàtiques i inclusives i	- Aplicació de tècniques senzilles per fomentar el treball en equip en activitats matemàtiques, com assignar rols dins d'un grup o utilitzar dinàmiques cooperatives. - Estratègies per gestionar conflictes dins de l'equip i afavoriment de conductes empàtiques segons el respecte i la inclusió de tots els membres.

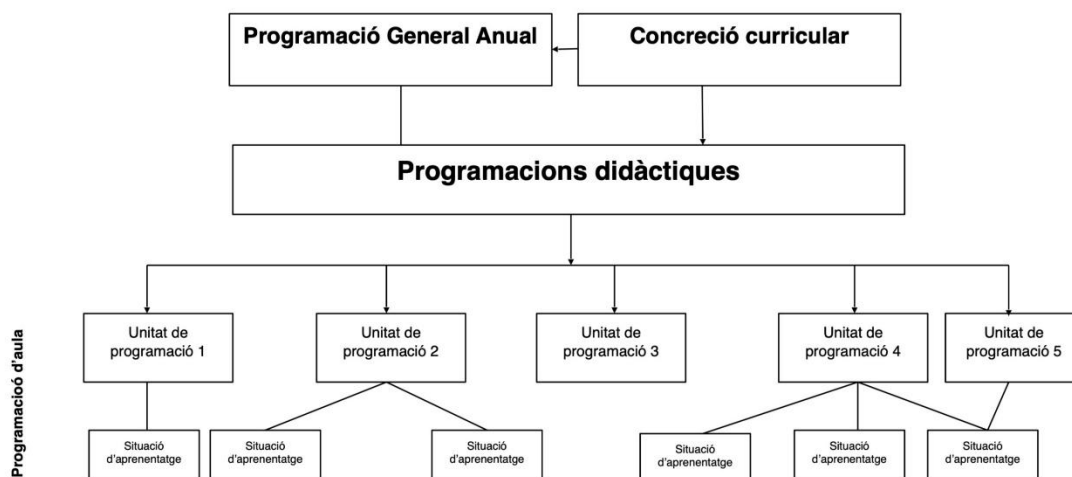
acceptació de la diversitat present a l'aula i en la societat.	- Acceptació de les diferents formes de pensar vist com a proposta de millora per crear entorns més col·laboratius i respectuosos.
Valoració de la contribució de les matemàtiques als diferents àmbits del coneixement humà des d'una perspectiva de gènere.	- Les matemàtiques com a eina fonamental en diversos àmbits del coneixement humà, com per exemple, la ciència, l'art, l'economia,... i com les perspectives de gènere poden influir en l'accés, la participació i la contribució a aquests àmbits. - Percepció d'estereotips de gènere en les ciències i les matemàtiques, aplicats, per exemple, tant en la mostra de figures femenines que han contribuït a fet rellevants de les matemàtiques, com en introducció de temàtiques de gènere en els problemes matemàtics o situacions del món real que fomentin la igualtat i el respecte per ambdós sexes.

ANNEX 3

Relació entre alguns elements de concreció curricular

El següent esquema pretén aclarir la relació entre alguns nivells de concreció curricular i, en concret, entre les unitats de programació i les situacions d'aprenentatge.

La programació general anual conté, entre d'altres elements, les programacions didàctiques, l'estructura de les quals s'estableix a l'article 32 d'aquest Decret. Les programacions didàctiques i la programació general anual han de respectar tot allò que s'estableix a la concreció curricular del centre i al projecte educatiu de centre.

La programació didàctica ha de preveure la temporització de les unitats de programació. El desenvolupament i concreció de les unitats de programació que fan els docents per adaptar-les de la millor manera possible a les característiques dels seus grups és el que s'entén per programació d'aula. D'acord amb el que el docent consideri que és més adequat per a l'aprenentatge dels seus alumnes, cada unitat de programació pot incloure un nombre diferent de situacions d'aprenentatge o no incloure'n cap.

ANNEX 4

Situacions d'aprenentatge

L'educació primària és considerada com una etapa especialment important, ja que amb ella s'inicia l'escolarització obligatòria. Al llarg d'aquesta, l'alumnat ha d'assentar les bases que li permetin prosseguir amb èxit la seva formació a l'Educació Secundària Obligatòria, a més d'aconseguir un desenvolupament competencial adequat, per tal de continuar la seva formació al llarg de tota la vida.

Les situacions d'aprenentatge representen una eina eficaç per a integrar els distints elements curriculars de les àrees o àmbits, contribuint així al desenvolupament competencial de manera transversal, globalitzada i interdisciplinària. Amb la finalitat que els alumnes participin activament en el seu desenvolupament, les situacions d'aprenentatge cal que s'articulin en torn als seus interessos, concebuts com part de l'interès comú de la comunitat o de la societat sempre que siguin compatibles amb els objectius de l'etapa. D'aquesta manera es promou l'extensió del focus d'interès dels alumnes més enllà del seu context immediat amb objecte d'ampliar la seva visió global, incentivant així la seva curiositat i emprenedoria, assentant les bases per a l'aprenentatge al llarg de la vida i proporcionant respostes als reptes del segle XXI.

Les situacions d'aprenentatge han de partir dels coneixements previs dels alumnes després d'haver adquirit determinats sabers bàsics a través del desenvolupament d'altres recursos metodològics que abasten des de la instrucció directa a la indagació. Poden comprendre sabers bàsics d'un únic bloc, de diversos i inclús de diferents àrees. Així mateix, han d'estimular l'autonomia, l'hàbit de l'esforç, la responsabilitat, la iniciativa, la reflexió crítica i l'esperit de cooperació.

Una situació d'aprenentatge és una activitat o seqüència d'activitats que contribueixen al desenvolupament de les competències clau i/o específiques dels alumnes. La seva realització ha de suposar la transferència dels aprenentatges adquirits prèviament per part dels alumnes a un determinat entorn, podent ser aquest una altra àrea o àmbit de l'etapa, a fi de fomentar la motivació, iniciativa, autonomia i reflexió crítica, així com la generalització de l'aprenentatge en diferents contextos.

En relació als recursos i materials didàctics de destí, cal oferir-se, quan sigui possible, múltiples formes de comunicar i de representar la informació. Així, en determinats casos, els estudiants podran mostrar els seus resultats i conclusions amb el mitjà que millor s'adapti a les seves necessitats o habilitats. No obstant l'anterior, les tecnologies digitals han d'emprar-se amb solvència i responsabilitat juntament amb una varietat de recursos analògics, tenint present la maduresa

psicoevolutiva i les capacitats dels alumnes per emprar-les de manera eficient, ètica i segura.

En relació a l'avaluació, que cal entendre com un procés continu de retroalimentació i millora, les evidències d'aprenentatge o instruments d'avaluació han d'estar lligades a les competències específiques, prenent com a referència els criteris d'avaluació. Per a l'avaluació de determinades competències clau i específiques, l'observació en l'aula s'ha de concebre com una tècnica d'avaluació privilegiada. En tot cas, cal emprar diversos instruments d'avaluació adaptats a les distintes situacions d'aprenentatge.

S'assumeix que no tots els principis o orientacions han d'estar presents de manera simultània en totes les situacions d'aprenentatge, però sí cal que s'integrin en l'etapa.

Una situació d'aprenentatge no requereix, necessàriament, del desenvolupament per escrit d'un disseny o estructura. No obstant l'anterior, en el cas que el docent requereixi un disseny, estructura o planificació específic, es proporcionen a continuació exemples diversos de models d'estructura orientatius.

ESBORRANY

ANNEX 5

Orientacions metodològiques de l'etapa

Amb la finalitat d'orientar les decisions sobre estratègies, procediments i accions de pràctica educativa en els centres educatius que imparteixen l'educació primària en la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, s'enumeren els principis metodològics vàlids per a tota l'etapa i coordinats com els plantejats en el conjunt de les etapes del sistema educatiu.

Aquests principis es troben interrelacionats entre sí i són plenament coherents amb la resta d'elements curriculars establerts en aquest decret, essent els quatre primers els que serveixen com a marc general de la resta.

- a) El disseny inicial de l'ensenyament garantint la inclusió efectiva i l'accés universal.
- b) La planificació de l'ensenyament de nous aprenentatges a partir d'allò que l'alumne sap i és capaç de fer, creant les condicions per a incorporar-los en l'estructura mental de l'alumne, la qual cosa permetrà que esdevinguin com a aprenentatges consolidats.
- c) L'estructuració de l'ensenyament per a facilitar l'aprenentatge, la construcció de significat, la comprensió i el raonament per part dels alumnes, estimulants-ne els processos de pensament.
- d) La reflexió sobre el propi aprenentatge (metacognició), tot promovent que els alumnes prenguin consciència dels seus processos d'aprenentatge.
- e) L'assoliment d'un bon clima d'aula que permeti als alumnes centrar-se en el seu aprenentatge i ajudi en el seu procés d'educació emocional, essent especialment rellevant la claredat i consistència de les normes i la qualitat de les relacions personals.
- f) El foment del compromís dels alumnes amb el seu aprenentatge, promovent la motivació intrínseca, vinculada a la responsabilitat, autonomia i desig d'aprendre.
- g) El foment de la creativitat mitjançant tasques i activitats obertes que suposin un repte per als alumnes.
- h) La preparació per a la resolució de problemes en contextos reals o simulats, treballant la planificació i el raonament, la capacitat d'adaptació a noves situacions, la intuïció, l'aprenentatge des dels errors, la prova...

- i) La contribució a l'autonomia en els aprenentatges com a element fonamental per a l'aprenentatge al llarg de la vida.
- j) L'aplicació d'allò après durant l'escolaritat en diferents contextos reals o simulats, mostrant la seva funcionalitat i contribuint al desenvolupament de les competències clau.
- k) Una formació integral en la qual la motricitat s'ha d'entendre com un mitjà i com un fi, en tant que l'activitat mental i l'activitat física dels alumnes s'enriqueixen mútuament.
- l) La inclusió de les tecnologies digitals com un recurs didàctic, que cal emprar amb solvència i responsabilitat.
- m) La concreció de la interrelació dels aprenentatges tant en cada matèria com interdisciplinàriament.
- n) La coherència entre els procediments per a l'aprenentatge i per a una avaluació objectiva.
- o) La combinació de diversos tipus d'agrupaments, valorant el treball en equip i l'aprenentatge cooperatiu com a mitjans per afavorir l'atenció de qualitat a tots els alumnes i l'educació en valors.
- p) La progressió adequada de tots els elements curriculars en els diferents cursos de l'etapa.
- q) El treball en equip dels mestres, de manera que es garanteixi la coordinació entre els docents de la mateixa etapa i es faciliti l'aprenentatge interdisciplinar.
- r) L'actuació del docent com a exemple del qual han d'aprendre els alumnes, tant en relació al saber com al saber fer, i com a impulsor de l'aprenentatge i la motivació.
- s) La relació amb l'entorn social i cultural, afavorint la permeabilitat amb l'entorn del qual procedeixen els alumnes.
- t) L'aprenentatge per descobriment a través de tasques competencials, com a via fonamental d'aprenentatge.
- u) El joc, com a eina didàctica que promou el desenvolupament cognitiu, afectiu, motriu i social de l'alumnat, proporciona un autèntic mitjà

d'aprenentatge i gaudi, afavoreix la imaginació, la creativitat i la possibilitat d'interactuar amb els seus iguals.

Orientacions per treballar la competència lectora i l'escriptura

L'aprenentatge de la lectura és un procés prolongat que requereix un enfocament progressiu, adaptat a les necessitats individuals de cada alumne. Aquest procés ha de promoure l'autonomia, fomentar la comprensió i oferir múltiples oportunitats per llegir.

L'aprenentatge de la lectura s'ha d'estructurar en tres eixos fonamentals:

- Saber llegir: ensenyament de la lectura
- Gust per llegir: Fomentar l'interès i el plaer per la lectura, aconseguir l'hàbit lector.
- Llegir per aprendre: capacitat d'utilitzar la lectura com a mitjà per a adquirir nous coneixements

És essencial potenciar la comprensió i la interpretació d'una àmplia varietat de textos, identificant les seves característiques formals, lingüístiques i semàntiques, i relacionant-los amb el seu context. Cal treballar estratègies específiques abans, durant i després de la lectura, com ara activar coneixements previs, inferir significats, visualitzar continguts, establir connexions, fer prediccions, resumir i comprovar hipòtesis.

En la planificació, cal considerar:

- La diversitat de textos: pràctics, literaris i acadèmics.
- Els diferents àmbits i usos de la lectura.
- Els tipus de lectura i la seva funció en el procés d'aprenentatge.

A més, cal vincular l'ensenyament de la lectura amb totes les àrees del currículum, com a eina transversal per al desenvolupament acadèmic i social.

Per afavorir educació literària, es recomana establir un itinerari lector que inclogui una seqüència de lectures i experiències literàries progressives, preparant l'alumnat per a lectures futures.

L' ensenyament inicial de la lectura

Primer cicle

Al primer cicle d'educació primària, el desenvolupament de la competència lectora i els primers passos cap a l'escriptura són fonamentals per establir les bases de l'aprenentatge futur, afavorint la comprensió, la creativitat i l'expressió escrita de manera progressiva i significativa.

L'ensenyament de la lectura ha d'incloure simultàniament:

- Decodificació: Discriminació visual i auditiva, segmentació, síntesi, valor sonor de les grafies i aplicació de les vies fonològica i lèxica.
- Comprensió lectora: Desenvolupament d'estratègies per entendre i interpretar textos des de l'inici del procés lector.
- Escriptura emergent: Fomentar el traç, el reconeixement de lletres i la creació de paraules simples de manera espontània i significativa.

Activitats i recursos per a treballar la consciència fonològica: discriminació visual, consciència fonològica, descodificació de paraules, treball de la frase, lectura expressiva (el docent llegeix històries amb veu modulada i gestos), escolta activa (crear moments perquè els infants escoltin i interactuïn amb els contes), repetició de contes (afavorir la memòria i la comprensió amb lectures reiterades), exploració lliure (permetre que els infants manipulin llibres en racons de lectura), rimes i cançons (enfortir el llenguatge a través del ritme i la musicalitat).

Estratègies comprensió lectora: formular hipòtesis i comprovar-les, fer inferències, fer connexions, recapitular, resumir, visualitzar.

Activitats: Lectura de contes i narracions per part del docent, amb expressivitat i interacció amb els infants, ús de làmines, imatges i titelles per acompanyar les històries, repetició i relectura de contes favorits per reforçar la comprensió, creació de racons de lectura a l'aula amb llibres adaptats als interessos dels infants, jocs de llenguatge oral com rimes, endevinalles i cançons, activitats que vinculin la lectura amb altres àrees del currículum, com la descoberta de l'entorn o l'expressió artística, lectura coral, lectura amb eco, lectura per parelles, padrins lectors.

Cal realitzar diàriament lectura de textos breus al cicle inicial: contes, notícies, poemes, endevinalles i rodolins, així com fomentar l'ús de la biblioteca d'aula i de centre.

La lectura Segon i tercer cicle.

Pràctiques metodològiques per a la fluïdesa: Agilitat visual, fomentar la percepció global de la paraula, ampliació de camp visual, delimitar zona de lectura, lectura en veu alta, models lectors (padrins lectors i la comprensió lectora), lectura expressiva per part del docent, treball de la frase.

Activitats de comprensió lectora i ús d'estratègies de comprensió: lectura guiada, compartida, autònoma o silenciosa, escolta estructurada, relectura de textos, pràctica guiada i modelatge.

Activitats per llegir per aprendre: elaboració de projectes, preparació d'un tema per a fer una exposició, resolució de problemes matemàtics, qüestionaris de les àrees de medi natural i social, qüestionaris de les àrees de medi natural i social, realització de proves i evidències de les diferents àrees, exposició de conferències i projectes realitzats.

Activitats d'animació lectora per afavorir l'adquisició del gust per llegir: 30 minuts de lectura diària a l'aula, lectura en veu alta del mestre, llegir contes populars, els àlbums, la narració i lectura de textos per part del professorat, llibre fragments, la lectura en veu alta dels alumnes, padrins lectors, temps per parlar de lectura, presentacions i recomanacions de llibres, debats de lectura compartida del sentit d'un text o d'un llibre (a partir del segon cicle), clubs de lectura, tertúlies dialògiques.

Orientacions metodològiques per treballar la competència matemàtica

L'educació matemàtica és una disciplina dinàmica que evoluciona al ritme dels reptes de la societat contemporània, amb la voluntat d'oferir solucions i eines que millorin les capacitats de les persones. Les matemàtiques són el llenguatge que ens ajuda a descriure la realitat i és precisament aquest llenguatge el que s'ha d'ajudar a comprendre i aplicar en contextos reals. Actualment, una de les preocupacions centrals és la necessitat de formar ciutadans capaços d'usar de manera comprensiva i eficaç els coneixements matemàtics adquirits a l'escola. Aquesta formació ha de preparar-los per afrontar situacions quotidianes que requereixen raonament matemàtic. Així, l'educació matemàtica no només cerca transmetre coneixements teòrics, sinó també fomentar un pensament crític i funcional que permeti a les persones entendre i transformar el món que les envolta.

Per afavorir que la societat tingui la capacitat de pensar i raonar matemàticament, el Consell Nacional de Professors de Matemàtiques dels Estats Units planteja deu estàndards que constitueixen un conjunt coherent de coneixements i competències matemàtiques (NCTM, 2000): els estàndards de continguts (nombres i operacions, àlgebra, geometria, mesura i anàlisi de dades i probabilitat), que descriuen explícitament els continguts que s'han d'aprendre; i els estàndards de processos (resolució de problemes, raonament i prova, comunicació, connexions i representació), que posen en relleu les formes d'adquisició i ús dels continguts. Diversos autors (Guzmán, 2001; Niss, 2002; Alsina, 2011, 2012, 2014, entre d'altres) indiquen que els processos matemàtics són una de les claus per aconseguir aquest propòsit. La matemàtica és, sobretot,

saber fer, és una ciència en la qual el mètode predomina clarament sobre el contingut.

L'educació matemàtica a primària ha d'establir les bases per al desenvolupament de la competència matemàtica, que és essencial per comprendre i interactuar amb el món. Aquesta etapa és clau per fomentar una comprensió profunda i funcional de les matemàtiques, connectant els coneixements adquirits amb situacions reals i fomentant el pensament crític. Segons el Comitè Espanyol de Matemàtiques (CEMat, 2021), és fonamental promoure la matematització com un procés actiu que permeti a l'alumnat traduir problemes del món real al llenguatge matemàtic i viceversa.

A continuació es presenten les orientacions metodològiques organitzades en cinc grans àrees de procés matemàtic, adaptades a les necessitats de l'educació primària (Beltrán-Pallicer, Alsina 2022).

1. Resolució de problemes

La resolució de problemes constitueix l'eix central de l'aprenentatge matemàtic. En aquest enfocament, les matemàtiques no es presenten com un conjunt de coneixements construïts, sinó com un procés que l'alumnat ha d'explorar i construir a partir dels seus significats personals. Aquest enfocament fomenta una major implicació i desenvolupament de la competència matemàtica.

És important distingir entre exercici d'aplicació i situació problemàtica. Mentre els primers plantegen preguntes tancades on s'apliquen tècniques de resolució ja conegudes i que serveixen per practicar coneixements ja adquirits, els segons són situacions noves on s'ha de pensar i raonar per trobar estratègies no conegudes a priori que els ajudin a trobar una solució. Ambdós tipus d'activitats són imprescindibles per un correcte desenvolupament de l'estudiant.

Els estudiants han de saber reconèixer la naturalesa matemàtica d'una situació, especialment aquelles relacionades amb la vida real, confuses i ambigües, i després formular-la en termes matemàtics ben definits. El problema matemàtic resultant s'ha de resoldre mitjançant els procediments, algorismes i conceptes matemàtics apresos, però caldrà prendre decisions estratègiques sobre la selecció d'aquestes eines i l'ordre de la seva aplicació. No menys important és avaluar la solució interpretant els resultats en la situació real original.

És necessari fomentar l'exploració de diferents estratègies de resolució, com la manipulació de materials per ajudar a visualitzar, l'ús de diagrames o el treball col·laboratiu, proporcionant per a la reflexió preguntes com: "Què observes?", "Què pots saber?", "Què passaria si canviem aquest paràmetre?" o "Com podem verificar aquesta solució?".

Val a dir que no s'ha de caure en la interpretació errònia i reduccionista de la resolució de problemes, aplicant tècniques rutinàries consistents en identificar dades (massa sovint sempre numèriques), escollir una operació i escriure la

solució (massa sovint sempre única). Així s'han de reduir algunes pràctiques tradicionals contraproductives: reduir els problemes geomètrics a problemes de càlcul de mesures de perímetres, àrees i volums emprant les fórmules corresponents; memoritzar els algorismes tradicionals de càlcul i reproduir-los sense context ni comprensió; aplicar la regla de tres en situacions de proporcionalitat; usar dades sense context ni interpretació; o restringir la probabilitat a contextos de boles, cartes i urnes, entre d'altres.

En canvi, s'han de fomentar pràctiques com: identificar i construir patrons numèrics i geomètrics; explorar propietats dels nombres; analitzar els atributs que comparteix un conjunt d'objectes i descriure-los; modelar situacions amb dades on hi ha variabilitat; exemplificar successos aleatoris no equiprobables; desenvolupar habilitats de càlcul mental i estimatiu, entre d'altres.

2. Raonament i prova

Aquest procés és essencial per desenvolupar el pensament lògic i la capacitat de justificar decisions. A primària, el raonament matemàtic es treballa fomentant activitats que promoguin la conjectura i la comprovació. L'estudiant ha d'afrontar situacions en què no estigui clar el camí a seguir i ser capaç d'expressar-ne el raonament. A més, la comprovació de la validesa d'aquests raonaments i de les conclusions a què arribi, han d'anar més enllà de "està bé" o "està malament". També s'exercita aquest procés mitjançant la invenció de problemes, que té un gran valor perquè requereix que l'alumnat reinterpreti la xarxa de coneixements i habilitats de situacions prèvies.

El raonament matemàtic implica sospesar situacions, triar estratègies com descomposar el problema en altres més simples, cercar generalitzacions i abstraccions, extreure conclusions lògiques, reconèixer patrons, desenvolupar i descriure solucions i reconèixer com es poden aplicar aquestes solucions (PISA, 2021). Els estudiants desenvolupen el raonament matemàtic a classe: identifiquen, reconeixen, organitzen, connecten, representen, construeixen, abstracten, avaluen, dedueixen, justifiquen, expliquen, defensen, interpreten, fan judicis, critiquen, refuten i qualifiquen. Dedicar més temps al desenvolupament d'aquestes habilitats, al desenvolupament del pensament computacional i menys a la repetició d'algorismes és essencial, així activitats obertes que permetin explorar diferents solucions i camins, com l'ús d'assaig-error o de taules per descobrir regularitats, poden ser útils.

3. Comunicació matemàtica

La comunicació és clau per estructurar i compartir el pensament matemàtic. Es tracta d'ajudar l'alumnat a expressar idees i processos amb claredat, utilitzant el llenguatge adequat.

S'ha d'introduir vocabulari matemàtic adaptat a cada nivell, de complexitat creixent. S'ha de promoure l'ús de representacions visuals, com diagrames, taules i gràfics i fomentar l'intercanvi d'idees i diferents estratègies de resolució de

problemes en grups petits o en debats d'aula. Fer servir preguntes com “Què volies dir quan has fet això?” o “Pots repetir el que ha dit el teu company amb les teves paraules?” són importants per desenvolupar la competència matemàtica, sempre creant un ambient segur on els estudiants se sentin còmodes per expressar-se.

4. Connexions matemàtiques

Les connexions entre les matemàtiques i altres àmbits del coneixement, així com amb situacions de la vida real, són essencials per donar significat a l'aprenentatge matemàtic. És clau mostrar com les matemàtiques s'apliquen en altres disciplines, com altres ciències, l'art o la música. Així, es poden crear projectes interdisciplinaris que incloguin matemàtiques o treballar amb dades reals per entendre patrons.

Per altra banda, és necessari que els aprenentatges en matemàtiques vagin més enllà d'una recopilació de fets i de procediments. Les matemàtiques no són una col·lecció de sabers aïllats, sinó que els sentits matemàtics han de ser permeables i flexibles. D'aquesta manera, establint connexions entre diferents idees, dins i fora de les matemàtiques, s'aconsegueix un aprenentatge més significatiu, profund i durador.

Per exemple, es poden establir connexions entre propietats numèriques i estratègies de càlcul; patrons numèrics i geomètrics; representacions fraccionària i decimal del nombre racional, etc. El modelatge i representació de situacions mitjançant materials manipulatius, dibuixos, taules, esquemes, etc. ajuden a visualitzar el problema i, per tant, a connectar.

5. Representació matemàtica

La representació ajuda l'alumnat a comprendre i comunicar idees matemàtiques de manera efectiva. A primària, és fonamental progressar des de representacions concretes a formes més abstractes. S'ha de desenvolupar la capacitat d'utilitzar, fomentant la creativitat, diferents formes de representació, com símbols, inclosos els numèrics, els diagrames, rectes numèriques, taules, gràfics, disposicions de manipulables, models físics i fórmules. A més d'aquestes representacions també s'han de contemplar les imatges mentals d'objectes geomètrics, patrons, formes, etc.

ANNEX 6

Orientacions per a l'avaluació de l'etapa

En aquest annex es desenvolupen orientacions relacionades amb l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes entesa com el procés d'obtenció d'informació i evidències a través d'una sèrie d'instruments d'avaluació i activitats que el docent posa en pràctica des de la seva àrea amb la finalitat de realitzar valoracions que s'utilitzin en la presa de decisions.

L'avaluació forma part inherent del procés d'ensenyament i aprenentatge i ha de ser diferenciada de la qualificació, que és la fase del procés d'avaluació destinada a sintetitzar, mitjançant una escala, la valoració dels resultats obtinguts en aquesta avaluació.

El canvi metodològic que comporta el model d'educació per competències cap a un enfocament globalitzat, interdisciplinar i integrador, assigna un paper determinant a l'avaluació, que es concep com un procés fonamental. Cal que aquest procés sigui útil per a la identificació, seguiment i enregistrament dels aprenentatges dels alumnes i per facilitar al docent la informació necessària per a la presa de decisions, procurant una pràctica educativa adaptada a les necessitats dels seus alumnes i als objectius de l'etapa.

L'avaluació a l'etapa d'educació primària porta associades unes característiques bàsiques: ha de ser global, contínua i formativa.

L'avaluació ha de ser global atenent el conjunt de les àrees i, en particular, als diferents tipus de continguts d'ensenyament.

L'avaluació ha de ser contínua, atès que s'ha de realitzar al llarg de tot el procés d'aprenentatge i centrant-se en la interpretació, descripció i mesurament per tal de proporcionar els resultats d'avaluació corresponents.

L'avaluació ha de ser formativa atès que ha de proporcionar la possibilitat de reorientar els diferents elements que hi intervenen, amb la finalitat d'adaptar el procés d'ensenyament i aprenentatge per maximitzar l'assoliment de les competències previstes.

Elements que formen part del procés d'avaluació.

Els elements que formen part del procés d'avaluació són els criteris d'avaluació, els procediments d'avaluació, els instruments d'avaluació, els moments d'avaluació i els agents avaluadors. Aquests elements s'han d'interrelacionar de forma coherent de manera que, en funció del moment de l'avaluació i de l'agent

avaluador, se seleccionin els procediment i els instruments d'avaluació més adients.

Aquest elements responen a les qüestions *què s'avalua, com s'avalua, quan s'avalua i qui avalua*.

Què s'avalua

Els criteris d'avaluació són el referent per a l'avaluació dels aprenentatges i guien els docents en el disseny d'activitats i en la selecció dels procediments i instruments d'avaluació. Per tant, han de servir de punt de partida per al disseny de les unitats de programació amb les quals s'han de desenvolupar les competències clau i específiques de cada matèria.

Com s'avalua

El docent ha de planificar, seleccionar o elaborar procediments d'avaluació variats que li permetin obtenir la informació rellevant sobre l'aprenentatge dels seus alumnes. Cada procediment requereix d'instruments específics de recollida d'aquesta informació. A l'hora de seleccionar i planificar aquests instruments, s'han de tenir en compte la diversitat, l'accessibilitat, la capacitat de diagnòstic, l'adequació a l'objectiu competencial i la fiabilitat per garantir l'objectivitat.

Atenent la seva tipologia podem diferenciar distints tipus de procediments d'avaluació:

Procediments d'observació: Permeten als docents obtenir informació i prendre registre de com es desenvolupa l'aprenentatge i atenen més el procés del mateix que al seu resultat. En aquest cas, els instruments de recollida d'informació poden ser registres, guies, llistats, diaris de classe, entre d'altres.

Procediments d'anàlisi de l'acompliment: Permeten als docents valorar tant el procés com el resultat de l'aprenentatge mitjançant la realització de les activitats proposades als alumnes. En aquest cas, els instruments han de permetre una recollida d'informació durant un període de temps i poden ser dossiers, quadern de l'alumne, diaris, entre d'altres.

Procediments d'anàlisi del rendiment: Permeten als docents la valoració específica i exclusiva del resultat d'aprenentatge final. En aquest cas els instruments de recollida d'informació poden ser proves orals, proves escrites, proves audiovisuals, entre d'altres.

Quan s'avalua

En referir-se al moment de l'avaluació, s'ha d'atendre a tres tipus d'avaluació d'acord amb el moment temporal en què es realitza:

Avaluació inicial: permet conèixer la situació de partida de cada alumne per tal de poder dissenyar la intervenció al llarg del procés d'aprenentatge. Constitueix la base per organitzar i seqüenciar l'ensenyament i permet individualitzar el recorregut educatiu creant un entorn personalitzat d'aprenentatge.

Avaluació contínua: permet obtenir informació de l'evolució durant tot el procés d'aprenentatge a la vegada que indica al docent com ha de desenvolupar el procés d'ensenyament, així com els aspectes de la seva tasca docent.

Avaluació sumativa: permet determinar tant què s'ha assolit durant el procés de l'ensenyament com el resultat en una determinada seqüència temporal. El resultat obtingut de l'avaluació sumativa per mitjà de l'ús de diferents eines i no una única eina en exclusiva, ha de proporcionar al docent informació per orientar la planificació, seguiment i correccions en la seqüència del procés d'aprenentatge següent.

Qui avalua

Si ens referim a l'avaluació interna, ja que parlem d'avaluació del procés d'aprenentatge, els possibles agents serien el docent i els alumnes. De la intervenció d'ambdós agents, determinem tres tipus d'avaluació:

Heteroavaluació: En l'heteroavaluació els avaluadors són persones diferents. La situació més típica és la del docent que avalua els alumnes.

Autoavaluació: En l'autoavaluació els rols d'avaluador i avaluat coincideixen en la mateixa persona, és a dir, l'alumne avalua el seu propi treball fent ús de materials o processos dissenyats a tal fi.

Coavaluació: Es caracteritza perquè uns alumnes o grups d'alumnes s'avaluen mútuament. En aquesta avaluació els avaluadors i els avaluats intercanvien el seu paper alternativament. En tot cas, el docent s'ha d'assegurar que els avaluadors són competents per a la realització del procés d'avaluació o haurà de complementar la coavaluació amb la realització d'una heteroavaluació posterior.

Aquesta perspectiva compartida de l'avaluació millora l'efectivitat de l'aprenentatge, facilita la presa de decisions i permet que l'alumne assumeixi responsabilitat sobre el seu procés, desenvolupant eines metacognitives que el fan més conscient del què, com i per a què aprèn. Així, es tindran en compte les fortaleces i debilitats del seu procés per millorar-lo i afavorir l'autoregulació.

L'error, vist com un procés natural, es converteix en una oportunitat per guiar la reflexió metacognitiva de l'alumne.

És fonamental que l'alumne sigui un subjecte actiu en el seu procés d'aprenentatge i, per tant, també en el seu procés d'avaluació. Per això, cal assegurar-se que l'infant sap què s'espera d'ell, se'l guïï en el reconeixement dels seus èxits i dificultats, en l'adopció d'estratègies d'autoregulació i en l'avaluació dels resultats obtinguts a partir del seu esforç i assoliments. Finalment, ha de ser fonamental que els elements que formen part del procés d'avaluació siguin coherents i estiguin interrelacionats, de manera que en funció del moment de l'avaluació i de l'agent avaluador, es seleccioni una tècnica concreta d'avaluació i uns instruments específics per a aquesta.

ESBORRANY

ANNEX 7

Horari setmanal d'educació primària

Àrea	Cicle			Àrea
	1r	2n	3r	
Educació artística	4	4	4	Educació artística
Educació física	4	4	4	Educació física
Coneixement del medi	4	5	5	Coneixement del medi
Ll. Castellana i Literatura	7	7	7	Ll. Castellana i Literatura
Ll. Catalana i Literatura	7	7	7	Ll. Catalana i Literatura
Llengua estrangera	5	5	5	Llengua estrangera
Matemàtiques	8	8	8	Matemàtiques
			1,5	Educació en Valors Cívics i Ètics
Religió / Atenció educativa	2	2	2	Religió / Atenció educativa
Lliure disposició	4	3	1,5	Lliure disposició
Esplai	5	5	5	Esplai
Total	50	50	50	Total